

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY

NO. 01575

NAYE YIDISHE DIKHTUNG

---

*Permanent preservation of this book was made possible
by Lawrence & Yvette Gralla
in honor of
the Glickenstein & Gralla Families*

THE MAX PALEVSKY
YIDDISH LITERATURE COLLECTION

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

א. פֿרענקעל

י. פֿאנער

נייע יידישע דיכטונג

הקדמה : איציק מאנגער

פֿארלאַג „יידישער קולטור קרייז פֿון רומעניע י. ל. סרקי“
יאס 1947

NOUA POEZIE IDIŞ

EDITURA CERCULUI CULTURAL EVREESC DIN ROMÂNIA
„I. L. PERETZ“
IAŞI, STRADA CUZA VODĂ 35

47	.	.	.	.	.	אליעזר גרינבערג .
51	.	.	.	.	.	מאטעס דייטש .
54	.	.	.	.	.	מ. ל. האלפערן .
64	.	.	.	.	.	זייד האַפּשטיין .
69	.	.	.	.	.	ש. האַלקין .
72	.	.	.	.	.	בער האַרצוויץ .
74	.	.	.	.	.	אלחנן וואַגלער .
77	.	.	.	.	.	ליינער וואַלף .
80	.	.	.	.	.	ז. וויינפער .
83	.	.	.	.	.	ה. וועבער .
85	.	.	.	.	.	רייזל זשיכלינסקי .
89	.	.	.	.	.	י. ל. טעלער .
91	.	.	.	.	.	מ. ז. טקאטש .
94	.	.	.	.	.	מישא טראָיאַנאָוו .
96	.	.	.	.	.	מאיר כאַראַץ .
97	.	.	.	.	.	איזי כאַריק .
101	.	.	.	.	.	זישאָ לאַנדוי .
104	.	.	.	.	.	א. לוצקי .
107	.	.	.	.	.	מלכה לי .
113	.	.	.	.	.	ה. לייוויק .
124	.	.	.	.	.	קלמן ליט .
126	.	.	.	.	.	א. לעיעלעס .
133	.	.	.	.	.	יאָסל לערנער .
134	.	.	.	.	.	קאָדיע מאָלצדאָווסקי .
141	.	.	.	.	.	איציק מאָנגער .
153	.	.	.	.	.	מאָני לייב .
156	.	.	.	.	.	סרץ מאַרקיש .
161	.	.	.	.	.	ל. מילער .
163	.	.	.	.	.	מנחם (באָרייַשאָ) .

168	.	.	.	.	.	מיכאל נאטיש
169	.	.	.	.	.	מענדל נייגרעשל
171	.	.	.	.	.	לייב ניירוס
175	.	.	.	.	.	י. מי. ניימאן
178	.	.	.	.	.	א. גיסענוואָן
180	.	.	.	.	.	מאָטל סאָקציער
181	.	.	.	.	.	אברהם סוצקעווער
186	.	.	.	.	.	י. י. סיגאל
191	.	.	.	.	.	חיים סעמיאָטיצקי
193	.	.	.	.	.	אלטער עסלין
195	.	.	.	.	.	י. פאָמיערניקאָוו
200	.	.	.	.	.	איציק פעפער
205	.	.	.	.	.	יעקב פרידמאן
210	.	.	.	.	.	אהרן צייטלין
215	.	.	.	.	.	רחל ה. קאַרן
221	.	.	.	.	.	לייב קוויטקאָ
223	.	.	.	.	.	משה קולבאָק
230	.	.	.	.	.	א. קושניראָוו
235	.	.	.	.	.	יוסף קירמאן
240	.	.	.	.	.	דוד קעניגסבערג
243	.	.	.	.	.	חיים קרול
245	.	.	.	.	.	חיים ראבינוואָן
248	.	.	.	.	.	י. ראָגעל
249	.	.	.	.	.	מלך ראָוויטש
256	.	.	.	.	.	יוסף ראָלניק
259	.	.	.	.	.	הערץ ריווקין
261	.	.	.	.	.	שלמה שוואַרץ
265	.	.	.	.	.	אשר שוואַרצמאן

VI

268	.	.	.	.	.	יעקב שורריך
270	.	.	.	.	.	אסתר שומיאטשער .
272	.	.	.	.	.	אבא שטאָלצנבערג
274	.	.	.	.	.	אליעזר שטיינבאָרג
285	.	.	.	.	.	א. נ. שטענאל
287	.	.	.	.	.	ישואל שטערן
292	.	.	.	.	.	שלום שטערן
294	.	.	.	.	.	יעקב שטערנבערג .
299	.	.	.	.	.	משה שימעל
301	.	.	.	.	.	אריה שמרי
303	.	.	.	.	.	בערל שנאָבל
306	.	.	.	.	.	בער שנאָפער
310	.	.	.	.	.	ר פ ד ן (במקום אַ נאָמוואָרט)
313	.	.	.	.	.	ביאָגראַפישע גאָטיצן

פירררר ט

אן אנטאלאגיע פון דער מאָדערנער יידישער דיכטונג איז אַ גע-
שעניש. אַזאַ מין סך הכל פון אונזערע פּאָעטישע ווערטן איז פשוט
אן עלעמענטאַרע נויטווענדיקייט.

נאָך דעם גרויסן חורבן וויל זיך איבערצייילן און אָפּשאַצן די
ירושא וואָס איז אונז פאַרבליבן, די מעגלעכקייטן פון ווייטער
שפּיען די פעדים וואָס זענען אַזוי ברוטאַל איבערגעשניטן געוואָרן.
און דאָס וואָס די אַנטאלאגיע פאַרמעסט זיך צו זיין אן אַל-יידישע,
דאַרף טאַפּלט באַגריסט ווערן. יעדע יידישע לאַנדשאַפט אין דער
וועלט האָט אין מסך פון די לעצטע 30-40 יאָר צוגעשטעלט אירע
מער אָדער ווייניקער באַגאַכטע זינגערס. פּוילן און ליטע, סאַוועט-
רוסלאַנד און רומעניע, ארץ-ישראל און אַרגענטינע, אַמעריקע און
קאַנאַדע און מעקסיקע.

די אַנטאלאגיע דאַרף זיין אַ רעפרעזענטאַטיווער אָפּקלייב פון
דעם רייכן מאַטעריאַל. די פאַראַנטוואָרטלעכקייט פונם אָפּקלייב
ליגט אויף די צוזאַמענשטעלערס.

איך בין גענויגט אַנצוגעמען פון פאַרויס אַז די אַנטאלאגיע וועט
האַבן געוויסע פעלערן. אָבער איך ווייס אויך פאַרוואָס.

ערשטנס ווערט די אַנטאלאגיע אַרויסגעגעבן אין יאס, אַ שטאָט
וואו ס'איז פאַרגעקומען איינער פון די שוידערליכסטע פאַגראַמען.
ביבליאָטעקן זענען געוואָרן צעשטערט. נייע מאַטעריאַלן זענען נישט
דערגאַנגען צו די צוזאַמענשטעלערס. אויב ס'פעלן פּאָעטן און לידער
אין דער אַנטאלאגיע, זענען שולדיק אין דעם די באַדינגונגען פון
די לעצטע פּאָר טראַגישע יאָר.

אָבער דער אָפּקלייב וואָס קומט יאָ אַריין אין דער אַנטאלאגיע

איז זיכער געמאכט מיט געשמאק און מיט ליבשאפט צום פאָרעטישן וואָרט. די געמען פון די צוואַמענשטעלערס זענען אַ גוטע גאַראַנטיע. יצחק פאַנצער, אַן אמתער רָזמעַץ פון דער יידישער פּאָעזיע, וואָס איז זיין זשוליעט. ס'איז אַן אמתע ליבע אָן דעם באַרימטן „זייטן-שפרונג“. די ליבע האַלט אָן געטריי פון רָזונפּעלד'ס צייטן ביז היינט צו טאָג. אָס זי געטרייע לאַנג-יאָריקע ליבע, זיין פּאָעטישע עמפּינדלעכקייט פאַרן פּאָעטישן וואָרט, גיבן אים די סמיכה צו זיין אַיינער פון די צוואַמענשטעלערס.

דער אַ טך יונגערער אליעזר פּרענקעל, דער אַנדערער צוואַמענ-שטעלער פון דער אַנטפּלאַנגיע, דערגאַנגט די גאַראַנטיע מיט זיין אַלגעמיינער בילדונג און מיט זיין ראַפּינירטן הויט פאַר פּאָעטישע סובטיליטעטן. אָן אידעאַל פּאַרל, אַ מין זיווג מן השמים פאַרן אַר-גוישטעלן אָס זי זאָניקע אַנטפּלאַנגיע.

די ייזישע פּאָעזיע איז דער שוועסטער צווייג פון דער מַאָדערנער יידישער ליטעראַטור. זי איז איר העכסטע און געלייטעוויסטע דער-גרייכונג. און ווי צו אַ קען זי זיך דרייסט פאַרמעסטן מיט דער מַאָדערנער פּאָעזיע פון אַנדערע פעלקער.

אַ שפּע פון טענער און סאַרבן. אַלע לאַנדשאַפטן פון דער וועלט גיבן זיך אַ ראַנדעוון אין איר. די פּראָסטיקע שניי-לאַנדשאַפט פון סיביר, און די ווגיקע לאַנדשאַפט פון ארץ ישראל, די אורבאַניס-טישע דיטאַנאַנטן פון ניו-יאָרק מיט די פּאַסטאָראַלע אַקאָרדן פון דער אוקריינישער און רומענישער לאַנדשאַפט. די ליטווישע בע-ריאָוקע, די פּוילישע טאַפּאָליע, די אוקריינישע ווערבאַ, דער רון-מענישער עפּל-בוים און די ארץ-ישראלדיקע פאַלמע.

אַלע קלימאַטן אַטעמען אין דער יידישער פּאָעזיע, אַלע מינים פייגל זינגען אין איר, די קוקאָוקע און דער סאַלאָווי. זאָס רויט-בריסטל און דער סאַפּוניה, און וויי אין מיר; די סאַווע, דער רָזב און די קראָ. די אומגליק-פייגל פון אונזער ווירקלעכקייט. זי קלאַטיש-יידישע אָרנאַמענטיק; די טויב, דער הערש און זאָס וויל-טיר, געפאַרט מיט דער גיי-ידיש-פּאַלקלאָריטטישער אָרנאַ-מענטיק; די גאָלדענע פאַווע און זאָס קלאָר-הייטע ציגעלע.

IX

די צעזייט און צעשפרייטקייט פונם יידישן פּאָלק, דעם יידיש-רעדנדיקן פּאָלק איז, אויב נישט פון אנדערע שטאַנדפונקטן, אַ מעלה פאַר דער יידישע פּאָעזיע. זי קען מיט רעכט זאָגן אַז קיין שום ווינקל פון דער וועלט איז איר נישט פרעמד. קיין שום מאַטיוו איז פאַר איר נישט פרעמד. דער ביבלישער-מאָטיוו און דער נעגער-מאָטיוו. די וואָלעכישע דאַינע און די ליטווישע דאַינע.

די אַלע קרייצזונגען זענען נישט קיין שטער פאַר דער אַריגינאַל-ליטעט פון דער יידישער פּאָעזיע נאָר גראַד פאַרקערט. די אַלע קרייצזונגען גיבן איר צו אַ באַזונדערן חן און אַריגינאַליטעט. שטעלט אייך פאַר די קרייצזונג פון באַדלערס "בלומען פון שלעכטס" מיט די בלומען אין אַ וואַזאָנע אין פענצטער פון אַ יידיש הויז אין אַ יידיש שטעטל פון פוילן.

אויב טענס טעזע איז ריכטיק אַז אַ קונסטווערק איז אַ שטיק נאַטור אָפגעשפיגלט אין אַ טעמפעראַמענט, לאַזט זיך גרינג אונטער-שטרייכן אַז די יידישע פּאָעזיע איז אַ גאַנצע וועלט אָפגעשפיגלט אין יידישן טעמפעראַמענט.

איך האָב אַמאָל איבערגעזונגען אין לאַדזש אַ ליד וואָס איך האָב געהערט זינגען אַ שיכורן אוקריינישן גוי אין אַ לעמבערגער שענק. אַ פאַר געציילטע ווערטער וועגן אַ קאַטשער וואָס איז געש-וומען אויפן דונאַי "און איך ווייס נישט וואָס איך וויל". דער ניגון לאַנג געצויגן און מעלאַנכאָליש. דער עולם פאַר וועלעכן כ'האָב דאָס לידל איבערגעזונגען האָט אויפגעכאַפט דעם ניגון. די ווערטער זענען תיכף בטל געוואָרן. אויפן אָרט פון אוקריינישע ווערטער האָט זיך אימפּראָוויזירט יידישע. דער מעלאַנכאָליש-לאַנג געצויגענער אוקריינישער ניגון האָט באַקומען אַ טעמפּאָ און אין משך פון געציילטע מינוטן איז ער געוואָרן אַ טאַנץ. אַ יידישער, אויב איר ווילט אַ חסידישער טאַנץ. אַ גילגול פון אַ ניגון. און וואָס איז דען די גאַנצע וועלט-פּאָעזיע, ווען נישט אַ גילגול פון דעם ניגון מיט וועלעכן גאָט האָט די וועלט באַשאַפן.

אַ וועלט-ניגון אָפגעשפיגלט אין נאַציאָנאַלע טעמפעראַמענטן.

איציק מאַנגער

לאַנדאָן העמפּסטער 1947.

אין יאָר 1945 איז דערשינען אין זעלבן פּאַרלאַג אַן אַנטאָלאָגיע, פון דער נייער יידישער דיכטונג אין לאַטיינישער טראַנסקריפציע, צוזאַמענגעשטעלט פון די זעלבע אַרויסגעבערס. דאָס ביכל אַנט- האַלט 112 זייטן און איז דאָס ערשטע יידישע בוך, וואָס איז דערשינען אין דער באַפרייטער רומעניע.

די לאַטיינישע טראַנסקריפציע איז ווייט ניט פאַר אונז געווען קיין פרינציפיעלער אויפטו, נאָר אַ מצוות עשה שהזמן גרמא. קיין יידישע אותיות זענען נישט געווען, קיין יידישע זעצערס אוןדאי נישט. אַרום אונז איז רק געווען חורבן און יאוש. ביי אַזעלכע אומשטאַנדן האָט אונזער אַנטאָלאָגיע געוואָלט ברענגען אַ גרוס פון דעם אַמאָל, וואָס זאָל גלייכצייטיק זיין אַ בשורה, אַז דער בלוטיקער חורבן האָט דעם „אַמאָל“ נישט אינגאַנצן אָפּגעווישט. דאָס ערשטע וואָס אונזערע פאַרצייטיקע יידן פלעג טון נאָך אַ חורבן, איז דאָך אויך געווען דאָס ווידעראויפשטעלן די צעשטערטע בתי-מדרשיב, די היים פאַר תפילה און בטחון.

מיר רעכענען יענע אַנטאָלאָגיע פאַר אַ וויכטיקן אויפטו, כאָטש זי איז ווייט פון צו זיין רעפרעזענטאַטיוו פאַר דער מאָדערנער יידישער דיכטונג. ביי דער גרויסער רומענישער אינאָלאָגיע וואָס האָט דעמאָלט געהערשט, און וועלכע הערשט אין אַ געוויסער מאָס נאָך היינט, איז נישט געווען מעגלעך צו האָבן ביי דער האַנט די נייטיקע מאַטעריאַלן. איר חשיבות באַשטייט אָבער אין ערשטער ריי אין דעם, וואָס אַדאַנק דער לאַטיינישער טראַנסקריפציע, איז זי אַ מבוא צו אונזער מאָדערנער דיכטונג פאַר יענע לייענער.

וועלכע. כאָמט פאַרשטייענדיק די יידישע שפּראַך, קענען זיי אָבער
נישט ליינענען קיין יידיש.

תיכף נאָכן דערשיינען פון דער לאַטיינישער אַנטאָלאָגיע האָבן מיר,
און דער „קולטור־קרייז י. ל. פּרץ“ אויף זיך גענומען וואָס גיכער
אַרויסגעבן אַ פאַרגרעסערטע אויפלאַגע, אין כ״ב אותיות.

אַלס שותף צו אונזער עקסנווהדיקער אַנשטרענגונג איז פון דער
ערשטער מינוט צוגעשטאַנען די פּרוי פּראָפּעסאָר גאָלדע פּישמאַן,
וועלכע האָט מיט איר פאַרשנענדעניש און ליבשאַפט צום יידישן
וואָרט, אַ סך מיטגעהאַלפּן צום דערשיינען פון דער איצטיקער
אויסגאַבע.

אויך ביים צונויַשטעלן די איצטיקע אַנטאָלאָגיע האָבן מיר פאַר זיך
ווייט ניט געהאַט דאָס גאַנצע נייטיקע מאַטעריאַל. מיר זענען מיינסט
געווען אַנגעוויזן אויפן מאַטעריאַל, וואָס מיר האָבן געפונען אין
לאַנד. צום באַדויערן האָבן אַלע אונזערע ווענדונגען צום אויסלאַנד
געהאַט אַ שוואַכן אַקקלאַנג, און דערפאַר זענען אַ ריי דיכטער פון
פאַרשידענע לענדער נישט אַריינגעקומען אין דער איצטיקער אַנטאָ-
לאָגיע. אויך בנוגע דעם אויסקלייב האָבן מיר דורך דערוועלבער
סיבה נישט איבעראַל געקעגט האָבן אַ פּרייע בחירה.

די פאַרשידענע מניעות וואָס מיר האָבן געהאַט בייצוקומען, בלייבט
אַ קאָפיטל פאַר זיך, וועלכעס וועט אַמאָל האָבן זיין בלעטל אין דער
געשיכטע פון דער יידישער קולטור טעטיקייט אין דער באַפּרייטער
איראָפּע פונם יאָר תש״ז.

דער אָנהויב פון יאָר 1947, ווען די אַנטאָלאָגיע דערשיינט,
האַט אונטער זיך, הויך די יאָרן פון חורבן און אומקום, אַלס צוגאַב
אויך צוויי שווערע פּסעכע־יאָר. נישט קוקנדיק אויף אַט דעם שווערן
מצב, וואָס האָט געפאַדערט אַז אַלע אַנשטרענגונגען זאָלן גיין
אין דער ריכטונג פון סאָציאַלער הילף, האָבן זיך דאָך געפונען מענטשן,
וועלכע האָבן פאַרשטאַנען דעם באַדייט פון אַזאַ אויסגאַבע. מיר
דערמאַנען אין ערשטער ריי די יידיש־פּוילישע דיכטערין האַנאַ
קאַוואַ פון בוקאַרעשט.

אָבער ביי דעם טעמפּאָ אין וועלעכן דער יקרות האָט טעגלעך געהאַלטן אין איין וואַקסן, וואָלטן מיר זיכער נישט געווען דערפירט די אַרבעט ביזן ריכטיקן סיום, ווען ניט די מיטהילף מצד דעם פּאַר-רייניקטן פּאַרבאַנד פון רומענישע יידן פון ניו-יאָרק, און די מיט-הילף וואָס זיין קולטור-דירעקטאָר, אונזער לאַנדסמאַן, דער שריפט-שטעלער י צ ח ק ה אַ ר אָ ו י ן האָט אונז געלייסטעט, פּאַר-שפּרייטנדיק אַ צאָל עקזעמפּלאַרן פון דער לאַטיינישער אַנטאַלאָגיע אלס פּאָנד פּאַר דער איצטיקער.

אָן דערדאָזיקער מיטהילף וואָלט בלתי ספק דאָס בוך נישט גע-ווען געקענט דערשיינען.

ד י אַ ר ו י ס ג ע ב ע ר ס

יאס, מאַי 1947.

אפרים אויערבאך / אין בלויען רויך

אין בלויען רויך פון ביטערן ציגאר
פארקרייזלט זיך דער אומעט פון מיין טאָג,
אין בלויען רויך גייט אויף פאר מיר דער צער,
פון וואָס איך שווייג און וואָס איך זאָג.

דער ציטער פון מיין האַרץ אין בלויען רויך.
וואָס וויקלט זיך און קרייזלט זיך אָן סוף,
געדיכט, ווי כמאַרעם, אין דער הויך,
הענגט איבער מיר מיין משפט און שטראַף.

פאַרגייט דער בלויער רויך אויף שטומע ווענט,
אין טעצל ליגט דאָס אַש — די חורבות פון צייט,
וואָס האָט אין ביטערן ציגאר זיך אויסגעברענט
און בלוי פאַרקרייזלט זיך אין רויכערדיקער ווייט.

דאָס גרייע אַש פאַרשפרייט איך אויפן ווינט,
וואָס הונגערט ביי מיין פענסטער גאַנצע טעג,
און מיינע שעהן טראָגן זיך אַצינד,
צערסענע, אין שטורעמדיקן וועג.

איך קוק זיי נאך מיט בלינדן וויי
 מיט וואַקסנדיקן, וואַלקנדיקן צער
 און ס'זאכט זיך מיר, אז איך אליין פאַרגיי
 אין בלויען רויך פון ביטערן ציגאַר.

גרוע פעטערס

אלע מיינע פעטערס האָבן אָנגעטון זיך גרוע בערד,
 האָבן זיך די פנימער צעקנייטשט ווי אלטע פעל
 און זיך אויסגעשטעלט צום ווייטן וועג געקערט
 ביי מיין חרובער היים, אויף מיין חרובער שוועל.

אז זיי האָבן מיך דערזען פון ווייטנס, האָבן זיי געוויינט.
 אויפן קול געוויינט: מיר זענען וויכט און גרוי.
 אָבער איך האָב גיט געגלויבט זיי און געמיינט,
 אז זיי האָבן זיך פאַר מיר פאַרשטעלט אַזוי.

האָב איך זיך צעלאַכט אויף דעם געוויין און זיי געזאָגט:
 טוט זיך אויס די בערד און זייט מיר ווי אמאָל,
 זענען זיי געפאלן אויף דער ערד און אויסגעקלאָגט
 ס'ביטערקייט פון הערצער אויפן הויכן קול.

האָב איך אויסגעטאַפט די בערד: גרוי און ביז און האַרט.
 און געוואָלט האָב איך זיי וויינען דאָס מייניקע געוויין.
 נאָר אויף מיר האָבן באַן און שוף געוואָרט.
 האָב איך זיי געזאָגט: אַ גוטע נאַכט, איך דאַרף שוין גיין.

נעכט אויף באַנען, טעג אויף שיפן, וואַסער־שטויג.
 גרוע בערד צעשוויבערט הוינען זיך אויף שטריק.
 איך, — אין ווינט פון ים, צי ביי אַ לויפנדיקער שוויב, —
 הער, ווי מיינע בייזע פעטערס רופן מיך צוריק.

(1927)

מרים אולינאווער / חומש-לידער

1

די באַבע זיצט און קלויבט זכרונות.
 און רעכנט אירע זינד און ציילט עונות.
 און וויינט זיך אויס צוויי אויגן רויטע:
 זי האָט צעזייט, צעוואָרפן אירע טויטע,
 וווּ נאָר אַ שטאָט אַ גרויסע,
 וווּ אַ העק, אַ שטעטל.
 וווּ נאָר אַ הויכער, שוואַרצער פלוט
 און וווּ אַ טובקל, נידריק פלעטל.
 וווּ נאָר אַ טויטנשומר וווינט אַ שלעכטער,
 און לאַכט אַ טרוקן און אַ האַרט געלעכטער...
 די באַבע וויינט זיך אויס צוויי אויגן רויטע:
 זי האָט צעזייט, צעוואָרפן אירע טויטע.

און עס טוועבט איר בענקשאַפט אויף אַ גאַלדיגע ווייל.
 צו דער מערת המכפלה, צו דער תּכּוּן-הייל.
 דאָרטן ליגט אברהם, נעבן אים זיין ווייב,
 דאָרטן רוט זיך יצחק, דאָרט שלאַמט רבקהס לייב,
 דאָרטן שלומערט יעקב, לאה אויכעט דאָרט,
 דאָרטן האָבן אבות זייער גוטן אָרט.
 און די באַבע זיצט אין טראַכטונגען פאַרטון,
 ס'פנים שטראַלט אין אָפּגלאַנץ פון אַ ווייטער זון...
 אין ארץ ישראל, אינם טייערען לאַנד,
 האָט זי דריי פאָר טאַטע-מאַמעס,
 ליגן זיי ביינאַנדי.

2

סדרן זיך די שטערן אין אַ וואַגן אויס.
 שאַר איך שטיל אַרויס זיך פון מיין טאַטנס הויז

און מיט יענע שטערן אויסגעשטעלטע שרעג
ווילט זיך מיר פאַרפאַרן אויפן מילך-וועג.

איינמאָל טיף פאַרצייטנט, פאַר טויזענטער יאָר
בין איך שוין געוועזן אזיוון דאָרט, פאַרוואָר,
ווען דאָס יידנמערונג גאָט, דער גרויסער גאָט
פאַר אברהם אויגן אויסגעשטערנט האָט...
גאָטס נשמה-איצר אין שטערנגעשטאַלט
האָט פון טונקלע הימלען מילד אַריינגעשטראַלט
אין אַ שיינער, דופטיקער אורכשדים-נאכט
און צום עלטערפאָטער שטיל אַראָפּגעלאַכט...
גינגאַלד-בלימלעך פון אַ ווייטער, הויכער גערטנעריי...
איך אַ קליינטשיקעס, צווישן זיי...

וואָס אַמאָל געוועזן, וועט שוין מער נישט זיין.
טקומט אַ צייט ווען כּיפּיל אַ גרויסע בענקשאַפטס-פּיין,
שאַר איך שטיל אַרויס זיך פון מיין טאַטנט הויז,
— סדרן זיך די שטערן אין אַ וואָגן אויס, —
און צום הימל בליק איך בענקליך און פאַרטרויט,
כּיוויל אַרויף-ניד-כאַפען אויף דער שטערנבויד.

ראובן אייזלאַנד / וואָס איז דען נאָך...

וואָס איז דען נאָך פאַרבליבן אונז פון לעבן ?
אַ שטילער שרעק, אַ בענקשאַפט אין די אויגן,
און פון דער בענקשאַפט — בלוז אַ שוואַכער ציטער,
וואָס איז מיט ווייסע נעפלען ווי פאַרצויגן.

זוי קליינע קינדער זיצן מיר באַטאָג און וואַרטן,
אַז עמעצער זאָל אונז וואָס עפעס געבן.

ביינאַכט מיר האָרכן נאָר ווי שטיל עס גייט דער אָטעם
און ציטערן פאַר אונזער שטיקל לעבן.

און ווען ס'באַווייזט אַ שטראַל זיך אינם פענסטער,
דאָן וואַרעמען די רוקנס מיר, ווי קליינע קעצלעך, שטילע
און פּאַלט דער אָוונט צו, פאַרקלייבט מען זיך אין ווינקל,
ווי שרעקנדיקע קליינע קעצלעך שטילע.

ט אַר נ אָ ו

(פראַגמענט)

סע שמעקט מיט זאַפראַן, נעגעלעך און ענגלישן געווירן,
מיט זיסע צוקערואַרג און שאַרפן קימל,
מיט ריחות פון געוואַנדן און מיט ראָסט פון אייזן
און מיט דער קעלט פון לאַנגע שטאַבעס שטאַל;
מיט זעק און צוגעפּוילטע שטרוי,
מיט קוישן, שאַכטלעך און מיט קאַסטנס, וואָס דערציילן
פון ווייטע שטעדט און פרעמדע מענטשן,
און מער פון אַלץ פון יענע ווונדערלעכער שטאַדט,
וואָס איז געווען מיין שענסטער קינדער-חלום,
דער טויער צו דער ווייטער וועלט —
טאַרנאָוו.

דו ביזט ניט איבעריק גרויס און ניט איבעריק שיין
דו ליבסטע מיינע פון די שטעדט.
צווישן בערגער צוויי ביזטו צוגופגעדריקט,
ווי א ריזנפויגל, מיט צוויי לאַנגע אויסגעשפרייטע
און צוגופגעשפיצטע פליגל, איינער רעכטס און איינער לינקס.
נאָר גרויס ביזטו
מיט דעם שטאַלץ און טראַט פון די טוחרים דיינע,
און גרויס ביזטו אויך מיט דעם רעש פון טויזנטער,
וואָס קומען האַנדלען צו דיר אין דיינע טויערן.

און גרעסער נאך פון אלץ
 מיט דיין ברייטן אָטעם
 וואָס שמייט זיך אויס אויף וועגן און הויכט-אָן לעבן
 אין פארציק שטענדט און דערפאר הונדערטער אַרום.
 און שוין ביזנאָ מיט זיינע טעכטער.
 די שענסטע פון גאַליציענסט שונע טעכטער.
 און שוין ביזנאָ אויך מיט דעם בלויען גלאַנץ
 איבער זיינע רויטע דעכער.
 דאָך שענער נאָך פון אלץ
 מיט זיינע גרינע פייערן, וואָס צינדן זיך אין רייען,
 אין די אויגן פון אַ יינגל.
 וואָס קוקט אויף זיך פון באַרג.
 און שענער נאָך און גרעסער.
 אין דעם ציטער פון מינע קינדערישע חלומות.

(1919)

ש. י. אימבער / מיין חלום בליט...

מיין חלום בליט אויף אלע פלויטן,
 וווּ ווילדע רויטן רויטלעך זיך;
 דער גרויסער שטויב פון שווערע נויטן
 ליגט גרינג אויף מינע וואַנדער-שיך.

די שטילקייט מאַכט פאַר מיר אַ וואַרע.
 מיט טויזנט לידער קלינגט מיין סוד —
 מיין זון אין הינטער יעדער במאָרע.
 אויס יעדן דאָרן רעדט מיין גאָט.

זאָגט מיר דאָס פעלד...

זאָגט מיר זאָס פעלד שוין גאַנצישט?
 זאָגט מיר דער וואַלד נישט מער.

וואָס ער פלעגט זינגען און זאָגן
מיין האַרצנט יונגן באַנער?

זאָגט מיר די ווייט שוין גאַרנישט.
דער כּשוף פון הימלס ראַנד —
לעז איך שוין נישט אין די שטערן
די שריפט פון גאָטס הייליקער האַנט?

בין איך דען שוין אַזוי נאָענט,
גאָט, צו דיין לויטערער רו —
אַז כּיזע שוין נישט מער דיינע ווונדער,
ווייל כּיבין שוין אין זיי, ווי דו —

(1936)

ברוך אליצקי / בערטשיק גייער

בערטשיק גייער טראָגט אויף לייב די בין-השמשותן פון דערפער
גלייך ווי לייבונטענע העמדער,
און אויף אַקסל — הענגענדיקע קלימעקעס, ווי קראַמיקלעך מיט
מיילער צוגעבונדענע,
וואָס ווייסן ווי בסוד צו האַלטן בילדער הייליקע פון יעזוסלעך
מיט פרוּמע אַפּאָסטלען.
בערטשיק גייער האָט אַ פנים געליבלאַנד ווי אַן אָסיענדיקע יאָדלע
און אַ בינטל שטייפע פינגער, גלייך ווי שטאַרצנדיקע פענאָעס,
נאָר ס'קאָרטשעט איין זיין פנים, אָט למשל ווי אַ יאָזש זיך,
און טיציטערן די פינגער בעתן גנבענען אויף בעזמען ביים פויערל
די לויטן.
האָט ער בערטשיק, שטאַרק תרעומות אויף דער כאַפּטע פּוסטע ווינטן,
וואָס באַגעגענען אומהיימלעך, מיט אַ שלום אַזש אין אַרבל
און פאַרפלעכטן פון די פּאות ווי די שוטטערדוקעס — דראַטוועס,
אַז דער רוח זאָל זיי נעמען.

נו איז בערטשיק זיך געגאנגען נאך הבדלה (ס'הייסט ביי לייטן נאך פאר ברכו)

ווי זיין שטייגער, אין אן אָסיען.

ווען די ווינטן זיך צעמיאָוקען, גלייך ווי קעצלעך וואָס פריירן אויף אַ גרעגליע, אַ פאַסקודגע, וואָס האָט משמע נישט געפונען נאָר אַ עובדה

צו פאַרוואַרפן פעטליעס בלאָטיקע אויף העלזער, געבעך קראַנקע אין געשוואַלענע פון שטיוול — און געקלערט אַז ער איז זינדיק...

און לאַדי וואָס ער האָט נישט, כאַטש אַ מעסטל עולם-הבא זיך געהאַנדלט.

ווען דער אורז, וועט אַ קלאַם טון: „היי רב בערטשיק צי נאָר אויס דיינע לאַפעס.

דיינע טרוקענע טשוואַקעס.

עפעס דאָרף מען שוין דיך האַבן, און פאַרשטייט זיך, נישט צו עסן דאָרט קיין גרויזן —

נעמט ער געטעור, פרעמדע געטער און פאַרקויפט נאָר פאַר דער איידעלער האָר.

וואָס וואַקסט אַזש אויף די שטינקענדיקע רוקנס פון בכבודיקע חזרים וואָיען קעצלעך, וואָס פריירן.

נעמען דראַפּען זיך אויף פאַלעס.

נעמען קלעטרן אויף קאַלנער

און אין הימלדיקער גאָרע שלאָפן כמאַרעדיקע בערן.

שלעפט זיך בערטשיק — אַ שטיק אָסיענדיקער טרויער.

ווי פון זיינע יאָטלעס שניידן זיך די ציין פון וועלט-באַנעמען:

הייסט עס נעמט מען פרעמדע קינדער, יעזוסלעך אַזוינע גוטע.

זויגלינגען פון וועלטנס שאַפן.

און מ'בייט זיי פאַר שטשיטשינעס פון פאַרשטינקענע חזרים —

עולם-הזה, עולם-הזה וואָלט באַדאַרפן כאַטש אַ מעסטל אונזער וועלטל, אַז דער רוז וואָל עס נעמען.

לייב אָליצקי / דער הונט און דער דורכגייער

אָנומלט גייט אַ דורכגייער פאַרביי אַ פּלויט.
 פון אינעווייניק טוט אַ הונט אַ ריס זיך פון דער הויט —
 כאָטש הימל עפן זיך! מיט איין געבילעריי.
 — כ'פאַרשטיי, אָו דינען דאַרף מען אמתדיק, געטריי, —
 זאָגט דער דורכגייער: מע דאַרף דאָך אָכער וויסן...
 — האָוו! איך וואָלט דיך ביזן ביין געביסן!
 — ווען עס גייט פאַרביי אַ מענטש אָן זינדיקע כוונות...
 — האָוו! אָן חקירות! אָן רחמנות!
 — פאַרווען אָבער? פאַרוואָס?
 האָט אַזוי באַפוילן דיר דיין באַלעבאָס?
 — האָוו! מיין אייגענער געוויסן...
 כ'וואָלט אויף שטיקער דיך צעריסן!
 — אַהאַ!... איך דאַנק דיר, קלב, פאַר דער לערע פון דיין בילעריי. —
 זאָגט דער דורכגייער און שמייכלט שטיל דערביי:
 דאָס געוויסן, ווי באַוויסט, איז טאַקע אָרנטלעך און פיין,
 ס'איז נאָר אַ שאלה — ביי וועמען שטייט עס איין?...

דאָס מלבושים-בערשטל

הערט אַ מעשה אויף חידושים.
 איינמאָל זאָגט די באַלעבאָסטע צו דעם בערשטל פון מלבושים:
 — קום, פּוצערל אַהער! איך האָב דיר וואָס צו זאָגן:
 איך וויל דיך צוואַנגן, —
 און זי נעמט דערפּולן
 איר אַרויסגעזאַנטן ווילן.
 גיסט הייסע וואַסער אין אַ שיסל,
 שיט זאָדע אויך אַריין אַ ביסל,
 און וואַשן, באַדן, רייניקן זי נעמט עס;
 פּוצט עס, און פאַרקעמט עס.
 ביי דעם בערשטל שטעלן ביזו זיך אָן די האָר:

— צו וועלכע גוטע יאָר ? !
 מיך, דער פּוצער, וואָס איך פּוץ
 אַנדערע פּון שטויב און שמוץ.
 מיך גייסטו מאַכן ריין ? !
 נו, זאָג אַליין !
 — אמת, — ענטפערט באַלעבאָסטע מיט אַ שמייכל :
 נאָר הער מיט קורצע האַר און לאַנגן שכל :
 פאַר דיין אַרבעט גייטו טאַקע ווערט אַ לויב !
 נאָר ווען מען האָט צו טון כסדר בלויז מיט שטויב,
 גנבענען זיך שטויבעלעך נישט ווילנדיק אַריין צום פּוצער,
 און ביסלעכווייז ווערט ער אַליין — אַ שמוצער...
 די אַלע, וועלכע רייניקן, ווי בערשט די גאַרע וועלט —
 טוט אַמאָל אַ רייניק אויך דאָס אייגענע געצעלט...
 (ווענט האָבן אויערן)

מאַטעס אַליצקי / זונפאַרגאַנג

רויטע פאַסן הימל האָבן איינגעוויקלט מויערן
 אין ראָזע ליילעכער פון שקיעה.
 דורך שמאָלן געסל רינט אָפּ דער טאַג, ווי דורך אַ רינע,
 מיט דינע שנירלעך בלוט,
 און לאָזן אויף טראַטראַרין לעצטע שטיקער גאַלדי.
 כקאן גוט די שעה פון זונענאָנטערגאַנג.
 ווען אויגן שטייען אויפגעריסענע, ווי האַריזאָנט
 אין גליענדיקן מערב ;
 און גליווערן מיט שטילקייט און מיט גליק, —
 נאָר דאָ לויפן מענטשן אום מיט אומרוי הינטער הויט,
 און פילן שוין אין בלוט די שאַטנדיקע טריט

פון טונקעלער באַכט.
 לעם ראָגן שטייען גאַסנהענדלער אויסגעשטעלט ביי וועגעלעך
 מיט שטיקער רויטע קאַווענס.
 ווי די אויפגעמאַכטע ווונדן אין די הערצער,
 און הערן טיף אין זיך געווייזן פון פינצטערניש
 אויף נאַסע ווענט
 און פון הונגעריקע קינדער.
 יונגע מיידלעך טראָגן זייער ליבע שוין אַרויס דער גאַס
 אויף אָנגעפאַרטע ליפן.
 און ווישן אָפּ פון ווענט די לעצטע שטיקער זון...

ל ב נ ה

אין שטאַט איז אויך לבנה דאָ. —
 זי ליגט אויף דעכער, ווי אַן אָפגעבראָכן שטיקל קענען
 און ס'טשירען קעץ אויף איר מיט געלקייט פון די צייך.
 און וויינען.
 הונגעריקע קינדער מיינען: עס איז אַ פּלעק פון טאָג.
 וועקן זיי די מאַמעס פונם שלאָף.
 און שרייען: עסן!

(1935)

ישראל אשענדארף / דער אַלטער שמאַטעקלויבער

אויף די יאָרן עלטערע, וואָס קען ער שוין אַזוינס געפינען,
 מער ווי אין אַן אַלטן אַנצוג צעביסן פון מייז:
 אַ קאַלענדאַרל פון די בלעטלעך אויסגעפליקט און אויסגעריסן,
 אַ נישט באַצאָלטן חשבון אויס אַ גוועלבל פון שפייז.
 אפילו אין שענסטן הלום זעט ער נישט קיין ניי בגד,
 ווי ער זעט זיך שוין נישט קיין קינד אין יענער שעה.
 די קנייטשן אויפן אַלטן בגד קען מען נאָך אויספרעסן,
 צו די קנייטשן אויפן פנים, איז שוין קיין הילף נישטאָ.

ביז איינגמאל וועט דער טויט, דער אייביקער שמאָטעקלויבער,
ווי ער איצט, שפּאַנען אַזוי פון הויף צו הויף.
און שרייען און רופן מיטן הייזעריק-פּאַרדומפענעם קול:
— אַלטוואַרג, אַלטוואַרג! ביינער, ביינער איך קויף!

וועט דעמאלט זיך פאַמעלעך עפענען אַ טירל פון אַ סוטערינע
און אַרויסדערלאַנגען וועט מען בחינם דעם טויט.
זיין ביטל ביינער — פון כח און מאַרעך אויסגערינען,
אין אַ קליין, קויטיק זעקעלע פון הויט.

ר אַ ד י אַ

אין אַ פּאַרוואַרפן שטעטל, יעדער וועג אַהער און שליאַך
איז פּאַרווייעט מיט שניי, מיט שטורעם און מיט נאַכט.
ווערזשע האָט, ווער האָט צעוויסן געגעבן, אַז גראַד היינט
זענען זיך פיר מענטשן צונויפגעקומען אין שטוב ביי אַ פריינט?
און ווער האָט פּאַרקערעוועט און וויאַזוי זענען עס דערגאַנגען
אַז זיי אין צימער אַרויף, אַ וועלט מיט טענער און קלאַנגען?

גישט מלאכים זינגען עס איצט לעבן אַ קינד אין וויגל,
גאָט האַלט זיי נאָך אַלץ ביי זיך אין הימל אונטערן ריגל
זיי זאָלן אים זינגען דרוי מאָל אין טאָג אַ שבת.
גישט קיין פייגל זינגען עס איצט אין דער שפעטער נאַכט,
זיי באַזינגען נאָך אַלץ דעם זוניפּאַנג יעדן באַזינגען
און האָבן פאַרן עלעקטר אין אַוונט, נאָך קיין ליד געפינען.
זיי זינגען נאָך אַלץ צום קלענסטן בערגעלע אַ תפילה
און פאַרן הונדערטגאַרנדיקן וואַלקנקראַצער שטייען זיי שטילע.
זיי באַזינגען נאָך אַלץ דעם בוים און קענען אים גישט פאַרשטיין
ווען ער ווערט אַ טעלעפּאָן-סלופ און הויבט אָן זינגען אַליין.
(מאָנטיק אינדערפרי)

נחום באָמזע / אונזערע מאַמעס שטאַרבן

זיי הערן דורך נעכט דעם טומל פון בוענאָס-איירעס און ניו-יאָרק
און דאָס געוויין פון אייגענע פאַרפייניקטע גלידער.
חלומען זיי: פויסטן, געשריי און בלאַנקע שווערדן.
תפיסה, קינד, געזאַנג פון האַפּערדיקע לידער.

זיי פאַרגלייכן ס'לעבן צו אַ משל פון דער תחינה:
ווי אַ תחונה אין שטעטל אונזער לעבן. שפילט אַ פידל,
וויינט די פלייט,

אַרום אונז מעשים, ווי הויפּנס גאַלד, און די מוזיק
שפילט און שפילט
נאָר פּלוצים - אונזער טאָג ווי אַ בעטלער פונם שטעטעלע פאַרגייט.

זיי פאַרגלייכן ס'לעבן צו די ווייזער פונם זייגער,
לאַטען פאַרן מאַן דאָס העמד, גרייטן פאַר די קינדער ברויט:
פאַרטאָג זעען מענטשן: אויף דעם שטריוואַק פון געלעגער
ליגט אַ מאַמע ווי אַן איינגעשלאָפּן הינדל - טויט.

ווי פייגל אין די נעסטן שטאַרבן אונזערע מאַמעס,
שטיל אָן ליאַרעם, אָוונט-צייט, ווען זון פאַרגייט,
הייבן זיי די הענט צום האַרץ ווי צו תפילה
און וויאַנעט לעצטער טאָג, ווי אַ בלום אויף דער בייט.

שטיל, ווי בלעטער אויף די בויער שטאַרבן אונזערע מאַמעס,
מינען זיך און זומער-טאָג פון גרין אויף האַרבסטיק-געלע פאַרבן,
הייבן זייערע בליקן צום סופיט און שעפטשען לעצט געבעט:
וויינט נישט קינדער! - און זיי שטאַרבן - - -

קינדער שפילן זיך

קינדער, איך האָב זיך איצט דערמאָנט:
לאַמיר שפילן זיך אין שפילן נייע -

יאָסל הויקער וועט זיין געשטאָרבן,
וועל מיר גיין נאָך זיין לוויה.

בערל קרעציקער וועט גראָבן גריבער
— וואָס־שזע האָטטו זיך צעוויינט ?
מיר ווילן שפילן זיך ווי גרויסע
און האָבן נישט קיין שלעכטס געמיינט.

זלאַטעלע וועט וויינען, ווי די מאַמע.
איציק, יאַנקעלע און בערל בלינדער
וועלן טרויערן ווי די טאַטעס
נאָך די יונגע, טויטע קינדער.

לאָמיר שפילן זיך אין שפילן גייע —
קינדער, איך האָב זיך איצט דערמאָנט:
לאָמיר ווי די טאַטעס איבער היינער
גיין מיט אויפגעשטעלטער האַנט...

(באַרוועסע טריט)

ב. י. ביאלאָסטאָצקי / ברידער

ברידער, לאָמיר זיך איינגעוויינען צו וווינען אויף דער ערד.
זערט, —

אַמאָל איז געווען אַ מלך,
דער מלך האָט געהאַט אַ מלכה...
ס'האַט עמעצער אָן אומעטיקע מעשה אויסגעקלערט
אויף דער אומעטיקער ערד.

ברידער —

ס'איז נישט קיין מעשהלע וואָס ס'איז אונז יעדערן באַשערט —
אַ שעפעלע טוליעט זיך צו אַ שעפעלע, די שרעק — פאָרויס!
אַ בליץ שניידט דורך דעם וועג, אַ שאַרף און — אויס!

מיט פליגל שוועבן אום אין הימל מלאכים אַרום גאַט.
דער וועג צו דער ערד —
טראָט נאָך טראָט.

מיר אַקערן און זייען מיט אונזער שווייס און בלוט.
לאָמיר אָנעמען די קללה אונזערע פאַר גוט —
ס'איז אונזער ערד, ס'איז אונזער היים און אונזער ביסן ברויט,
ס'איז אונזער לעבן און אונזער טויט.

ס'איז ניט קיין מעשהלע וואָס ס'איז יעדערן באַשערט —
די מלכה איז אָפּגעשטאַרבן.
דער בוים איז געוואָרן פאַרדאָרבן. —
די הענט וואָס שטרעקן זיך צום ווייטן, מלכותדיקן ליכט,
זיי ווישן גאָר דעם טרויער אָפּ פון אייגענעם געזיכט.

ברידער.

לאָמיר זיך געווינגען לעבן אויף דער אומעטיקער ערד.
מיט וואַרעמקייט קומט אָן דער טאָג, מיט רו — די נאַכט.
ס'האָט עמעצער אָן אומעטיקע מעשה אויסגעטראַכט.
די נאַכט האָט אונז אַ טרייסט, אַ ניגון, איין-און-איינציקן געבראַכט
— לוליקע מיין פייגעלע,
לולו, לולו — לוליקע מיין קינד.

הינטערן שטאַט

קליינע שטעטלעך טוליען זיך צו ניו-יאָרק,
קרומלעך בייגן זיך די צאַמען ;
דערפלעך שרעקן זיך און קומען. —
אלע רוקן זיך צוזאַמען.

לאַקאָמאָטיוו-רויך און רעלטן
ברענגען נענטער און צעשניידן ;

ווילט זיך זאָגן: שטילע היימען.
קיינער וועט די שטאָט פאַרמיידן.

יאָגט די באַן און ביי אַן אַקער
שטייט אַ פויערל אין זאָרג.
ווילט זיך זאָגן: אַ גוט מאַרגן,
היט זיך, באַלד קומט אָן ניו-יאָרק.

שטאָט קומט אָן פון אַלע זייטן,
פליט אויף פליגל, שפרייזט אויף שטאָלן;
פלייצט פאַנאָדער און צעניסט זיך
איבער אַלע בערג און טאָלן.

הייזלעך הייבן זיך אויף פלייצטי,
שפאָנען איבער אַלע צאַמען, — — —
דערפלעך שרעקן זיך און קומען, —
אַלע ווילן זיין צוזאַמען.

אין אַ האַרבסטִיקן פרימאָרגן

פרימאָרגן קריכט אַרום אַ נאַקעטער אויף אַלע פיר.
עס שלאָפט די שוועל פאַרנעפלט ביי דער טיר.

בוים אַרומגעריסן: הויז — ליימיק, שווער,
דאָס קול פון טאַטע-זומער גיטאָ שוין מער.

שטרעקט אַדערדיק פרימאָרגן אויס זיין בלייכע האַנט,
רייסט אַ לעצטן בלאַט — אַ צודעק פאַר זיין נאַקעטקייט און שאַנד.

האַרבסט, אויס שפראַך, אויס בלי, עס איילט זיך ניט די זון
פון וואַלקן אויס — וואָס וועט זי האָבן דען דערפון?

איז, — קריכט פרימאָרגן אום אַ נאַקעטער אויף אַלע פיר,
און קלעפט זיך צו דער שוועל — אַ ממזר ביי דער טיר.
(לידער)

ל. בערטיש / אויפן קלויסטער-דאך

אויפן שפיץ פון קלויסטער-דאך
זיצט זיך אהרן בלעכער.
ער זינגט זיך צו א ניגונדל
און פארקיטעט לעכער.

ווען ער זאגט דעם „יהי רצון“
פון ראש חדש בענטשן,
הערן פייגעלעך זיך צו
און אין גאס — די מענטשן.

גייט ער איבער מיט דער פארב —
זאגט ער „השכבנו“
און קלאפט אויס מיטן העמערל
„אָבינו מלכנו“.

ביים געוויין פון יום הדין
בלייבן שטיין ערליים,
טוען א קוק, טוען א זיפן,
און מאַכן זיך דעם צלם.

קלויסטער-גלאַקן קלינגען שפעט
און בעטן ווי מחילה.
דער דרויסן קומט מיר דעמאָלט פאַר
עפעס. ווי צו נעילה.

(שטילע ווינקלען)

י. צחק בערלינער / אַ וואָרט האָט געגליווערט

אַ וואָרט האָט געגליווערט ביי מיר אויפן גומען.
נאָר כ'האָב ניט באַנומען פון וואָרט דעם באַדייט —

און אומעכטיק, שטייף ווי אויף צונג פון א שטומען.
 א וואָרט האָט געגליווערט ביי מיר אויפן גומען, —
 איצט רייסט זיך דאָס וואָרט פון מיין מויל און סע שרייט.

רעגיר מיט מיר, גאָט, ווי דו ווילסט מיך רעגירן,
 מעג פינצטערניש פאַרבן אויף שוואַרץ מיין געזיכט,
 סאַרמאַכט די זון מיט פאַרשלאָסענע טירן...
 רעגיר מיט מיר, גאָט, ווי דו ווילסט מיך רעגירן —
 לאָז אָפּן פאַר מיר כאַטש אַ שפעלטעלע ליכט!

זאָל זיין אַז גערעכט ביסטו, גאָט, און דיין טוען,
 גיט לעסטערן וויל איך זיך איצט מיט די רייר, —
 אויב ס'איז בלויו אַ חלום, ווי קען מען דען רוען?
 זאָל זיין, אַז גערעכט ביסטו, גאָט, און דיין טוען, —
 באַשפּריצט האָסט מיין טרויער מיט טראַפּנדלעך פּרייד.

געלויבט ביסטו, גאָט, וואָס דו האָסט מיר געשאַנקען
 די אויגן צו זען, צו שרייען — מיין שטים —
 אויב ס'איז מיר באַשערט אַזוי אייביק צו בלאַנקען —
 געלויבט ביסטו, גאָט, וואָס דו האָסט מיר געשאַנקען
 אַ חלום — כּיזאָל קענען זיך הילן אין אים —

סוף נאַכט — און מיין וואָרט הייבט אָן ווערן געלייטערט
 און פּלאַמט אין מיין מויל ווי צעפּלאַקערטער קין.
 דער הושך ווערט בלאַס און פאַרגייט, זיך דערווייטערט —
 סוף נאַכט! — און מיין וואָרט הייבט אָן ווערן געלייטערט
 און קומט אָן צוזאַמען מיט זון צום באַגין...

דער מענטש — אַ געבויגענער למד

שטייט אַ מענטש אַ געבויגענער למד —
 אויסגעשטרעקט זיינע הענד צו די הייכן —

הענגט דער הימל — בלוי־טונקלער סאַמעט —
 אויף פרינאַכטיקע פעלדער וואָס בלייכן...

די זון האָט פון לאַנג שוין גענידערט
 אין רונד־האַריזאָנטישע שטאַלטן...
 געבויגענער מענטש, אַזאַ מידער,
 קען טרויער אין האַרץ גיט גאַהצלטן —

אַ תפילה אַ שטומע אָן ווערטער —
 די הענט זיינע פרעגן — גיז וואָנעט? —
 אַ שטיק פון דער פינצטערניש ווערט ער
 דער מענטש — דער געבויגענער למד —

(1946)

משה בראַדערזאָן / שטילער וואַלד

און דער וואַלד — אַן אַלטער, ווי געוועזן אין רעיונות שטייט געזונקען,
 איינגעהילט אין טיפן שווייגן, ברומענדיק פאַרטראַכט.

אַלע ווידערקלאַנגען, אַלע עכאס האָבן אין פאַרנאַכט
 איינגעדרימלט מיט די לעצטע אָפגעמעקטע שטראַלן־פונקען.
 און עס לאָזן זיך אַראָפּ די מידע בוימער־שפיצן,
 בעת אויף טונקל־פערלדיקע ווייטן
 אַ צופעליקע צייכענונג אויף הימלען שטילע קריצן —
 אַן אַנצהערעניש אַ גרוס פון נאַענטע דור הפלגה־צייטן,
 די שטומע אייליקע זיגזאַגן פון די זומער־אָוונט בליצן.

און ס'ברומט מיט שלעפּעריקער שטילקייט קוים דער וואַלד.
 און ציטערט שטיל: פון אָוונט־טוי איז אים, מסתמא קאַלט.
 און ס'פלאַטערט, שאַרכנדיק אַריבער הויכע צווייגן דורך אַ ציטער.

דער הימל שיט זיך אויס מיט צירונג פון די שטערן-שפליטער,
און די לבנה, שיט אויף אים מיט שימערירנדיקן זילבער-האָפּן —
מיט צארטן, הלומדיקן שטראַלן-שטויב...

דער וואַלד-גאַט אין זיין גרינעם זומערדיקן בלעטער-הויב
לייגט זיך אונטער הויפּנס שמעקנדיקן גראָן צוקאָפּן,
מאַכט-אויף די מילד באַוואַקסענע די וואַסער-אויגן ברייט,
און לייגט פּונאַנדער זיך בהרחבותדיק צעשפּרייט.

און נעמט זיך שפּילן

די רוישנדיקע וואַלד-געפּילן.

און נעמט זיך שפּילן אויף זיין אַלטער, אַלטער פּלייט

דעם אוראַלטן, דעם כּשופּדיקן שלום ושלווה-גיגון

פּון בין השמשות, פּון דער נאַכט, און אייביק וואַקסנדיקן וואַלד.

און יעדער בוים אין אייגן שאַטן זיך באַהאַלט.

און באַלד — און תּיכּף ווערט דער גרעסטער טרויער איינגעשוויגן,

אין קדשי קדשים פּון דער רויקייט אַרײַנגעשטיגן...

עס שפּילט דער וואַלד-גאַט ברייט-צעשמייכלט זיינע זמרלעך
און לאַכט !

צו שטערן, צו לבנה און צו אָנהויב נאַכט —

און ס'ענטפּערט אים מיט בלויקייט-שמייכלעך די רו פּון נאַכט אַליין:

ניט לאַנג האָט דאָ אין וואַלד דער טויט געשאַרפט די ציין !

ווי לאַנג צוריק איז פאַרגעקומען איגום וואַלד אַ שלאַכט...?

ס'איז, דאַכט זיך, ניט געבליבן דעמאָלט שטיין אויף שטיין.

פּון גרויס ביז קליין, און בוים און גראָז איז דאָ אין בלוסן אָפּגעגאַנגען

ביז הימלען האָבן וויי-געשרייען דאָ געקענט דערלאַנגען — — —

און רויק שטיל איז איצטער איגום אָונט-שמילן וואַלד.

ווי גאַרניט איז דאָ קיינמאָל ניט געשען.

ווי קיינמאָל גאַרניט!... ווי קיינער וואַלט דאָ ניט געווען.

און ווייטער אין דער אייביקייט זיין לחש-שיינקייט קוואַלט.

אַ שטיקע יפה... און געשטאַלט נאָך אַ געשטאַלט,
ווי פריער, ווי אמאל, אמאל אין גוטע יאָרן
האַרליבט אין יינגער פרייד אין ווייס געקליידט.
אין וואַלד עס שלייכן יינגע לאַכנדיקע פּאַרן.
ווען ס'האַט די נאַכט אַריבער וואַלד איר בלויע שטערן-חופּה
אויסגעשפּרייט.
דאָס זענען ווייסע שאַטנס פון די לעבעדיקע, ליבנדיקע מענטשן.

...רבותי, לאַמיר פאַר דער שיינקייט, פאַר דעם וואַלד, פאַר אלע
מענטשן גומל בענטשן!

בעת מלוּה מלכה

ס'איז אַ פיינלעך אימהדיקער, אומעטיקער, שרייענדיקער לעבן!

טוליען זיך די חסידימלעך צום יינגן זינגענדיקן רבין;
און זיי זינגען שמחה-זמרלעך מיט אים צוזאַמען;
און עס ברויזן הערצער, ווי התלהבותדיקע ימען,
און געדאַנקען אין עולמות העליונים שוועבן...

און די הויכע אַוונט-הימלען זענען בלויע, פול-לבנהדיקע בלויע,
און לבנהדיק און פרום-באַליכטן איז דעם רבינס יעדע תנועה
גייט צו גאַט אַוועק, צום רואה ויאנו נראה...
און מיט שירה טוען זי די חסידימלעך באַגלייטן,
טוען זיך די זמירות אין מרחקים ווייט צעשפּרייטן!
חדוהדיק, מלוּה מלכות זינגענדיק מיט האַלבן ברומען
טאַנצן זיי די הייסע חסידימלעך אַ ריקודל — אַרומגענומען.
און אליהו נביא איז מיט זיי צוזאַם אין ראָד, אינמיטן.
און, עס דאַכט זיך, ס'פאַלן תמוז-שטערן, ווי די בלומען-בליטן...

און אין רבינס שטיבל שאַקלט זיך פאַרחושט אין די געדאַנקען

א נייער צוגעקומענער...
דאָס ליכט, וואָס טריפט און האַלט אין צאָנקען
וועט באַלד דאָך אויסגיין, ווי די רוי, וואָס גייט אַוועק אין זינגען—

— — — — —
ערגעץ נאָענט אין שטאָט פאַרשפּעטיקטע טראַמוויען קלינגען,
און פון ערגעץ שניידט זיך דורך אַן אומעטיקער פייף פון באַנען,
ערגעץ שיסט מען — נאָענט, צי ווייט — ווער ווייסט פון וואָנען?
ערגעץ הערט זיך הייזעריק אַ זידלעריי און קולות פון אַ שוור,
וואָס צערייסט די בלויע שטילקייט, פליקט זי אַנאָרהמנותדיק
אויף שטיקער...
עמעץ האָט דאָ, גייענדיק פאַרביי אַ טיפן טרויעריקן זיפן געגעבן
אין דעם פייגלעך-אימהדיקן, אומעטיקן, שרייענדיקן לעבן! —

שוואַרצע שוואַנען

לאַנגזאַם-לאַנגזאַמע אויף בלויע פלאַכן קרוין שוואַרצע שוואַנען:
גאָלד-באַקרוינטע פרינצן פון דעם אייביק-לעבעדיקן שווייגן
ווייט פון דאַנען איז אַ שוואַנען-לאַנד, אַ טרויער-לאַנד פאַראַנען,
און אַהינצו, צו דער בלויער קוואַלעדיקייט גרייכן זיי און שטייגן.

מנוחה-אומעטן צעשפרייטן ווייטע, ווייטע פליגלען.
און די אַרעמס פון דער שטילקייט זענען צאַרטע און פאַרשטאַרטע, מידע
און אומענדלעך בלויע זענען אומבאַוועגלעכע די וואַסער-שפיגלען.
און די שוואַנען זינגען פאַר די פלוצלינג-אומגעקומענע אַ טרויער-ודוי.

לאַנגזאַם-לאַנגזאַמע די שטומען שווימען אויף די בלויע פלאַכן,
און אַן עצבותדיקע-שיינקייט בלייכט אין שטילן אומעט.
שטילער, שטילער שווימען אַלץ די שוואַנען, ווי אַרום
אַ הילפלאָז שוואַכן,
ווי אַרום אַ חולה: ס'איז מסוכן קראַנק די ווייטע וועלס אַרומעז
(איבערנאָנט)

מרדכי גאלדנבערג / וואלקנדלעך

ווי זילבערנע שעפעלעך, עלנד פארלאזענע
 טראגן זיך וואלקנדלעך אום אין דעם רוים.
 די נאכט האָט פאריתומט זיי — בלאַנדזען זיי טרויעריק
 זוכן משיחן ביים טויער פון רוים...
 זיי שיפן פארביי זיך די שטערנדלעך, שטיפערלעך —
 גליקלעכע קענען קיין צער גישט פארשטיין ! —
 דאָן פלאַנטן צונויף זיך ארום דער לבנה זיי —
 האָט זי איר צער און איר בענקשאפט אַליין,
 זי זעט ניט די עלנדע, זילבערנע כמארעלעך
 שווימט אין איר אייגענעם טרויער פארטרראַכט. —
 די אַרעמע כמארעלעך ! נעכענדיק בלייבן זיי
 שטוייטן די הענטלעך פאַרצווייטלט אָן מאַכט...
 יאָגט זיי אַ נאַכטיש-בייז ווינטעלע אָן :
 מצרש ווייסע חכמהלעך ! גייט זיך אייער וועג !
 טראַגן זיך, איילן זיך קינדערלעך-כמארעלעך
 שווימען, זוכן נעכטיקע טעג...

(1921)

יעקב גלאטשטיין / דער שטאַלצער קיניג

ווען דער שטאַלצער קיניג איז אין שונאס שטאָט אַריינגעריטן.
 האָט זיין רויטע באָרד געפלאַמט אין דער אויפגייענדער זון,
 ווי די בלאַנקע שווערדן פון זיין סוויטע.
 און ווען ס'האָט דער שטאַלצער קיניג באַשיינפערלעך געזען
 ווי ס'האַלט דער טויט די שטאַט אין זיינע אַרעמס. —
 און ס'זענען אויסגעשטאַרבן אַלע ציגל אין די הייער,
 און אַ מינדסט ווינטל קאָן די הייער צעבלאָזן אויף דינעם שטויב —
 האָט ער געלאַכט.
 און אומגעדרייט האָט ער זיין שטאַרקן קאָפּ

א קוק צו טאן אויף זיינע יינגען.
 וואָס האָבן מיר און טעמס געשלעפט אַ פאַרמאָטערטן דעם זיג.
 און דער קיניג האָט באַפוילן.
 אַ ס'זאָלן זיי יינגסטע זכרים פון דער שטאָט
 קומען אים אַנטקעגען מיט ברויט און זאַלץ.
 באַלד האָבן געזענט דעם קיניג צען אַלטע לייט מיט לאַנגע
 גרויע בערד

און אויף די קני געפאלן :
 שטאַלצער קיניג, מיר זענען די יינגסטע זכרים פון דער שטאָט
 און קיין ברויט האָבן מיר נישט.
 ווייל ס'האָט זיך אויסגעלאָזט דאָס ברויט ביי אונז, שוין איבער
 צוועלף חדשים.

עדות זיינען אונזערע הענט די אויסגעצערטע.
 אונזערע גומענס די אויסגעטרוקנטע.
 אַ ביסל זאַלץ האָבן מיר געבראַכט.
 בלויז אַ ביסל זאַלץ האָבן מיר געבראַכט.
 ווידער האָט דער שטאַלצער קיניג אַ קוק געטאָן אַהינטער
 אויף זיינע יינגען.
 וואָס זענען פון זיי פיס געפאלן, שלעפנדיק אַ פאַרמאָטערטן
 דעם זיג.

ס'האָט דער קיניג באַפוילן
 זאָלן אייערע שענסטע יינג-פרויען קומען באַגריסן מיינע יינגען.
 זאָלן זיי שפרייטן בלומען פאַר די טויט פון אונזער זיג.
 אין ווייגענדיקע רייען האָבן באַרוויסע געשפּאַנט די יינג-פרויען
 מיט גרויע קעפּ.

און געשפרייט פאַרוועלקטע בלומען-בלעטלעך.
 אין ס'האָבן זיך פאַרנויגט די ערשטע פיר פרויען פאַרן
 שטאַלצן קיניג

און אזוי געשפּראַכן :
 ס'האָט דער אָטעם פון טויט אויסגעטרוקנט אונזערע
 וואַסער-קוואַלן

ווי די וואָרצלען פון אונזערע האָר.
 אויך אונזערע הימלען זענען געוואָרן שטיין.
 האָבן מיר דען געקאָנט מיט לערע קרוגן שטילן דעם דורשט
 פון די בלומען?
 און ס'איז אויפגעשטאַנען דער עלטסטער מאַנסביל פון דער ערד
 און אזוי געשפראַכן:
 שטאַלצער קיניג.
 גיט קוק, וואָס געבוקט איז מיין קאָפּ און מיין טריט גיט זיכער.
 דאָס האָבן יאָרן מיר געגעבן אַ שטעקן אין האַנט
 און מיין קאָפּ צו דר'ערד געבויגן.
 יאָרן וועלן אויך דעם קאָפּ פון דיין שטאַלץ מיט אַש באַדעקן
 און אים הייסן גיין ווי אַ בעטלער.
 דער שטאַלצער קיניג האָט פאַרשטאַנען.
 אז דאָ דאַרף זיין גרימצאָרן ברענען, ווי זיין רויטע באַרד.
 אָבער ער האָט גיט געצאָרנט.
 זיינע אויגן האָבן בלוין געקוקט אויף די פאַרוועלקטע
 בלומען-בלעטלעך.
 וואָס די יונג-פרויען האָבן געשפרייט פאַר די טריט פון זיין זיג.
 און אַראָפּגעריסן האָט פון זיך אַלע שמאַטעס איינע פון די
 יונג-פרויען.
 איר נאַקעטקייט האָט געוויינט, ווען זי האָט אזוי געשפראַכן:
 זע, שטאַלצער קיניג, מיינע גלידער, וואָס האָבן געוואַסט אַ מאַן.
 הענגן איצט פאַרשעמטע,
 ווייל ס'האָט די בענקשאַפט אין מיר נאָך דעם טאַטן פון מיין קינד
 פאַרצערט אין מיר אַלע פרויען זאפטן —
 אזוי זאָל פאַרטרוקנט ווערן די טראַכט פון דיין ווייב אויף אייביק.
 ווידער האָט דער שטאַלצער קיניג פאַרשטאַנען.
 אז ער מוז פריי לאָזן זיין צאָרן, ווי אַ ווילדן יונגן אָקס.
 אָבער ער האָט גיט געצאָרנט.
 זיינע אויגן האָבן אַלץ געקוקט אויף די פאַרוועלקטע
 בלומען-בלעטלעך.

וואָס די יונג־פרויען האָבן געשפּרייט פאַר די טריט פון זיין זיג.
 אַ פּונצטערע מורא האָט זיך געליינט אויף די הייזער.
 דערשראָקענע קינדער האָבן פון די פענצטער זייערע מאַמעס גערופן.
 פון קלויסטער אַרויס האָט זיך דערטראָגן דער געוויין פון
 די פרומע בענק.

גאָך די יונגע טאטעס פון דער שטאָט.
 דער איינגעשלאָפענער בלינדער גלאַקן־ציער האָט פון זיין
 שלאָף דערוואַכט.
 זיינע אַלטע געלע הענט האָבן ווי אימער געבעטן דעם
 קלויסטער־גלאַק אַנצונאָגן.

אַז ס'איז געקומען די שעה פאַר דער אַוינט־תּפּילה.
 אַבער די שטומע צונג פון גלאַק האָט אויסגעקלונגען

אַ טויטן־קלונג.

אַ טויטן־קלונג.

די זון איז איינגעשרומפן.

אַ שלאַקס־רעגן האָט אויסגעבראַכן.

דער רעגן האָט באַנעצט די קעפּ פון די פּריינט, ווי די קעפּ

פון די פּיינט.

די צען אַלטע לייט האָבן אומגעקערט זייערע רוקנס צום קיניג
 און זיך צום קלויסטער געלאָזט גיין.

און דער שטאַלצער קיניג האָט אַלץ געקוקט.

ווי אין וויינענדיקע רייען שאַנען באַרוועס די יונג־פרויען

מיט גרויע קעפּ.

און שפּרייטן פאַרוועלקטע בלומען־בלעטלעך פאַר די טריט פון זיין זיג.

פ א ר צ ו ק ט

פאַרצוקט איז באַלד די גאַנצע סטאַדע.

רעשטלעך פון ניט־דערסמאָזשקעטע ביינדלעך

וואַלגען זיך אין פאַרדאַרטע שוואַרצע פלעקן בלוט.

און זי, די פאַרבליבענע שאָף.

האָט אַ קוק געטאָן אין זיינע וואָלפּישע אויגן
 און ציטערנדיק האָט זי דערזען:
 אַז שייַן, ווי פּלאַקערדיקע שטורקאַצן, ברענען זיינע אויגן,
 און די פּלעקן בלוט אַרום דעם שטאַרקן קאַפּ
 דערמאָנען אָן די העלדן-מעשהלעך פּון איר מאַמע-שאָף,
 וואָס האָט פאַרוויגט איר אַמאָל ביים בלינדן שייַן פּון לבנה:

אַז איבער בערג און איבער טאָלן,
 שטייט ער מיט בלוט באַשפּריצט,
 און צעשרייט ער זיך —
 פאַרטרינגט ער דעם עכאָ פּון הויכע בערג,
 בלינד איז שוין די שאָף.
 פּייער-בליצן פּון דעם וואָלפּיש אויג,
 באַלד וועלן זיך נאָר וואַלגען אַ פּאַר האָר פּון איר פעל-
 אָכער —
 אין חלשות-ציטער
 זינגט זי אַ ליד צו אים,
 'ואָס האָט פאַרצוקט די גאַנצע סטאַדע:
 צו זיינע שייַנע שטאַרקע פּיס,
 צום כּשוף-פּייער פּון זיינע רויט פאַרפּלאַמטע אויגן-
 צו אים.
 פאַרצוקט אין שוין די גאַנצע סטאַדע.

אַ תּ פּ י ל ה'

דער רויש פּון דיין מאַנטל-זוים בין איך,
 אַ, בראַמאַ!
 דער עכאָ פּון דיין ניגון אין אַ זון פאַרגאַנג-
 דיין חלום אין אַ נעפל-נאַכט.
 דו האָסט, אי מיך.

אי דאָס וואַסערל, וואָס שפּיגלט אָפּ מיך,
 אויסגעטראַכט —
 אין אַ נעפל-נאַכט.
 אַ זייפּן-בלאָז האָסטו מיך אויף דער וועלט אַראָפּגעשיקט.
 אָ, בראַמאַ!
 פּלאַצן וועט דער זייפּן-בלאָז אמאָל.
 אויסשפּינען וועט זיך דער חלום אַמאָל.
 זאָל מיך דיין קאַפּריזנער מח
 מער ניט חלומען, אָ בראַמאַ!
 (יעקב גלאַטשטיין)

חיים גראַדע / קידוש לבנה

א

עס שווימט די לבנה פון וואַלקנס אַרויס —
 אַ דערטרונקענע נאַקעטע מיידל —
 און קוקט טעמפּ אַראָפּ אויף אַ הויז.
 בויגט איין דאָס הייזל איר האָרן —
 אַ קוימען פון האַלץ אויף אַ פליכיקן דעכל —
 און מורמלט מיט רויכיקן צאָרן:
 — דאָ פּוילן שוין טעג און ח'שים און יאָרן,
 אַ טאַטע, אַ זון אויך קינדערלעך קליינע אַ סאַך —
 פּוילן אַזוי ווי מיין דאָך...
 און איך מיט אַ בלינדלעכער אויג און אַ מאַכיקן אויער,
 וואָך
 איבער קינדישן יאָמער און עלטערנס טרויער:
 — ברויט! ברויט!
 און ס'גייט דורכן טויער
 די גויט:

און אָפּט דורכן פענצטער —

דער טויט... —

איז שויער מיר דאָ, שווער !

אַז דו וואָלטט מיר ווייזן, לבנה, דעם וועג
אָוועקהינקען וואָלט איך אין וואַלד ווי אַ בער.

ווערט ווייסער לבנה פון שרעק

און קריכט אויף אַ דעכל אָוועק

צו אַ שוואַרצער פאַרקרעציקטער קאַץ.

הייבט אויף די קאַץ איר באַאַלעקטן געזיכט

צו דער מילך אויפן זילבערנעם טאַץ —

נאָר קאַלט רינט, ווי גיפּט, דאָס לבנהקע ליכט,

און איר שטומע פאַרטראַכטעניש נעמט אין אַ מיַאָ צערניגען...

רוקט די לבנה זיך אָפּ אין אַ ווינקל פון הויף

(פשוט — זי קען זיך קיין אָרט נישט געפינען),

שטייט דאָרט אַ ייד מיטן פנים פאַרריסן ארויף !

— איז היינט אַ לבנה אַ פולע !

שלום עליכם — גיט זיך דער זקן אַ נויג

צו דער צייטיקער בתולה.

קוקט זי אים אָן מיט איר קעלבערנער אויג

און אַנטלויפט ווי אַ דולע.

— שלום עליכם — גיט ער זיך נאכדעם אַ קער

צו דער קרעציקער קאַץ און דעם אַרעמען הויז. —

און שלום עליכם, מיין עלנט און טרער,

בינאַכט אויפן בעט און בייטאָג אין דער קלויז...

וויל די לבנה און קען נישט אַרויס פון פאַרכישופטן קרייז

זי דאָס הויז, ווי די קאַץ, ווי דער גרייז.

ב

ס'איז דאָס לעמפל אין צימער מתפלל צום באַלקן מיט רויך.
 אין קיך רינט דער עמער מיט קופּצנע טראָפּנס אין וויינט.
 מיר דאָכט זיך: מיין מאַמע פּון שלאָף שעפטשעט אויך,
 אַז זי האָט גאָר אַנדערש געמיינט.

ביי מיין בעט ליגט די נאַכט מיט אַ שוואַרצן פאַרשלאָסענעם פּיסק,
 ווי אין זיין הייל אַ פאַראומערטער, האָריקער בער:
 און ווען עס גייט אויף אין דעם הימל דער זילבערנער דיסק,
 גייט אַ זעאונג אויך אויף אין מיין אויג ווי אַ טרער.

איך דערזע אין דער ווייט אַ לבנהקן פעלד.
 אין מיטן דעם פעלד — אַ פאַרוואַקסענעם שטיין,
 און ווי דאָס פאַרבליווערטע האַרץ פּון דער וועלט,
 שטומט ער ווי איך אין מיין צימער אַליין.

ג

ווען איך בין אַ ברונעם אין ערגיץ אַ פויערשן הויף,
 וואָלט אַ לבנה, אַ פולע געוואַכט מיר צוקאָפּן,
 און וואָלט איך געווען נאָך אַ קוועלכל אין זילבערנעם לויף,
 וואָלט אַ לבנה געווען איצט מיין יעטוועדער טראָפּן...

אַפּ לו דער בוים אייפן שטאַטישן שטיינערנעם מאַרק,
 שפּרייט אויס ווי אַ גילרענעם פינגער זיין מינדעסטן ריטל;
 ווען איך בין אַ דאָרפֿישער שגצל, מונטער און שטאַרק,
 וואָלט איך זיך אַוועקגעלאָזט כאַפּן די זון אין מיין היטל...

ס'איז פּריילעך פאַרשמייעט דער יונגיקער שוואַלב,
 אַ נעסטעלע קלעפט ער פּון שטרוי און פּון שטראַלן;
 ווען איך וואָלט געווען אַ היי-יאָריקע קאַלב,
 דערלאַנג איך אין בלויען באַגינען אַ שפּרונג פּון די שטאַלן...

איבעריק איז מיר מיין גוף, וואָס איך טראָג אזוי שטייף.
 מיין פנים האָט ווייניקער זון פון אַ גרעזל...
 ביינאַכט פּוּיוּעס אום אויף מיין בעט אַ לבנהקער שטרייף,
 און איך רייר אין מיין קישן אַריין, ווי אַ שיכור אין גלעזל...

י אָ

עס ליגט דער אויסגעשטערנטער אין-סוף געפאַנגען,
 אין די שייבעלעך פון אונזער הויז.
 מיין פנים איז אין פענצטער אויפגעגאַנגען,
 ווי אַ לבנה קיילעכדיק און גרויס.

איך קוק אַרויס, ווען הייבט שוין אָן צו טאַגן,
 עס נאַגט מיין האַרץ דער אומעטיקער בלאָ;
 איך מוז זיך דורך דער נאַכט — דער שלאָפלאָזער דערשלאָגן
 דעם קומענדיקן טאַג צו זאַגן: יאָ!

דער הימל האָט אין מיינע שייבעלעך גענעכטיקט,
 און איך האָב אויסגעטרונקען ביון דעק
 מיין ווייטאַג אין דער נאַכט — און שוין באַרעכטיקט
 מיין ווייטאַג אין די קומענדיקע טעג.

יאָ! — דאָס איז דער ענטפער פון מיין יוגנט,
 ווען זי באַדאַרף פון אייגן הויט אַרויס.
 יאָ! — דאָס מיינט: מיין גירל איז מיין טוגנט;
 מיין פאַטום איז דער מילכוועג צו מיין גרויס.

מיין ליידנשאַפט פאַרטיף איך ביז צו איבערצייגונג,
 פאַר מיר איז אַלץ אין לעבן אומבאַדינגט.
 איך קען ניט זיין דער פּויגל אין די צווייגן,
 וואָס וויגט זיך סתם אזוי און זינגט.

דער פויגל אין זיין פריילינגספלי אפילו.
 איז דאך אויך ניט פריי אין זיין געזאנג.
 איך, דער אייניקל פון דער גארילע.
 זע די גאנצע וועלט אין איר צוזאמענהאנג.

גאָטס זינגענדיקער גוף אין העכסטן פורעם. —
 בין איך דער קראַנקער מענטש ביים בלויען שויב.
 יאָ! — דאָס איז דער פריי־געשריי פון שטורעם. —
 צו דעם גרויען ווערעמל אין שטויב.

יאָ! — דאָס ענטפערן די שטערן: אמן.
 אויף מיין יאָמער, וואָס טאַרקלידט זיך אין געזאנג.
 פּאַלץ, וואָס האָט אי יאָ אי ניט קיין נאָמען.
 קעמפט אין מיר אַנטקעגן אונטערדאָנג.

יאָ! — אָט די באַשטימונג ווערט צו מיר געשלירערט
 פון ים מיין מוטער־טראַכט און וואַלד — מיין וויג.
 פּאַלע ברואַימלעך געדענקען גאָך אין ווייט דאָרט.
 מיין אויסזען מיט יאָרטוונטער צוריק.

אַ בריק פון די יאָרטוונטער ווערט ווי אַ רעגנבוין.
 פאַרוואָרפן פון מיין פענצטער בין צום וואַלד.
 די חיות — מיינע אורפאָטערס — מיט שטויבענדיקע אויגן
 באַשמעקן פאַרוזכטיק מיין איצטיקע געשטאַלט.

זיי צערטלען מיך מיט הייסע ציין און שאַרצע בעגל:
 מיר האָבן יודות זיך גערפאַנגלט, דו זאָלסט זיין;
 דער דזשונגל איז צו מיר גיבט עולה רגל.
 און איך גיי העכער איף צום שטערן־שיין.

איך ווייט: די שטערן זענען ווייט און אייביק.
 גאָר איך, דער קראַנקער מענטש, ביים בלויען שויב

וועל מיין האַרץ, וואָס איז גיט מוטיק און גיט גלויביק.
אַפילו מיט געוואַלד באַזעלן: גלויב!

גלויב! עס נעמט די גרויסע ליכט באַלד שיינען.
צוזאָ פּורנוהדיקע ליכט — און זי איז אויך גיט פריי.
סיאיז דאָ אַזוי פיל אויף דער וועלט, וואָס קען גיט טענהן,
און וואָס באַזעגט זיך צו איר ציל געטריי.

גלויב! — די פינגער מיינע ציען זיך ווי שטראַלן.
ווי טרערן רינט פון מיין געזיכט דער בלאַך.
מיין האַרץ, דערשלאַג זיך צו דעם קוואַל פון אלע קוואַלן, —
דערשלאַג זיך צו דעם ערשטן זאָגנדיקן: יאָ!

(י א)

ש ל אָ - ל י ד

אַל-לוי-לוי, — שוין פינף און צוואַנציק יאָר,
וויגט די נאַכט זיך אין מיין פּוּסטע וויגל.
איצט פאַרוויגט דאָס זעלבע ליד אַ קאַפּ מיט גרויע האַר,
און נישט קיין מלאַך מיט קיין ווייסע פליגל
שטייט ביי דעם צוקאַפּן, —
דער בלאַנדער זון פאַרוויגט זיין גרויער מצמען,
און אַ טראַפּן נאָך אַ טראַפּן,
פאַרוויגט ער זיין געוויין מיט איר צוזאַמען...

אַל-לוי-לוי, — מאַטע ליגט שוין וויפּלטן מעת-לעת,
און אַז דער דאָקטער קומט נישט צו דער קראַנקער פרוי צוגיין,
וואַרט דער זון אויף דעם משיחישן און לעצטן נס, —
גאָט זאָל קומען אין דעם קראַנקן הויז אליין...

אַל-לוי-לוי, — מאַמע ברענט ווי אַ פאַרטרוקנטע שטיק ערד,
און דער זון — דער זון וואָס טוט?

זיינע אויגן הענגען איבער איר טאַרטערעס.
 ווי אַ רעגן רוישט זיין בלוט. —
 דער זון, ער קאָן מיט זיינע טרערן נאָך באַשיכטן
 איר צעאיבערטן געזיכט.
 איר קאָפּ דער גרויער אויף דעם טעטגעוואַנט זאָל לייכטן
 ווי אַ ליכט...

אַל-ז'ליו — מאַמע קאָן נישט שלאָפן.
 זי ווינט צווייט פאַרשיטיקט און דין:
 — מיין קינד, איך האָב געזען ווי דו ביסט אַ פאַרבלוטיקטער
 געלאָפן.

און בלינד האָט דיין געזיכט געפּרעגט: «וועהין זי
 אויף אַ שיר-וועג האָטו דיינע בירדער אָנגעטראָפּן. —
 דיינע בירדער די פאַרוואַלטע — דיין טאַטנס זין.
 זיי זענען אויך ווי דו פאַרבלוטיקטע געלאָפּן.
 מיט פּרעגנדיקע הענט: «וועהין?»

אַל-ז'ליו — דאָס ליד פון אָנהויב איז מיט רעזשינקעס און מאַנדלען.
 בלוט און וואַגל איז דאָס ליד פון סוף.
 אייביק וועלן דינע קינדער וואַנדלען.
 און ווי בידנע שפּאַך
 וועלן לענדער זיי פאַרהאַנדלען. — — —
 שלאָפּן מיין מאַמע, שלאָפּן... (1936)

דער נביא שטאַרבט

דער נביא שטאַרבט... ס'ברעכט זיך דער ערדענער פּורעם.
 זיין גוף איז אַ חרובער געסס גאָך אַ שטורעם.

דער שטורעם, וואָס פלעגט פאַר די לאָקן אים טראָגן.
 צוועק איז צום כּסא הכבוד זיך קלאָנגן.

דער נביא איז אַלט און שוין מיד פונעם מענטשן.
ווייל ער דאָ שטאַרבן און שטאַרבנדיק בענטשן.

יחזקאל פאַרהילט זיך אין צער ווי אַן אָבל.
און קניט אויפן גילדערנעם טייכברעג פון בבל :

— גאָט, לאָז מיר אויפנעמען רוּיך די רגע,
ווי ס'נעמט אויף די שקיעה — דער בלוי אין די ברעגעס.

מיין קערפער — באַשטענדיק אַ צייכן פון שרעקן —
האַט פריידיק געטראָגן דעם פיין פון אַנטפלעקונג.

איצט וויל ער, מיין אַרעמער קערפער בלויז... שווייגן.
זע מינע הענט — אָפגעבראַכענע צווייגן.

זע, ווי איך גראַכ טיף אין זאמד איין מיין שטערן —
פאַרוואָס קען איך אַליץ נאָך אַנטשוויגן ניט ווערן ?

עס ליגט אויף מיין האַרץ אַ פאַרחלשטער דרימל.
דאָך זע איך ווי ווונדערלעך שטיל ס'איז דער הימל.

ווי ניי איז פאַר מיר אָט דער לעצטער חזיון :
צום ערשטן מאל זע איך ווי שטיל הימלען בלויען.

די שטילקייט זי קושט אויס מיין אומרו און כוח.
אָט הייב איך זיך אויף ווי אַ פלאַם פון מזבח.

פאַרויס איבער מיר גייט דער האַר פון אין-סופן.
עס איז נאָך דער טויער פון הימל האַלב אָפן...

עס האַלטן מיך גרויסע פיר פייער-געשטאַלטן.
וואָס האָבן דעם כסא הכבוד געהאַלטן...

די פינצטערניש ווערט אַרום מיר אַליץ געדיכטער.
איך גיי צו דיר, וועלט, מיט פיר פייער-געזיכטער...

קומט לאַמיר גיין מיט געברום און געטרייען,
דער זאמד און די ברעגעט אַהינטער אונז גייען.

עס גייען אויך מיט אויפן טיך-גרונט די שטיינער,
דער שטרעם און די וואַלקנס .. נאָר איינער — איך איינער.

איך איינער בלייב הינטער... איך ציטער... איך וואַקל...
שײַן לעשט זיך מיין לעבן אין זאמד ווי אַ פאַקל...

עס האָבן איין מענטשן געטרעגן פיר כרוזים...
און דאָך גיט דערטרעגן אַפילו צום גרוב אים...

די כרוזים זיי גייען אַרויף ווי אויף שטאַצלען
און בלינד ווי די נאַכט ווערן מינע שוואַרצאַפּלען.

איך פאַרגיי ווי אין מדבר די פוסטריט פון קעמל,
איך פאַרגיי ווי דער זיפן פונאם ווינט, ווי אַ פלעמל.

איך פאַרגיי און ס'פאַרגייט אויך מיין טיין... ווער וועט בלייבן
דעם גלות מיט אייגענעם בלוט צו פאַרשרייבן ז...
(יחזקאל)

נפתלי גראָס / פון מיינע וויזיעס

I

ווי שאַטנס שליכטן זיי זיך אויף דעם וועג
צו איינצקע פאַרביי. און ווי אַ פלעק
פון רוים אויף רויטן זייד, אַזוי פאַרציט
זיך אומרו אויף מיין רולאַזן געמיט.

II

מיר בעטן: פיר שוין, פיר אונז צו דיין שוועל,
דער וועג פאַר אונז מאַך גלייך און לייכט און העל:

מיר קומען קניען פאַר דיין אָנגעזיכט
דאָרט אויפצוגיין דערלייטערט פון דיין ליכט.

III

לייכט אויף פאַר אונז, לייכט אויף אין גלאַנץ און פראַכט,
ווי ס'לייכט פאַר שמעטערלינגען אויף אַ ליכט ביינאַכט ;
ווי שמעטערלינגען ביי דעם ברענענדיקן ליכט
לאָז פאַלן אונז דערלייטערט פאַר דיין געזיכט.

IV

די שפּיצן פון די בוימער ביי דעם וועג,
די וועלדער און די בערג פון ברעג צו ברעג,
אַנטקעגן אונז און אומגעריכט
זיך האַכן אויסגעצונדן מיט אַ העליש ליכט.

V

דער נביא זאָגט :
איך בין געווען דאָ, ווען ס'איז גאַרנישט נאָך
געווען, איך בין געווען, ווען אונטערן יאָך
פון זיין באַפעל האָט אַלץ זיך שוין געדרייט ;
און איך בין ווידער דאָ, דעם יאָך פון זיין
צו העלפן טראָגן אין דער אייביקייט
אַריין.

(1:20)

אייביקייט

ווער קען דעם טוד פון אייביקייט באַגרינדן ?
דער ווי-נרעב בליט אַ גאַנצן זומער אויף די ווענט.
ער ברוינט און גאַלדיגט זיך אין האַרבסט און ווערט פאַרלענט
די פייגל בייטן זיך, זיי קומען און פאַרשווינדן,
די ווילדע גענו — זיי פליען אין אַ וואַרעמער לאַנד...
און טיפע שפורן ווערן ביסלעכווייז פאַרמעקט.
מיין אייגענער פאַרטערט אין צימער אויף דער וואַנט

ווערט אָפּגעבליאָקעוועט: דער שפיגל ווערט געפּלעקט.
 אין אויב איך בין נאָך יונג און שטאַרק אַצינד,
 וועט באַלד זיך אָנרוקן אויף מיר די עלטער ווי אַ ווינט.
 און — פון דער ראַזער פּוילערוילע אויף מיין טיש
 רוישט אייביק רוישענדיק אַרויס דער רויש פון ים.

ד י ה א נ ט

פאַר די הויכע בערג אין מערב
 נעמט דער טאָג זיך לייגן,
 שטילע שאַטנס צו דעם מזרח
 נעמען אויף זיין וועג זיך לייגן.

אויף די הויכע בערג אין מערב.
 שטרעקט ווער אויס אַ ווייטע האַנט.
 נעמט די זון, דעם טאָג אַריבער
 ערגעץ איבער יענעם ראַנד.

שטיל, נשמה מיניע, שטילער,
 סיוועט אַמאָל אַן אַוונט קומען,
 ערגעץ ווערן צוגענומען
 וועסטו פון דערזעלבער האַנט
 (1921)

יעקב גראַפער / סביבה

(פּראָגמענט פון אַ מאָלדאווישן פּייסאַזש)

פלעג רימאירל פון פרעמישליאן ביים טיש אַזוי, צומאָל אַט
 וואָס אליין אַזוי

ווי סאָר זיך זאָגן:

פרי און שפעט.

ביים אויסשטיין און ביים לייגן זיך.

באַנץ פריי, סאַרנאכט, בייטאָג, צומאָרגנס, ביינאַכטן און פאַרטאָגן
 גאַסס גנאָד, זיין לויב, דעם נס ווער קען דערזאָגן.
 וואָס מיר ווערן ניט אַיערן טאָג צעריבן אויף דער העלפט.

אַליין, און איינער צווישן זיי, און אַנדערש. און זיי די זיבעציק,
 דניאל אין גרוב מיט לייבן, איינער און ניט קיין שבטים צוועלף —
 און זיי די זיבעציק
 און זיבעציק און הונגעריק און אויטגערייצטע וועלן...

און דו אין מיטן מאַרק, אין מיטן רעש, און פול אַרומגערינגלט,
 אַנזיכטיק, ציכטיק, קלוג און... שוואַך
 און רייך אַרומגערינגלט
 און שרייסט, שלעפסט קוגים, רופסט און צינגלסט
 אַרומגערינגלט :
 סתורות, משקה, ראַפּטן, פאַצערקעס (און פרעמדס גאָר העכער העלפט).

און ער, דער בער איז פּראָסט און דאָרשטיק, גלוסטיק,
 פון ווייט אפשר צופוט, באַפּראָשעט, מיסטיק — צופוט געאַנגען,
 זיך מעגלעך ביי אַ דושל אָנגעכאַפּט, זיך אָננעהאַנגען
 געשלעפט מער, ווי געאַנגן, זיך נאָכגעשלעפט, זיך אָנגעהאַנגן
 און איצט פאַרדראָטיק, — פּראָסט...

היינט זיין זוכת אבות, אבות זיינע, זיידעס, באַבעס,
 זיידע — ווילדער באַרג און גרויער וועלדער-וואַלף
 זייהרעה און קוק פון פּראָסט
 און פריער פּראָסט און האַרבקייט, לעבנסהאַרטקייט אויף זיין קאַרק
 און דו — אים זאָר די אויגן, און דו — אין מיטן מאַרק...

— כאָטש אַזוי.

כאָטש זיי שיקסלען נאָר און פּיסקלען
 און דעם ייד זיי אַלץ, דעם יידן אונטערריסקלען

— — — אלדינגס רעכט זיי גוט און וויל...
 זען דעם אפגונט נישט פאר זיך, קיין בלוין, קיין הויל,
 פיר צו איגענער שחטה זיי אפילו
 צו זעלבספארדערב צו זייערן
 צו ברענד, צו קויל —
 איז וויל ביי זיי און רעכט, איז פארג, איז חן.

און אלץ אויף זיך, אלדינגס אויף זיך מקבל...
 און עיקר :
 אישה און פיסטויל ! —
 אויב יא, שוין וויל, שוין ווידער וויל !
 אי רעכט, אי וויל.

און אלדינגס רעכט ביי זיי און ביי גדולים זייערע, און אלץ
 פארענטפערט, גלצדינג :
 התלהבות אימפעט, גזל... א פארמיש ! אן אויסגעמיש...
 אי בלוט, אי ליד, אי גרויל,
 פארענטפערט און באזונגען, געהייליקט !...
 גזל, אימפעט, בלוט.
 באזונגען און באפרעפלט ! !
 פון אלע זייטן צדדים, זייטן אלע.
 מיט איינמאל,
 אלע
 קיינס נישט פויל.

און... רעכט דעם רוב זאָס ערשט, דעם רבים זייערן, באַטעמט און גוט
 אים רעכט, גערעכט אים און אי וויל.

אבי נאָר נישט צו לאַנג, צו סרוקן זיי ניט לאָזן.
 א זשלאָקע כאַטש אין מויל — — —
 זיי אלדינגס רעכט און אלדינגס וויל.

קיין שוידערשרעק, ניט פויל,
נאָר גלאַט, נאָר ווויל...

און זיי די אַלע,
די אָנגעטריבן-אָנגעצויגענע זיי אַלע,
באַסרדיקט אָנגעצויגן, אָנגעטריבן, אָנגעצוויקטע,
די אַלע, די פילע, דער סך
זיי אַלע פה אחד — פול דאָס מוויל...
און גלי און קויל.

איינ אָנווייז, אויפרייק, אָנטרייב, איינטונק בלוין,
שפיצפינגער שטויס-וואָרט: מאָרד און גרויל —
שוין ווויל, שוין ווידער ווויל און רעכט!

און עזעס ווידער נאָך, נאָך איינס,
(כאָטש ס'מוז נישט זיין,
און אויב ס'איז יאָ איז פיין)
נאָר נישט צו טרוקן לאַנג — — —
— אַ זשליאַקע כאָטש אַ טראָפּנדל אין מוויל
און — ווויל
וואָס האַרץ, ווער גרויל ? !...

בראָנפן, אישה און פיסטויל
— איז ווויל,
איז גרויס !...
וויי דער וועלט, דער ערד, דעם בויך וואָס טראָגט דאָס אויס...
צו אונז, צו זיי — וויי !
ווייסן דען וואָס איז צו זיי ? !
זייה, פשטות זענען זיי.

כאָטש זיי שיקלען נאָר און פיסקלען

און דעם ייד זיי אלץ נאָר, יידן! יידן! נאָר אונטערריסקלען
 פשטות זענען זיי, און זענען — עולות...
 און די וועלט נאָך וואָרט אויף גדולות —
 די וועלט, — וואָס ווייסט זי וואָס איר פעלט, וואָס איר גילט — —
 — פרעגט דעם באַראָן. פרעגט צו ווייסט דער לויפער
 אַז ער טראָגט מיט זיך אַ שופר — — (כתב-יד)

ס ל י ח ו ת

(פראָגמענט)

בלומענומער, יוגנדס זומער!...
 און עס גייט מיט דיר מיין לעבן
 וואָס דער זומער האָט גענומען
 קאָן דאָס מיר דער ווינטער געבן?
 קאָן ער דען אין קולות זיסע
 נאָך מיין האַרצנס דרענגען הילף.
 אַ פאַרגליווערט קאַלטן אָטעם
 אין אַ בעמיס-הויך אַ קילן;
 אָדער ברענגן אין די אָרעמס
 מיר אַ גאָלדיק ריינעם שטראַל.
 קאָן דאָס דען אויף דאָרע צווייגן
 זינגען נאָך די גאַטטיגאל?
 קלאַפּט דערמאָר מיין האַרץ און ציטערט
 ווי צירעשט פון ביזע שליהות.
 הער איך דאָס פון ווייט אַ ברומען...
 גיסן מיינע אויגן שטוכוח.
 און מיר דאַכט אַז נאָך די טרעדין
 גראָבן איין זיך טיפע קאַרבן.
 ס'שפילט אין ווינז אַרום די שלייפן
 שוין אַ האָר מיט זילבער-טראָרבן.

און א טאטש נעמט ביים הענטל
 אָן פאַרטאָג בן־חיר זיינעם:
 ניט איין שטערן, — נאָר לאַמטערן,
 הוסט און טריט, און נאַכט שליוגט איין אים.

שופר־קול אויף טוי־דערציטערט
 גראָו, אויף דאָך און אינדערפריען.
 ציטערן איצט די פיש אין וואַסער,
 זיירעס אויפן פעלד זיך מיען.

אַנטלען ליידיק וואַרטן בייכיק
 נאָך וויין „אַראָנצו“ זיך צו לאַזן.
 הויערן איבער זיי און קראַקען
 ראָבן — שוואַרצע לופט־מאַטראָנן.

פליען הויפנוויין די שוואַלבן...
 שטרעק בלייבט מיין זעל און שטומער
 און עס וויאַנען מייגע צוויטן
 און עס גייט אַוועק מיין זומער...

סליחות קלאַפט מען, הערסטו זומער,
 קאַלטער ווינטער וויל אונז שיידין,
 אייביק קלויבט מען ניט קיין בלומען
 תמיד בליט ניט דער גן־עדן.

(אין שאַטן פון אַ שטיין)

יונה גרובער / צו מיינ מוטער

האַסט צופיל געוויפצט
 געוויינט ביי מין וויג,
 איך בין שוין לאַנג
 אַנטשלאָפן געוואָרן,
 און ס'האַט דיין וויינען
 מיך אַלץ נאָך געוויגט

אומזיסט זיך געשרינקן
האָסטו זיך ביינאַכט
ווען ס'האָט זיך דיר וויינען געדאַכט.
עס זענען דאָך דאָס
דיינע טרערן געווען
וואָס האָבן געוואַכט ביי דער נאַכט.

איצט וויינען זיי אַלע
פון מיינע הענט אַראָם.
איצט וויינען זיי אַלע
פון מיין טרויעריקן קול.

מיינע אויגן צוויי טרערן
ווייטערען פון דיר.
זיי זוכן דורך איצט
און טענהן צו דיר:
האָסט צופיל געזיפצט.
געוויינט ביי מיין וויג
איך בין שוין פון לאַנג
אַנטשלאָפן געוואָרן.
און ס'האָט דיין וויינען
מיד אַלץ נאָך געוויגט.

(1936)

אַרײַ צבײַ גרײַנבערג / בױת-ישׂראל

האָסט שוואַרצע אויגן, שוואַרצע, לאַנגע האָר
און צעם געפלאַכטן צוויי.
און אין די אויגן ריט דער שוואַרצער צער
פון דורות-לאַנג.
דער האַרצעדיקער פרומער אויגן-צער
פון נעסט-באַרויבטע פייגל,
און ס'עצבותדיקע גוטסקייט פונעם פּאָלקי.

דיין שווייגן איז מיר טייערער אַ סך
פון בלאַנדע מיידלעכס זאָגן הויך: כ'האַב ליב!

האַסט שוואַרצע אויגן שוואַרצע לאַנגע צעם.
אַ קליין-פאַרשלאָסן מויל —
אַ הייליק שלאַס.

איך טרוי מ'ך נישט גענענען צו דיין שוועל.
און כאַטש איך גלוסט —
איך טרוי מ'ך נישט מיט לעפצן צו באַרירן ד'ך
און קושן שטיל דיין קאָפּ — —

ביסט הייליק ווי מיין מאַמע, און אַזוי
איז אויך געווען איר מאַמע מיידלווייז.
און דו וועסט אויך אַמאָל אין זייד געקליידט
שטיין און בענטשן שבתדיקע ליכט
און מיט די ווייסע, קליינע, צנועה-הענט
פאַרדעקן ט'בלייכע פנים דיינס אין מורמלען פרום און שטיל...
איך שטיי פון ווייט
און בענטש ד'ך פון דער ווייט.
און שפּרייט די הענט
צום תפילה-טון. — —

לויב צו מיין ליד

טוליע ד'ך, פריינד, ס'איז אַ שכינה מיין ליד
און אונטער איר פליגל רוט הייליק אַ נאַכט
מיט אַ זילבערנעם שטעג, וואָס פירט ווידער צוריק
צום פאַרלוירענעם שלאַס.

דערצייל-אויס דיין האַרץ, וואָס וויל ווערן אַ שטיין

און לערן מיין שיר, ווי אַ תפילה צו גאָט.
צו אַן אייביקן גאָט.

פאל אויף דעם קוואַל! ס'איז אַ קוועלע מיין ליד
און טרינק פון דעם קוואַל, אויב דיין נפש איז קראַנק
און פון מיר פאַרברענט...
און רוי דיר אַ שעה פונעם לעבנס געיעג. —

דאַרפטס האָבן אַ פריינד, אַחוץ מיך און מיין ליד,
אין דיין שטייניקן וועג און אין לעבענס גערויש —
אַחוץ מיך און מיין ליד, וואָס איז אייביק אַזוי?!

טאָלע דיין פריינד, ס'איז אַ שכנה מיין ליד
און אונטער איר פליגל רוט הייליק אַ נאַכט,
וואָס הייליקט דיין ציר און פאַרשלאַפערט דיין זעל
ווי אַ בלימל אין פעלד...!

אַ הפקר-מידל

פאַר דיין גערויבטער מיירעלדיקער צניעות
שטיי איך, ווי איך שטיי פאַר וונדערשן-עות!
פאַר דיין אַנגקרויטן סלכת-קאָפּט, דעם בלאַנדן,
גרעץ איך ווייכאַגהול צונויף די האַנט,
ווי פאַר אַ מקדש, וואָס אַ שונא האָט געשענדט.
און כ'עטיי פאַר דיר, אַ ווערבעכוּס, געבויגן,
און טרערן גליען-אויף אין מינע אויגן.
דו גיזט די לעצטע האַנט פון יענעם פּרצכטשלאָס.
כ'וויל הייליקן דיין שאַטן, כ'וויל מיין האַרץ-כוס
פולן מיט די טרערן, וועלכע פליסן
נאַכט אויף נאַכט פון דיינע זיסע אויגן. —

דעמאלט שטייען זקנים אויף און קלאָגן
און הינט אין הויף און הינט אין גאָסן בילן
און קענען נישט פאַר עלנדיקייט זיך שטילן...

א ו מ ע ט ו ם ...

אומעטום איז פאַראַן אַ באַהאַלטענע האַרץ
און אַ האַנט איבער סטרונגעס, וואָס ציטערט.
אומעטום פאַנגט דאָס ליר פון אַ מיידל מיין האַרץ,
ווען דער ערשטער פאַרנאַכטשטערן פליטערט.

אומעטום איז פּרהאַנען אַ היזל אַ הייליקס,
ווי הערצער פאַרגיסן דאָרט תּפילה.
און ס'זענען פאַראַן אומעטום נאָך פיר איילן
פאַר וועג-גייערס מירע און שטילע...

(פאַרנאַכטנאַלר)

אליעזר גרינבערג / שטאַט לאַנדשאַפט

הויכע, ריזיקע פאַכריק-קוימענס
קריצן מיט רויך-געשריפט —
אויף שטאַלערנעם הימל, אַן אַפּרו-ליד, אַן אייזערן געבעט.
דער אָוונט נידערט שטיל, געהיימניספול און טריפט —
מיט פייער,
פייער,
פייער.

עס לויכטן אויף לאַמטערנס.
שילדן ציגן זיך

יעדע שויב צעגלייט זיך העל ווי אַ ראַקעט.

די שטאָט איז איצט אַ פּלאַקערדיקער שייַער
וואָס צערט און ווערט פאַרצערט פון אייגן פייַער.

די רייַען מויערן מיט קעפּ פאַרריסענע צו רוימען
זעען אויס אַצינד ווי שטיינערנע אָדלערס —
וואָס גרייטן זיך צום פלייען.

פון ווייטנס הערט זיך דאָס שווערע סאָפּען
פון אַ הודיענדיקער באַן.
און איבערן הימלס שמאָלע, שפּאַרעוודיק־צעפּאַסטע זוימען
גליטשט זיך ווי אַ ריזיקער גליוואָרים —
אַ באַלויכטענער עראָפּלאַן.

ב א ל א ד ע

— און נאָכט נאָך נאָכט ווען זי פלעג ליגן ביי זיין זייט
און אומרויק זיך וואָרפן ווי אַ שלאָנג.
איז ער געשלאָפּן און ניט געוואוסט ווי ווייט
זי איז פון אים געווען — אין איר געדאַנק.

און נישט געוואוסט ווי ס'האָט דער רויש פון אומרויקן ים
איר האַרץ פון בעט געהויבן און איר די פיס באַשווערט.
ווי די נאָכט פלעג זי פאַרוואַנדלען אין אַ פיינענדיקן פלאַם —
ווען וואָך ווי די לבנה איז זי געלעבן און געהערט —

דעם אומרו און איר האַרץ. דאָס שלאָגן פון איר בלוט.
דעם אָטעם פון איר מאַן — זיין היב־און־אַל פון כרוסט:
ביז צעפלאַקערט האָט די קנאה אין איר האַרצן זיך מיט גלוט —
אויף דעם מענטשן ביי איר זייט, וואָס האָט פון קיין זאָך
נישט געוואוסט.

וואָס איז געשלאָפּן און ניט געוואוסט, צו אַ צווישנשייד
פון אַ העמד

קען אַסמאָל מער צעשיידן — ווי די צווישנשייד פון אַ וואַנט.
אַז אויף פון פון קישן וואַכט נאָר דער גוף אַזאַל פאַרשעמט,
ווען ערגעץ אַנדערש וואַלט גענוג געווען צוקאָפּנס בלויז אַ האַנט.

ווען ערגעץ אַנדערש וואַלט איר גוט געווען צו זיין אַצינד אַ שיף.
פאַרזאָקערט מיט איר ווילן אין דעם קלעמער פון אַ ברעג.
און ליב וואַלט דאָרט געווען איר די שפעדיקע טריף —
פון הייס־אַטעמדיקע געכט און זינגענדיקע טעג.

אַזוי איז זי געווען ווי אַ שיף דאָ אָן אַ מאַסט.
ווי שוואַרצע, רייטע ערד אומבאַרירט פון אַקערס טראַט.
און געטרעגן האָט זי פאַרכטיק איר גורל־קרייץ פון לאַסט —
ווי איינער טראַגט אום הייליק אָן אָנפאַרטרויטן סוד.

ביז איינמאָל אַ באַנאַכט — איז זי אַליין אין איר העמד.
פאַרשופט ווי אין וואַנדל, צום נאָענטן ים אַרויס :
זיך אָפגעגעבן דער טיף האַלב־מיידלש און פאַרשעמט —
און אויף אייביק זיך געזעגנט מיט אייגן־פרעמדן הויז...

(פון אומעטום)

צווישן טאָג און נאַכט

פריער אָוונט. צווישן טאָג און נאַכט —
ווען אַפילו מענטש אין וואַלד פון שטיין
בלייבט שטיין אינמיטן רוש פאַרטראַכט —
און וואַלט ער נישט געשעמט זיך וואַלט ער זיך צעלאַכט,
צו אפשר אויסגעבראָכן גאָר אין אַ געוויין.

ווען עלבט וויינט אַראָפּ פון מידע פלייצעס
אַ מידער אומעט, ווי פון מערבדיקע זוימען ;
ווען אַ מענטש אין שוויגן פרעגט אָן עצה

ביים ליולקע-רויך, וואָס ציט זיך, ווי פון קיימין,
און גאָט אליין אין שרעק צו אייביק-שטומם רוימען.

ווען יעדע גאט ווערט אַ פאַרנאָרדיקער בעק,
און יעדע צוויי אַ רייצנדיקער סידי;
זיי שליכטן זיך פאַרביי געהייבן-סכול, ווי קעץ;
דו ווערטט וואַכזאַם צו זייער יעדן בויג און טראַט,
און פון די הימלען, דאַכט זיך, גידערט גאָט!

די היזער ווערן בלינד און בלינדער.
בין אַן אימה נעמט אַרום דאָ יעדער הויז;
אין פענצטער שטייען איינגעצאָמטע קינדער —
מלאכימלעך אַראָפּגעפּלויגענע פון הימלס שויס —
אין קוקן פאַרחושטע אויף דער גאָט אַרויס.

צווישן טאָג און נאַכט נעמט אַ מילדקייט ווייען —
פון רייד, פון שוויגן, און פון מענטשלעכע געזיכטער;
אַ בליק, אַ הענט-באַוועג — און ס'נעמט צעגייען
פאַריראַס אומזיכטער; און אומבאַהאַלפּן שטייט דער ריכטער,
דער פאַרמשפּטער, דער פּראָפּאָן און דער דיכטער!...

קומענדיקע דורות

איר אַלע ערשט-געבוירענע און נאָך-נישט-געבוירענע,
איר אַלע וואָס שטייט אַצנד אויף שוועל פון לעבן:
— פאַרגעמט דאָס קול פון אַ דור אַ פאַרלוירענעם,
וואָס בויגט פאַר אייך דעם קאָפּ מיט שולד און בושה
פאַר אונזער שווערער, פאַר אונזער בלוטיקער ירושה
וואָס מיר זענען גרייט אין אייער רשות איבערצוגעבן!

— משפּט אונז! און זאָל נישט זיין צו שווער קיין שטראַף
פאַר אונז! און זאָל אונז דער אייביקער שלאָף

נישט אויסלייזן מיט פאַרגעבן! ווי ס'האַט ביים לעבן
אונז נישט געשוינט דעם גורלס ביטערע רוט!

מיר זענען אויפגעגאָן אין אַ וועלט פון ליגן און פאַרראַט
אין צווישן איין קאַטאַסטראַפּע און אַ צווייטער
אי; דער טויט געווען אונזער שטענדיקער באַגלייטער!
און אונזער זונפאַרגאַנג — אַן אָפּגייענדיקע שיף און טייכן בלוט!

— מיר לאָזן אייך איבער אַ חרובע ערד! אַ הימל אָן אַ גאַס!...
— משפט אונז! און זאָל אייער אורטייל פאלן שאַרף.
ווי אַ האַק, אויף אונזער באַנקראַט!
— משפט אונז! און זאָל נישט זיין צו שווער קיין שטראַף
פאַר אונזער ירושה! און זאָל דער אייביקער שלאַף
אונז נישט אויסלייזן מיט פאַרגעבן! ווי ס'האַט ביים לעבן
אונז נישט געשוינט דעם גורלס בלוטיקע רוט!...
(רי לאַנע נאַכט)

מאַטעס דייטש / שרה בת טובים

אַ, שרה בת טובים, דו פרום יידיש האַרץ,
דו פייערלעך-הערלעך תפילהדיק מויל,
פון אלמנות און עקרות, דו געלייטערטסטע זעל,
האַסט געגרינגט דאָס געמיט זיי מאַמעדיק-ווויל
אין שעהן פון פיין מיט פרוכטיקייט אין קעל.

אין כלהשאַפט זיי געלינדערט מיט אַ טרער אויף דער באַק,
אין שוואַנגערשאַפט זיי אָפּגעבונדן די פאַרקניפטע בענד,
צו אַרעמע-לייט אַרייגגעלייגט דעם חלום פאַר זיי אין זאַק.
פאַר דינסט-מיידלעך דערשלאַגענע — אַ געחלומטער טרייסטנ-
דיקער בלענד.
די גייטאַרינס און בעקערינס — אין פאַרטאַגן געזאַלבת זיי די הענט.

אָ, שרה בת טובים דו זעליקע, הייליקע מוטערשאפט-געשטאַלט!
 אַ געזאַנג פון אַנערקענטשאַפט האַרציקט אויס צו דיר אַ ייד,
 וואָס פאַרלירט זיך צווישן ים און בערג און שטעט.
 מאַנאַ לינאַ האָט באַצויבערט דעם מאַלער, מוזיקער און פּאָעט —
 שרה בת טובים איין האַרציקע תּחונה פליסטערט פול מיט
 פּאָלקס-געבעט.

איך קען זינגען צווישן וועלדער און בערג און ימען, —
 שרה בת טובים האָט זינגען געקענט צווישן ייִדישע מאַסן.
 וואָס זענען צעהויקערט ווי בערג, צעשטורעמט ווי פּלאַמען — אבי ווי
 זיך צעגאַנגען איבער דער וועלט פון מיטלאַטערלעכע קרומע גאַסן —
 אָ, שרה בת טובים, איך זע דיך לעם פּאַסיפּישן ברעג, דו
 וויבליכע עלי-נביא.

אַלע פּאַרביטערטע געמיטער צו דיר ציען זיך מיט הערצער
 צעעפנט און הויל.
 און דו, מיט דיין שעפטשענדיקן זאַג, צעשטרייעסט די פּינלעכע גרויל
 אַלע פּאַרוואָגלטע נשמות ווי קעמלען מיט משא זיך ציען צו דיר, —
 דו טוסט זיי אויסלאָדן מיט אַ גלעט: מיר פאַר דיר און פאַר דיר...
 אָ, שרה בת טובים, דיין תּחינה אויף ייִדישע ליפּן איז דעם בוראס באַריר.

דו ביסט פּייערדיק, ווי דער שמע ישראל, טיף אין מיר אַרײַן
 און באַגלייטסט מיך מיט דיין זוניק ווערק ייִדישדיק צעשטראַלט;
 דו זעליקע, דו הייליקע מוטערלעך, שרה בת טובים געשטאַלט.

אָ, שרה בת טובים, דו פרום ייִדיש האַרץ.
 דו פּייערלעך-הערלעך תּפילהדיק מויל.

אברהם, יצחק און יעקבס קינדער...

צו מיינע אור, אור אוראייניקלעכס
 קינדסקינדער און צו זייערע
 אור, אור, אוראייניקלעכס קינדער.

ווער וועלן זיי זיין ?

און צי וועלן מיר נאָך צוגערופן ווערן אייגענע ?
צי וועלן מיר נאָך זיין בלוט פאַרוואַנדעטע ?

וואָס פאַר אַ שייכות וועלן זיי האָבן צו מיר ?
און צו וואָס מיין איצטיק טראַכטן וועגן זיי
צו זיי וועלן דאָך ניט זיין מיינע —
נאָר ישראלס קינדער; דעם פּאָלק ישראלס קינדער
פון אברהם, יצחק און יעקב — זייערע וועלן זיי זיין...
די קינדער פון די אבות, ווי איך און מיינע ברידער:
דאָס פּאָלק הייסט עס, וועלן זיי זיין.

ווען פּאָלק ישראל פון אַמאָל ווערט אויס,
ווערט עס פּאָלק ישראל פון איצט;
און ווען פּאָלק ישראל פון איצט ווערט אויס,
ווערט עס פּאָלק ישראל פון מאָרגנדיקע מאָרגנס —
פון דער אייביקייטס צוקונפט.

צו מיינע אור, אור, אוראייניקלעכס
קינדסקינדער און צו זייערע
אור, אור, אוראייניקלעכס קינדער —
מיין יידישער גרוס צו אייך.

עס שיקט אייך שלום עליכם
אַן אַמאָליקער זיידעס זיידע,
מיין טראַכט פון גאַלע טראַכטשאַפטן,
אַן אַמאָליק, לאַנג אַמאָליק טראַכטן וועגן אייך:
קינדער מיינע, קינדסקינדער פון מיינע אוראייניקלעך
וואָס זענען שוין ניט מיינע
נאָר אברהם, יצחק און יעקבס קינדער,
דאָס פּאָלק ישראל פון מאָרגנדיקע מאָרגנס:

פֿאַרנעמט מיין ווייטיק פֿון מיין ווייטיק טראַכטן:
 איך גריס אייך, יידישע קינדער מיינע, —
 תמידיק פֿאַלק ישראל פֿון דער אייביקייטס צוקונפט.
 גליקלעכער פֿון מאַטעסעס קינדער
 וועט איר שוין דעמאָלט געוויס — גליקלעך זיין.

(1946)

מ. ל. האַלפֿערן / מיין אומרוי פֿון אַ וואָלף

מיין אומרוי פֿון אַ וואָלף און פֿון אַ בער מיין רוי.
 די ווילדקייט שרייט אין מיר, די לאַנגבויל הערט זיך צו.
 איך בין גישט וואָס איך טראַכט, איך בין גישט וואָס איך וויל.
 איך בין דער צויבערער און בין דאָס ציבער-שפּיל.
 איך בין אַ רעטעניש וואָס מאַטערט זיך אַליין.
 אַ פּלינקער ווי דער ווינט, געבונדן צו אַ שטיין.
 איך בין די זומער-זון, איך בין די ווינטער קעלט.
 איך בין דער רייכער פּאַנאָס, וואָס וואָרפט מיט גאַלדן געלד.
 איך בין דער יונג וואָס שפּאַנט, דאָס היטל אויף אַ זייט.
 און גנבעט פּייפּודיק ביי זיך אַליין די צייט.
 איך בין דער פּירל אויך דאָס פּייקל און דער באַס
 פֿון אַלטע קלעזמער דריי, וואָס שפּילן אויפֿן גאַס.
 איך בין דער קינדער-טאַנץ, און ביים לבנה-שײַן
 בין איך דער נאַר וואָס בענקט אין בלויען לאַנד אַריין.
 און אַן איך גיי פֿאַרביי אַן אייגעפּאַלן הויז.
 בין איך די פּוטטקייט אויך וואָס קוקט פֿון דאָרט אַרויס.
 אַצינד בין איך די שרעק אין דרויסן פֿאַר מיין טיר.
 די גרוב די אָפענע וואָס וואָרט אין פעלד פֿאַר מיר.
 אַצינד בין איך אַ ליכט, אַ יאָר-צייט-ליכט וואָס ברענט.
 אַן איבריך בילד, אַן אַלטס, אויף גרוי-פּאַרשטויבטע ווענט.
 אַצינד בין איך דאָס האַרץ — דער אומעט אין אַ בליק

וואָס האָט בעכענקט נאָך מיר מיט הינדערט יאָר צוריק.
 אַצינד בין איך די נאַכט וואָס הייסט מיר ווערן מיר,
 דער שווערער נאַכט־טראַג, דאָס שטילע אָוונט־ליד.
 דער שטערן איבער מיר דאָרט אויבן אין דער הויך,
 דאָס רוישן פון אַ בוים, אַ גלאַקסן קלאַנג, אַ רויך.

נישט זיין שיקסל

משה־לייב, משה־לייב,
 ס'איז נישט פון זיידנס פעלד דאָס שיקסל, וואָס דו זעסט.
 פון וואַנען דען? פון הי.
 דאָס הייסט — אַ פויגעלע פון אַ בראַדווייער נעסט
 איז זי? — — —
 קען זיין.

און אפשר גאָר
 איז זי אַזאָ וואָס טאַנצט די האַנאָלול־טענץ
 אין קוני־אילאַנד דאָ.
 און אַלע נאַכט באַוואַרפט מען זי מיט גאַלד און קרענק.
 אַ יאָ? — — —
 קען זיין.

און אפשר גאָר
 האָט זי אַ מאַן אַ לאַרד, וואָס טראַגט אַ ווייסן באַרד.
 און וווינט אין אַ האַטעל.
 וווּ שטייף, ווי וואַקס־פיגורן, שטייען די זינער דאָרט
 ביים שוועל? — — —
 קען זיין.

אויב יאָ אַזוי,
 פאַרוואָס־זשע קומט דער לאַרד נישט אויך אַהער צוגיין

פארוואָס? ווי איז ער, ווי?
 צי איז ער אויך אליין, משה-לייב? אַזוי אליין
 ווי דו? — — —
 קען זיין.

שטייל איך זיך

איז דער מענטש א נאר א בלינדער, —
 בין איך מיר א קינד מיט קינדער,
 הייס איך מיר א וועגל קויפן
 אויף סיר רעדער זאל עס לויפן,
 וועל איך אויפן וועגל פֿאַרן
 מיטן טאַטן קיין פֿאַמאָרן,
 וועט דער טאַטע האַנדלען, וואַנדלען, —
 קויפן רֶאָזשינקעס מיט מאַנדלען,
 וועט ער קויפן וועל איך עסן,
 און דעם מענטש דעם נאר פֿאַרגעסן.

בענקט זיך מיר צו זיין א טאַטע —
 מאַך איך קינדער מיר פֿון וואַטע,
 מייטקעס מאַך איך זיי פֿון טאַמעס
 און איך דינג זיי אַ מלמד,
 גיב איך אים שכור-לימוד קנעטלעך, —
 לויבט ער זייערע גוטע קעפלעך,
 הייסט אַ קינד זיך שפּילכלעך קויפן, —
 קויף איך אים אַ גאַנצן הויטן;
 ווינט אַ קינד עס וויל אַ מאַמען, —
 וויין איך מיטן קינד צוואַמען.

דער זייגער גייט

דער זייגער גייט, דער זייגער גייט,
 און פויל ווי האַרבסט, און גרוי ווי בליי.

קומט שעה נאך שעה און גייט פארביי.
און ווי א קארטן-הויז צעמאלט
די בריק, וואָס פירט פון יונג צו אַלט,
און קראַנקע שטארבן יונגער-הייט,
דער זייגער גייט.

דער זייגער גייט, דער זייגער גייט.
און שטום ליגט דאָ, און שטום ליגט דאָרט —
א דאָרף, אַ שטאָט, אַ וויסטער אָרט.
און דורך דער פינצטער, שווער און לאַנג
קומט אָן, און שטאַרבט אַ גלאַקן-קלאַנג,
און קלינגט און קלאַנגט נאָך טויטער-הייט —
דער זייגער גייט.

דער זייגער גייט, דער זייגער גייט.
און ווי אַ הויפּן שטויב אין וועג,
ליגט ערגעץ-ווי אַ בינטל טעג,
און קלאַנגט, ווי אויף דער האַרטער שוועל,
אַ מערדער אין זיין טויטן-צעל
און ווי אַ הונט אויף פרעמדער קייט —
דער זייגער גייט.

דער זייגער גייט, דער זייגער גייט.
און וואַקלענדיק, און שוואַרץ און שווער
אַ טויטן-וואַגן קומט אַהער,
און ווי אַ גרויער שווערער שטיין,
ליג איך אין אים אַליין און וויין,
פון זיך אַליין אין וועג באַגלייט —
דער זייגער גייט.

ווער וויינט

ווער וויינט אַזוי? ווער זינגט אַזוי? וואַלט כאָטש אין אַזאַ נאַכט
אַ בלאַנזשענדיקער גויט-סיגנאַל פון ערגעץ זיך געבראַכט.

וואָלט כאָטש אַ ווייטער פייער־שיין אַ בלאַנק געטון אַהער. דאָס אייגענע געזאַנג איז שווער — איז ווי אַ מיל־רעד שווער אין אַזאַ נאַכט. דאָס אייגענע געזאַנג איז קאָלט און גרוי — איז קאָלט און גרוי, ווי אַ פאַרוואַרלאָזטע אין פּרעמדע פּרוי, וואָס זיצט און נעמט איינגעהילט, דעם קאָפּ אויף בייַדע הענט, מיט אויגן, שוין פון וויינען רויט, גום ים אַרויסגעווענט. דאָס אייגענע געזאַנג — דאָס איז די אייביק־בלינדע שרעק, וואָס רויבט זיין רוי ביי דיר און נעמט ביי דיר זיין שלאָף אַוועק און טראָגט אים, ווי אַ וואַלקן ערגעץ אין דער נאַכט אַרום. דאָס איז דאָס קול פון אַ פאַרשאַלטענעם, וואָס קלאַנגט זיך שטום אין בלוט ביי דיר. דאָס איז זיין בלוט, וואָס קלאַנגט פון זיך אַרויס די שווערקייט פון דער וויסטעניש, וואָס שפּרייט אין דיר זיך אויס. דאָס איז דאָס רעטעניש פון זיך אַליין — די גרויע פייך, וואָס דו וועסט קיינמאָל, קיינמאָל שוין פון איר דערלייזט נישט זיין.

א נ א כ ט

III

און ברענגען וועט פּוידן און רוי פאַר דער ערד
אַ קיניג, וואָס קומט אויף אַ שניי ווייסן פּערד.
זי דאָס איז אַ בענטשונג, זי דאָס איז אַ פּלוך —
אזוי שטייט געשריבן אין הייליקן בוך.
— והיה באחרית הימים.

געגליט האָבן שטערן און בלומען געבליט.
געזונגען אין וואַלד האָט דער פּויגל זיין ליד,
געוואַרט האָט דאָס לעבן אַן אייביקייט לאַנג
דעם קיניג אַנטקעגן צו גיין אויף זיין גאַנג.
— והיה באחרית הימים.

דורך פייער און בלוט און פאַרוויסט איז די ערד
און וועמען האָט איבערגעלאָזן די שווערד ?

אויף וועמען וועט פאלן זיין הייליקע שיין.
וואָס וועט ווי די זון אַזאָ לויטערע זיין ?
— והיה באחרית הימים.

אָ קיניג, מיין דורות פאַרהייליקטער, דו.
פאַר וועמען דיין פרידן ? פאַר וועמען דיין רו
דאָס בלוט פון די דורות פאַרגאַסן פאַר דיר
וועט קומען און מאַנען אָן ענטפער פאַר מיר.
— והיה באחרית הימים.

(אין גיר-יאָרק)

משה נאָדירס לייזער עליע, דער פון דער אַלטער היים

וועגט איבער לייזער עליע נאָך אַ מאָל די הון אין האַנט.
בלאָזט נאָך אַ מאָל ביים הינטערטייל די פעדערן פונאַנד
וואַקסט אויס אַ רעטעניש פאַר אים
אין לעבן פון דער הון.

ווער דאַרף זי דאָ

און וואָס האָט ער, דער מענטש, מיט איר צו טון ?
און ווער האָט דאָס ביי איר די אייער, וואָס זי לייגט, באַשטעלט ?
צי לייגט נישט עמפּץ אויך די טעג

ווי אייער אין דער וועלט ?

אָט דאָכט זיך ערשט זיך אויפגעכאַפּט —

ווי קומט צו דער טאָג ?

אַ זעקל אלטן ווייץ געקייפט ביי יאָצקען אויף דער וואָג.

אַ וועגל האַלץ אַהיים: מעשלעכט.

אַ נאַריש בינזל שטרוי.

און נאָכדעם בלויז אַ טאַש געטון

אַ קעכל ביי אַ גוי

און שוין — זאָל גאָט ניט שטראַפּן פאַר די רייד...

קומט ווידער אויס:

כאָטש לאָז אַזאַ מציאה דאָ די הון

פון האנט אַרויס.
 און ווידער לויף צו מנחה שוין
 ווייל דו, א מאַנספאַרשויף,
 דאַרפסט אייביק זיך באַוואַרענען מיט עולם־הבא־לויף,
 און ווייל שוין נאָך אַ טאָג האָט אויסגעטרונקען —
 גאָט ווייסט ווער...
 להבדיל ווי אַן אַי טרינקט אויס דער הזן יעקב־בער.
 און אַז אַווי.
 דאָס רעטעניש, די הון, אין בייִדע הענט,
 די מערב־צייט אין הימל ברענט,
 און לייזער עליע שטייט און קוקט זיך אין
 ווי כביכל לייגט די זון צוויק אין פוטערטאָס אַרײַן.
 און איינציקווייג, מיט שטרוי און שטויב
 אויף אַקסל און אויף באָרד
 פאַרזאַמלען זיך אין רעדלעך שוין
 די טוחרים דאָ און דאָרט.
 און עמעץ ציגרט שוין אָן אין שול צום דאָווענען די ליכט
 און אויך דער אַלטיטשקער וואַסיל,
 דער שרייבער פון געריכט,
 גייט שוין אַהיים...
 און לייזער עליע שטייט
 און שטרעקט אַרויף
 דעם האַלדו,
 דעם קאַמ.
 און ציט די אויגן ענגער נאָך צונויף,
 און קוקט צום וואַלקן אין דער הויף, וואָס נעמט די זון אַרום
 און הערט דעם זשום פון פליגעלע
 וואָס רינגלט אים אַרום,
 און שטילער ווערט,
 און לייריקער אין מאַרק...
 גיט זיך אַ הויב אַ שטרוי אין ווינט.

א בלאט.
 א פעדערל.
 א רעדל שטויב.
 צעבומקעט זיך א קלויסטערגלאַק.
 לאַזט אָפּ אַ טויב אַ זערנעלע פאַר שרעק
 און פליט אַוועק...
 צלמט זיך אַ גוי וואָס נעמט אַוועק דאָס היי ביים פערד.
 פאַרנייגט זיך אויך און צלמט זיך
 אַ בעטלער אויף דער ערד.
 זאָגט אויך די גויע פון דער הון
 איר אַוונטלעך געבעט.
 און לייוער עליע שטייט נאָך אַלץ
 און שאַקלט זיך ווי אין אַ היגעראַפּלעט...
 און קוקט אויף איר, אויף זיך.
 און אויף דעם זעלנער אויך וואָס שטייט אין מיטן מאַרק.
 דער זעלנער האַלט אַ ברויט ביים בויך
 און קוקט אַרויף ווי ער.
 און קנייפט אין מויל אַריין דאָס ברויט
 מיט הענט — פאַרהאַרעוועט ווי באַרקעס רויט.
 און לייוער עליע האַלט די הון, פאַרטראַכט אַזוי ווי פריער
 און וואָס אים פעלט איז אפשר בלויו אַ שרייבפענדל.
 אַ בלעטל שרייבפאַפּיר — —
 נאָר וואָס וואָלט זיין, ווען ער וואָלט שוין געהאַט
 און וואָלט טאַקע שוין אויסנערעכנט אַקוראַט.
 אַז ס'איז דער טאַג אומשטייגס געזאָגט
 געגליכן צו אַן איי?
 אַז אַלצדינג איז דאָך סיי ווי סיי
 אומזיסטער קאָפּעדריי.
 ווייל וואָס איז שוין, אַז ס'האַט דער טאַג אַ געלעכל אויך —
 די זון?
 און אַז דער זעלנער איז דער בלוסטראַפּן —

איז וואָס דערפון ?
 צו וואָס וועט ער מיט אַזאַ גריבלעניש דערגיין,
 און אויך דאָס ראַד וואָס ער האָט אויסגעטראַכט,
 וויל זיך ניט דרייַן ?
 און אַז ער וועט אַרויסבאַקומען דעם פאַטענט אויף מינט —
 וואָס טויג דאָס אַלץ.
 און ווידער ליגט דאָס ווייב אין קינפּעט מיט אַ קינד ?
 און אַז דער דאָקטער וואָרנט אים,
 ער זאל זיך היטן גוט,
 ס'ע זאל דאָס מלה זיין,
 דעם קינד נישט קאָסטן צו פיל בלוט ?
 און אַז ער האָט גאָט ווייסט ווי לאַנג
 קיין גילדן ניט געזען ?
 קומט דאָך אויס.
 און ער איז שטילערהייט גערעכט טאָקע ביי זיך אַליין
 בעת ער פּרעגט זיך אַלע מאָל: צו וואָס ? צו ווען ? ...

די מעשה מיט דער וועלט

— איך באַפּזל מען זאָל איינעמען די וועלט,
 האָט דער קיניג געזאָגט.
 איז דאָס לאַנד געוואָר געײַארן דערפון,
 האָט די מאַמע איר לעבעריקן זון
 ווי אַן אמתן טויטן באַקלאָגט.
 אָבער דאָס אַקער־אייזן אין פעלד,
 און די וויל אונזערן שוסטערס האַמער,
 און די מייז אין קאַמער
 האָבן שטילערהייט געלאַכט
 ווען מען האָט זיי די בשורה געבראַכט —
 די דאָזיקע פינצטערע בשורה.

איצט האָט מען איינגענומען די וועלט.
 וואָס זאָל מען טון מיט איר?
 זי קאָן ניט צוריק אין דעם קיניגס שלאָס.
 מען האָט פאַרגעסן צו נעמען אַ מאָס
 פון דער וועלט — ווען מען האָט געמאַכט די טיר.
 אָבער דאָס אַקער-אייזן אין פעלד,
 און די זייל אונטערן שוסטערס האַמער,
 און די מויז אין קאַמער,
 קייקלען זיך פאַר געלעכטער שוין.
 סע ציטערט אַזש ביי דעם קיניג די קרוין
 פון זייער פאַרשייט געלערטער.
 די הויפלייט טענהן, די וועלט זאָל דערווייל
 אַ באַוואַכטע אין דרויסן שטיין.
 נאָר דער קיניג איז ווי דער טויט אַזוי בלאָס.
 ער האָט מורא די וועלט קאָן נאָך ווערן נאַס
 ווען סע וועט אַ רעגן גיין.
 אָבער דאָס אַקער-אייזן אין פעלד,
 און די זייל אונטערן שוסטערס האַמער,
 און די מויז אין קאַמער,
 לאַכן אַזוי, אַז ס'איז שוין אַ שרעק.
 זיי שטאַרבן שיער פאַר געלעכטער אַוועק
 וואָס די וועלט שטייט נאָך אַלין אין דרויסן.
 (די נאָלרענע פּאָווע)

די זון וועט אַרונטערגיין...

די זון וועט אַרונטערגיין אונטערן באַרג
 וועט קומען אַ שטילע די ליבע צו גיין.
 וועט קומען אַ שטילע די ליבע צו גיין
 צום אומעט, וואָס זיצט אויף אַ גאָלדענעם שטיין
 און וויינט פאַר זיך איינעם אַליין.

די זון וועט אַרונטערגיין אונטערן באַרג
 וועט קומען די גאַלדענע פּאַווע צו פליען.
 וועט קומען די גאַלדענע פּאַווע צו פליען
 און מיטנעמען וועט זי אונז אַלע אַהין.
 אַהין וווּ די בענקשאַפט וועט ציען.

די זון וועט אַרונטערגיין אונטערן באַרג
 וועט קומען די נאַכט און וועט זינגען ליו־ליו.
 וועט קומען די נאַכט און וועט זינגען ליו־לו
 אַריבער די אויגן, וואָס פאַלן שוין צו
 צו שלאָפן אין אייביקער רו.
 (אין ניו־יאָרק)

דוד האַפשטיין / אַוועק דער שבת שוין...

אַוועק דער שבת שוין...
 אויף ווייטע שנייען
 אַ גרויסער עמעצער
 שיט גרויען אַש...
 אין קליינעם קלייטעלע
 שוין וואַרטן צווייען:
 אַ טונקל מיידעלע.
 אַ שוואַרצע פּלאַש.

די בייטש איז אויסגערוט.
 דאָרט צווישן אייוון
 איז זי מיט פינצטערניש
 געדיכט פאַרשטעקט.
 אַ נעשלי־טישטעכל
 האָט דאָרטן אויבן
 דאָס לעצטע קויליטשל
 שוין שטיל פאַרדעקט...

דער טאַטע האָט אָפּגעריכט
 די דריטע סעודה.
 און ווערט מיט טונקלקייט
 מיט טיש פאַרוועבט,
 און צווישן שוועסטערלעך
 און שפּאַטנכ מידע
 אַ מורמל-פעדימל
 זיך וועבט און וועבט...

די מאַמע זוכט אין שויב
 אַ ווייטן שטערן.
 און ניט געפונען אים
 און זיצט פאַרטראַכט...
 איך זינק אין אומעטקייט
 און וויל ניט קלערן.
 אַז ס'וואַרט די קו אויף מיר,
 אויף היי, אויף נאַכט...

אין ווינטער-פאַרנאַכטן אויף רוסישע פעלדער!

אין ווינטער-פאַרנאַכטן אויף רוסישע פעלדער!
 ווו קאָן מען זיין עלנדער, ווו קאָן מען זיין עלנדער?

אַ פערדל אָן אַלטינקס, אַ סקריפענדער שליטן,
 אַ שליאַך אַ פאַרשנייטער — און איך בין אינמיטן.

פון הינטן, אין איינציקן ווינקל אין בלאַסן,
 נאָך לעשן זיך טרויעריק טליענדע פאַסן.

פון פּאַרנט פאַרשפּרייט זיך אַ מדבר אַ ווייסער,
 און זויער דאָרט צעזייט איז אַ צענדליקל הייוער —
 דאָרט דרימלט אַ כוטער, פאַרזונקען אין שנייען...

צום יידישן הייזל פיל סטעזשקעלעך גייען.
 אַ הייזל ווי אַלע, נאָר גרעסער די פענצטער,
 און צווישן די קינדער דאָרט בין איך דער עלטסטער.

און ענג איז מיין וועלטל, און קליין איז מיין רעדל,
 אין צוויי וואָכן — איין מאָל פון כוטער אין שטעטל.

אין בענקען און שוויגן פון פעלדער פון ברייטע,
 פון וועגן און וועגלעך פאַרשנייטע, פאַרווייטע...

און טראָגן אין האַרצן פאַרבאָרגענע ווייען
 פון זוימען, וואָס וואַרטן און וואַרטן אויף זייען...

אין ווינטער-פאַרנאַכטן אויף רוסישע פעלדער !
 ווי קאָן מען זיין עלנדער, ווי קאָן מען זיין עלנדער?...
 (פּעלר)

ביי וועגן ביי ווייטע

ביי וועגן ביי ווייטע,
 וווּ רעדער, וווּ בלינדע,
 פאַר ווינטן פאַרשייטע
 אַלץ מאָלן און מאָלן די היימלאָזע שטויבן —
 דאָרט האָב איך אויף פעלדער פון הפקר מיין זיינג געקליבן

איך האָב אויף מיין אַקסל אַ משא גענומען
 פון זוימען באַפייכטע מיט האַרבסט-טויען קאַלטע,
 מיט זיידנס ירושה, מיט שטעקן מיט אַלטן,
 מיט אַלטן פאַרשטויבטן, פאַרשומענעט לאַגל
 געלאָזט זיך אויף וועגן, אויף וואַנדער, אויף וואַגל...

צום הימל צום הויכן,
 פון היימען פון פרעמדע גענאַן זיינען רויבן...

ביי גידריקע פלייטן
געווארט האָבן פרישע צעאַקערטע בייטן...
מיט עלנד-געבעט און מיט פחד-געהיימען
געזייט האָב איך זוימען ביי ווילד-פרעמדע היימען.

אויף ערדן, אויף ווייכע איצט שטיי איך ביז קנעכל
אויף אייגענע בייטן, אין ליידן פאַרזייטע...
כיבאַשווער אייך היינט, פויגלען, אייך ווינטן, אייך האַגלען!
מיין זיינונג נישט קלייבן, מיין זיינונג נישט שלאָגן!
איך האָב מיר מיין זיינונג אויף אַקסל דערטראָגן
פון וועגן פון ווייטע, פון וואַנדער, פון וואָגל...

איך בין מיד שוין

איך בין מיד שוין
פון שוועבן,
פון שווינדלען,
פון שווימען,
פון ווייקן אין וואַסערן פרעמדע —
און אייגנס זאָל מיך נאָך רייצן? ...

נו געווען איז אַמאָל אין מיין לאַנד
אין גרינעם,
אין טאָליקן ווינקל
אין גליל —
נו געווען איז אַ יידישע מאַמע,
און די מאַמע געהאַט האָט אַ קינד,
און פון קינד
איז געוואָרן אַ מאַן מיט שאַפענע גלויביקע אויגן...
איז וועמעס עסק?

איז ביז וואַנען

קעגן הימלישן חלל
 אויף קלויסטערשע שפיצן
 וועלן גאַלדענע פּאַסן זיך קרייצן?...
 ביז וואַנען וועלן בליקן באַטריבטע
 מיר פינקלען
 אויף יעדן מיין מידן.
 מיין בלוטיקן טראַט?...

און האַט דאָרט אַ צווייטער
 אַ טונקלער
 געקלונגען אין בלינדן און ניכטערן בוזים
 מיט דרייסיק זילבערנע שטיק...

זייט זשע פאַרשאַלטן.
 איר אַלע וואָס דרינגען!
 פאַרטרייבט און פאַרוואַגלט זיך
 איינער דעם אַנדערן.
 איר אַלע, וואָס שעפטשען
 פון אייביקע שוועבלענע האַגלען.
 פון אייביקן וואַנדערן.

מיין גלייכגילט, מיין גרויסער —
 ער גילט דאָ פאַר אייך ניט
 פאַר קיינעם!
 קיינער דאָס ווייסט ניט
 פון מיין האַט, מיין הייסן.
 פון מיין ליבע, מיין ריינער!

איר, זיכערע אומות —

פון הערשער און הענקער !
 עס איז מיר שוין נמאס
 געדענקען,
 ווי איר היט
 מיינע ווייטע פארלוירענע טריט
 אויף אייערע שטילע געצירטע בית-עולם
 אין שטעט פון טויטע.
 אין טויטע שטעט !

פליטים געשענדעטע
 מיט ציטעריקע לייבער
 מיט קינדער, מיט ווייבער
 רייסן די לעצטע גרעניצן,
 די לעצטע קייטן.
 (אין מאָויל פון ווענט)

ש. האַלקין / דער שמיד ביי זיין פייער

מיין גאָט, דו ביסט באמת אומגעזעכט, —
 געטענהט האָט אַמאָל אַ יונגער שטאַלטנער שמיד
 פאַרנאַכטלעך, ווען געוואָרן איז ער מיד
 פון לאַנגן זעכצנשעהיקן געפעכט
 מיט שווערן האַמער און פון פונקען-שיט,
 וואָס האָט זיין הויט געבראַטן און געברייט.

פון פרי ביז נאַכט געשמידט האָט ער אַן אַקס,
 און ערשט פאַרנאַכט פאַרענדיקט איינשניידן דעם שרויף ;
 איצט שטייט דער שמיד אינמיטן ברייטן הויף
 אַרום אַ רייזיק-הויכן וואָגן פלאַקס
 אין צעם געפלאַכטענעם ווי זילבער-גרוי,
 ווי אַטלעס גלאַט, און שמעקט מיט האָר, מיט פרוי.

פארוואָס פאַרטראַכט האָסטו אַזוי די וועלט ? —
 געטענהט האָט דער שמיד אַי שטיל, אי הויך :
 „דעם פייער דינען סט/מיד אַוועקגעשטעלט,
 און כּוּזע מיין לעבן נאָר, ווי דורך אַ רויך ;
 און גאָר מיין שטאַרקייט איז — דער האַמערי-שוונג,
 אן גאָר מיין רייכקייט איז — דער פייער-פּונג.

פון וואָס איך טו אַ טראַכט — עס ווערט באַלד שוואַרץ
 און שוואַרץ, מיר דאַכט, ווערט אויך דאָס בלוט פון האַרץ.

נאָר ווען די זון — זי קייקלט זיך אַראָפּ
 אַהינטער טייך — די שוואַרצקייט טוט זיך אָפּ
 פון מיר — מיין האַנט ווערט, ווי דער מולד, קלאָר,
 כאַטש לאַז זיך שווימען מיט אים גלייך אין פאַר ;
 און מיטן ערשטן שפרונג כּיבין שוין אינמיטן טייך ;
 צום ברעג מיר קומען מיטן מולד גלייך.
 און גאָר מיין שטאַרקייט איז — אין אָט דעם שפרונג,
 און גאָר מיין רייכקייט איז, וואָס איך בין יוגג.

אַזוי געטענהט האָט דער שמיד פאַרטראַכט אין הויף ;
 פון מירקייט שליסן זיך די אויגן אים צונויף,
 די גאַנצע וועלט — ווי אַיינגעהילט און רויך,
 דער שווערער וואָגן פלאַקס ווערט גרינג אין הויך,
 און בלאַס-לבנהדיק עס ווערט דער פלאַקס,
 און טוואַקסט, דער וואָגן אַלץ און וואַקסט, און וואַקסט...

שוין ניט קיין וואָגן מער — אַ ריזן-סטויג,
 און שיינט אַזוי — כאַטש נעם פאַרשטעל דאָס אויג.

און ס'האָט דער שמיד נאָך טיפער זיך פאַרטראַכט :
 „ווער האָט דעם וואָגן פלאַקס אהער געכראַכט ?
 וווּ איז דער גליקלעכער ? ווער איז ער דער.

וואָס האָט דעם סטויג מיט שיין פאַרפירט אַהער ?
 אויב ער איז אויך אַ מענטש — פון בלוט און הויט —
 וואָלט ער מיר אפשר אָט דעם סוד פאַרטרויט :

פאַרוואָס איז פייכט דער פלאַקס און שמעקט מיט לייב ?
 כאָטש בין האָנען-קריי ביים סטויג פאַרבלייב...

נאָר פּלוצים האָט דער יונגער שמיד דערפילט.
 אַז ס'ווערט זיין הייסער שטערן אָפּגעקילט.
 אַז ערגנעץ פריש פון טייך אַ ווינטל ציט.
 אַ קלאָפּ פון רעדער האָט דערהערט דער שמיד.
 פרימאָרגן-שויבן האָבן זיך אין גאַס צעהעלט.
 און ס'האָט זיך אָנגעהויבן פונדאָסניי די וועלט :

פאַרנאַכט פאַרבראַכן שטייט דער וואָגן פלאַקס.
 און ס'שמידט דער שמיד פאַר אים די צווייטע אַקס.

ד ע ר וואָל קן

ס'איז מיר אַזוי גוט צו טראַכטן וועגן דיר.
 ס'איז מיר אַזוי ליב אויף דיר זיך ריכטן.
 מיר דאַכט, איך וואָלט איצט אַלע קרומקייטן פאַריכטן
 און שטרענג באַטראַכט מיין יעדן קער און ריר.

דער וואָלקן, וואָס פון טונקלקייט הייבט אָן זיין לעבן,
 און וואָגלענדיק בלייבט יונג, און בלאָנזשענדיק ווערט אַלט,
 ווען ער פאַרשלינגט דעם מולד און אין זיך באַהאַלט
 איניינעם מיטן וואַך-שטערן, וואָס ברעגט דערנעבן, —

ווער וועט דעם וואָלקן חושד זיין אין דעם,
 אַז ליב איז אים צו האַלטן זיי אַ נאַכט אין קלעם ?
 אַ קינד אין וויג, מיר דאַכט, עס ווייסט :
 דאָס זוכט דער וואָלקן זיך באַנאַכט אַ טרייסט.

ווייל ווי טונקלייט זאָל אימ ניט וויכטיק זיין --
 ער וויל, אָז ערגעץ טיף אין אים זאָל ליכטיק זיין.
 איז ווער וועט זאָגן מיר: דו טוסט ניט רעכט.
 איך זוך דאָך אויך, ווי ער, אַ טרייסט זיך אין די נעכט.
 (1944)

בער האַראָוויץ / דער בעל-שם אין די בערג*

און איך, מיין חנהלע, זאָג דיר:
 די כאַטע איז די שענסטע היים —
 גינגאָלד פירסטו קיין קיטעוו,
 נישט אַ וועגעלע מיט פשוטן ליים...

און איך, מיין חנהלע, זאָג דיר:
 דאָס געלע קוקורווע-מעל
 איז טייערסטער מן פון הימל,
 נישטאָ אין אים קיין פעל...

אין איך, מיין חנהלע, זאָג דיר:
 נישטאָ אויף דער גאַנצער וועלט
 אַ טייל פון מיין נחת פאַר געלט...
 אַזאָ עושר, וואָס קאָן קויפן.

נישט פלאָגן זיך בין איך געקומען,
 נישט פאַסטן פון וואָך צו וואָך —
 איך בין פון גאַטס פראַכט אַנטלאָפן,
 פון טעמפן טאַג-טעגלעכן יאָך —

איך מוז דאָ צייטיקן, ווייב מיינס,
 גרונטפעסטיקן מיין פרייד,

* חנהלע איז געווען דעם בעל-שם ווייב. לויט דער חסידישער
 לעגענדע, האָט זי געפירט ליים אין די קאַרפּאָטישע דערפער כדי צו
 דערנערן די משוחח (אברהם ביק: הסידות-מאָטיוון ז' 106)

כדי זי זאָל קענען טראָגן
די ברידער ווייט און ברייט.

העי שמעטערן וועט מיין בשורה!
כיוועל פרעסן אין הערצער און הענט
דאָס גרויסע, דאָס גליקלעכע פייער,
וואָס אין מיין בוועם ברענט...

די צייט איז נישט ווייט. אָ, ווייב מיינס!
דו וועסט מיך באַגלייטן אין טאָל —
דעם אַרענדאָר, דעם בעלפער, דעם קאָניאַר
פון דעם פּאָלק ישראל...

ג אַ ל י צ י ע ן 1914

ס'שמעטערן די טרומיטערס.
וויוואַט-קולות שאַלן —
פוילישע זעלנער זינגען:
פוילן איז נישט פאַרפאַלן!

ס'שמעטערן די טרומיטערס.
הויכע הוראַ-שרייען!
דאָס גייען די אוקריינצן
אוקריינע באַפרייען...

אַז מיינע ברידער זענען
אין שלאַכט אַרין געגאַנגען,
פון זייערע לידער האָבן
טרערן אַראַפּגעהאַנגען — — —

דאָס נייע לעבן

לעבן, לעבן איבעראַל...
ס'עפענען זיך די קנאַספּן
אויף די ביימער אין מיין סאָד!...

אין וואַסערל ביים פלוט
 רודערן די זשאַבעס אין דער זון:
 זיי לייגן אייער
 אויף קומענדיקע דורות —
 און שוין שפּאַצירט דער בושיק
 איבער די פעלדער...

עס גרינט זיך מיין גאַרטן!
 אַ ריח פון פּרילינגסליים פון פּרילינגסגראַז,
 וואָס מאַכט מיר ברייט די לונגען!

אַ פּרייד צו טרעטן
 איבער אייגענער ערד,
 ביז אין די טיפּסטע טיפענישן אייגן —
 וואַנדערן איבער אויפקומענדיקע גראַזן,
 ווי דער גורל
 איבער מענטשלעכע לעבנס
 און מענטשלעכע חלומות...

(פון מיין היים אין די בערג)

אלחנן וואַגלער / אַ חתונה

(פּראָגמענט)

דעם הונט ליבט די צויג דעם קאָטער — די קאַץ,
 גאַר מיינע פּריינט זענען די אותיות;
 מיין לאַנד איז דאָס ליד: יעדער שטרעף — אַ פּאַלאַץ,
 מיין גוססע מאַמע — דאָס ליכט אויף מיין טישל — זי ווייס עס.

דאָס האַרץ מיינס — אַ ווונד, די ליבע אין יאָד —

כ'האָב חתונה היינט מיטן פּרילינג :
 מיט מיין כלה — דעם ווייסן, דעם בליענדן סאָד
 — וועל איך האָבן די נאָענטסטע באַציונג.

דעם ברוינעם באַראַן, און דעם באַק וואָס איז בלינד,
 אויף מיין חתונה האָב איך פאַרבעטן :
 כ'האָב פּונאָדערגעשיקט דורך מיין חבר — דעם ווינט
 פאַסיעקעס* פאַר זיי מיינע גרינע בילעטן.

איך האָב געוויינט... און דורך נאַכט איז אַ יעדער
 גאָרטן פאַרשריבן געוואָרן מיט גראָז :
 איינגעטונקט אין מיין טרער, איבער זיי איז געלאָפּן מיין פעדער
 — אויף די לאַנקעס אָן אונטערגעצונדענער האָז.

„ — מחותנים געשעצטע ! — שרייב איך זיי. קאָמע.
 איר אַלע, וואָס קאָנט — ווי איך שטומען ;
 איר וועט נישט מיין שמחה פאַרשטערן מסתמא,
 — און אויף מיין חתונה קומען.

ביי מיר זענען אַלע קרובים גלייכע :
 סיי די אַרעמע שקאָפּע — מיין פעטער דער בלינדער,
 סיי די יאַלאָווע קו — מיין מומע די רייכע,
 סיי די קעלבער און לאַשעקלעך — זייערע קינדער.

מחותנים געשעצטע, קראַצט אויס די בערד !
 מחותנתסטע פּוצט זיך אין אייערע שפיגלען — די קערניצעס ;
 לעמאַנעשעם פעטערל — אַרעמע פּערד,
 נעם-מיט די לאַשעקלעך — מיינע פלימעניצעס.

חתונה האָבן גייט וואַגלער אלחנן בן מאיר.

* פאַשעיערטער.

דער שווייגער, וואָס איז געװנד,
מיט דער יתומה: הבהולה — דעם סאָד אינם ווייסניקן שלייער
און חודש אייר שנת תרצ״ד.
(1935)

זעלבסטמאָרד-ליד

איך הענג און איבער מיר אַ ליכט פון וואַקס —
איך לייכטער ערדענעם איצט ברענט די שקיעה;
עס איז מיין שטייק געווען דאָס פעלד מיט פלאַקס,
און דער פלוימען בוים — מיין בלאַע תליה.

איך הענג און אונטער מיר מיין ווילדער פערד — דער טייך
וואָס איז צוגעכונדן צו מייע געלע הענט — פון ליים די ברעגן;
ווען ער וועט געבן זיך אַ רייס צו אייך —
וועט דאָן מיין גוף שוין זיין צו גאָר אַ גייער וועלט — די וועגן.

איך הענג מייע אויגן פיקט די נאַכט — די קראַך
און בוים אַ געסט צו מיין געדיכטן שטוב דעם גרויען;
ווי איז מיין הונט — דער טאָג, ער איז גישטאָ? —
איבער מיין טויטן גוף וועט ער זיך מיט אַ רויטן צונג צעוואַרען.

איך וועל הענגען ביז דער טאָג — מיין הונט וועט זיך צעבילן
איבערן דאָרף — מיין קליינעם סידור
וועט ער אָנטאָן כמארעס — מייע שוואַרצע תפילין —
און דונערן און בליצן — דאַווענען מייע לידער.

און מיין חברל — דער ווינט, ער וועט אָן אַן אָטעם
ליפּס פּרעגן ביי די מיידלעך מייע — היי זי פּרילינגען:

— אַ, ווי איז ער ווי, געזען ווער האָט אים
וואַגלערן — מיין פּריינד דעם שטיילניקן? —

— — — — —
— — — — —
— — — — —

איך וועל הענגען ביז עס וועט אָנהויבן צו טאָגן...
 ביז די נידעריקע ווערבעס וועלן אָנטון גאָלדענע קרוינען ;
 די ברוינע שעפסן וועלן נאָך מיר קדיש זאָגן
 און די ווייסע ציגן וועלן מיך באַוויינען.

ו ר י ט ע ק

אָ וויטעק, וויטעק, דיינע פינגערלעך וווּ זענען ? —
 עס וואַכט די פּאַסטושקע אוינטערן בוים ;
 זיי פלעגן טויליענען זיך צו איר הויקערל
 ווי שעפסן צו אַ בערגעלע פון ליים.

אָ וויטעק, וויטעק, די וועלפעלעך האָבן דיר אויפגעפרעסן
 ווען דו ביסט געגאָנגען קלויבן מאַלינעס ;
 דיין פייפעלע איז נאָר פאַרבליבן
 און אין טאָרבעטשקע — די פרישע בלינעס.

עס וויינט די פּאַסטושקע נאָך וויטעקן —
 ווייל זיינע ביינדעלעך זענען פאַרלוירן ;
 פון אירע טרערן איז די נידעריקע גריקע אויסגעוואַקסן אויף די פעלדער
 און פון זיינע ביינדעלעך — דער הויכער קאָרן.

(1936)

לייזער וואָלף / דער ווילנער גאון און דער בעש"ט

דער ווילנער גאון זיצט און לערנט
 אין דינעם דורשט און ווייסן ברען
 און ניט דער הימל, ניט די שטערן
 די זכיה האָבן אים צו זען.
 ער שלאָפט נאָר אַ שעה
 און ווידער איז דאָ

זיין מח צו פאָרשן, צו קלערן.
 בייטאָג און ביינאַכט דורך מעת-לעתן —
 דאָס ליכטעלע פלעמלט און טריפט.
 דאָס ווייב און די קינדער פאַרגעסן —
 ער זוכט אין דער הייליקער שריפט.
 אָפט דאַכט זיך אים אויס,
 אָו ער איז גאָטס הויז,
 אָו ער איז אין אים דאָ געזעסן.

אין אָפט ווען ער שטייט אין די תפילין
 און דאוונט מיט האַרץ און געבעט,
 דערהערט ער אַ קול אַזאָ שטילן
 אין זיך. ווי אַ טויב וואָלט גערעדט:
 „הער גאון, גלויב מיר —
 דיין מויל איז מיין טיר.“ —
 ער נעמט זיך אין טלית פאַרהילן.

דער גאון לערנט. ס'ווערן בלאָ אים
 די אַלטע אותיות ערב נאַכט
 און ס'קומען אָן די שטאַט-גבאים —
 וואָס האָט זיי גאָט אַהער געבראַכט?
 — אַ רבינוי, העלף!
 די חסידים די צוועלף —
 זיי טאַנצן אין קלייזל ווי גויים!

דער גאון שטייט בליציק: זי פראים!
 ישראלקע בעל שם זייער גאָט!
 איך רוף אויס אַ חרם, גבאים.
 אויף זיי און צעהענגט עס אין שטאַט!
 איר הערט וואָס איך זאָג?
 א חרם, אַ קלאָג!
 אַ קלאָג צו די חסירישע גויים!

דער גאון ליגט, דאָס ליכטל גוססט,
 אַ זילבערנער לבנה-שטראַל
 באַלייכט זיין שלאָף, די בלויע כוסות.
 דער וועג איז ווי אַ ווייסע שאַל.
 ער פאַרט דורך אַ וואַלד
 מיט יידן, ס'איז קאַלט.
 עס גליען די שטערן ווי אותיות.

און פּלוצלונג — אַ שענק... פון באַנדיטן ?
 ניין. הסידים אין ראָד פון אַ טאַנץ
 און איינער אַ ייד איז אינמיטן
 מיט אויגן אין גויאישן גלאַנץ.
 עס פּלאַטערן הענט.
 עס וויגן זיך ווענט.
 אַלץ ווערט פון אַ ניגון צעשניטן.

נאָר פּלוצלונג באַמערקט מען דעם גאון.
 ער שטייט אין אַ זייט און ער קוקט.
 און איינער שרייט אויס: אַ בזיון!
 אַ ייד זאָל זיך שטעלן פאַררוקט!
 קום טאַנצן, ר' ייד!
 זיי נעמען אים מיט.
 ער דרייט זיך מיט זיי אין שגעון.

ער פּאַלט, בעת ער עפנט די אויגן,
 דערנעט ער זיך הויך אויף אַ באַרג.
 עס קומט אָן אַ ייד איינגעבויגן
 מיט פרייד און מיט האַלץ אויסן קאַרק.
 אַ פייער געמאַכט —
 ער טאַנצט אין דער נאַכט,
 די פונקען ווי בינען צעפּלויגן.

דער גאון באַמערקט: יענעמס באַק גליט

און רוקט זיך מיט ליפן צו אים.
 ער ציטערט: איך בין א מתנגד!
 אַוועק! — איז צעצאָרנט זיין שטייט.
 נאָר יענער באַקושט
 זיין פנים, זיין ברוסט
 און זינגט אַזוי הייס, אַזוי נאַקעט...

דער גאון וועקט זיך אויף אין שווייטן.
 דערשראָקן פון דעם ווילדן ייד.
 ער פילט נאָך ווי אַ קוש אַ הייסן —
 ער זיצט אין שטערן דאָרט אין גלייט.
 אַ ניגון אין קאַפּ.
 ער לאָזט אים גיט אָפּ.
 אַ ניגון, וואָס חסידים נאָר ווייסן...

ז. וויינפער / ווען רבי עקיבא האָט גענידערט קיין רוים

ווען רבי עקיבא האָט גענידערט קיין רוים צום קייניג דאַמאַציאַן.
 כּרִי ביי אים אויסצובעטלען פאַר זיין פּאָליק אַ נדבה.
 און ער האָט דערזען וויפּל פּרייַד עס איז פאַראַן.
 און וויפּל הרחבה
 אין אָט דער שטאָט.
 זיינען אויפגעשטאַנען פאַר אים די חורבות פון זיין אייגן לאַנד.
 און עס האָט זיך צעצייטערט זיין טראָט.
 ער האָט אַ הייב געטאַן זיין ציטערדיקע האַנט.
 און מיט איר זיינע שיינע אויגן פאַרדעקט.
 ער האָט געוואָלט עפעס זאָגן, נאָר גישט געקלעקט
 האָט דאָס וואָרט אין זיין מויל.
 אַ ווייל איז ער געשטאַנען אויף זיין אָרט.
 און דורך טיפּער גרויל.

האָט ער מיט די אויגן געקוקט.
און מיט די אַקסלען געצוקט.

אַבער, ווען די וואָס זענען מיט אים מיטגעגאַנגען,
זענען אין אַ שלוקערצדיק געוויין זיך פאַרגאַנגען.
האָט זיך רבי עקיבא געשטאַרקט און געזאָגט,
צו זיי אַזוי צו זאָגן:

— נישט וויינט און נישט קלאָגט.

ווייל פון וויינען און קלאָגן.

וועלן מיר אונזער צעבראַכענע בריק

נישט אויפבויען צוריק!

רוים האָט געוילט מיטן זאַקרויב פון אירע צוריקגעקערטע קריגער,

די לופט איז געווען פול מיט צעווייעטע פאָנען פון זיגער.

און פונעם גרויסן טיטוס-טויער

האָבן אין שטילן, צאַפלדיקן טרויער

די צייכנס דערציילט

פון דער יידישער ווונד, וואָס איז נישט פאַרהיילט.

ווייל אין איר איז נאָך אַלין געשטאַכן די רוימישע שפיז.

רבי עקיבא האָט דערפילט אַ ווייטיק, ווי פון אַ שלאַנגענביס.

אַבער ער האָט דעם ווייטיק נישט באַוויזן.

מיט אַ טאָן, אַ דורכגעטראַכטן, און אַ קילן.

האָט ער אָנגעהויבן רעדן וועגן ריון.

וואָס גייען צו זייערע צילן

פאַרביסן און עקשנותדיק.

און זיי ברענגען דעם זיג

אויף די אַקסלען פון זייער געלייטערטן גלויבן.

פלוזלונג האָבן אין דער לופט זיך צעפליגלט צוויי טויבן

אַזעלכע ציכטיקע און ווייסע.

און רבי עקיבא האָט אָנגעהויבן דערציילן אַ מעשה

פון דער זון, וואָס רייסט זיך שטענדיק פונעם וואָלקן אַרויס,
און פון אַ דערשלאָגענעם, וואָס גלייכט דעם ווקן אויס
סוף כל סוף,
און פון אַ שאַף,
וואָס וואַרעמט זיך אין אייגענער וואָל.

עס ציט זיך רבי עקיבאט קול,
און אָטאָ די מעשה נאָך איצט
אויף יעדן שייד-וועג שטייט אַ קריצער און קריצט
זי איבער ווידער, און ווידער
אין צעליכטיקטע לידער.

נישט טויט איז רבי עקיבא.
און מיר, זיינע אייניקלעך, זיצן נישט קיין שבעה
אויף דעם, וואָס מיר האָבן פאַרלוירן.

דאָס לעבן איז טייג, וואָס ווערט אָן אויפהער געוירן, —
קנייטן מיר דאָס טייג אין די מולטערס
שולטערס צו שולטערס
ביז עס וועט ווערן פאַרטיק צום באַקן,
און דעמאָלט וועלן מיר דאָס מלהמה-כלי-זין צעהאַקן,
כדי דער אויוון פאַרן ברויט זאָל זיך העלער צעברענען,
און ביים אָפגעבאַקטן ברויט וועט מענטש מיט מענטש זיך
בעסער דערקענען.

פ א ר ו אָ ט ?

אַמאָל איז יעדער פון אונז אַ צווייג פון אַ בוים,
וואָס ציטעוּט פונעם הינט,
אַמאָל איז מען אַ ביסל שויב,
וואָס טראָגט זיך בלינד
איבער דעם תהום
פון ימיקן טיף.

אָבער אין זיין טרוים
 איז יעדער פון אונז אַ שיף,
 וואָס טראָגט זיך,
 און שלאָגט זיך
 ביז און בלינד
 מיטן ווינט.

אין די איצטיקע טעג און נעכט
 זענען מיר אַלע אין געפעכט
 אַזוי ביטער און עקשנודיק.
 דאָ צערייסן מיר אַ שטריק,
 דאָרט צעוואַלגען מיר אַ בריק,
 און אָפטמאָל רייסן מיר אויס
 פונעם אייגענעם גאָרטן אַ רוין,
 און צעטרעטן זי מיטן אייגענעם טראָט.

אַזוי איז דאָס געבאָט
 פון די איצטיקע נעכט און טעג!
 דאָס באַוווּסטוויין שרייט, אַז מען מעג,
 אַז אַזוי באַדאַרף צו זיין,
 אָבער נישט איין מאָל, וויינען מיר פון פיין,
 פאַרוואָס באַדאַרף אַזוי צו זיין!
 (דאָס געזאַנג פונעם גלויביקן)

ה. וועבער / לאַנדשאַפטן

אויף אַ פאַרנאַכטיקן וועג-פאַרבוּג
 פלאַמען אויף געוויקסן טויזנט אייגלדיק,
 און אויפן הימל בלוין-און-בלאָקייט
 ס'ציגינערישע וואַנדערטייגל —
 די לבנה.
 פאַרקעמט איר שוין די שוואַרצע לאָקנס אַרעמקייט

פאר אונטערזעכונגסדיקע הייזלעך באנגע :
מאכט שלום צווישן קלויסטערל און הונגער אקער.
איך פיל : מזויל מין וועג פארשפיגען אויך אין לאַנדשאַפֿט.
נאָר ס'קאָן מײן אויג איר גלאַז,
וואָס באַלד־אַ קנאַקט עס.

ה א ר ב ס ט

צווישן בוים און בוים שטייט הימל, צווישן הימל און הימל — שטערן,
(אין פאָרמען מוז אַלץ צעלויכטן און פאַרלאָשן ווערן...)
דורך בלייכע וועגן פירן אין שטובן אַרײַן.
דאָ — אַ דערמאַנונג, דאָרט — דעם שטייגס בלויער שיין
אויף שײַדוועגן גייען פונאַנד אײַנזאַמע געדאַנקען :
פלאַנציק, מיט שטילן דרוק פון פריינטלעכער האַנט.
אײַנער פון זײ קוקט דערנאָך אויף זיך דורכן פענצטער :
אַ גאַס אַ בלאַנקע.

דער אַנדערער בלעטערט נאָך טיף אינם
דורכגעשטרעקטן באַנד.
און אַז אַ נישט דערטראַכטער גיט ער אין שױב אַ פלאַטער,
און נענטער זיך צוגעקוקט, דערקענט ער : אַ דרויסנדיק בלאַט.
שטאַרבט ער אין גאַרטנס זשאַווער, פאַרקווילט זיך ווינטיק,
פאַרמאַטערט.
און טרינקט זיך אָן אירע טריט, אירע ווייסע טריט צו דער זאַט.
(1935)

אַפֿרו אין מײן שטאָט

פאַרדעק דעם אויטאָ־לאָמ־ — ווי אַ שפּיגל...
זײַן ווייטן זוניקן בליץ דערוואַרג איצט
דאָס איז מײן שטאָט, זי שמייכלט פרידלעך
און פילט נישט, אַז זײַז אַ שטיינערנע קרקע.

כאַטשע זי לענגערט זיך נאָך צו דער זון
מיט ליכטיקער בריק און שטילן האָרן.

דורך טויטע לעכער פון בעטאָן
קוקן מיך אָן מיינע יינגלשע יאָרן.

נאָך דער וואָס איך האָב דאָ געליבט, איז אין האַרץ
אַראָפּגעקריצט שוין לאַנג דער זכר.
און אין איר טאָגטעגלעכער ווייטער געשטאַלט
טראַגט זיך אַ הוילקייט ווי נאָך אַ שרפה...

פאַרדעק דעם אויטאָ-לאָמפ ווי אַ שפיגל,
זיין ווייטן זוניקן בליץ — פאַרשפאַר איצט.
מיין שטאַט איז דאָס, זי שמייכלט פרידלעך
און פילט נישט, און ז'איז אַ שטיינערנע קרקע.

(1936)

רייזל זשיכלינסקי / צו שפעט

כ'האָב נישט אויסגעהערט דעם רעגן
בזון סוף.
כ'בין איינגעשלאָפן.
און אַז כ'האָב זיך אויפגעכאַפט —
איז שוין געווען
צו שפעט.

די בענקלעך האָבן זיך
געסודעט מיטן טיש —
דער טיש — כ'קאָן שווערן —
ער האָט אַ וואַלקן אויפגעפרעסן —
— ער האָט די ליפן אָפּגעווישט —
דער אויוון האָט הויך געכליפּעט
פאַר מיין לאַטש —

אין גארטן האָבן די בלעטער אַראָפּגעהאַנגען
שווערע קעפּ
אונטער די לעצטע טראָפּנס.

אומזיסט האָב איך זיך געבעטן —
געבעטן ביי דער ווערבע —
זי, די אַלטע באַבעטשינע.
זי האָט געטרייטלט מיטן קאָפּ.
אומזיסט געוואָרפן שטיינדעלעך
אין טייך.
בול — האָט עס געמאַכט —
בול.

טרויעריק און באַרוועס
לויף איך אַרום
בול — האָט עס געמאַכט
בול.

(1935)

מ א מ ע

מאַמע.

דו האָסט פּייער געמאַכט.
האָסט פּון דאַרע שטיקלעך האָלץ צעבלאָזן אַ זון
אין מיין בלאַסן פּרימאַרגן.
הערסט ווי מייגע שוואַרצע האָר שויבערן:
אַ דאַנק, אַ דאַנק...

נאָר אין דרויסן וויינט נאָך אַלץ דער ווינט.
נעם אים מאַמע אין דיין שירץ אַריין
און וויג אים איין...
דער ווינט ער וועט דיר גלויבן.
און ווי אַ שעפּסל צומאַכן די אויגן.

אַרעמע ווייבער

קומען אַרעמע ווייבער אין וואַלד אַריין
אין קלויבן שישקעס אין די זעק.
בלויבן איבער אויפן מאָך —
ווערטער.

וואָס גלאַצערן צום הימל
מיט אָפּגרוינטן פון שוואַרצע טעפּ
און הונגעריקע מיילער...

און אויפגעשוויבערט בלייבן שטיין די בוימער,
ווי נאַסע הינער.

וואָס טוליען זיך לעבן אַ וואַנט
ווען ס'פאַלט אַ מוטנער קאַלטער רעגן...

(1931)

פרימאָרגן

כ'רייס אויס דאָס ווילד-גראָז אין גאַרטן,
גענוג זון און זאַפט זאָלן האָבן די קאַרטאָפּל.
די זון זעט מיינע הענט.

איז שטיל אין מיר —
און אַלע מיינע שלעכטע רייד און גענג.

וואָס זענען אַ גאַנצע נאַכט
געלעגן וואָך אין מיינע ברעמען.
ליגן איצט אויסגעריסן אויף דער ערד.

און טויט —
אין פרימאָרגן.

מיינוטן

ליגט אָן אַלטער טאָפּ אין מיטן וועג.
דאָס שוואַרצע מויל צו מזרח —

דאָס אויפגעבראָכענע אויער צום הימל.
 — אַ וואָרם קריכט אויף דער ערד!
 מיט דיגע בלינדע הערנער
 רירט ער אָן די זון.
 אַ וואָלקן האָט זיך אויסגעצויגן
 אויף אַלע פיר.
 און ווייס נישט:
 אויסדרייען דעם האַלדו —
 אָדער נישט? — —
 אַ פויגל פליט —
 באַלד וועלן זיך באַווייזן
 צוויי אַלטע פרויען-הענט
 און איבערצלמען די וועלט.

נ א ר צ י ז ז ו ר י א נ ע ז

נאַרציון וויאַנען —
 און שטילקייט האָט זיך אויסגעצויגן אויף דער זון.
 און דרימלט מיט אַראָפּגעלאָזטע אויערן ווי אַ הונט.
 נאַרציון וויאַנען —
 און בעטלער טרעפן זיך אין פרעמדע טירן
 און מעסטן גרויע טאַרבעס אָפּ —
 מיט אויגן ליידיקע ווי אויסגעהוילטע ברויט.
 און שטעקנס, אַרומגעוויקלטע מיט וועגן
 ווי מיט שלענג.
 קלאַפּן, קלאַפּן אָן די שוועלן.
 נאַרציון וויאַנען —
 און פּערדישע אַראָפּגעלאָזטע קעפּ
 פּלאַנטערן זיך מיר מיט צוגעמאַכטע אויגן —
 אַ פרוי אַ שוואַנגערע גייט פאַמעלעך דורך די גאַס
 און סילעשט די זון זיך — אויף אַ נישט פאַרענדיקט הויז.

נאַרציון וויאַנען —
פון ווייסע בלעטלעך פאַלט אַ שטילער שניי ;
בלינד און באַרוועס איבער שפיציקן שטיין
גייט אום דער נס איבער דער וועלט.

(1933)

י. ל. טעלער / דער סוד פון דער וועלט

אַזא טבע האָבן טעג :
כאַטש מען בעט זיי ניט אויף כיבוד קומען זיי צו גיין...
איז אַ מענטש אַמאָל פון זיינע טעג אַנטלאָפּן,
אַ בוידעם־שטיבל געדינגען און אַהין פאַרקראַכן,
אויף אַ זאַפע צעשטרעקט, מיט אַ ליולקע אין מויל,
און געוואַרט, עס זאָל זיך צו אים
דער סוד פון דער וועלט אַנטפלעקן...
האַט דער צער געוויינט אונטער זיין טיר,
ווי אַן אונטערגעוואַרפענער ממזר,
און יאָרן האָבן דורכגעצויגן
דעם גרויען זקנה־אַרים דורך זיין לעבן,
און ער איז נאָך אַלץ נאַונדיק אויף דער זאַפע געלעגן,
געצויגן דעם רויך און געוואַרט אויפן סוד פון דער וועלט...
אין איין פאַרנאַכט איז ער פּלוצים פון פּאַלאַץ אויפגעשפרונגען,
און זיין באַרד — אינגאַנצן ווייס, ווי אַ צוגעקלעפטע פּרייַר,
און אַזוי האָט ער איבער גאַסן געשפּאַנט,
מיט גרויקייט אין באַרד און טרויער אין די אויגן,
און אויף אַ קויטיקן שטריקל אַרום האַלדן —
דעם סוד פון דער וועלט אויפגעצויגן...

געהאַנגן איז אַ זון אויסן הימל,
ווי דאָס האַרץ פון אַ געקוילעטן גאַט.

און מענטשן זענען פון דער אַרבעט געגאַנגען :
 יונגע —

וואָס האָבן קיינאָל ניט פאַרזוכט נאָך זעמלדיקע ליידנשאַפטן.
 און פון תּוֹרָה זיך געניזשעט אין ראָזנווער תּא ה.
 און אַלע — מיט פאַרמאָקטן כתב פון יאָרן אויפן שטערן...

און זיי האָבן אים פון אויגווינקלען געמאָסטן.
 און עמעצער האָט זיך ביים האַרץ געכאַפּט —
 „משיח“ — האָט מען אויסגערוּפּן.

און שוין האָבן גאַסן נאָך אים זיך געצויגן ;
 האָבן הענט מיט קוויטלעך זיך געשטרעקט.
 זענען קאַליקעס פאַר אים אין שטויב געפאַלן.
 זייערע ווונדן אויפגעוויקלט.
 און זייערע קרעציקע שאַנד
 אויפקעדעקט.

און ער האָט געשמייכלט.
 געפילט ווי עס בויגט זיך די קני.
 זיך אָנגעשפּאַרט אָן אַ וואַנט
 און פאַרגאַנגען...

איז מענטשן גאַרנישט איינגעפאַלן אַז אַ מת זאָל טראָגן
 דעם סוד פון דער וועלט
 אויפן לייב אויפגעהאַנגען...

זענען זיי ווייטער אַוועק — און אויף אַ האַר ניט קליגער געוואָרן...
 האָט דער דרימלנדיקער זיגער אויף אַ קלויסטער-טורעם
 פּלוצים נערוועז מיט די הענט זיך צעצלמט
 ווידער די אויגן פאַרמאַכט.
 און אויף אַ האַר ניט פרימער געוואָרן...

ל י י ד נ ש א פ ט ן

ווי פאַרווונדעטע און גוססדיקע זעלנער.
 אין דער שפּעטער נאַכט־שעה

אויפן איינגעשטילטן שלאכטפעלד,
 וואָיען אונזערע בלוטן מיטן אָנקום פונם אָוונט;
 און זיי יאָמערן, ווי הצית פאַרביי,
 קעץ וואָס ראָיען אין די מיסטן...

פויזעט אַ מענטש אויפן בויך,
 גראַבלט די ערד מיט די נעגל,
 דריגעט מיט די פיס,
 העשעט מיט אָטעם פון וואַנזין,
 און ויינע ליפן סלונען מיטן אָפשוים פון אוראַלטע תאוות...

לויפט אַן אַנדערער מיט בלוטיקע לאַפעס דעם מערב אַנטקעגן,
 און פאַלט ווי אַ געשאַסענער לייב, מיט אַ בריל...
 קלינגט דער אומרו אין די גלאַקן...
 ווי שאַרפע פייפן
 שניידן בליצן דורכן הישך;
 דערנאָך, הענגט די נאַכט אין קרישטאַלענע סטראַמפּעס...
 פון דעכער קאַזעט טראַפּנווייז די שטילקייט...
 און...
 אין אַ צעל,
 ביי אַ פענצטער דורכגעשטרייכט מיט גראַטעס
 שטייט אַן אייסגעבלייכטער דאַרער נזיר,
 און דריקט מיט ביירע הענט אַ היליק ספּרל צום האַרץ...
 מיטן אָיקום פונם אָוונט קריגן בלוטן לשון... (929)

מ. ז. טקאטש / נאָכן מבול

פון וואָלקן טרייסט דער רעגנבויגן:
 אַנטרונזענער, הויב אָן אויפסניי, —
 נאָר נח שטייט אין שולד געבויגן
 פאַרוואָס דער טויט איז אים פאַרביי.

ער גרייבט שוואַרץ-ערד, שוואַרץ פון מבול.
 די ערד איז נאָכן מבול פעט.
 נאָר ווו ער זאל ניט טאָן קיין גראַבל,
 שטייט אויף אַ ביין פון אַ סקעלעט.

און גח יאַמערט: וויי די מתים,
 נאָר אויך די לעבעדיקע וויי,
 וואָס מוזן פלאַנצן, ווען זיי ווייסן,
 אז אויף בית-עלמינס פלאַנצן זיי.

פאַרוואָר, מיר איז באַשטימט צו אַרבעטן
 אַ נזולה, וואָס איז פעט פון גרויל,
 די פרוכט, וואָס וואַקסט פון טויטן שאַרבן,
 זאל שפייזן טלעבעדיקע מויל.

פאַרגיב מיר גאָט, ווען איך וועל פלאַנצן
 אַ וויינגארטן און טרינקען וויין
 און וועל זיך אָפדעקן אינגאַנצן,
 אין גאָר מיין שאַנד, דער שאַנד פון זיין —
 (בלוט שרייט פון דער ערד)

צו דער לעצטער פון די אמהות

מוטער לאה, לעצטע פון די פיר אמהות,
 כאַטש די דריטע ביסטו פון די פיר, —
 יעקב האָט פאַרוען דיך און דעם זעלבן טעות
 מאַכט דאָס פאָלק ישראל וועגן דיר.

מוטער פרוכטבאַרע פון האַלבען טונצן שבטים,
 נארן יעקבן האַסטו נעמוט —
 קומען ווי אַ גוב, זיין דיין שוועסטערס שאַטן,
 דיך אליין האָט יעקב ניט געוואוסט.

מוטער פון מלכים, כוהנים און לויים,
קאָן מיט פרות זיך פאַרגלייכן צווייט?
דאָך האָט יעקב פאַר דיין שוועסטערס בליען
פערצן יאָר דיין טאָטנס שאָף געהיט.

און געווען ביסטו ניט פון געבוירן מיאוס, —
האָסט געהערט — וועסט ווערן עשוס ווייב,
האָסטו אָנגעוויינט זיך יאָטערדיקע וועס,
נישט צום רשע האָט געגלוסט דיין לייב.

אָבער, ווען צו יעקבן האָט זיך געצויגן
ווי עס ציט אַ שטראַל צו ריינעם שניי,
האָט געזען דער צריק דיינע קראַנקע אויגן,
דיין נשמה ניט געזען אין זיי.

נאָר דו וויינסט ניט מוטער לאה, אויפן טעות,
ביסט געווען באַשייין אלעמאָל,
שמיכלסט גאָר — די לעצטע פון די פיר אמהות
איז די מוטער פון דאָס רוב־ישראל.

לאה צו יעקבן

יעקב, רחל איז דיין חלום,
מיר איז גוט דיין וואָר צו זיין, —
זיין דיין טעגלעך ברויט און וואַסער
און דער שאָטן פון דיין שיין.

יעקב, רחל איז דיין הימל,
איך וועל ווי די ערד זיין פעסט.
פלי דיר, ווי אַ פרייער פויגל,
איך וועל וואַרטן אין מיין נעסט.

פלי דיר, יעקב, ווי אַ פויגל,
בלויע הימלען ווערן שוואַרץ.
יאָ, קאַפּריונע איז דער הימל,
ווי דיין שיינער רחלס האַרץ.

מיד פון שטורעם, וועסטו זוכן
רו אין מיינע טרייע ווענט
און באַגעגענען מיין שמייכל
און די פּלאַטערדיקע הענט.

און דערפרייטע וועלן פליען
דיר אַנטקעגן צו דער טיר
מיינע קינדער, ווי די פייגל,
די געראַטענע אין דיר.

(1946)

מישאַ טראַיאַנאָוו / אַ פּאַרנאַכט

היינט איז דער פּאַרנאַכט אין בלויקייט אַ געגאַנגען.
הימלען קלאַרע האָבן איינגעוויגט די ערד אין אַ חלום.
און לויטער איז געוואָרן אין יעדן ווינקל — ווי אין האַרץ פון אַ קינד.
איז אַ ווונדער — און מען הערט מענטשן אין הייזער
שעפטשען פּאַרחלימט פּרומע הפּילות:
דער מענטש דאַרף דאָס איינליקייט וואָס ער האָט אין פּאַרמעג —
אַפּהיטן פון אַ שלעכט אויג — צערטלען ווי אַ ווונדערלעכן אוצר.
איז אַ ווונדער — אין אַזא לויטערן פּאַרנאַכט —
אַז דאָס האַרץ ווערט פּאַרגאַסן מיט גלייבן:
עס וועלן די שלעכטע — נישט אויסשטעלן די וועלט צום שלעכטס.
איז אַ ווונדער — אין אַלע אויבן אַזא תּפּילה:
עס וועלן די גוטע מענטשן דאָס לעבן לויטער מאַכן — — —
אין אַזא לויטערן פּאַרנאַכט —

האָט דען אַנדערש געקאָנט זיין —
 ווי אַ ליכטיקע דערמאָונג אין מיין זיידן
 דעם צדיק משה לייב סאַטעמער.
 וועלכער איז געלאָפֿן צום טיך ברענגען אַ עמער וואַסער
 אָנאָפֿען אַ דאָרשטיק פערד אין מאַרק —
 וואָס האָט געלעקט מיט אַ טרוקענער צווג דעם ליידיקן עמער.
 איז אַ ווונדער — אַז איך בין געווען אין דעם פאַרנאַכט
 לויטער און טילר הי אַ טויב, ווען זי קוקט אַרויף פון דאָך
 פאַרבענקט צום קלאָרן הימל.
 האָט דען אַנדערש געקאָנט זיין —
 אַז איך בין געווען גרייט אין אַזאַ שעה
 וואָסן די פיס פון אַלע מענטשן —
 פון אַלע, וועמען איך האָב אַמאָל געטאָן שלעכטס,
 און פאַרבונדן מיט ריינע לייזונגן זייערע ווונדן — — —

האָט דען אַנדערש געקאָנט זיין אין אַזאַ לויטערן פאַרנאַכט,
 ווען שטילע געבעטן נידערן פון די הימלען —
 און מענטשן און הייזער זענען פאַרחלומט אין תפילות,
 און אַלע הערצער זענען ריין — ווי דאָס האַרץ פון אַ קינד.

קילער לבנה-אָונט

קילער לבנה-אָונט,
 היל מיך איין — אין דיין לויטערן ליכט.
 ווי לאַנג נאָך וועל איך אַ טרויעריקער
 גיין אויף וועגן האַרבסטיקע
 מיט באַרוועסע פיס.

די פעררער זענען נאַקעט
 און די ביימער זענען נאַקעט.
 און מיין האַרץ — אויך אַזוי.

און מיין האַרץ — ווי אַ שוואַם —
 טרינקט זיך אָן מיט טרויער,
 מיט דעם טרויער פון די וועגן.

פון אַ שטרויענער כאַטע אין פעלד קוקט אַרויס
 אַ טונקל-באַלויכטן פענצטערל אין דער ווייטער נאַכט
 מיינע טונקלע אויגן פון אומעט — קוקן אויך אַזוי —
 מיט קאַרג-ליכט אויף די איינזאַמע וועגן.

אויף דעם זילבערנעם לבנה-וועג
 פירט עמעץ אַ שטומע שאַף פאַר אַ שטריק
 אין דער ווייטער נאַכט אַריין,
 ווער פירט אַזוי בלינד מיינע טריט
 דאָרט וווּ די נאַכט איז אויך — אַליין.

בליכע לבנה-נאַכט,
 היל מיך איין אין דיין לויטערן ליכט.
 ווי לאַנג נאָך וועל איך אַ באַרוועסער —
 גיין אויף וועגן האַרבכטיקע
 מיט טרויעריקע טריט.

(1936)

מאיר כאַראַץ / אַ יידענע

וויינענדיקער אָסיען-רעגן.
 אַלע גאַסן, אַלע דעכער
 טרינקן אויס די קאַלטע טרערן
 פונם פולן אָסיען-בעכער.

שטייט אַ יידענע אויפן מאַרק
 אין אַ שאַל געהילט אַ נאַסן

אויסגעשטעלט צום זעלבן גורל
ווי די דעכער און די גאַסן.

האַלט דעם קאָפּ אַראָפּגעבויגן,
אין דער האַנט אַ קויש אַן אַלטן,
פול מיט שווערע צרות גראָע
אונטערן נאַסן שאַל באַהאַלטן

און דער קויש די שווערע מאַסע.
צייט אַראָפּ זי ביז צו דער ערד, —
אין דער בלאָטע טאָפּטשען גויים,
גויים טרייבן זייערע סערוי.

(1938)

איך האָב דאָס בוך

איך האָב דאָס בוך געהאַלטן אין פאַרמאכן
אין מיינע אויערן רוישן שטילע טייכן,
לבנה-שיין און אויפן טיש די זאַכן
לבנות קליינע דורך די געכט זיי וואַכן.

אינדרויסן שטייט פאַרמאַכט אַ שורה שטיבער
און אויף די גראָזן וואַכן שטילע לידער,
זיי ענדיקן זיך, הייבן אָן ווידער
און חזרן אַ גאַנצע נאַכט זיך איבער.

(1943)

איזי כאַריק / אויף אַ פּרעמדער חתונה

נגידישע חופות. גבירישע שמחות. מיין זיידע גייט אום אויף די טישן...
דאָס האָט ער זיין סיווינקע שיטערע בערדל פאַרבראַכן אַזש ביז
צו דער סטעליע.
ער שלינגט איצטער שווערדן, ער הוילעט אויף שטאַלצן, ער
טאַנצט מיט אַ קישן.

עס ווילט זיך אים זינגען, ער ציט פון מויל טטענגעס... וואָס
ביסטו אַנטשוויגן, קאָפּעליע ?

— העכער, קאָפּעליע, שטאַרקער, קאָפּעליע, דער שד זאָל מיך
געמען אינגאַנצן.
אויף אויסגעצווירטע נגידישע טישן לייזער דער ברזן גייט טאַנצן...
סיחאָט לייזער פאַרהויבן די קורצע קאָפּעליע, ווייל שמאַל די
קאָפּעליע אין סטאָן איז
אַרום און אַרום קוקן פריילעכע צורות, גישט צורות, נאָר פולע לבבות.

— שפּילט קלעזמערקעס, יהושע־די־פּרימע אין ריפּסענעם קורצע
ספּינדושאַק
און אַכט־סעקונדע, רב אַבעל־קעב אין קאָרענעם קרוימען טורוועל
יזנה וי עליה, און יאָשע באַנדירע, איז מאַכט איצט דעם
רעכטן שהכל
שפּילט זשע אַ פריילעכס, עס זאָלן אַוועקגיין אַ הייסן קאַדריל
די גישטגוטע.

די קעלישקעס זענען מיט ספּירעטעס פולע, מיט וויינען.
אויך פּולמיסקעס — קאַרפּן און העכט צעגיייען אין אייגענעם הענוג...
דער שוהט האָט כשר די ברכה געמאַכט, דערגאָך ערשט געשאַכטן
די אָקסן.
זיי קוקן מיט גאַלרענע אויגן אַצינד פון טעלער מיט וואַרעמע לאַקשן...

די מאַנסביל ביים טיש, זיי ווייבער — דערגאָך, זיצט מען
דערווייל אין די קאַמערס.
כדי מען זאָל אויכעט אַפּהיהן דאָס האַרץ, געניסט מען דאָ
אויכעט דערוויילע.
זיי טונקען כאַמעלעך דעם לעקעך אין בראָנסן מיט אַלע דריי
פינגער צוזאַמען.
דער לעקעך, דער טאַרט און דאָס קלעפּיקע טייגל צעגייט צוזוי
זיס אין די מיילער.

האָט אויסגעטאָן לייזער שוין אויך די קאָמוזעלקע, דאָס היטל
איז אויכעט שוין שווער אים...

ער זאָגט איצטער גראַם. און דער גאַנצער עולם נעמט פון
געלעכטער זיך קייקלען,
עס לאַכן די סמיקן, עס וויינען די פידלען אויף זייערע צאַרטע געדערים.
לייזער נעמט צוהעלפן גיך אויפן צימבל און ריייען, און שטורכן אין פייקל.

— שפילט, קלענערקעס, פאַר חתן און כלה, דער ניגון,
ווי ספירעט זאָל ברענען.
גאָט זאָל זיי געבן, און זיי זאָלן נעמען... וויפל זיי וועלן נאָר קענען...
ווי האַלט מיט די גבירים? די גבירים איז גוט, אָבער אונז
איז מיליאָסן מאָל בעסער:
זיי עסן די טייערסטע מיני־מאכלים, און מיר לעקן אַפּעט דעם מעסער...

שפילט, אָו די נישטע זאָל וועלן אונז נעמען, דער קאָפּ ווערט
צעריסן אויף שטיקער.

זאָל אייך נישט אַרן, וואָס לייזער דער ברוחן איז איצטער
אַביסעלע שיכור.

ביי מיר אויפן האַרצן איר שפילט מיט די סמיקן, צו קאָן מען
אַ זויטיק פריטשמעליען.

ס'וועט לייזער דער ברוחן, פאַרבלייבן אַ ברוחן, נישט מער ווי אַ
ברוחן, קאָפּעליע...

כ'האָב אַ ווייב — אַן אַרוורה, אַ האַרץ — אַן אַרוורה, דאָס שטעטל
— איז אויך אַן אַרוורה.

שפיל אויף דער סאַמע צעיאָמערטער סטרונע, מין טייערער
יאָשע־באַנדורע...

שפיל, עס זאָל מוזן דער זייענער חתן אויכעט אַוועק אויף די טישן.
אָט גיב איך אים אָפּעט די הילצערנע קוליעס, דעם הילצערנעם
שווערד און די קישן...

זאָל ער זיך טאַנצן, דער איידלער חתן, זאָל ער זיך נאָגן זיין דרשה.

א מיטאק — א קאדרייל, א קאזקע — א שער, דאָס ביהנישע
 לעבן — א גראָשן.
 ווי האַלט מיט די גבירים? די גבירים איז גוט, נאָר אונז איז
 מיליאָסן מאָל בעסער:
 זיי האָבן די קלייטן, די גראָבע קאָמאָדן, און מיר היטן אָפּעט
 די שלעסער...

די מחותנתשע איטקע, די וויצענע קיטקע, די קוקסע געפלאַכטן
 אין דרייען
 האָט פאַרהויבן די בופּעס פון זיידענעם יאַקל און געלאָזן זיך
 הייזערדיק שרייען:
 — זע-נאָר, הער-נאָר — אַ הוק. ס'איז די פּלוימע שוין דאָ.
 ט'מיר צעברעכן די שוויבן, הולטייעס!
 און דער גלאַזונגער מחותן האָט לאַנג געקיפּייעט און שטיל
 הויפּן בדהן געפּייערט.

— הער נאָר, דו בדהן. דו פּריילעכע כּלי, דאָס האָב איך
 געבראַכט דיך אָהערצו.
 דו זאָלט מיר פאַרשטערן די גאַנצע שמחה און גיסן נאָך בליי
 אויף די הערצער.
 מאַך אונז דאָ פּריילעך. איך וועל דיר באַצאָלן. דאַרפסט פאַר
 אונז רעדן צום גוטן.
 לייזער צופּט לאַנגזאַם דאָס סיוויגקע בערדל: — אינגאַנצן
 גערעכט, רב-מחותן.

אָט וועל איך, רבותי, דערציילן אַ מעשה, וואָס איז אין
 אַ שטעטל פאַרלאָפּן.
 אַן אמתע מעשה, אַ וואַרע געשיכטע, וואָס האָט דאָרט אַנומלט געטראָפּן.
 איינער אַ קייסער, אַ מלך בן מלך, אַ גוואַלדיקער גראַף און אַ שררה,
 לאָזט צו זיך רופן די גרעסטע חכמים: עס האָט אים פאַרשאַדט
 די עין-הרע.

ער האָט דאָך אַ שלל מיט מציאָנטקעס און קראָמען און קלערליי מיני-פּלאַצן.

ער פּאַרט אויף יאָרדן, פּאַרדינט ער אַזויפיל, אַז ס'נעמען די קעשענעס פּלאַצן. רופּט ער צו זיך זיינע גלאַווע חכמים: — אומעטיק—זאָגט ער— רבותי— אומעטיק, זאָגן די גלאַווע חכמים, — קאָנסטו ווערן אַ לך, פּאַני קייסער...

טאָ שפּיל־זשע, קאָפעליע, דעם פּריילעכן וויואַט פּון אמתע, כשרע קלאַנגען. לכבוד דעם חתן, לכבוד דער כלה, לכבוד דער חופּה מיט שטאַנגען. לכבוד דעם רב און לכבוד דער שוויגער, לכבוד די פּני-מחותנים. יהושע און אַבע און כלערליי קלעזמער, באַווייזט זיי אַקאָרשט וואָס מיר קאָנען.

אַ ברחן איז פּונקט ווי אַ בעזים אין מרחק: מען בעזימט זיך אויסעט און — יוצא... נאָר ווען עס איז בלייבט נאָך אַ גריניקע בלעטל אויף אַ נגידישער פּלייצע...

(1935)

זישאָ לאַנדוי / פאַר אונזער

פאַר אונזער חרוב יידיש לעבן
פאַל איך און בעט פאַר דיין גנאָד!
איך ווילן אויף אונזער מאַמע ווילנע,
אויף קאַלאַמיי און אויף בראָד!

אויף וואַרשע, קאָוונע, קאַליש, לעמבערג,
אויף גרויסע און אויף קליינע שטעט,
וואָס איז דער שונא שוין באַפּאַלן,
וואָס שפּעטער נאָך באַפּאַלן וועט!

אויף יעדן יידיש שמוציק געסל.
 אויף יעדער קראָם וויין איך און קלאָג.
 אויף יעדן שענק, לאַמבאַרד און קרייטשמע.
 אויף אונזער פאַלשער מאָט און וואָג:

אויף יעדן יידיש פריילעך הייזל
 וואָס אין אַ גויעש שטעטל שטייט —
 אויף אַלץ וואָס איז געוועזן אונזערס
 און מיטן רויך אַצינד פאַרגייט.

ס'איז ריין און העל אַלץ וואָס איז יידיש —
 דאָס אַרעמע לעבן בוי צוריק.
 און די פאַרפאַמערטע גשמות
 מיט אַ נישט-דאָזיק וואָרט פאַרוויג!

(1929)

מ ל כ ה ש ב ת

קומט צוגיין די מלכה שבת
 בוגט אַזוי ווי אַ רעגנבויגן;
 די אַראָפּגעלאָזטע אויגן
 פיל מיט תאווה גליען, ברענען, —
 קענסט אין טומטומ'ס אויג דערקענען,
 אז ס'איז דאָ די מלכה שבת.

ווען עס קומט די מלכה שבת,
 פינקלען אויף די אויגן ווידער,
 וואַכיק ווערן דיינע גלירער,
 און אין אַלע, אַלע עקן
 הויבט מיט ווייבער פלייש אָן שמעקן,
 ווען עס קומט די מלכה שבת.

ס'אַראַ רחבת, מלכה שבת.
 ברענגסט מיט זיך אין אַלע זייטן ;
 יעדעס האַרץ וויל זיך צעשפרייטן,
 וויל זיך מערן און פאַרמערן.
 און אין רויך פון די באַגערן,
 ווערסט פאַרברענט דו, מלכה שבת !

(1919)

מיט וויפל טרויער...

מיט וויפל טרויער קוקן פרויען אויגן
 אויף זייערע רייצנדע און רונדע גלידער
 אַ פוילער נעפל שטענדיק איז פאַרצויגן.

ניט איינמאָל גייסט אַוועק פון זיי אַ מידער,
 דאָך איידער ס'שלאָגן דיינע לעצטע שטונדן
 נישט איינמאָל וועסטו זיין ביי זיי נאָך ווידער.

דו ביזט צו זיי אויף אייביק צוגעבונדן,
 ווייל אומפאַרגענגליך, אייביק איז דער טרויער,
 און ס'איז דיין בלוט מיט בענקשאַפט אָנגעצונדן.

און אָפטמאָל לייכטן אין דיין וועלט דער גרויער,
 פון צוגעזאָגטן לאַנד די ווייטע זונען
 און ס'איז די פרוי צו יענעם לאַנד דער טויער —

אז וויל איז דעם, וואָס האָט דעם וועג געפונען.

פאַראַנען ווערטער...

פאַראַנען ווערטער, ווונדערבאַרע, דינע,
 קוים זאָגסטו זיי, ווערט לייכטער דיין געמיט.
 זיי זאָגן אָבער זאָגסטו קיינמאָל ניט.

צמאל גאר, ווען דו הערסט אלץ ניט דיינע רייד,
 דיר פאלן זיי גלייכגילטיק פונם מויל.
 דו וויסט אפילו ניט דערפון. ערשט שפעט נאָכדעם
 דערזעסטו, אז מיט דיר איז ווונדערבארס געשען:
 דו רעדסט אזוינע רייד, וואָס קיינמאל האָסטו ניט גערעדט,
 דו זעסט אזוינס, וואָס קיינמאל האָסטו ניט געזען.
 און אלץ, צו וואָס רירסט זיך צו, איז
 פרייד און פרייד —

א. ווערטער ווונדערבארע, דינע.

(1916)

א. לוצקי / וואַסערן

וואַסערן לויפן איבער דער וועלט —
 אימפעטיקע,
 קרעפטיקע.

וואַסערן לויפן איבער דער וועלט
 און זוכן.
 לויפן מיט זון,
 מיט לבנה,
 מיט פינצטערניש
 און שרייען

וואַסערן לויפן איבער דער וועלט —
 און לאַכן.
 קאָבן און קייכן מיט שוימיקן שניי,
 קוואַלן און קוועלן מיט זילבערנע כמאַרעס,
 טאַנצן און באַשפּריצן זיך מיט טוי.
 אַ שפּריץ אויף אַ שפּריץ און אַ כאַם,
 אַ כאַם און אַ טאַנץ און אַ זיד,

א זיד און א זינג און א זאָג.
 א זאָג און א זינג און א יאָג
 א יאָג און א פּאַל און א הויב
 א הויב און א פּאַל אין פּאַרויס
 א שפרונג און אַרײַן אין געדריי.

לויפֿן און ווערן ניט מיר
 דערציילן — און דערציילן ניט דעם סוף
 רוען? — ניטאָ ביי וואָס צו רוען.
 בלייבן? — ניטאָ ביי וואָס צו בלייבן.
 אומעטום איז דאָ.
 יעדער דאָ איז — דאָרט
 יעדער דאָרט — איז ווייטער.

א ש ט י י ן

א שטיין אין פעלד.
 א גרויסער פעטימיסט.
 א שווערער פּילאָזאָף.
 נישט פאַר זיך — און נישט פאַר יענעם.
 נישט פאַר אַלעם — נישט פאַר איינעם —
 קיינעם.
 זיך אַוועקגעלייגט און ליגט.
 איינגעקנאַטן זיך און דריקט.
 ליגט א הוילער, אָן א העמד.
 און נישט ער גיט און נישט ער נעמט.
 ער נעמט נישט איין קיין ברויזל שניי.
 ער טרינקט נישט אויס קיין טראָפֿן טוי —
 אַזוי.

- א שטורעם בוכטשעט אים אין פלייצע —
 בוכטשע.
 א רעגן פליאַסקעט אים אין פנים —
 פליאַסקע.
 א האָגל שפּרינגט אים אויפן שטערן —
 שפּרינג.
 א שטיין.

נישט באַרוישט אין פּרילינג
 נישט אַנטוישט אין האַרבסט.

אַלעמאַל אַלצאיינ.
 מיט אַלעמען — אַליין,
 נישט צו בליען — נישט פאַרגיין.
 ער ענדערט נישט זיין מיינ.
 איינמאַל ניין איז ניין.

שטיין, וואָס טוסטו דאָ ?
 — איך רוי.
 ביז וואַנען וועסטו רוען ?
 — ביזן סוף פון אַלע שעהן.
 נו, און שפּעטער ?
 — פּרעג אין הימל ביי די געטער.

שטיין !
 טו זיך כאַטש אַ שאַקל !
 כאַטש אַמאַל אַ וואַקל !
 — ניין.
 אַליץ וועט ווערן שטיין
 אין ענדלעכן סך הכל.

* * *

אויפן פעלד דערנעבן —
 שאַקלט זיך אַ גראָזעלע,
 מיט יעדן בלאָזעלע,
 און פרייט זיך מיטן לעבן.
 (די וועלט אויפן פעלד)

מ ל כ ה / ל י / ר ו ת

(פראַגמענטן)

ב

נעמ' האָט אויסגעלויכטן ווי אַ פייער זייל,
 מיט דאַמף פון ערד האָט געשוימט איר קול :
 — די ערד, אַ הונגעריקע, האָט מאַן און זין פאַרשלונגען.
 וועל איך מיין קול פאַר הימלען אָפענע צעקלינגען,
 אויסשלייפן אַ קלאַג :

טעכטער מיינע !
 קערט אייך אום, קערט אייך אום !
 עס האָט די בליונג פון מיינע זין
 זיך ניט צעשפילט דורך אייערע לייבער ;
 נעמט אייך זין פון אייער שטאַם,
 לאָזט מיין וועג אַליין מיך גיין.
 דער טוי וועט פול ווערען פון מיין פיין,
 דער בוים וועט מיך איינהילן אין שלאָגן,
 אין די ווייכע בלעטער פון זיין גוף ;
 הינטער מיר וועט אויפשלאָגן די ערד
 אין פרוכטבאַרקייט, אין בלי,
 ווי דורך פרעה'ס חלום, די זיבן פעטע קי,
 און ווי אַ לויכטנדיקער פיש

וואָס לויכט דורך בלינדקייט אין זיין שוויים.
וועל איך פאַרשווענקט ווערן דורך אייביקייט
צוריק צו מאַן און זין...
ג.

ערפּה, נאָכן רוף פון איר יונגן לייב
איז נאָכגעגאַנגען איר שוויגערס רייד;
רות, ווי אַ לייבין לעבן אַ מאַמע-לייב
איז מיטגעגאַנגען מיט נעמי'ן זייט ביי זייט...
ד.

רות הינטער שניטער, פון הונגער געטריבן,
האַט גערשטן פון בועז'ס פעלדער געקליבן...

בועז מיט רויטער באָרד איז אין פעלד אַרויס
רות האָט געקליבן גערשטן אין איר שויס...

הענט האָבן געבוונדן גערשטן אין גאַרבן,
ערד האָט געקושט אירע טריט מיט קאַרבן...

אין בועז'ס אויגן אַ שוואַרצקייט געטוקט —
אַ פרויען גוף אין שוואַרצאַפּלן בוקט...

רות, אַ וויינענדיקע ווערבע צו ערד געבויגן —
בועז ווי אַ קוואַל האָט געטרונקען אירע אויגן...

געבענטשט איר טזאונג, געבענטשט איר קומען!
איר צער, דורך איר יעדן בויג פאַרנומען...

סערפן ווי פיער פויגלען, אין שוונג צעשוומען,
איבער קעפּ געבויגענע צעפליגלט רות'ס נאָמען...

ווי פאַר אַ גאַטעסדינסט האָט שטילקייט גענידערט,
אַלעמען אויף גאַלדענעם פעלד פאַרברידערט...

ה.

שטילערהייט איז רות געקומען
בוועזנס געלעגער ביים שייער פאָרנומען...

איר לייב, מיט פולקייט ווי זאָנג פאָרן שניט —
מיט צייטיקן גערשטן איר אָטעם צעבליט...

אירע ציין — שמעקנדע מאַנדלען אויסגעשיילט,
מיט נעגל, וואָסער-בלויע שטיינדלעך געפייילט...

בוועז האָט לויכטנדיק צום שייער גענענט —
איבער זיין קאָפּ לבנה צעהעלט...

מיט געזונטע און ערדישע טריט,
מיט שלאָף און מיט וויין אין יעדן גליד...

הימל האָט מיט אָפענע אויגן געדרימלט —
רות דורכזיכטיק מיט שטערן צעבלימלט...

די גארבן ווי געבונדענע מיידלעך פאָרקלעמט,
מיט זילבערנע האָר פון לבנה צעקעמט...

רות מיט נאַכט און לבנה אין העמד
האָט צופוסנס זיין געלעגער גענענט...

שאַקאלן האָבן אין שטילקייט געקלאָגט —
און די שטילקייט האָט אַזוי געזאָגט...

ו.

מיין לייב איז חורבן —
אָטעמט אַלע ווינטן!
בין מיט טויט פאָרבונדן...

לייז אויס מיין שטאַם,
וואָס האָט פון אייגענער ערד
זיך אָפגעקערט...

לייז מיך אויס, בוען!
 מיינע אויגן דורכנעווייקט מיט נאכט.
 מיד מיין גוף ווי פון א שלאכט...

ז.

עס איז די נאכט פול און שכור/דיק,
 ווי א בעט פון זייד מיט שטערן אויסגעשטיקט.
 לייז זיך אויף אין מיר כשופדיק —
 ווי דאָס געזאָנג פון ליכט,
 וואָס לייזט זיך אויף באַגינען...
 ווי גר-תמיד'ן צינדן מיינע ווערצלעך,
 הינטער זיי מיין ליבשאפט — שלאָגנדיקע קוואַלן
 גיסן איבער זיך צו דיר אין שוימענדיקע וואַלן;
 הייל געזאָנג אין מיר פאַראַן —
 זינג אַרויס דורך מיר, מאַן!

ט.

פאַרהייליקט זאָל ווערן געלעגער דאָ ביים שייער,
 אלמנות איינזאַמע זאָלן איינשלאָפן אין פריד,
 זאָל דאָס שטערן ליכט פאַר כלות אויסוועבן אַ שלייער,
 פול לבנהדיק אָנגעגאָסן יעדער גליד...
 זאָל די נאָכט צעבלאָזן אַטעם מיינעם איבער וועלט,
 אַ וויג זאָל ווערן יעדער טייך —
 עקרות מיט דער בענקשאַפט פון צעוויגטע הענט,
 מיט טראַגשאַפט אויפגיין זאָל דער טאָג אין אייך...
 זאָל מיין תפילה אויפגיין ווי דער בעפל אינם טאָל
 מיט דער וואַרעמקייט פון לייב וואָס שוימט אַרויף.
 פאַרשמעלצן מיט פאַרזעסענע און עלנטע מיין קול —
 צו אייך! ווי דער בעפל פונם טאָל גיי איך אויף!

י.

ווען גריגע בערג האָבן אין בלויקייט זיך געוועקט.
האַט טאָג זיי אויפגעדעקט.
דאָס ליכט פון שטערן — אין זייער לייב פאַרקלעמט
זיי אויסגעלאָשן אינציקווייז איבער וועלט...
זון האָט לבנה-פנים ווי אַ מאַראַנץ אָפגעשיילט.
איר ליכט אויסגעזויגן — דער וועלט עס צעטיילט...
דער טוי האָט ווי גרויע שאָף אויף בערג געשפּאַנט —
זינד און ליבשאַפט האָט אין מזרח אויפגעפלאַמט...

י"ב.

געאַנגען איז רות אַזוי מיד.
אין די טריט פאַרפלאַנטערט אַ ליד...
צו וועמען איז רות איצט אַ ווייב ?
פון בידן צעשייד איר לייב...
צו וועמען געהערן די הענט ?
זשאַר פון נאַכט אין זיי ברענט...
צו וועמען געהערן די פיס ?
געשאַנקען צו אַ נאַכטיקן ריז...
צו וועמען געהערן די צעפ ?
צעהאַנגען אין טרויער ווי קרעפ...
ווי אַ פויגל מיט דער פּייל ווען ער פאַלט
וועט זי פאַלן פאַר געמיס געשטאַלט...
זיך שפּרייטן ווי אַ שאַטן אויף דער ערד —
זאָל זיין וואָס איר איז באַשערט...

י"ג.

זיין דער ווינט — אַן אַ פנים
קרייזן זיך דורך ווינקלען פיר.

זיין די פרוכטבארקייט. דער זאָמען.
 זיין אייביקייט — דורך איין באַרייר...
 זיין דער רויש פון נאַכט אין וועלדער.
 זיין דער אורשפרונג — זיין דער שטאַם.
 זיין דער בליץ אויף שוואַרצע פעלדער ;
 זיין דער שייטער — זיין דער פלאַם!
 זיין דער האָניק — דער גיפט פון בינען.
 זיין דער שוונג, און אָן אַ זין
 ווי אַ שטראַל פאַרלירן זיך — געפינען
 און מער נישט וויסן ווער איך בין...
 זאָל דורך אויגן מיינע, זון אויפגיין.
 זיין דער וואַלקן צעשפילט און רויט —
 און אינם אויסגעשריי פון פאַרגיין —
 זיין דער קוש פון טויט...

י"ד.

אוי, אויסגעקויפט מיין לייב!
 פאַר גאָט און פאַר לייט
 האָסט גענומען מיך פאַר אַ ווייב...
 מיט דיין קול ווי מיט אַ פלייט
 האָסטו צעשיקט דיין פרייד —
 האָסטו גענומען מיך פאַר אַ ווייב...
 האָט טויט מיך שוין באַפרייט? —
 אָדער, ווער ס'האָט לייב מיט מאַן געטיילט
 קאָן קיינמאָל מער ניט זיין באַפרייט?
 איך האָב צעריסן יענע קייט.
 זיין ליבשאַפט אין דיר פאַרזיט.
 וויל — האָסט גענומען מיך פאַר אַ ווייב...

אוי, טויט איז טויט.
 דאָס לעבן זינגט צעבלויט.
 אויף טויט ווערט לעבן אויפגעבויט...
 ביים שייער אַלע פעדים אויסגעשפינט
 שענק מיר אַ קינד, פון דער נאַכט אַ קינד —
 זאָל ניט יאָמערן דורך מיר די זינד!
 אוי, דער דור דורך אונז פאַרזייט
 וועט אויסזינגען דעם צער, די פרייד —
 ווייל — האַסט גענומען מיך פאַר אַ ווייב...
 (געזאַנגען)

ה. ליוויק / ערגעץ ווייט

ערגעץ ווייט, ערגעץ ווייט,
 ליגט דאָס לאַנד דאָס פאַרבאַטענע,
 זילבריק בלאַען די בערג
 נאָך פון קיינעם באַטראַטענע;
 ערגעץ טיף, ערגעץ טיף,
 אין דער ערד איינגעקנאַטענע,
 וואַרטן אוצרות אויף אונז,
 וואַרטן אוצרות פאַרשאַטענע.

ערגעץ ווייט, ערגעץ ווייט,
 ליגט אַליין אַ געפאַנגענער,
 אויף זיין קאָפּ שטאַרבט דער שוין
 פון דער זון דער פאַרגאַנגענער;
 ערגעץ וואַגלט ווער אום
 טיף אין שניי אַ פאַרשאַטענער,
 און געפינט ניט קיין וועג
 צו דער לאַנד דער פאַרבאַטענער...

לייג דיין קאָפּ...

לייג דיין קאָפּ אויף מיינע קני,
 גוט אַזוי צו ליגן,
 קינדער שלאָפן איין אליין,
 גרויסע דאַרף מען וויגן.

קינדער האָבן שפילעכלעך,
 שפילן ווען זיי ווילן;
 גרויסע שפילן נאָר מיט זיך,
 מוזן אייביק שפילן

האָב ניט מורא, איך בין דאָ,
 וועל דיך ניט פאַרשטויסן, —
 האָסט גענוג געוויינט שוין היינט,
 ווי עס פאַסט אַ גרויסן.

אַנגעוויינט און אָנגעקלאָגט,
 איך וועל דיך פאַרוויגן;
 לייג דיין קאָפּ אויף מיינע קני, —
 גוט אַזוי צו ליגן...

(הינטערן שלאָס)

דער עפּלבוים דערציילט

איך האָב היינטיקן פּרילינג נישט געבליט,
 אַ לאַנגער ווינטער האָט מיך געמאַטערט;
 די שוואַרצע סימנים פון פּרוכטיקן צוויט
 האָט פּראָסטיקע נאַכט אין מאַי צעפּטרט.

אליין בין איך שוין מיט יאָרן זאַט,
 מיין עפל איז אַלעמאַל זוניק, ווייניק;
 און אָט דאַרף איך גלאָמפן מיט פּוסטן בלאַט,
 און זאָגן: — דער ווינטער האָט מיך פאַרפייניקט.

דער זומער איז שוין אין פולן גאנג,
אלץ גייט צו רייפקייט שטיל-געדולדיק;
מיט אייפערזוכט קוק איך אויף מינדסטער זאנג,
און פיל זיך פארשעמט, און פיל זיך שולדיק.

עס וועלן באלד קומען סוף-זומער-טעג
פון קלייבן, פון שניידן, פון גראָבן,
מען וועט טראָגן געלאָדענע פולע זעק,
און איך וועל אין זיי קיין טייל נישט האָבן.

סוף-זומער-טעג, סעפטעמבער צייט, —
איך דערמאָן עס מיט פאָרכט באַזונדער,
ווען וואָגיקערהייט מיין קלענסטער צווייג
פלעגט זיך בויגן אַרונטער, אַרונטער.

פון אלע פריידן, וואָס זענען דאָ,
איז די טיפסטע — זינקען געלאָדן
אין טיפער נאַכט, אין פאַרטאָגיקער שעה.
מיט אַ צווייג אָנרירן דעם באַדן.

און פון אלץ וואָס זיס — איז מער נאָך זיס
דער פיבער אין אלע גלידער,
ווען אַן עפל גרייט זיך צו געבן אַ ריס,
און אינגאנצן אַ פאל טאָן אַנידער.

דאָס גרייטן זיך דערנאָך — די טאט:
אַ פאַל, אַ זונק ווי אין תהומען, —
אדיע-געשריי דורך צווייג, דורך בלאַט, —
אַ הילך איבער אלע רוימען.

דערנאָך די שטילקייט, וואָס שטייט אָן. — — —
אַ, פיין, אַ, גליק פון געדענקען! — — —

מיין ליבער עפל, וואָס וועסטו טאָן
ביים ערשטן אויסברוך פון בענקען?

צי וועסטו געפינען אַ נאָענטן פריינט
אין תהום פון פאַרטאָגיקע גראָזן? —
אַ ליבער עפל, איך ציטער נאָך היינט
צו זיין פון דיר פאַרלאָזן.

איך רעד די רייד, אַזוי ווי עס וואָלט
פאַסירט אַלץ היינט באַגינען.
און ווען אָוונט קומט — אין אָוונט גאָלד
ווי כיוואָלט וועלן טרייסט געפינען. —

נאָר: — טרייסט זיך נישט! אַזוי צליין
איך נעם מיין הויט פון זיך שינדן,
איך פליק פון זיך מיין בלעטער קרוין
און וואַרף זי אויף אַלע ווינטן.

און פלוצלונג בלייב איך שטיל. איך הער
אַ קול איבער ערד צעגרינטער:
— זיי גרייט, זיי גרייט, זיי גרייט אויף מער.
זיי גרייט אויף אַ נייעם ווינטער.

פון אומאַרמיידלעכקייט דער קול
מישט אויף זיך מיט אָוונט-שטראַלן, —
ווי גאָלדענע עפל וואָלטן מיט אַמאָל
פון אַלע הימלען נעמען פאַלן.

עס גיט אַ הילך די גאַנצע ערד, —
געוויין, געזאָנג און תפילה. —
געזעגענונג, און טונקעלער ווערט,
און שטילער, שטילער, שטילער.

(לידער פון נן-עדן)

ש ל אָף, ש ל אָף

שלאָף, שלאָף, שלאָף.

דער פּאַסטיד פּאַריאַגט האָט זיין שאָף,
דער פּאַטער פּאַרלאָזט האָט זיין קינד,
געלאָזט אין דער פרעמד אויפן ווינט.

וואָס טוט מען: ס'איז קיינער ניטאָ?
איך וויג דיך אַ שעה נאָך אַ שעה.
איך צי אַלץ פון וויגל די שטריק
אָהער און אַהין און צוריק.

לו, לו, לו.

דער ווינט קען ניט שלאָפן ווי דו:
עס בלאָנדרושען אום פּרירענדע וועלף,
און עמעץ בעט רחמים זיך: העלף...

וואָס טוט מען: אַ עמעצער שרייט?
ער שרייט און הערט אויף מיט דער צייט,
די צייט איז אַ רגע צי צוויי —
פּאַריאַגט האָט דער ווינט דעם געשריי...

וואָס טוט מען: ס'איז קיינער ניטאָ?
איך וויג דיך אַ שעה נאָך אַ שעה,
אַזוי ווי אויף אַלץ קומט אַ סוף
וועט קומען אויף אויגז אויך אַ שלאָף...
(הינטערן שלאָס)

אין און מרר

אין אומרו היינט איז אויפגעשטאַנען דער באַגינען.
דער האַלבער טאָג איז קוים צום אָוונט צוגעקראַכן
די אויגן זיינע האַבן ווי צערייצטע בינען
דאָס האַרץ פון אַלע זאַכן דורכגעשטאַכן.

דער אָונט האָט גענומען זיך אינגאנצן שפאלטן.
אויף שטיקער האָט דער אָונט זיך צעשפאלטן.
דער מורח האָט געפיבערט אין שוואַרץ-וואַלקן.
דער מערב — אין אַ פיינרדיקן קאָלטן.

האָט אויך דאָס טאמע מיט פון הימל זיך צעוויסן
און בליצן האָבן זיך געדרייט אויף שווינדל-שרויפן.
אין תהום פון ריס אַ האנט האָט זיך באַוויזן.
אַ האנט אָן פינגער — אַ פארקלעמטער הויפן.

די האנט אָן פינגער האָט געדראָט, געווינקען
און איז געוואָרן דינער, דינער, בלאָגעפראָרן.
אין ווען דער מערב איז אין פינצטערניש געוונקען
האָט זיך די האנט צעשפיציקט ווי אַ האָרן.

און דעמאָלט, האָט אַ קול גענומען זינגען
דאָס ליד פון בערג, וואָס שפאנען איבער גריבער,
דאָס ליד פון פיס, וואָס הימערן און שפרינגען
מיט שטרונג פון איינעם, וועמענס זעל איז פיבער.

געזאנג איז פיבער, שפרייט אַריבער, שפאן אַריבער
אַלע וועלטן — אַלע נייע, ווי די אַלטע —
געזאנג איז פיבער, זינג אַריבער, זינג אַריבער,
ווען די וועלטן שווינגן פינצטערע און קאַלטע.

די באלאָדע פון דענווער טאַנאַטאָריום

(פראַגמענט)

נישט יעזוס שטאַרבט עס צוגעקלאַפט צום צלם,
נישט משה — אויפן שוועל פון כנען-לאַנד,
נאָר נתן ניומאַן, — הערט, איך וויל דערציילן,
אויף אַ פראַסטן בעטל ביי אַ פראַסטער וואַנט.
דערציילן איז אין אמתן נישטאָ וואָס —
ווען יעדנס לעבן הייליק וואָלם געווען
ביים צווייטן מענטש, — וואָלט אויך דער מלאך המות
אין יעדנס לעבן הייליקייט געזען.

נאָר ווער האַלט הייליק היינט דעם מענטשנס לעבן.
 דער צער פון בלוט, פון גלידער און פון הויט? —
 ווי קאָן מען, אין לעגענדע היינט פאַרוועבן
 אַן אומבאַקאַנטנס איינעמס גלאַט אַ טויט? —

אַ טויט פון איינעם נישט קיין העלד, קיין גואל.
 אַ טויט פון איינעם גלאַט אַ מענטש אַווי,
 וואָס ליגט נישט אין קיין צוגערעקטן אוהל,
 נאָר אויף אַ קרקע אונטער דענווער שניי.

איך זאָג: מען האַלט נישט היינט דאָס לעבן הייליק,
 ס'איז ערגער נאָך; — מען טרעט עס מיט די פיס;
 איעדער, ווער עס קאָן, טראָגט צו זיין חלק, —
 און ווער האָט נישט קיין פיס, קיין ביקס, קיין שפיז?

פונדעסטוועגן, מיין האַרץ, נישט הער אויף גלויבן, —
 און זאָל אין גלויבן אויפגיין אויך מיין ליד, —
 אַז דער, וואָס איז אין אמתן דערהויבן,
 פאַלט כורעים פאַר אַ יעדנס מינדסטן גליד.

ער ציילט מיט שרעק דעם צווייטנס פיבער פולסן,
 און מעסט זיין היץ, און קושט זיין קראַנקן שליף,
 און פאַלט אליין אַריין אין טויט-קאַנוולסן,
 ווען זייגער-ווייזערל צעיאָגט זיך אין געלויף.

דאָס ווייזערל פון זייגער נעמט דאָן קלאַפן
 מיט דוגער פון אַ טעטיקן ווילקאָן;
 אַ קליינער טרער — מען קאָן זי קיים פאַרכאַפן —
 צעטראָגט זיך מיט געברויו פון אָקעאַן.

וואָס זענען קלעפּ פון פויקן און קאַנאַנען
 אַנטקעגן אָפּקלאַנג פון צוויי מידע הענט? —
 און פלאַטער-בלענד פון ווייענדיקע פּאַנען
 אַנטקעגן אויפציטער פון קאָלבערל פון העמד?

(לידער פון גן-עדן)

אבעלאַר און העלואיז

(פראַגמענטן פון אַ דראַמאַטישער פּאָעמע)

העלואיז

דורך אלע קאלטע ווענט האָב איך גערופן
די פייערדיקע כוונות פון דער וועלט, זיי זאָלן קומען
באהעפטן זיך אין דיר אַבעלאַר, —
און זאָלן העלפֿן טראָגן דיר דיין אויסדערוויילטקייט.
און מיין הילף האָב איך דיר געשיקט אינגאנצן,
איך האָב די פולקייט פון מיין ברוסט פאַרמאָגערט:
כדי עס זאָל מיך קיינער נישט באַגערן,
און קיינער זאָל נישט וועלן מיך באַרירן;
כהאָב אָפּגעשניטן מיינע לאַנגע האָר,
און מיטן זעלבן מעסער, רויק און געדולדיק,
געשניטן מיינע יאָרן, ווי מען שניידט אָפּ זאַנגען;
די זאַנגען בינדט מען אויף אין גאַרבן, —
אַזוי האָב איך צונויפּגעבונדן מיינע יאָרן
אין פולע גאַרבן, און געבראַכט זיי איצט צו דיר
אויף מיינע אַקסלען אָנגעלאָדערעהייט,
דו זאָלסט זיי אויסשפּרייטן אויף דיין געלעגער,
און וויכער מאַכן דיין געמיין בעט. —
אַ, נעם, אַבעלאַר, לייג אויס די גאַרבן,
און איך וועל שטיין אין ווינקל און וועל קוקן, —
אַ שטומער וואַנדערער, וואָס שטייט ביים זייט.

אבעלאַר

מיין ווונדער-גאַסט, מיינ זעלטענער, —
ווי טרייסטפול דיינע ווערטער גייען אויף. —
דיין ווילן איז פאַר מיר — געבאַט,
דיין ליבשאַפט איז פאַר מיר — געוויסן,
געוויסן און נבואה וועגן וועלט און מענטש:

א מענטש אַ גייער אַ גערעכטערער זאָל קומען.
 און מיר זענען די טרעפ פאַר זיינע פיס.
 מיר טראָגן אויס פאַר אים דעם גאַנצן טרויער.
 און שווייגן אויס פאַר אים די גאַנצע שטילקייט.
 און וויינען אַלע טרערן פאַר אים אויס.
 און לייטערן דאָס גאַנצע רחמים אויס פאַר אים —
 מיין טייערע, די זון הייבט אָן אַרונטערגיין.
 און איבער אונז צוויי פייערדיקע ווערטער:
 סך ה כל.

אַלץ גייט צום אָפּשלוס, העלואיז.
 די שטראַלנדיקע פינגער פון באַשאַפּער
 פאַרלייגן זיך צום בענטשן אויף דער וועלטס געזיכט.
 אויך דו, די פינגער דיינע לייג אַרויף אויף מיר
 און בענטש מיך. — —

(אַבעלאַר און העלואיז)

י י ג ל

נאַכט און פייער-פליגן.
 אַ פאַרדרייטער שליאַך:
 כּיזוך פאַר זיי אַ ניגון.
 כּיזוך פאַר זיי אַ שפּראַך.

אַלע ווערטער גאַפּן
 ביי דעם מינדסטן זאָג:
 וועלט איז ערשט באַשאַפּן.
 וועלט איז אַלט איין טאַג.

אויסהילך פון אַ שטורעם.
 מילכוועג דרייט זיך קרום.
 ריח פון גאַטס פורעם
 טראָגט זיך נאָך אַרום.

ערשט אַרויס פון תהומען
צו אַ זין, אַ ציל,
אַלין איז גאַך אָן נאַמען,
שמייכל, סוד און שפיל.

— לבנה — שפילצייג-קלינגל —
וויזט זיך און פאַרשווינדט ;
גאַט אַליין — אַ יינגל,
שפילט זיך ווי אַ קינד.

קומט מיר אויס משונה,
פלוצלינג, ווען מיין קאַפּ
טיף ווי אין אַ ברונען,
לבנה שפיגלט אָפּ.

שטיי איך, גאַף צעשראָקן
זע ווי קומט אַהער
גרויער קאַפּ פון זקן
אויף אַ יונגער ערד ?

נאַכט און פייער פליגן,
אַ פאַרדרייטער שליאַך ;
אַט גייט אויף דער ניגון,
האַרץ, זיי וואַך, זיי וואַך.

אַ העלער באַגינען

אַ העלער באַגינען איבער מיר ליגט פאַרשפּרייט ; —
עפּן זיך פּאַנאַנדער, ערד,
זיי געגרייט פאַר מיר,
ווי איך בין פאַר דיר געגרייט ;
לייטער אויס דיינע שטויבן פאַר מיר,
ווי איך האָב אויסגעלייטערט פאַר דיר מיינע גלידער.

זע, ערד.

אָט לייג איך זיך אויף דיר אַגידער.
 מיינע אַלע פאַרלאַנגען זענען מקיום געוואָרן.
 מיינע אַלע געבעטן זענען געוואָרן דערהערט.
 און אַלע מיינע זינד און אַלע פאַרברעכנס
 האָב איך אָפּן פאַר דער וועלט ווי אין ווידוי אויסגערעכנט.

צו וועמען מיין גוף געהערט,
 געהערן אויך הימל און ערד.
 און אויך אָט דאָס שטיקל פאַפּיר,
 וואָס איך ריר אָן, קאָן זיין מיט אַ לעצטן באַריר.
 הימל און ערד זענען גרויס.
 אָבער דאָס שטיקל פאַפּיר איז גרעסער,
 און ס'וואָרט אויפן שטיקל פאַפּיר — נאָך גרעסער.

כיוועל אָפּווינגען דאָס לעצטע וואָרט —
 צווי האָב איך נישט איינמאָל צו זיך געזאָגט ;
 אָבער וואָרהאַפטיק, זע — דאָס לעצטע וואָרט
 ווי אַ קוואַל, ווי אַן ערשט-געעפנטער שלאָגט,
 און וואָרהאַפטיק, זע — דאָס לעצטע וואָרט
 אין קיינמאָל נישט, קיינמאָל נישט לעצט ;
 איך לייג ווי אויף אַן אָפּענעם פעלד
 אויף אַ האַרבטטיקער בעט פון דער וועלט,
 און פון דער ערד מיט אַ טוי ווי אַן אַטעם זעצט,
 און איך וואָרט מיין פריינט אויף דיר,
 איך וואָרט אויף דיר, דו זאָלט קומען ; —
 יאָ, וואָרהאַפטיק, זע — דאָס לעצטע וואָרט,
 אין קיינמאָל נישט, קיינמאָל נישט לעצט, —
 קום אָן פון מזרח,
 קום אָן פון מערב,

קום אָן פּוֹן דרום,
 קום אָן פּוֹן צפּוֹן. —
 פּוֹן וואָס פּאַר אַ זייט נאָר דו ווילסט. — קום אָן.
 וויל אַלע פּיר זייטן פּוֹן וועלט זענען אָפּן.
 (לידער פּוֹן גן-עדן)

קלמן ליס / דריי טראָפּעלעך טוי

איבער אַ וואַלד פאַרלבנהט מאַט
 טראָפּעלעך דריי אויף אַ זילבערנער בלאַט.
 טראָפּעלעך דריי אויף אַ ווייכן געבעט
 האָבן אַזוי צווישן זיך שטיל צערעדט:
 „ווער צווישן אונז איז דאָס שענסטע אַליין,
 אַז ס'איז אויף דער וועלט גאָר קיין גלייכן נישט מיין?“

„— איך, האָט דאָס ערשט געטענהט, איך שטאַם
 אַליין פּוֹן דעם ווונדערלעך-כוואַליקן ים.
 ס'האָט אויף מיין שיינקייט אַ ווינט זיך דערקענט.
 האָט ער אַ הויב מיר געטון אויף די הענט
 און מיך פאַרטראָגן אַהער אָט-אַ-דאָ.
 איז דען אַ גלייכן צו מיר ערגעץ דאָ?“

„— איך, — האָט דאָס צווייטע געפליסטערט אַזוי.
 כ'בין דאָך די איינציקע טרייסט פּוֹן אַ פּרוי.
 אַ מאַמע, וואָס האָט מיך געלאָזן פּוֹן בליק.
 ווען ס'האָט נאָך פאַרלאָזענעם מאַן איר, דאָס גליק
 דאָס איינציקע אויג אינם קאָפּ איר, דאָס קינד
 פאַרשיטן דער טויט אַזוי רצחודיק בלינד,
 אַ קינד מיט אַ קעפעלע לאַקן ווי לען.
 מיט אויגן צוויי ליכטיקע שטערנס צעברענט...
 גוי, בין איך געקומען קאָן זיין יאָ, ווער ווייסט

פאר מאמעס פארביטערטן הארץ, ווי א טרייסט.
 איך, טרערעלע טיף פון בריליאנטענעם דנאָ.
 איז דען אַ גלייכן צו מיר ערגעץ דאָ?

דאָס דריטע ט'געשוויגן. נאָר טראָפעלעך צוויי
 האָבן געמונטערט: „נו, שעם זיך נישט, גיי
 ט'האָסטו מיט אויף דער זילבערנער בלאַט
 און שעמט זיך דערציילן גאָר, אָט אַזוי גלאַט!
 און ביסלעך, צוביסעלעך ס'דריטע פון ריי
 האָט אַזוי שטיל אויסגעשטאַמלט אַזוי:
 „איך? ! עט, מיין אָפּשטאַם איז פשוט און סתם.
 כ'בין נישט אַ קינד פונם פרעכטיקן ים.
 אויך נישט אַ טרער — אין דער נויט אַזאָ טרייסט.
 גאָר אַזוי פשוט אַ טראָפעלע שווייס.
 בין איך געקומען צוגיין אויף דער ליכט
 טאַקע אָט דאָ אויף אַ פויערס געזיכט.
 אַ פויער אין לאַכעס, אַ קאָרענער מאַן.
 נישט ווייט פון אַ דערפל דאָרט איבער אַ לאַן.
 געקומען אין וואַלד מיט אַ קלייד ווי אַ זאַק.
 נישט מער ווי אַ פלעשל מיט וואַסער, אַ האַק
 און הענט נישט געוווינטע צו בעטלענען ברויט.
 געקומען צוגיין, ווען אויף טאָג האָט פאַרגרויט.
 אַ שפיי אין דער דלאַגניע, פאַרשיטן די שאַרף.
 אַ צי און אַ קנאַק אָט אַזוי ווי מען דאַרף.
 נ'אזו ס'איז שוין די האַק טיף פאַרגאַנגען אין מיט.
 האָט אויף זיין פנים דער שווייס זיך צעבליט
 מיט דריבנעטשקע טרערעלעך פייכטינקן טוי.
 ווי מיר זיך אין דרייאַטשקן דאָ אָט אַזוי.
 אַ טייל מיט דער פאָלע אַליין אָפּגעווישט.
 אַ טייל אויסגעפאַרעט, אין לופט אויסגעמישט.
 און איך, ווי איר זעט, אָפּגעזעצט זיך אַראָפּ.

גישט מער, ווי מיט נאכטיקער ראָסע אַ טראָם.
 אַ טראָפעלע שווייס פון פאַרהאַרוועט געזיכט.
 וואָס פינקלט זיך סתם אין לבנהדיקן ליכט...
 אזוי האָט דאָס דריטע פאַרענדיקט דאָס וואָרט
 אין שיין פון לבנה — דער זילבערנער קוואַרט,
 וואָס האָט אַלץ מיט זילבער געטריפט אָן אַן עק
 אויף בוים און אויף בלאַט און אויף לאַן און אויף וועג,
 אזוי ביז די גרינינקע שטערנדלעך זאכט
 האָבן די אייגלעך אין דרימל פאַרמאַכט.
 פאַרגאַנגען אין בלייכינקן, בלאַסינקן שלאָף
 העט, העט איבער שפיציקן, וואַלדישן קאַפּ...
 (זאַר קינד און קייט)

א. לעיעלעס / מיינע לידער

1.

מיינע לידער קאַלטע זענען,
 און פון זיי מיט ווייטקייט בלאָזט.
 האָט קיינער ניט געהערט פון קאַלטן ברענען,
 ניט געלעקט דעם פלאַם פון פראָסט ?
 מיינע לידער האַרטע זענען,
 שטייפער, פעלזיקער מאַרשרוט.
 קאָן קיינער ניט אין האַרטן פעלז דערקענען
 קיל-פאַרטאָיעט לאַוואַ-בלוט ?

2.

כ'בין ווייט, אַן אומגעצאַמטע לאַנדשאַפט,
 אַריבער ווייטסטן ברעג פון האַרייזאָנט.
 פאַרפליצט די שטימען פו פאַרוואַנטשאַפט,
 און רייסט צו זיך דורך צאַם, וואָס היימיש מאָנט.

און פראָסט, און פעלו, און האַרטקייט גאָרע,
זיי זענען דאָ נאָר דאָרט, וווּ גלייאַיק ליכט
האָט וואָר געבייטשט מיט ריטער קלאָרע
און זיך אַליין פאַרהוילן — שיכט אויף שיכט.

איך נאָר זיך ניט מיט קיינעמס ליבע,
און איך אַליין — קיין סאַרווער פון געפיל.
בין מוחל ס'טרינק-געלט, טרערן, פיבער —
פאַרדיגט ניט ס'גאַנצע, מענטש-און-לעבן-שפיל.

דער האָס איז שטאַרקער ווי די פריינדשאַפט,
און ס'ביסל גוטסקייט — עט, אַ הינדל פליט.
און אויב איך סם זיך ניט מיט פיינטשאַפט,
איז נאָר ווייל מיטלייד ביי דער פאַלע ציט.

צו זיך, צו אַלעמען, צו יענע,
וואָס גליקלעך — און צו אומגליקלעכע אויך.
צום פגר און צו דער היענע,
צום קאָפּ, צום האַרץ, צום רירנד-טעמפן בויך.

נאָר מיטלייד, זאָל עס דער צעטרענצלען —
אין ווערטער זילבעדיק אין פונקט צום טאַקט,
ווער ס'קאָן ביים טויטנקאַסטן טענצלען —
ווער אויספוצן דעם ראַנד פון אַפּרוגט וואַנט.

וואָס אַלע ווילן — אַלע קאָנען,
און וואָס איך וויל, דאָס קאָן נאָר איך אַליין.
ווער ס'זעט אַ סך און הערט אויף מאַנען —
פאַר אים אַ קלייד פון אייז און קלאַנג פון שטיין.

פאָביוס לינדס טעג

פאָביוס לינדס טעג גייען אָפּ מיט בלוט
 דורכפאלן אין רויטע שלענגעלעך לייריקן אויס די אָדערן.
 אין קאָפּ — מוטנע-ווייסע פלעקן. צעטומלעניש.
 און דאָס האַרץ איז שווער-באלאָדן.
 ער וואָלט...
 ער וואָלט...
 גרויע געשפינען מרה-שחורה —
 און דעם זינען פאַר די אויגן.
 און עפעס אַן אָנגעצויגענער בויגן וואָס צילט
 און סאַמע שפיץ נאָז.
 פאָביוס לינד פאַרטראַכט זיך.
 פאַררעד זיך, פאַרלייענט זיך, פאַרציט
 פון פאַרלוירעניש
 די פעטליע אַרום דעם האַלדז.

פאָביוס לינד

פאַרוואָס קאָן זיך נישט אָנכאַפּן
 פאַר די פאַלעס פון דער צייט
 און מיטגיין אין די רייען פון אַלע מאַרשירער?
 פאַרוואָס קאָן ער נישט אַ פאַר טון צוריק צום קינדישן שפּיל-הויף?
 און ברענגן פון דאָרטן די פייפלעך אויסצופייפן זיך
 דאָס ליד פון באַרוואַנג?
 פאַרוואָס איז ער אַזוי גלייכגילטיק ביי אַ לוויה
 און אַזוי דענערווירט ביי אַ געבורט?
 פאַרוואָס קאָן ער ניט אַ האָפּ טון ביידע הורן — טויט און לעבן.
 און לאָזן זיך מיט זיי אין אַ הייליק גאַריש ריקודל?
 נאָר וועמען פרעגט דען פאָביוס לינד?
 קיינעם נישט, בלויז זיך אליין.
 און וואָלט ער געקאַנט אויסמוזן אַן ענטפער
 וואָלט ער נישט געפרעגט.

פאָביוס לינד איז אין אָט די טעג פון גראָדע רעלסן
גאַרנישט וואָך.

ער גייט אַרום שעהן, טעג

און חלומט גאַלע נישטאַען.

אַ צייט וואָס איז נישטאַ.

אַ לאַנד וואָס איז נישטאַ.

מענטשן וואָס נישטאַ.

אַ פאָביוס לינד וואָס נישטאַ.

ער וואָלט...

ער וואָלט...

יאָ, יאָ ער וואָלט!

דער פאַרלאַנג, דער געדאַנק פליט אַוועק אויף אַ נישט-געבעטענעם ווינט

און קומט צוריק ווי אַ קנויל רויך.

דער מוח האָט פאָביוס לינדן קיינמאַל נישט גוט געדינט.

שוואַרצע מירמעלען

פאָביוס לינד טרעט אויף שטיקער נאַכט.

האַרטע ווי אַספּאַלט.

ציענישן, גליענישן פון שטאַט —

אַ סך נאַכט און אַ סך אַליינקייט.

אַ סך טרעפּ אַרויף און אַראָפּ.

אַט זענען גלאַטע געל-גלאַטע פעלזן פון אימפעט —

די הויכע און גראָדע עשאַפּאַטן פון שטיינערנעם שגעון.

וועט ער דערקלעטערן אויף די שוואַרצע מירמעלען פון

אַנהימלדיקער נאַכט

בין דעם העכסטן שפיץ ?

אין פון דאָרט

וואוּהין ? אַלצאיינס

ער און נאַכט און פעלן זענען איינס.

(צו דיר — צו מיר)

שלמה מולכו זינגט ערב זיין פאַרברענונג

נאַכט, פאַרוואַנדלעריין פון פורעמס.
 דו וואָס יאָגסט-אַן ספקות מיט דיינע פינצטערנישן,
 און מאַכסט נאָך שלאַפער אַ שוואַך און שלאַף געמיט —
 זיי עדות פון מיין אמת היינט.
 נאַכט, וועקעריין פון פאַרהוילענע שרעקן,
 דו, וואָס פאַרגרעסערט געפאַרן,
 און ציסט אַרויס פאַרבאַרגענע ווידויס פון געשפּאַלטענע לעבנס,
 לייג צו דיין שוואַרצן זיגל
 צו דעם פריידיקן, באַפרייט ווילן
 פון מיין ווידוי היינט.

באַלד קומט אָן מיין וואָרסטע שעה.
 אַשיקער נישטאָ וועט בלייבן פון מיין שטאַלצן שם.
 באַלד וועט טיפּייער אָפּטאָן פון מיר
 דעם פאַלשן קלעם, וואָס האָט מיך גענאַרט מיט זיסקייט.
 באַלד וועט קומען דאָס גרויסע שווייגן.

אַ זיסער פון אַלע גלוסטונגען פון לייב
 איז מיר געווען די אמונה פון די מחנות:
 גואל! פירער!
 כ'האָב מיט תאוה זיך צו זיי געטוילעט.
 און געקוואַלן האָט יעדער שפרונג פון בלוט אין מיר:
 גואל. פירער. איך!

אַ געזאַנג פון איך האָב איך געזונגען
 אין זינדיקער פאַרבאָרגן-שטילער שטיל,
 און ווען, ווי זעמדער פיל, האָבן די געטרייע
 זיך איינגעזאַמלט אַרום מיר:
 ווען כ'האָב געקליבן ווערטער צו פאַרן מיט זייער שווערער גויט.

האָב איך צו גלייכער צייט געבויט אַ פינקלדיקן טראָן
פאַר זיך ;
האָט דאָן פאַרשייט די גאוה מיט דעם גלויבן זיך געהאַלדנט

זייער אמונה איז געוואַקסן, און מיט איר
מיין פאַריסענער קאָפּ.
נאָר אויך מיין אַליינקייט און די שרעק —
פאַר זיך.

כ׳האָב געזען, ווי זייער גלויבן ווערט אַ האַרץ אָן אויגן.
כ׳האָב געזען, ווי בלינדער ווייטיק לייגט זיך אויס
ווי אַ טעפּיך.

פאַר די טרעטנדיקע, געצערטלטע פּיס
פון גואל ;

און ווי טרעפּן.

פאַר די שטייגנדיקע שטאַלצע פּיס
פון פּירער.

כ׳האָב געזען מיט גרויל, ווי ס׳פּאַלט
אַ וואַלד מיט ווילנס הויכע, ווי די צעדערן,
אונטער דער האַק פון שקר :

דער העקער זינקט אין אומווערדיקייט,
און דער גרויסעד ליכטיקער ציל —

דער פאַרפרעמדטער ווונדער-פּויגל —
פליט אַ פאַרשעמטער צוריק

אין דער ווייטער, פאַרהוילענער געסט.

פרייט זיך איצט מיט שלמה מולכון :

ער האָט אין צייט דערשפּירט דעם גואלס סם.

און אים פאַרביטן

אויף דעם גוטן, פרייען ריינעם אָטעם

פון דעם פּלאַם.

צו דיר — צו מיר

(פראגמענט)

XVI

גוט — ראנגלען זיך מיט וואָרט, וואָס איז עקשנות.
 וואָס ציילט ביה-עולמס און באַפעלט: פאָרגעס!
 גוט — וואָרפן אין דעם פּיסק פון וועלטס איקאָנעס
 די קללה ייִדיש און דעם ייִדיש-נס.
 מען זאָגט, דער נס באַדאַרף שוין איצט רחמנות
 פאַרמשפט פאַביוס לינדס פאַרקלערטער פּערוני.
 זאָל זיין... ביז ס'הוסטן אויס זיך אַלע וואָנעס.
 קאָן אויכעט אונטערגיין דער אונטערזיין.

XVII

צו שרייבן ייִדיש איז צו — טרעטן זייטיק
 ביי עוועניוס אין גאַסן פון דעם לאַנד.
 מיט פּוילע טישן קלוימערשט פּול באַדייטונג
 רוישט דאָרט אין פּרעמד, וווּ שטענדיק גרויט און גראַנד.
 אין ייִדיש-לאַנד איז וואָך. ווי לאַנגער פּרייטיק —
 קאַרטאָפּל, הערינג און אַ דאַנק דערפאַר.
 אַ וואָרט צו צוויי דערמאָנונג אין דער צייטונג.
 ווער רעדט צוויי קאָלומס — און ס'איז הויכער שוכר.

XVIII

די דיכטער-גאַס די ייִדישע — אומיסטן
 האָט עמעץ זי אַזוי אַוועקגעשטעלט.
 דאָרט ווימלט מיט בעל-שמש און יעזוסיסטן.
 עס שטורמען קריפל הייליקע אַ וועלט.
 משיחים טראָגן זיך מיט אַמעטיסטן.
 אַ ס'גייט אַ שטרייט פאַר גראַדסטן וועג צום קץ.
 הויך טרובן פּראָלעטאַרישע כאַריסטן —
 צעקלעמטער זיפן אין קאָזשעלקעס פון לין.

XIX

פון מינסק ביז וואַרשע, פון ניו-יאָרק ביז באַלטע —
 עס דאַכט זיך נאָר אַ משוגעים-הויז.
 נאָר נישט געאַיילט — עס איז די אַלטע, אַלטע,
 בעל-חלום, לערנער — און מאַרטירער-קלויז.
 פונדאַנען אמתן, ווי טויערן צעפראַלטע
 באַווייזן וועגן דורך באַגייטן פערז.
 ביז גרייכן וועט די לעצטע האַנט, די קאַלטע,
 קאָן יידיש אויפרייסן דעם אוניווערז.

(צו דיר — צו מיר)

יאָסל לערנער / אַ רעגן

עמעצער האָט היינט צעטרעסלט שטאַרק די כמאַרעס.

אין אַ פּטעכע יאָר, האָט אַזא רעגן ווערט אַ גוומא פאַרעס.

טרייבט אַ פויער זיינע פערדלעך, צלמט זיך און איז צופרידן:

— מי'עט שוין ווידער אָנהויבן צו פאַרן אויף יאַרידן.

העלפט נאָר גאָט אַ גוט גערעטעניש, אַזא ווי פאַראַיאָרן.

ס'זאָלן ווידער קרעכצן שיייערן פול מיט ווייץ און קאָרן.

טאַנצט דער רעגן אויף די דעכער, טאַנצט דער רעגן אויף די שוויבן:

אונטער נאַסע טונקלע סטריכעס, פאַרן זיך און וואַרקען טויבן.

ביי אַ קרומען פלויט אַ נאַסן, שטייט אַ הונט און האַוקעט בייז:

— ווען ס'רענגט כאַטש מיט קרישקעס, ווען ס'רענגט מיט פאַמייעס.

אין די גלאַנציקע קאַלזשעס פויזן אום און שפּרינגען פראַשן:

ווי אַנטליי איך מיר אַ שירעם, און אַ מאַנטל מיט קאַלאַשן?

טאַנצט דער רעגן מיט די לאַנגע דאַרע פיס אויף אַלע גאַסן.

ער האָט מיך היינט אין שטוב אויף אַ גאַנצן טאָג פאַרשלאָסן

איך וויל שוין נישט גאַרנישט, חברים

איך וויל שוין נישט גאַרנישט, חברים, כ'בין מיד שוין פון ליבן
און מיד פון פאַראַכטן :
זאָל וואָרען מיין אומרו — ווי אַ הונט אויף דער קייט,
אין לבנה ביינאַכטן...

ס'לעשט זיך דער שוימיקער וויין אין די גלעזער
ווי פאַרנאַכטיקע שקיעות,
און ס'לייגט זיך די מידקייט — ווי שטויב אויף די גראָזן —
אויף געשוואַלענע וויעס.

דער דרויסן איז האַרבסטיק און דרימלט דערשלאַגן
ביי אַ קרומען לאַמטערן.

איך בין מיד שוין, חברים, דאָס האַרבסטיקע ליד
פון דעם דרויסן צו הערן...
(דאָס געזאָנג פון הינטערנאָס)

קאָדיע מאָלאָדאָווסקי / דזשיקע גאַס י. אָפּאָטאָשון

ס'איז פינצטער אין חודש אייר,
עס זענען טעג ווי גאַלדענע זאַפרען,
עס שמעקט מיט פייגל-מילך. שיר, שיר
דאַכט זיך — עס איז גאַט פאַרצן.
עס קלינגט די לופט. זומער בליט אין מיינע האַר,
נאָר איבער מיר שטייט שאַרף די טאָגעדיקע וואָר :
דאָ וווינען אַרבעטלאָזע,
קאָמוניסטן,
אין נאָך — גנבים.

טאָג-טעגלעכקייט איז אַ בלוטיקער פּאַל.
 קלינגען אַלע דעכער מיט אומגליק.
 טישן מיט — הונגער.
 און דער באַרוועס — מיט אינטערנאַציאָנאַל.
 יידן וווינען דאָ —
 אַ פּאַלק צום אויסגיין פאַר געלעכטער —
 עס ליפערט פאַר דער וועלט בראַקירטע סחורות
 און בלוט פון זין און טעכטער.
 און איך — מען טייט אויף מיר דאָ מיט די פינגער:
 „אַט זי, די זינגערין.
 אַ רוח אין איר מאַמען.
 זי שלעפט זיך דאָ אַרום.
 און פלעכט פון אונזער אומגליק גראַמען.
 וואָלט זי נעכטן גיין מיט אונז אין גאַס און זען —
 מען האָט פאַרקאָטעוועט דעם צוואַנציקערין
 אויף דזשיקע נומער צען.
 און איך — איך האָב נישט וואָס צו ענטפערן אַ וואָרט.
 איך ווייס —
 איך בין נישט פון די מענטשן „פּערוויי“ סאַרט.
 און כאָטש עס שטייט אַ קוואַל פון טרערן הינטער מיין אויג,
 בין איך פאַרליבט און לעבן ווי אַ צויג.

(1931)

פּרױען - לידער

I.

עס וועלן די פרויען פון אונזער משפּחה
 ביינאַכט אין חלומות מיר קומען און זאָגן :
 מיר האָבן אין צניעות אַ לויטערע בלוט איבער דורות געטראָגן.
 צו דיר עס געבראַכט, ווי אַ וויין אַ געהיטן
 אין כשרע קעלערס פון אונזערע הערצער.
 און איינע וועט זאָגן :

איך בין אַן עגונה געבליבן, ווען טיזענען די באַקן צוויי
רויטלעכע עפל

אויף בוים נאָך געשטאַנען.

און כ'האָב מיינע צייער די ווייסע צעקריצט אין די איינזאַמע
נעכט פון דערוואַרטונג.

און איך וועל די באַבעס אַנטקעגן גיין זאָגן:

אייער זיפצן האָבן ווי פּאַכיקע בייטשן געאַטעמט

און האָבן מיין לעבן מיין יונגן געטריבן פון שטוב צום אַרויסגאַנג.
פון אייער כשרע בעטן אַנטלויפן.

נאָר איר גייט מיר נאָך, וווּ די גאַס איז נאָר טונקל.

ווי ס'פּאַלט נאָר אַ שאַטן.

און אייערע שטילע פּאַרשטיקטע געוויינען יאָגן נאָך מיר זיך

ווי האַרבסטיקע ווינטן.

און אייערע רייד זענען זיידענע פעדים אויף מיין מוח פאַרבונדן.

איז מיין לעבן אַן אויסגעפליקט בלאַט פון אַ ספר

און די שורה די ערשטע פאַרריסן.

II.

איז נעכט אַזוינע פּרילינגדיקע דאָ

ווען ס'וואַקסט אונטער אַ שטיין אַ גראָס פון ד'רערד אַרויס.

און ס'בעט דער פּרישער מאָך אַ גריין קישן אויס

אונטער אַ שאַרבן פון אַ טויטן פּערד.

און אַלע גלידער פון אַ פּרוי בעטן זיך צו ווייטיק פון געבורט.

און ס'קומען פּרויען און לייגן זיך ווי קראַנקע שאַף

ביי קערניצעס — אויף היילן זייער לייב.

און האָבן שוואַרצע פּנימער פון לאַנגיעריקן דאָרטש צום קינדס געשריי.

ס'איז נעכט אַזוינע פּרילינגדיקע דאָ

ווען בליצן שניידן אויף מיט זילבערנע חלפים די שוואַרצע ערד

און פּרויען שוואַנגערע — צו ווייסע טישן פון שפיטאַל

קומען צו מיט שטילע טריט.

און שמייכלען צום נאָך נישט געבוירענעם קינד
און אפשר נאָך צום טויט.

ס'איז נעכט אַזוינע פּרילינגדיקע דאָ
ווען ס'וואַקסט אונטער אַ שטיין אַ גראָן פון ד'רערד אַרויס.

ו ר י נ ט ע ר

אין מיין היים איז שוין אַ טיפּער שניי.
ביי אַן איינגעפרוירענעם וואַסער
וואַיעט אַ וואַלף אין ווינטערדיקן הונגער.
ווי אַ וואַלקן איבער ווייסע פעלדער ציט זיך זיין געשריי.
מיט גרויסע ביימער-שפיצן רופט דאָס דאָרף —
ס'איז ציגן-פלייש און וואַרעם בלוט אין מויל.

און נאָך: ס'איז טויטשרעק.
ס'איז זיס און גרויל.

וואַיעט דער וואַלף, דער הונגער האָט אים שלאַנק
געמאַכט די פיס.

האָט אים הויך געמאַכט דעם האַלדז.
האָט אים שאַרף געמאַכט דעם פּיסק.
גייט דער וואַלף אויף אייגענעם באַראָט, אַליין,
פאַרטרויט אויף קראַמף פון זיינע נעגל
פאַרטרויט אויף שאַרף פון זיינע ציין.

אין מיין היים איז שוין אַ טיפּער שניי.
ביי אַן איינגעפרוירענעם וואַסער
וואַיעט אַ וואַלף אין ווינטערדיקן הונגער.
ווי אַ וואַלקן איבער ווייסע פעלדער ציט זיך זיין געשריי.
(דושיקע נאָס)

דער ווייסער פּאָעט

ה. לייוויקן

ניו-יאָרק.

אויף הונדערט פערטן שטאָק איז געשטאַנען אַ ווייסער פּאָעט.
דער הימל און אַן אייזערנע שטאָט
האַבן איינס מיט אַנאַנדער גערעדט.

ס'האַט אַ דאָרשטיקער „אייביק“ מאַרשירט —
פאַרווונדערט
און נישט אָרגאַניזירט.

ניו-יאָרק האָט געשטראַמט מיט גרין,
מיט רויט.

מיט וויסקייט פון בלענד
ניו-יאָרק האָט פאַרטראַכט זיך אויף ווייטן און רוישיקן ענד.

און מענטשן —
מיט האַמער אין הענט און מיט לאָט
האַבן אויך זיך פאַרטראַכט אין דער טיף פון די זיבן מיליאָן.

נאָר שטאָלענע רעדער
דורך לעבנס, דורך טרערן (דורך פראַסטן געוויינ)
האַבן געשטורעמט ניו-יאָרק: —
— גיין !

אויף הונדערט פערטן שטאָק איז געשטאַנען אַ ווייסער פּאָעט.
דער הימל און אַן אייזערנע שטאָט
האַבן איינס מיט אַנאַנדער גערעדט.

— דער באַרוועס האָט אויסגעבויט ניו-יאָרק.
שוואַרצע, איטאַליענער, אוקריינער, כינעזער, פּאָליאַקן און מיר.
איך אליין האָב דאָ געפאַרבט דעם העכסטן שטאָק.

איך אליין האָב דאָ געקלעמט פאָפיר.

ס'איז וואָרע וואָר —

אַ סימן: ס'איז דאָ אַראָפּגעפאלן פון צענטן שטאָק

אַ מוליאַר פון נאָוידוואָר.

— אַלע פעלקער האָבן דאָ געזאָגט אַ וואָרט.

אַלע אויסגעוואַנגען זייער ליד.

אַ שוואַרצער איז געשטאַרבן פון אַ קלאַפּ אין קאָפּ.

אַן אוקריינער האָט זיין סאָקאַל דערשטיקט.

אַ ייד און אַ טשעך האָבן אָנגעפירט אַ שטרייק.

אַ כינעזער האָט געדאַרט און געוויינט נאָך אַ בריוו.

איצט שטייען אַלע אין גרויער קורטקע פון רעליף.

אויף פּרעמדער גאַס — —

מיסטער דזשאָ האָט אָפּגעריסן ווערטער פון פאָעט:

— מעקס! דזשאָ!

און ס'האָבן אַ בלענד געטון צוויי הונדערט פיס.

(שוואַרצע, איטאַליענער, אוקריינער, כינעזער, פּאָליאַקן.

אַ ייד און אַ גריך).

און אויסגעטאַנצט אַ זונדיקן טאַג.

און שטערן-ליכט.

אַ רופּנדיקן האַפּן.

און דעם רקיע אין ערשטן ציטעריקן גליק —

פון באַשאַפּן.

אויף הונדערט פערטן שטאָק איז געשטאַנען אַ ווייסער פאָעט.

דער הימל און אַן אייזערנע שטאָט

האָבן איינס צו אַנאַנדער גערעדט:

— אַ חלום איז, ס'איז נישט קיין וואָר.

אַז מיין שטוב איז פאַרוואַקסן מיט דערנער און גראַז.

און ס'האָט אַ גאַנצע גאַס אין ניו-יאָרק
פאַרגעסן שוין דעם לעצטן אוח.

ניו-יאָרק איז כולו ליכט.
ס'איז קיין שטאָטן נישטאָ.
אַ חלום איז אַ קאָפּ אויפן שטיין.
וואָס דרימלט פאַרטוליעט אין באַנאַכטיקער שעה.

אַ חלום איז — אַ ווייסע טויב —
געזוכט אַ באַרג-שפיץ און אַ בלאַט.
און געקומען פאַרסמט אויף צוריק
פון מאָרד, פון געוויין, פון פאַרראַט.

דער פּאָעט האָט געשטיקט זיך מיט אייגענעם קול:
— אַט איז דער לאַם, די האַק —
דער עמפיר-סטייט זאָל ווערן צוריק צו ליים.
צוריק צו פעלזיקן שטיין.
איך גיי אַראָפּ, איך גיי — —
איך גיי דאָס טון אַליין — — —

ניו-יאָרק איז כולו ליכט.
עס איז זוניקער ווייס און הימלישער גרין — —
מיסטער דזשאָ האָט אָפּגעריסן ווערטער פון פּאָעט:
— מעקס! מיין מאַשין!

אויף עמפיר סטריט,
אויף הונדערט פערטן שטאָק איז געשטאַנען אַ ווייסער פּאָעט.
דער הימל און אַן אייזערנע שטאָט
האָבן אייגס מיט אַנאַנדער גערעדט.

(1936)

איציק מאַנגער / בעטלער-לעגענדע

זיצן דריי בעטלער אויפן טונקעלן שליפן.
 און ווייסן, אז די וואַלקן זענען זייער דאך.
 און ווייסן, אז דער ווינט, וואָס שלאָסט אין פעלד,
 איז אַ באַרוועסער אורח אויף דער וועלט.
 און דער פויגל, וואָס הענגט אויף זיין צווייגל מיט
 איז אַ טראָפּעלע ווינציקער פון זיין ליד.
 קוקט דער ערשטער אויף זיינע גרויע שייך
 און מורמלט צו זיך און אַריין אין זיך :
 -הינטערן ראַנד פון דער שוואַרצער מיל,
 פון דער שוואַרצער מיל, רינט אַ וואַסער שטיל.
 איז גוט צו שלאָפן ביי זיין קילן ברעג,
 און אויסצושלאָפן די מידע טעג.
 קוקט דער צווייטער אויף זיינע גרויע שייך
 און מורמלט צו זיך און אַריין אין זיך :
 -ס'גלוסט זיך איצטער אין דערפל גיין,
 נאָר דער גוי האָט אַ בייטש, און דער הונט האָט ציין.
 וועל איך שוין בלייבן אויפן וועג אָדאָ,
 און וויגן און פאַרוויגן מיין מידע שעה זי?
 נאָר ס'שווייגט דער דריטער טיף אין זיך אריין,
 און ס'שמעקט זיין שווייגן מיט קאָרן און מיט וויין.
 מיט ביידע הענט פאַרשטעלט ער דאָס געזיכט
 און פון צווישן די פינגער בליצט דורך אַ ליכט.

מיט אָפּענע אויגן הערן זיך איין די צוויי.
ווי ס'פאלט זיין שווייגן אויפן פעלד, ווי שניי :

„אַרעמקייט, דו מיין קיניגרייך,
דו ביסט אי די ווערבע, אי דער טייך,

דו בוסט מיין אָפרו און דו ביסט מיין עול,
מיין ליכטיק געזאַנג אויף אַ טונקלען קול.

דו ביסט די תפילה אין קריי פונם האָן,
און די גאַלדענע בין אויפן רויטן מאָן!

מיט אָפּענע אויגן הערן זיך צו די צוויי.
ווי ס'פאלט זיין שווייגן אויפן פעלד, ווי שניי.

פאַקט דער דריטער זיין בינטל ציונויף,
און גרינג ווי אַ פויגל הייבט ער זיך אויף,

און לאָזט זיך גיין מיט פאַמעלעכע טריט
אין געמט אַ שאַטן, ווי אַ זכר מיט.

און הינטער אים גייען געבויגן די צוויי
און טרינקען זיין שווייגן, ווי ווייסן שניי.

ס אַ נ ק ט ב ע ש ״ ט

נ אָ ט ל ע ן

זיצט דער בעל-שם קעגן מיטן-נאַכט
אין זיין חדר מיוחד און ער טראַכט :
— „די נאַכט איז הייליק, טיף און שיין,
אַן אַפילו דער מענטש, וואָס גייט אַליין
באַרוועס איבער אַ פרעמדן לאַנד,
פילט איבער זיך גאַטס בלאַע האַנט“.

ער הייבט זיך אויף און בלייבט פלוצים שטיין:
 אין פענצטער ציטערט אַ דין געוויין.
 — ״ווער וויינט ביינאַכט, ווער וויינט אַצינד,
 ווען ס'שלאַפט דער פויגל און ס'שלאַפט דער ווינט,
 ווען ס'שלאַפט די כאַטע, און ס'שלאַפט דער וואַלד ?
 ווער טרייבט פון זיין חלום אַוועק דאָס גאַלד ?
 הער ! — זאָגט ער צום פרעמדן געוויין געווענדט, —
 קום און ווער אַנטשלאַפן אויף מיינע הענט.״

נאָר ס'ציטערט דאָס געוויין ווי אַ פידל דין,
 דין ווי דאָס שפינגעוועב פון אַ שפּין,
 דין ווי די גסיסה פון אַ קינד,
 וואָס פאַרוואַפט דאָס קעפל אויפן ווינט.

עפנט דער בעל-שם די טיר און גייט
 געווייר צו ווערן, ווער ס'שטערט די פרייד,
 די פרייד און דעם חלום פון אַ וועלט.
 אָט דרימלט די שטאַט, אָט דרימלט דער טייך.
 אָט דרימלט דאָס פעלד.
 ווער-זשע וויינט אַצינד,
 ווען ס'שלאַפט דער פויגל און ס'שלאַפט דער ווינט ?
 ווען ס'שלאַפט די כאַטע און ס'שלאַפט דער וואַלד ?
 ווער טרייבט פון זיין חלום אַוועק דאָס גאַלד ?
 הער — זאָגט ער צום פרעמדן געוויין געווענדט —
 קום און ווער אַנטשלאַפן אויף מיינע הענט !

נאָר ס'ציטערט דאָס געוויין ווי אַ פידל דין,
 דין פון דאָס שפינגעוועב פון אַ שפּין,
 דין ווי די גסיסה פון אַ קינד,
 וואָס פאַרוואַפט דאָס קעפל אויפן ווינט.

הייבט דער בעל-שם די אויגן אויף,
 די ליכטיקע אויגן צום הימל אַרויף.

זעט ער אַ גראָע כמאַרע, וואָס ליגט
איבער אַ שטערן, וואָס ווערט צעדריקט.
בלייבט דער בעל-שם אַ רגע שטיין
און הערט זיך צו צום זילבערנעם געוויין.

דערנאָך הייבט ער אויף די ליכטיקע האַנט,
צום הימל אַרויף די ליכטיקע האַנט
אין ווישט די גראָע כמאַרע אַוועק.
פלאַטערט דער שטערן באַפרייט פון שרעק,
פלאַטערט און שימערט, בליצט און קלינגט
אָדורך דער לופט, ווי גינגאַלד קלינגט.
שמייכלט דער בעל-שם: דו שייגען, דו!
האַסט אויפגעטרייסלט אַ וועלט פון רוי.

מיט שטילע טריט גייט ער דאָן אַהיים,
אַהיים צו זיין כאַטע פון ציגל און ליים.
און זעצט זיך אַנידער אויף דער שוועל,
און וואַרט אויפן ערשטן פויגל-טרעל,
און וואַרט אויפן ערשטן טראָפן זון.
אויפן ערשטן גאָלדענעם טראָפן זון.
נאָר איידער דער טאָג האָט אויפגעטאָגט,
האַט ער שטיל צו זיך אַליין געזאָגט:

דאָס געוויין פון אַ ווערעמל און פון אַ גראָז,
דאָס געוויין פון אַ שטערנדל און פון אַ האָז
קען טרייסלען און צעטרייסלען אַ וועלט פון רוי —
באַהיט און באַשיץ זיי, טאַטע דו!

און אַ ליכטיקער טראָפן פאַלט אויף זיין האַנט,
און קייקלט זיך אַראָפּ איבער זיין געוואַנט.
(לאַמטערן אין ווינט)

די באַלאַדע פּונם ווייסן ברויט

שטייען מאַמעס אין צעריסענע שאַלן
אויף טונקלע אָוונטיקע שוועלן.

בלייכע געזיכטער. פאַרלאָשענע פינגער. —
דרייצן אַפּאָסטלען פון דעם הונגער.

צינדט דער אָוונט איבער זייערע קעפּ
די לבנה אָן, ווי אַ ברויט אַ ווייס.

שטרעקן די מאַמעס פאַרלאָטעטע הענט.
טרויעריק צום ווייסן ברויט, געווענדט.

הייליק ברויט פאַל אין אונזער שויס!
הייליק ווייצן-ברויט, לייז אונז אויס!

דער הונגער קנעט אין אונזערע בעטן
פון אונזערע קינדער נאַכט-סקעלעטן.

פלאַטערט לבנה איבער אַלע פענצטער,
איבער קינדער-קעפּ, איבער נאַכט-געשפענסטער.

שמייכלען ביים שיין פונם ווייסן ברויט
די קינדער און שטאַרבן אַ גרינגען טויט.

פאַרברענט לבנה אין טייך אירע שטראַלן
לבנה, וואָס קען פונם הימל ניט פאַלן.

שטייען מאַמעס אויף שוועלן געבויגן
אין צעריסענע שאַלן מיט פאַרלאָשענע אויגן.

און זעצן זיך שבעה נאָך אַ יונגן טויט,
און זעצן זיך שבעה נאָכן ווייסן ברויט.

(שמערן אויסן דאָך)

ל י ב ש א פ ט

ש. י. אימבערן

שלאַנק-הירשן אויף פאַרשגיטע בערג,
די זילבערנע הערנער פאַרטשעפען די לבנה
און די לבנה איז גוט צו זיי.

מיין מאַמע היט זיי, גייט זיי נאָך פיס-טריט.
די וועלף אין וואַלד זאָלן נישט דערניאָכען
פאַרלעשט זי די שפורן אויסן שניי.

מיין מאַמע איז שוין זינט יאָרן טויט.
נאָר איר ליבשאַפט גייט אַרום אין רוים
מיט אַפענע אַרעמס סאַרן ווינט.

זי שלעפערט איין דעם אומרו פון די שטראָזן,
שפרעכט אָפּ אַ „גוט אויג“ די קליינע האָזן
און דאָס מינדסטע ווערימל רופט זי „קינד“.

די ליבשאַפט לאָזט זי נישט אין קבר רוען.

אַט עפנט זי די תחינה פאַר די שטערן
און זאָגט און זאָגט, אַז גאָט זאָל זי דערהערן.

אין מיין חלום לייכטן אירע טרערן...
(דעמערונג אין שפיגל)

”יעקב אבינו לערנט מיט זיינע זין “מכירת יוסף”

ראובן מיין סאַמע עלטסטער זון
וואָס שטייסטו אַזוי שטיל ?
פאַטער יעקב, מיר זענען גרייט
צו שפילן דעם פורים-שפילי.

„יוסף מיין סאַמע ליבסטער זון
טו אָן דאָס זיידענע העמד!
די ברידער ווילן דיך נאָכאַמאָל
פאַרקויפן אין דער פּרעמד.“

איז וואָרפן זיי דיך אַריין אין גרוב,
טאָ וויין — אָבער נישט צופיל!
דו שפּילסט דאָך נישט דאָס ערשטע מאָל
מיין קינד, דעם פּורים-שפּיל.

נאָר ווען דו גייסט פאַרביי דעם וועג,
ווי דיינ מאַמעס קבר שטייט,
וויין אויף איר שטיין אָן אמתע טרער
און זאָג צו איר שטילערהייט:

דער אַלטער יעקב וואָלט נאָכאַמאָל
געדינט זיינע זיבן יאָר,
ער זאָל נאָך אַ רגע פאַרן טויט
אַ גלעט טון אירע האָר.

און ווייטער ווייסטו שוין אליין,
ווי איין ווי אויס און ווי —
סיפּאַשען שוין אין פּרעהס טרוים
די זיבן פעטע קי.

זיי אים פּותר ווי אַלע מאָל
זע מאַך נאָר נישט קיין פעל,
און פאַרגעס נישט, למען השם
דעם טאַטן אַ זעקל מעל!

און פאַרגעס נישט, למען השם,
יוסף הצדיק דו מיין —

און היט זיך פאַר פּוטיפּרס ווייב
כאַטש זי איז יונג און שיין זי

„היידאָ קינדער, וואָס שטייט איר וואָס.
וואָס שווייגט עץ אַזוי שטיל זי“
„פּאַטער יעקב האָסט קאַליע געמאַכט
אַליין דעם פּוּריש-שפּילי.“
(חומש לידער)

די באַלאַדע פּון דעם ייד, וואָס איז דערגאַנגען
פּון גראָ ביז בלאָ

אברהם זיינפעלדן

דער גראָער קאַיאָר שטייט באַרוועס אין הויף
אין קלאַפט אין דעם אָרעמסטן פענצטער אָן.

כאַפט זיך אויף פּונם שלאָף דער אָרעמער ייד
און טוט די גראָע מלבושים אָן.

פאַרלייגט די טאַרבע אויסן אַקסל און נעמט
דעם גראָזן שטעקן אין דער האַנט

און לאָזט זיך גיין מיט פאַמעלעכע טריט
מיטן גראָען שליאַך זאַלבאַנאַנר.

גיט ער און גיט און די גראָקייט ווערט
געדיכטער און ווי אַ בליי אַזוי שווער:

ווערט טרויעריק דער אָרעמער, גראָער ייד,
אין זיינע אויגן פּונקלט אַ טרער.

אַ גרויסע טרער, וואָס קייקלט זיך שטיל
אַראָפּ אין זיין גראָער באַרד אַריין —

ווערט ליכטיק די גראַע באַרד פּונם ייד
פּון איר דינעם, זילבערנעם שיין.

נאָר וואָס קלעקט דאָס זילבער פּון אַ טרער ?
אַ רגע און צוויי און נישטאָ זי מער.

שטעלט דער ייד זיך אַוועק ביי אַ גראַען בוים
און זאָגט אַ תּפּילה אויפן קול :

„רבונו של עולם ! מעק די גראַקייט אָפּ
פּון אַלע מיינע וועגן. און זאָל

מיין וואַגל און וואַנדער איבער דער וועלט
זיין כאַטש ליכטיק און אויפגעהעלט.“

פאַרענדיקט די תּפּילה, ווערט דאָס האַרץ אים גרינג,
די תּפּילה — אַ בלאַער שמעטערלינג —

פּלאַטערט פאַר אים — אַ פינטל בלאַ
אין דער לאַנדשאַפט פּון גראַ אין גראַ.

גייט ווייטער דער אַרעמער ייד און גייט,
זעט ער צווישן די וועגן שטייט

אַ גראַע אכסניה און אויף דער שוועל
אַ בלאַנדע פּרוי אין אַ בלאַען קלייד.

ווערן די אויגן פּון ייד דורשטיק און גרויס,
טרינקען זיינע אויגן די בלאַקייט אויס.

זאָגט די בלאַנדע פּרוי : „גאָט העלף, ר' ייד,
איר זענט אוואַדע פּון די וועגן מיד.“

טאָ קומט אויף אַ ווייל צו אונז אַריין.
מיר האָבן גענוג אי ברויט אי וויין.

ער עפנט די טיר מיט מידע הענט.
אַ שטוב מיט בלאַ-געקאלעכטע ווענט.

אין ווינקל זיצט דער באַלעכאַס פון הויז
און האַלט דאָס מיזיניקל אויפן שויס

און דערציילט אים פון בלאַען קיניגרייך
אַרומגעאַרטלט מיט אַ בלאַען טייך.

הערט זיך איין דער ייד און ווערט פון בלאַקייט מיד.
און ווערט אַנטרוימלט — פון בלאַקייט מיד.

שפינט דער חלום אַ וועג — און דער וועג איז בלאַ.
דער שטעקן איז בלאַ און די טאַרבע בלאַ.

און דער פויגל, וואָס פליט פאַרביי, איז בלאַ
און דאָס פעלד און דער וואַלד און דער טייך איז בלאַ.

גאַפּט דער שענקער און טיגאַפּט זיין פרוי.
ווי טישפאַרט פון זעם ייד אַרויס דאָס בלוי

און פולט אָן דאָס צימער און שפאַרט זיך אַרויס
און הילט איין מיט בלאַקייט דאָס גאַנצע הויז.

ווער וויינט? דו הערסט? אינדרויסן וויינט
דער גראָער וועג, ווי סיוויינט אַ קינד;

-פאַרוואָס האָט דער ייד מיך געלאָזט אַליין
אינדרויסן אויף הפקר מיטן וויינט?

וועקט דער שענקער דעם ייד: "שטייט אויף, ר' ייד,
אינדרויסן וואָרט דער וועג אויף אייך".

שמייכלט אין הלום דער ייד: ער שטייט
ביים טויער פֿונם בלאָען קיניגרייך.

אַט עפנט ער אויף דעם טויער און זעט
אין טאָל די ערשטע דריי בלאָע שטעט.

גאַפט דער שענקער און ס'גאַפט זיין פֿרוי,
ווי ס'שפּאַרט פֿון דעם ייד אַרויס דאָס בלוי

און פֿולט אָן דאָס צימער און שפּאַרט זיך אַרויס
און הילט איין מיט בלאַקייט דאָס גאַנצע הויז.

און די בלאַקייט ווערט מורמל און שטאַמל און פֿלי-
פליסטער און רויש און געזאַנג פֿון נישט הייז:

ווערט בלאַט און צווייג און שטאַם און בוים
וואַלקן און וואַלד און טרוים איבער טרוים.

און די בלאַקייט ווערט כוואַליע און טייך און ים,
אַנונג פֿון סוד און זיין הייליקער גראַם.

ווערט טראָט און טופּע און טאַנץ און פֿרייד,
ווערט פֿרייד איבער פֿרייד און אייביקייט.

ווערט פֿלימער און שימער און שטראַל און ליכט,
ווערט שאַטן, ווערט חומר און ווערט געניכט.

גאַפט דער שענקער און ס'גאַפט די פֿרוי,
ווי ס'שפּאַרט פֿון דעם ייד אַרויס דאָס בלוי

און פילט אָן דאָס צימער און שפּאַרט זיך אַרויס
און הילט איין מיט בלאַקייט דאָס גאַנצע הויז

און

(רעמערונג אין שפּיגל)

אַ ליד וועגן אליהו הנביא

דער אַלטער אליהו הנביא
גייט ווי אַ בעטלער פאַרשטעלט.
מיטן פּידל אונטערן אַרעם
זינט יאָרן איבער דער וועלט.

פון דאַרפישע יידישע היימען
שפּילט ער אַרויס די שרעק.
פאַר גויאישע בייזע וואָנסיעס,
פאַר גויאישע שאַרפע העק.

און דעם שענסטן מלה-מידל
טוט ער אַ פינגערל אָן.
און דעם בעסטן חדר-יינגל
שענקט ער אַ קיכל מיט מאָן.

און שפּילט ער אַמאָל אין אַ שטעטל.
ווי ס'טומלט און זידט אַ יריד.
ווערט די זון — אַ גאַלדן רענדל
אין דער האַנט פון אַ יעדן ייד.

נאָר דעם שענסטן ניגון שפּילט ער
פאַר דעם סאַמע אַרעמסטן הויז.
ער שפּילט פון הינטער די וואַלקנס
די סעפטעמבער-לבנה אַרויס.

דער שינדל-דאך ווערט פון זילבער
און די קינדער שמייכלען אין בעט.
זיי זעען פאַרכישופטע לענדער
און ווייטע פאַרחלומטע-שטעט.

און דער טאַטע האַנדלט און וואַנדלט
און ברענגט אַהיים פון דער וועלט
אַן אמתן גרויסן מאַיאַנטיק.
באַרליאַנטן, צירונג און געלט.

פאַר דער מאַמען אַ בראַש, אַן אַנטיקל,
וואָס פאַסט צו איר סאַמעטן קלייד,
פאַר די קינדער פייגן און מאַנדלען,
אַט פונקט ווי אין חומש שטייט.

און דער פּאָסטער מיטוואָך ווערט יום טוב,
מיט חלה, מיט וויין און מיט פיש,
מיט ראָסל-פלייש, בולבעס און צימעס,
אַן ס'ברעכט זיך אַזש דער טיש.

אויף דער שוועל שטייט אליהו הנביא,
אַ קלעזמער פון נעכטיקע טעג,
ער נעמט די לבנה אין טאַרבע
און לאָזט זיך ווייטער אין וועג —
(וואָלקנס איבערן דאָך)

מאָני לייב / שטילער! שטילער!

שטילער! שטילער! רעדט ניט הייך!
שטייט געכויגן שוואַרץ און בלייך.
איינגעכויגענע אין פּיין,
שווייגט און האַלט דעם אָטעם איין.

פון דער טיפער נאכט אַרויס
און פון קיינעם ניט געהערט,
וועט ער אויף אַ ווייסן פערד
קומען שטיל צו אונזער הויז.

פון זיין לויטערן געזיכט
און זיין קלאַרן ווייסן קלייד
ווייען וועט אויף אונז די פרייד,
פאלן וועט אויף אונז זיין ליכט.

זייט נאָר שטילער! רעדט ניט הויך!
שטייט געבויגן שוואַרץ און בלייך.
איינגעבויגענע אין פיין,
שטייט און האַלט דעם אָטעם איין

אויב מען האָט אונז אָפגענאַרט,
און מען האָט אונז אויסגעלאַכט,
און די גאַנצע לאַנגע נאַכט
האַבן מיר אומזיסט געוואַרט. —

וועלן מיר אין אונזער בראַך
בויגן זיך צום האַרטן דיל
און מיר וועלן שווייגן שטיל,
שטילער נאָך און שטילער נאָך.

זייט זשע שטילער! רעדט ניט הויך!
שטייט געבויגן שוואַרץ און בלייך,
איינגעבויגענע אין פיין,
שטייט און האַלט דעם אָטעם איין...

איך האָב מיין מאַמעס

איך האָב מיין מאַמעס שוואַרצע האָר און גרינע אויגן,
 מיין טאַטנס איירעלע און דינע הענט:
 און בלוט האָב איך אַזאַ וואָס זינגט און ברענט.
 דאָס בלוט פון מיינע זייערעס, יידן ביי דעם דניעפר;
 און אויף מיין קאָפּ — די נעכט פאַרבראַכטע מיט חברים;
 אין בענקשאַפט נאָך דער צאַרטער, דינער לוסט;
 און שאַרפע ציינער־צייכנס אויף מיין ברוסט
 פון אַ פאַרטרויטער, ציטערדיקער פרוי.

די לענדער און ים'ען

די לענדער און ים'ען, די שטעט און די ערטער,
 געזיכטער און שמייכלען און ווערטער, —
 זיי זענען אַוועק פון מיר ערגעץ, אַמאָל,
 אין עפעס אַ ווייטן טאָל.

איך זע נאָר דורך לויטערן נעפל פאַרצויגן
 צוויי קינדערש פאַרטרויערטע אויגן —
 פאַרבלאַנדזשעטע שעפסעלעך שוואַרצינקע צוויי
 אין עפעס אַ וועלט פון שניי. (לירער)

ק ו ם , פ ש ט ו ת

קום, פשטות קלאָרע. מיט דיין בלאַנק מעסער
 שנייד אויף דעם שוואַרצן פלאַנטער פון מיין זעל.
 מיין וועלט פון אונטער טונקעלע און שווערע שלעסער
 זאָל פאַר מיר אויפּשטראַלן ווי זונען פאַר מיין שוועל.

און וואָס אין טיפער פינצטערניש פון מיינע אויגן
 איז בלינד, פארבלענדט געווען, פאַרהוילט און פרעמד
 זאָל ווערן קלאָר פאַר מיר ווי אַ ליכט פון רעגנבויגן,
 און ווי דאָס ווייסע לייזונט פון מיין העמד.

און אַלע לעבעדיקע און ניט לעבעדיקע זאַכן,
וואָס לעבן ווייט פון מיר און אָפּגעווענדט.
דערנען, דעק אויף ווי ריינע וואַסער-פּלאַכן,
ווי מיינע ליבע צען פינגער פון די הענט.

און אויף מיין ענגער ערד פון ניט-דערשעפטן טרויער,
די שטים פון אַלין, וואָס ליגט אין צער געשמידט,
ווי בלוט צו בלוט זאָל קלינגען צו מיין אויער
און אין מיין וואָרט געלייטערט דורך מיין ליד.

די וואָס קומען נאָך אונז

די פּאָעטן וואָס קומען נאָך אונז — יונגע פּערדלעך אָן צויען
אויף די פּריילעכע טאָלן. די עקן פאַרשאַרט אין די בלויען,
בלוט און מילך אין די אויגן, וואָס בליצן אַריבער די רוימען,
און דער דימענט אין שטויב בליצט שאַרף אונטער זייערע קלויען.

און מיר זענען שקאַפעס אין זומער. באַלאַדענע שלעפּן מיר ווייטער
ריינעם גאָלד, געלן קאַרן פון שוואַרצע ערד צום שאַטן פון שייער.
און אין נעכט פון פאַרצערטע לבנות, אין שאַטנס פון זוניקן פּייער,
זוכן זייערע ליפלעך די בלויע מילך פון אונזערע אייטער.
(1931)

פּרײַז מאַרקיש / דו, אויסגעהאַנגיקטע

דו, אויסגעהאַנגיקטע, אויף טורעם-שפיץ
פון סדום,
מיט לייב, מיט נאַקעטן, געפאַסעוועט פון שמיץ!

אין תהים

פון הונדערטיקע כינען. —

אויך איך — אַ בין

מיס גיפט אין מויל, האָב איך דיין לייב גערינגען...

דיין אויסגעלאָזטער קנעכט,
 דיין מערדערישער אונטערטאָן — צופיסן —
 — אין רויטע וואַנזניקע נעכט
 מיט מדבר־תאוה, — האָב איך אויך דיין לייב געביסן...

און שטייער, —
 גלייך ווי אַ שפּין
 צו דינע פייערן — האָב איך געטראָגן פייער...

און האָסטו זיך — אַ העלע שרפהדיקע ליד,
 גלייך ווי אַ פייעריקער באַרג צעבליט
 מיט איביק־שכורע, מיט זינגענדיקע שנייען...

איצט לאָז דאָס האַרץ
 פון וואַנדערדיקן זינגער,
 — דאָס ביסעלע געבראַכט
 צו פונקען אויסגעשלאָגענע פון שטאַל און שטיין
 מיט דאַרע שטראַלנדיקע פינגער, —

— זאָל אויך — אַ פלאַקער זיין
 פאַר וועג פון וועלט...

(סחם)

א י ן ס ט ע פ

פריש און צעלאָזט איז דער סטעפּ נאָך אַ רעגן,
 באַוואַקסן, אַ גאַלדענער, ליגט ער צעלייגט;
 ווייט אין דער וועלט אַריין פיס אויסגעצויגן
 און גאַלרענע שיין פונם אויסגאַנג ער זייגט...

טשערעדעס כהמית, צעזייט און צעוואַרפן,
 בלאַנדזשען אויף אים מיט געפענטעטע פערד,
 אים חלומט זיך שיקסעס פון נאָענטע דערשער,
 וואָס הייבן אַ שטויב־ווינט פון אונטער דער ערד.

אַ יונגע פאַסטוּשקע פאַרברענט און פאַרבראַנזעט
פּיפט מיט די פינגער, נאָך נאַקעט און קליין ;
ביי איר האָט אַ שעפעלע נאָר וואָס פאַרבלאַנדזעט.
זי זאָרט נישט, זי זאָרט, עס וועט קומען אַליין...

אַ דריי מיטן קעפל, פאַררייסט זי אַ לידל,
אַ סווישטש מיט דער בייטש און אַ טאָפּ מיטן פּיס,
און קלייבן חברים פון סטעפּ זיך אַ רעדל
און טראָגט איר פון ווייטן דער אָפּקלאַנג אַ גרוס.

און זינגענדיק נעמט זי צונויף איר פאַרמאָגן ;
די טאָרבע אויף פליצעט, די בייטש אין די הענט,
און לאָזן זיך שעפעלעך לויפן און יאָגן,
זיי האָבן איר ניגון פון ווייטן דערקענט.

און נאַקעט דער סטעפּ בלייבט און גרעטער, און ברייטער
שטום, ווי אַ נהרג, געהיים און פאַרטראַכט !
מיט טרויעריקע אויגן די טאָגלייט באַגלייט ער
די שטילקייט קומט אָן און סלייגט זיך די נאַכט...

נאָר פון ווייט, פון די בערג, פון די טאָלן און גריבער
דערטראָגט זיך אַ סקריפּ פון אַ טרוקענער פּור,
דאָרט פאַרט אַ ציגיינער פון איין אָרט אַריבער...
דער סטעפּ ווערט דערמינטערט און גיט זיך אַ ריר...
(זאָנג-געזאַנג)

דער אַלטער שניצער

אַריבער אַכציק יאָר — אין כּוּד און אין פּראַכט
ביי לייטן און ביי גאָט, אין דרייהיים און איבער וועגן —
געטראַגן האָט אויף זיך דער קאַנאַטאַפּער פאַטריאַך
ווי אַן עטרה פון סטאַמעסקעלעך פון דאָלעטעס און זעגן...

ער איז געווען אַ שניצער — איינער אויפן קאנט, און אויף דער שטאָט געשמט ער אויך האָט פאַר אַ לערנער: זיין איידלע שניצעריי געוועזן איז באַקאנט אויף ווייט אַרום איבער אַ גאַנצער גובערניע. ער פלעגט אַרויספאַרן אַליין אין וואַלד, אַ דעמב זיך אויסקוקן און אויכמעסטן אויף בראַך אים, און זען ווי אונטער זינגענדיקער זעג ער פאַלט און מאַכן איבער אים אַ קרבן-עולהדיקע ברכה, ווי ביים מזבח אויף אַ פעטן אַקס אַ ברכה האָט געמאַכט דער כהן-גדול; דערנאָך אין וואַסער טובלען זיך גענאָן פאַרטאָג, דערנאָך מיטן געצייג קעגן דעם האַלץ זיך אָנגעלאָדן מיט זיינע אַלטע הענט האָט זיך די שנעלקייט ניט געפאַרט, און ניט פון שאַרפע דאָלעטעס די טאַנצנדיקע בליצן; ער האָט נאָר אַלע ווייל אוועקגעשאַרט די באַרד, וואָס מיט די שניצן האָט באַרירט די איידעלע געשניצן. איבערן שטערן יעדער ווייל האָט ער פאַרוקט די בריל, פאַרקנייטשט אָן אויג, געקוקט מיט פאַרגעניגן, און ווען ס'האָט אים פון פרייד דאָס האַרץ געטאָן אַ בריי, האָט ער פאַרגינט זיך אונטערברומען שטיל אַ ניגון. געזעסן איז ער איבער זיין געטרונקנסן געהילף אַריבער פופציק יאָר און גרייט געווען אויף נאָך אַזויפל; מיט ווייסן קאָפּ, ווי אין אַ זילבערנער עטרה איינגעהילט עס זיצן איבער די פאַרמעטן די הייליקע, אַ סופר, און ווי אַ מזמור זיך געלייגט האָט דאָס געמאַלטס, און דאָס געשניץ האָט אַלע ווייל ערגעץ געטאָן אַ הייב אים. — און ס'זענען אונטער זיינע הענט — פון שטיקער האַלץ אַרויסגעאַנגען לעבעדיקע לעמפערטן און לייבן.

אין דינסטן האַפט האָט זיך געטוקט זיין אַרנאַמענט, אַזאָ מיין לופטיקער, ווי ער אין שוים וואַלט זיך געהוידעט:

באַגערט האָט יעדער שול פון זיינע כישופדיקע הענט
פאַרשאַפן זיך אַ מלכותדיקן ארון־קדש.
האָט ער אַ לעבנלאַנג געמאַכט זיין שניצעריי,
און אַלע יאָר — אַ סיום צו זיין איידעלער מלאכה.
און גאָטס פאַרכטיק געווען, געדינט צו אים געטריי
און ניט געוויסט, מיט וואָס צו דינען זאָל ער נאָך אים.
ער האָט נאָר איינס ניט ליב געהאַט: — באַוויזן זיך אין שול.
באַמלט אין איר וואָס מער פון כביד זיך באַפרייען,
ווי פון דער מזרח־יוואנט געקוקט אויף אים וואָלט זיין אַ שולד,
און ניט זיין האַרץ ס פאַרקערפּערטע אין דינסטע שניצערייען.
אין פאָליש ביי דעם דאווענען — אַ קיילעכיקן יאָר
איז ער אַזוי הגל־הכלימדיק געזעסן.
ווי ער וואָלט זיך פאַרטראַגט, אָן אַזער איז ער עובר נאָר
אויף — לאַ תעשה לך כל פסל...

די לעצטע צייט האָט ער קיין ארון־קודש ניט געשניצט,
זיך אָפּגעגעבן ער צו פּראָסטער סטאַלעריי האָט.
— איז וואָס? — האָט מיט די ברילן ער גזטאָן אַ בליק. —
קיין אָרון־קודש באַדאַרף זי ניט די פרייהייט?
— איז ניט! איז לאָז צום האַרץ זיך נעמען גאָט,
ס איז זיינס! — האָט ער זיך שמייכלדיק געווערטלט. —
ס'וועט על פי שכל אָן אַ שניצער זיך באַגיין די שטאָט?
אַזוי די גרויס, ביז קומען וועט משיח אויף זיין פּערדל.
דערלעבן זאָלן יידן נאָר — ביז יענער צייט,
און רודערן ביי יידן זאל ביז יענער צייט זיך נאָר אָן אבר,
וועט מען מיט ליכט אַרומגיין זיכן שניצעריי,
פון קבר וועט מען אים אַרויסשלעפּן: — ר'לווי!
אָן ארון־קודש דאַרף מען איצטער פאַר דער וועלט,
פון פּימסנהאַלץ, ר'לווי, שניצן מע באַדאַרף אים!
צי האָבן אייך סטאַמעסקעלעך, ר'לווי, ניט פאַרפעלט,
אָט זענען זיי, ר'לווי — גאַלדענע און שאַרפע!
(1944)

ל. מילער / דאָס ליד פון מיין איך

א.

דאָרטן וווּ עס קומען ערד און הימל זיך צוזאַמען
 הענגט מיין וויג...
 וויגט זיך אום אַ ווייסע טויב ביי מיר אין וויג...
 ווען די שעה די ליכטיקע וועט שלאָגן
 וועט די ווייסע טויב
 זיך איבער מיר אין לופטן קרייזן...
 וועט די ווייסע טויב
 צוריק דעם וועג מיר ווייזן
 צו מיין וויג.

ב.

מיט דעם כוואַליענדיקן אומרו
 פון דעם שטורמדיקן ים
 פאַרגייט מיין ליד...
 מיט דעם בענקענדיקן פאַרבנשפּיל
 פון זונענאונטערגאַנג
 פאַרגייט מיין ליד...
 מיט דעם קלאַש-און-קלאַנג פון שטיין און שטאַל
 מיט דעם פייערדיקן בראַנד פון שטאַטיגן גערויש
 פאַרגייט מיין ליד...
 מיט מיין אָפענעם ביינאַכט
 אויף מיין געלעגער ביינאַכט
 פאַרגייט מיין ליד...
 צו דיר.

ג.

דער קלאַנג פון מיינע טריט בייטאַג,
 דער קלאַנג פון מיינע טריט ביינאַכט,
 דער ליבער קלאַנג פון מיינע טריט —
 מיין ליר צו דיר...

מיין העלער בליק, מיין גוטער בליק,
מיין קינדיש האַרץ, וואָס גאַרט נאָך גליק,
מיין קינדיש האַרץ, מיין שטיל געמיט —
מיין ליד צו דיר...

מיין גוטער שמייכל איז מיין ליד,
מיין שטילער זיפץ ווען כ'בין אַליין —
איך בין אַליין, אַליין, אַליין —
מיין ליד צו דיר...

ד

איך — איך — איך —
אַזוי קלאַפּ איך אויס
מיט דעם קלאַנג פון מיין טראָט —
דאָס ליד פון מיין איך...
און שווער איז מיין טראָט
אויף דער שטיינערנער ערד
און רוישיג דאָס ליד
פון דער שטיינערנער שטאַט,
און אין דעם גערויש כסדר זיך הערט
דער קלאַנג פון מיין טראָט :
איך — איך — איך —

ה.

איך בין דיין קינד...
מיין שפּיל־פּלאַץ איז דיין גרויסע ברייטע וועלט,
דאָס לעבן איז מיין שפּיל...
שלאָף איך איין ווי אויף דעם אומגליקס שוועל.
טרייב איך אָן מיין שיל ווי אויף דעם ברעג פון אָפּגרונט...
שפּריסטו אויס דיין שוץ
איבער מיר, דיין קינד...

(אויף נאָטס וועלט)

א ל י ד

(פון צווייטן אַקט פון דער דראַמע „מיסטער מענטש“)

איז נישט פאַרקנסט !

איז אָן אַ רינג

אַכי נאָר וויין —

איז טרונק און טרונק —

אַכי ביזט מאַן — בין איך דיין ווייב. —

פאַרלעש דאָס ליכט, וועט ליכטיק זיין

פון מיין ברענענדיקן לייב.

נישטאָ פאַר מיר

קיין דין, קיין צאָם

אויב דו בין שטאַל

בין איך דער פלאַם —

איך בין אליין דאָס שטאַל און פלאַם צעגליט.

וואָס וואַרט פאַר צוואַנג און האַמער ליד.

איך בין דאָס שטאַל און דו דער שמיד.

עס שלאָגט דיין האַרץ

ביי מיר אין שלייף:

דאָס ראָד בין איך

אין דו — די רייף —

צייַאָן צעגליטע רייף אויף ראָד

און אום זאָל ווערן פון דעם גראָד

אין דעם פייערדיקן ראָד.

מנחם / פיל בענסאָן

(פראַימענטן)

XIX

בענסאָן איז געלעגן אויף דער קאנאָפּע, און ביי דער פּיאַנאָ
איז געזעסן מערי און געשפּילט. און ער האָט געטראַכט:

מערי האָט איר ליד. אַז זי פאַרשפּילט זיך ביי דער פּיאַנאָ.
 בלייבט פון איר בלויו די פלייצע: פאַר מיר, פאַר די גאַרדינען
 און פאַר אַלץ, וואָס הינטער זיי, מעג אַזוי די וועלט באַהאַנדלען —
 מיט דער פלייצע. איר פנים איז ערגעץ אַנדערש.

מאַטילד האָט אויגן, וואָס קוקן אינם מאַרגן. היינט־מאָרגן, דאַכט זיך
 וועט זי אַוועקוואַרען די שטעלע, צערייסן ס'לעצטע שטיקל פאַרעם
 דעם פאַרשוויגענעם ציטער, וואָס בינדט אונז, און אַוועקגיין.
 זי מעג פיינט האָבן, ווייל ווען די צייט וועט קומען, וועט
 זי גרייט זיין
 געבן בלוט און בלוט פאַרגיסן. זי האָט פאַר דער וועלט אַ פּויסט,
 און איר פנים איז ערגעץ אַנדערש.

וווּהין איז געריכט דאָס פנים פון דיר, פיל בענסאָן?
 אין נאָמען פון וואָס טוסטו זיך איבערהויבן איבער וועלט
 און חיוקן? אַז אינגאַנצן פאַרמאַנסטו הליוז איינציקע מינוטן
 פון ערלעכקייט, און אויך די זענען נישט דיינע, נאָר געשאַנקענע
 פון איר, וואָס קערט דיר צו אַ פלייצע?

און בענסאָן האָט ניט געהאַט פאַר זיך קיין ענטפער, צי געלאָזט
 דעם ענטפער קומען ווען עס איז — און קוקנדיק אויף דער פלייצע
 געטראַכט, אַז פאַר איר וואָלטן די מינוטן געקענט זיין יאָרן,
 ווען זי דאַרף זיך ניט פאַרקויפן צו לעוויין און אַנדערע,
 און ער האָט געזען דאָס לעבעדיקע שטיקל זון, וואָס זינגט
 פון דער פּיאַנאָ־בינדלעך, און געזען ווי ס'קריכט אויף דעם
 דאָס לעווישע און פאַטשקעט עס און פרעסט עס, און זיינע פינגער
 האָבן זיך צעעפנט ווי אַנצונעמען עמעצן ביים גאַרגל. דערויף
 האָט מערי זיך אומגעדרייט אויפן בענקל און געפרעגט:
 — וואָס טראַכטסטו — און ער האָט אַלץ דערציילט. אַ פאַר מינוט
 האָט זי געשוויגן. נאָכדעם האָט אַ פלייץ געטאָן פון איר מיט ווערטער —
 געמיינע, שמוציקע, אומדריקבאַרע און בריענדיקע ווי הייסע קוילן.

אזוי ווי מען זאל פון ההים ארויסשלעפן דאָס זומפיקסטע
און אויסקייקלען אין פייער און וואַרפן אין דער וועלט.
איז פאַר בענסאָנס אויגן דאָס צימער געוואָרן אָנגעפולט
מיט שניאה־קוילן ווי מיט לופט־באַלאַנען, און אַ צעטומעלטער
האַט ער אַראָפּגעגליטשט זיך פון קאַנאַפּע און געקראָכן אויף אַלע פיר
צו מעריס פֿיס און זיי גענומען קושן. און מערי האָט זיך אויפגעשטעלט
אינגאַנצן וואָס צו לאָזן אויסטרינקן פון זיך די שניאה.
און אַז בענסאָן איז געוואָרן שיכור, איז זי אַרונטער אויפן דיל.

אזוי האָט בענסאָן געפראַוועט אַ חחונה מיט זיין געליכטער,
און די שניאה צו דער וועלט איז געווען דער וויין.
וואָס חתן־כלה האָבן געטרונקן.

XXI

איז — וואָס מאַכסטו וועלט?
זיך אויסגעצוזעט אַנטקעגן מיר מיט גרינס און ליכטיקייט,
מיט קינדער פנימער און טויבן. ריכטיק! אזוי זאל אויפגענומען ווערן
אַ געפאַנגענער, וואָס האָט זיך אויסגעלייזט. און הימל אויך!
צעהעלט און דורכזיכטיק. מיט וואָלקנס ווייסינקע. מיר האָבן אַלעמאַל
זיך אזוי פאַרשטאַנען, הימל! דאָס האָבן יענע אָנגעטריבן אין דיר
מלאכים און דערלאַנגט זיי שטריקלעך אין די הענט אַריין צו קערעווען
מיט אונז ווי מיט מאַריאַנעטן, און רעדן מיט אונזער מויל. פאַר מיר
איז אַלעמאַל געווען גענוג די זון אין דיר
און די דורכזיכטיקע בלאַקייט.

געדענקסטו די מלחמות מיינע קינדווייז?
איך — צו דער זון אין דיר, און דער טאַטע מיינער — צום לעמפל
אין צימערל ביינאַכט איבערן ספר. איך — צום געשריי
פון יונגן גאַרגל, וואָס ווערט פאַרליינעט פון דיין בלאַקייט,
און דער טאַטע — צום ברומעדיקן ניגון אין פיר־ווענטיקן טונקל.
און אייביק איז מיר נאָכגעגאַנגען ער, דער אַלטער — משיח.

אַ ווייסער, מיט אַ באַרד אַ ווייסע און אויגן שוואַרצע,
גליענדיקע. און פאַר וואָס דאַרף ער אַרויסקומען פון קעלערס פינצטערע
און צו וואָס קינדער צו אים פירן דורך אַלטער מרה-שחורה
און געקלאַג ?

און שפעטער... עס שפילט די זון אין בלוט, און לייב קוועלט-אַן
אַנטקעגן לייב און וויל פלאַנצן, אויפגיין און געבוירן. מוז ער,
דער אַלטער, שטיין איבער מיין בעט און מיר מיטגעבן
פאַר מיינע קינדער און קינדסקינדער דעם שטראַפנדיקן,
אייביק מאָנענדיקן, אייביק משפטנדיקן גלי פון זיינע אויגן ?
און טאַמער וויל נישט בענסאָן, אַז די דורות נאָך אים
זאָלן אַ לעבנלאַנג זיך ראַנגלען צווישן העלער זון
און טונקלען גלי פון משיחדיקע אויגן ? אויב ער וויל נישט,
איז גאַר קיין דור נישט ! וועט ער אַזוי בלייבן : נישט מאַן
און פלאַנצער, נאָר גולם מאַנספערשוין, לייב וואָס וועט אָפּשטאַרבן
מיט זיך אַליין.

זאָל עס שטאַרבן !
זיי מעגן נאָך היינט מיך אויסשרייבן פון זייער ראַסע.
און כיוועל קיין אַנדערע נישט זוכן. פיל בענסאָן איז אַליין
און האָט נישט וווּ צו גיין. די וועלט, די רויבערישע,
איז אים העסלעך, און דעם געשריי פון די גערויבטע
וועט ער נישט אונטערקאָפּן. נישט כדאי צוליב אַ פלייצע !
משיחס אויגן-גלי האָט זיך אין אים אַזוי נישט איינגעגעסן,
אַז ער זאָל מיטגיין אין זיין סטיווע, און פטור ווערן פונם גלי —
דאָס קען ער אויך נישט. איז ער מיט קיינעם נישט. אַליין.
מיט דיר און מיט דער זון אין דיר, האָט ער עפעס אָפּגעשאַרט
אין אַ שטאַלענער קאַסע פאַר אַ לאַמפּ, פאַר וויין, פאַר וואַרעמקייט —
פאַר קאַנסערווירטער זון — און ער וועט ווייטער לעבן.
וואָס האָט אַנדערש צו טאָן פיל בענסאָן ?

XXIII

אויפן ים גייען שיפן, מאטילד.
 זיי גייען צו ווייטע לענדער, צו איינזאמע אינזלען.
 ווו דער טאטע האָט נישט פאַרקויפט קיין מעבל אויף אויסצאָלן.
 ווו די האָסט אין שאָפּ נישט געאַרבעט, ווו משיח, מיט אַ
 פלאַטשיק בעזל
 און וואָליקע האָר, לויפט נאָך אום אין אַ גאַרטל פון בלעטער
 מיט יינגלשן געזעסל אינדרויסן, און פאַשעט ווילדע ציגן.

וועסט דאָך מיט מיר אַהין נישט פאַרן.
 נעכטן ביינאַכט, ווען כּהאַב דיר געמאַלדן, אַז איך פאַרלאָז
 די ביזנעס פון מיסטער לעווי, האָסטו מיך אָנגעקוקט ווי אַ פרעמדן
 און שיעור נישט געפרעגט: ווער איז דער לעווי? צי דאַרף מען
 נאָך אַלץ אַ זירה בשותפות? ... פיליפּ קאָן זיך שוין לאָזן פאַרקויפן
 אויך אָן אַ ווייב אויפן אָרעם פאַר לייטן, און דו — — —

סיי ווי איז אַלץ פאַר דיר.
 איך קען נישט אין מויל טראָגן אייערע רייד, און אין דער האַנט —
 אייערע פּאָנען. אָבער די שנאה צו יענע טראָג איך ווי דו:
 און ווען ס'וועט האַלטן ביים פאַרוואַרפן אַ פעטליע
 אויפן שפיץ פונם טורעם און אַ שלעפּ טאָן די שטריק —
 וועלן נאָך אַלץ מיינע מוסקלען דינען.

איך ווייס נישט.
 וואָס דו וועסט אויפשטעלן אויפן פלאַץ פון דער פּיראַמידע.
 איך זע נישט די שאַטנס פון מאָרגן. נאָר ביז איר וועט וואַרפן
 אַנדערע שאַטנס, וועט פאַלן אַ טורעם דערוויל און באַפרייען
 אויף אַ ווייל אַ שטיקעלע זון —
 און אַ שטיקעלע זון איז כּראי.

(1933)

מיכאל נאָטיש / ווינטער אין די היימען

ס'האָט די נויט צעטריבן יונגע קינדער פון די היימען,
ווי דער ווינט דעם שניי פון צווייגן...
און שווערע אויסזיכטסלאָזיקייט פאַרפירט האָט צו אַ נייעם לאַנד,
ווי צו אַ פּרעמדן טיש...
ווען ס'האָבן זיך געשפּאַלטן די פאַרטאָגן,
ווי אויסגעברייטע אייער,
האָבן טאַטעס ביים געזענענען זיך אויסגעווישט אַ טרער,
פאַרשטעלטערהייט.

און געוואונשן מיט געמאַכטער רויקייט:
— „גאָט זאָל אייך באַגליקן אייער וועג...
שרייבט אַהיים...
און ווייסט זיך ווי צו פירן...“

*

קינדער האָבן אויפגעפּאָכעט מיט די אביונדיקע קלומקעס:
— „זייט געזונט...“
און ווי די וואַנדערפייגל זיך אַוועקגעלאָזט
אין אומכאַווסטן, שרעקעוודיקן וועג,
מיט הערצער אויפגעצוקט, ווי רייסנדיקע ווונדן...

*

ליגן אויפן האַרץ דערמאָנונגען נאָך קינדער ווייט־פאַרפּלויגענע,
ווי קלעצער אויפן הויף:
— „שוין לאַנג געדאַרפט פון זיי אַ בריוו דאָך זיין...“

*

ווייזט אַ שווייגנדיקער בריוו־טרעגער זיך אינם טיר,
ווי אַן אויפגייענדיקער שטראַל,
מיט קרומע בליישטיפט־א־תיות פון מרחקים...

*

ציטריק־ערנסט — תפילהדיק צעוויגן זיך אין לייענען די טאַטעס
„ליבע עלטערן! דערוויל איז נאָך קיין גליקן נישט פאַראַן...“

בוענאָס-אירעס איז אַ שטאַט...
 מענטשן פרעמדע, שלעכטע... נאָר מען וועט זיך צוגעוווינען...
 מאַרבעט שווער און פאַר אומזיסט...
 מיר האָפּן אָבער, אַז ס'וועט זיך אַלץ פאַרבעסערן...
 די ערשטע צייט איז אַלעמאַל אַזוי...

איצט בעטן מיר אייך שרייבן אַלעס פון דער היים...
 וואָס מאַכט די מאַמע? און וואָס מאַכן אַלע אין געזונט?
 דאָ איז גאָר אַן אַנדער לעבן ווי ביי אונז...
 נאָר ס'איז אַלעס פון די קלייניקייטן
 אבי מען זאָל נאָר זיין געזונט...
 ווייטער שרייב אונז, וואָס הערט מען אין שטאַט?
 מיט איינעם וואָרט — מיר בעטן שרייבן אונז פון אַלץ...
 דאָ אַז ס'קומט די נאַכט, מיינט מען
 אַז עס ווערט צעפלאַצט דאָס האַרץ פון בענקשאַפט.
 ווי אַ הייסע גלאַז...
 *

באַהאַלטן אויפגעריכטע טאַטעס ווייטן בריוו אין חומש,
 ווי אַ שמה;
 שאַקלען זיך אין אומגעשטילטן וויינען גראַע קעפּ פון מאַמעס,
 ווי איינגעשנייטע ביימער-שפיץן אויפן גאַס,
 און ס'שניידן מאַנסבילדליך די טאַטעס ס'אייגן האַרץ
 מיט רוגהדיקע רייד:
 — „יידענע, און דאָ איז בעסער, האָ? !“

(מוליער הירש)

מענדל נייגרעשל / אַלט-סאַנדז

הייזלעך מיט ברייטע דעכער
 ווי שירעמס אויף די קעפּ.
 יעדן מאָרגן, יעדן אָונט גייט דאָ
 די שטילקייט אויף הילצערנע טרעפּ...

גייט ווי אַ ווייבל אָן אַלטינקסט
געבויגן פון הויז צו הויז
און טיילט די סאַרחלומטע קינדער
פאַרחלומטע אויגן אויס...

פון פעלדער און דערפער ברענגען
די סטעשקעס אַזויפיל פרייד!
אַזויפיל טרויער און בענקען,
אַזויפיל זון, וואָס פאַרגייט...

אַ יידל קוקט אויף אַ באַבע,
וואָס האַנדלט מיט הינער און קעז —
און זעט נישט דעם פּרילינג, וואָס ציטערט
אויף אַ צווייגל בלוי-אויגיקן בעזי.

ער שמייכלט צו פויערים און באַבעס,
צו קי און געפלאַכטענע קערב
און זעט נישט דעם הימל, וואָס נייגט זיך
טיף מיט אַ זילבערנעם סערפּ.

און זעט נישט, ווי ס'זינקט שוין אַ שטערן
און די נאַכט טוט אָן שוואַרצע קרעפּ —
און ווי ס'גייט די שטילקייט געבויגן
אַהיים אויף הילצערנע טרעפּ...

(1935)

איצט וויל איך קליינע לידער

איצט וויל איך קליינע לידער,
וואָס זענען שטילסטע פּשטות —
אַעשמעקט ווי ברויט אויף פעלדער,
ווען קאַלטע רעגנס וואַשט עס.

זיי זענען גרויסע קליינקייט.
 באשטימט אויף זיין און בלייבן ;
 איעדער קען זיי לייצען.
 איעדער קען זיי שרייבן.

זיי זענען ס'הארץ פון אמת
 און אייביק פריש ווי שנייען.
 דער קאטארינטשיק שפילט זיי
 דעם שניידערל ביים נייען.

זיי זענען העלער שמייכל
 און טריפן טיף, ווי האָניג —
 און וואַקסן אגב־אורחא
 ווי וורובלעס אויף אַ גאַניק.

זיי זענען פול מיט תענוג
 און טעם, ווי אין אַ שפעטן
 פאַרגאַכט די זאַטע פרייד
 פון שוואַרצן ברויט מיט סמעטן.

(1932)

לייב ניידוס / אויף דער שוועל

ווי טריב עס ברענט דער דינער אַמעטיסט
 אין גינגאַלד פון דיין שמאַלן מיידל-רינג.
 אַלץ אָפטער צאַפלען אויפעט דינע בריסט.
 אַלץ הייסער ווערט דיין אָטעם, וואָס איך טרינג.
 פאַרשעמטער מאַכט זיך צו ביים קוש דיין אויג.
 הכנז הדיקער ציטערן די קני ;
 און ליכטיק זינגט דיין יעדער קערפער-בויג :
 "סיקומט מיטנטאָג. אַוועק דער אינדערפרי."

ס'צעבליט זיין גוף אין פארגעפיל פון חטא.
ווען סארן שלאָף דיין האַנט זי האָר צעפּלעכט :
פון זינד-באַגער ווערט הייט דיין מיידל-געט
און לענגער ברענט דאָס ליכט אין זיינע נעכט.

ס'גייט לאַנגזאַם אויס דיין פּיאָלעטער סוד.
ס'ווערט אויסגעוויכט זיין שטילער פּיילכן-טרוים.
געשלאָסן ווערט דאָס פּריערדיקע ראָד.
אַ נייעם וועט דיר עפּענען זיין רוים.

און עמעץ וועט דין אָנצינדן : „אין צווינג !
ביסט מיינע — שוויג ! צי ווייטטו ווער איך בין ? —
און זינדיק וועט צעשטראַלן אויף דיין רינג
אַ בלוטיקער, אַ שלאָפּלאָזער רובין.

(ליריק)

די אַטלאַנטידע

מיליאַרדן ווייט פון דאַנען, אויף דעם גרונט פון אָקעאַנען,
ווי די פּערל-קאַראַוואַנען טרוימען מלכותדיק און באַנג.
ליגט אַן אינזל טיף פאַרזונקען, פון אַ לאַנגער צייט פאַרטרונקען,
טויב פאַר רעש און בלינד פאַר פונקען, ווייט פון ערדישן געדראַנג.

ווי אַ ריזן-זעל אַ מיידע, ווי אַ גרויסע פּיראַמידע,
שלאָסט די אַלטע אַטלאַנטידע — פון זכרונות אַ געזעלט ;
און מיט קייט באַפּרעסט אינגאַנצן, מיט צעדרייטע ים-ען-פלאַנצן,
ווילדע, טרויעריקע קראַנצן אויף אַ קנר פון אַ וועלט...

און מיט אייפּערנוכט מיט קאַלטער היט זיין רויב דער ים דער אַלטער,
ווילד-געטויי זיין שאַץ באַהאַלט ער אין דעם כוואַליעס-קאַרעאַהאַד
גייען שיפּן דורך מיט פּראַכטן — קוקט ער שטרענג און מיט פאַרדאַכטן,
ווי די שיפּן וואַלטן טראַכטן אים אַוועקרויבן זיין סוד...

ס'טרעפט פארנאכט אמאל, כאָטש זעלטן, ווי אַ גרויס פון מאָדנע וועלטן ;
 פון פאַרבאָרגענע געצעלטן שטייגן קלאַנגען פון דעם גרונט ;
 ווי אַ שטים פון ווייטע ווייען, ווי דערוואָרגענע געשרייען —
 זשומען-ברומען און פאַרגייען מיט אַ שטילן „זיי געזונט“...

די ערד דערוואַכט

(פראַגמענטן)

ס'טוען תפילה דעמבעס הויכע,
 וואָס זיי זיינען אַלע זוכה
 ווידער פילן גרינס און שטראַל.
 און די שטיקער אייז צו-להכעיס
 מורמלען טיכלעך שטילע ברכות,
 און בעריאָזקעס האָגן „טל“...

ערגעץ שרייען נאָך די ראָבן,
 ערגעץ ליגט נאָך שניי אין גראָבן. —
 נאָר דער ווינטל קונדסט פריי,
 און ער מורמלט : „האָב קיין פחד,
 זון און ערד איז זיך מתיחד ;
 קומען מוז דער גאַלדנער מאַי !“

ס'דעקט זיך-אויף די ערד די בונטע
 ווי אַ דאָרפס-פרוי אַ געזונטע
 אויף איר הייסן מאָרגן-בעט ;
 רוי און פריש, די האָר צעפאלן —
 צערטלט זי זיך ווילד אין שטראַלן,
 פול מיט פרייד פון ערשטן חטאָ...

אירע פולע בריסט אַנטפלעקט זי,
 צו דער זון זיי דורשטיק שטרעקט זי.

גיט זיך איבער אין איר רשות ;
 און די זון פון הויך פון ווייטער
 ווי א פורן א פארשייטער
 שיקט אין שטראלן גרוס נאך גרוס...

אלע טאָלן — גרין-פאָרוואַקסן ;
 דאָרטן אַקערן צוויי אַקסן,
 דאָ — אַ דאָרער, ברוינער פערד ;
 ס'האַלט דער פויערל אין שמייסן,
 און די אַקעראַייזנס רייסן,
 פליקן שאַרף די שוואַרצע ערד.

בין ס'פאַלט-צו דעם אָוונטס שלייער,
 גייט אין פעלד אַרום דער זייער,
 וואַרפט די הויפנס זאָמען שנעל ;
 ליגן שטיל אין דר'ערד די זאָמען
 ווי אַ ליד גאָך אָן אַ נאָמען
 וועלכע רייפט אין דיכטערס זעל...

ס'ווערט די וועלט פון פרייד מ'שווגע,
 באַריש ווערן אלע קלוגע,
 ס'פיבערט וואַנזיניק זאָס בלוט ;
 ס'הירזשען פערדלעך, ס'מעקן ציגן,
 ס'לאַכן שטראַלן, ס'זשומען פליגן, —
 אלע צאָפלען אומבאַרוט.

קאַטשקעס שווימען שוין אין וואַסער, —
 ווי אַ העלער קול מבשר
 הילכט ביים פלויס דער קריי פון האָן ;

נעבן גאַנעק אויסן קלעצל
צערטלעך וואָרעמט זיך אַ קעצל
אין איר פּרילינגס־טרוים פּאַרטאַן...

ס'הענגט אַריבער דער אַלייע
ווי אַ זילבערנע קמיע
די לבנה, שטראַלן טיילט...
ס'בלייבן עפל־בויםער ווייסע
ווי בת־מלכות פּון אַ מעשה,
וואָס די מאַמע האָט פּאַרציילט...

(דאָס בוך פון סאַעמען)

9. מ. ניימאן / דאָס ליד פּונם ממזר

איך בין אַ ממזר־קינד.
אין זומער־טאָג, אין פעלד, די זאַנגען האָבן זיך געמוואַליעט.
האָט איינער אַ מויד אַנידערגעוואַליעט
נעבן אַ דעמב,
און אָפּגעהילכט האָט ווייט און טעמפּ
ס'געשריי.

אין פּרילעכן טאָג, מ'האָט די שעפּטן געשוירן,
בין איך געבוירן, —
געבוירן ווילד און דרייסט און אויסגעטראָגן,
ווי עפל, וואָס שלאָגן
אין גאַרטן אויף גראַז, —
אָט וואָס !

איך האָב זיך אַרויסגעריסן פּון מאַמע־שוים פּריי,
ווי אַ ליד, ווי אַ שריי,

און הפקר רינט
 אין בלוטן מיר די הייסע זינד.
 איך בין אַ ממזר-קינד.
 עס שרייט מיין פנים:
 אזוי געבוירן ווערן געטער און גולנים.

ר י י ז ע

דו וועלט, דו כדור-עולם,
 פאַרשאַלטענער כישוף-קרייז, —
 כיוויל בויערן דיין גלי-בוזעם,
 כיוויל גרייכן ביז דיין אייז.

כיוויל דיינע וואַלקן טרייבן,
 דערגרונטן דיינע גרובנס, —
 כ'צעפליק דעם כישוף-קרייז,
 איך שזאַלט: קוואַדראַטן, קובן.

*

היידאַ, היידאַ, אין וועג!
 עקספרעס! דו מוזט מיך טראַגן, —
 איך וויל דעם רויטן זון-פלעק
 אין ווילד געיעג דעריאָגן.

מיר יאָגן טעג און נעכט,
 און שטעט און דערפער פינטלען!
 און פעלדער זע איך פלאַכן,
 און ס'שפיון רויטע שינדלען;

און ס'לויפן בויער, פערד,
 באַגנעטן, — קלויסטער-שפיצן, —
 איך בין אַליין אַ בליץ,
 צעבליץ זיך מיט די בליצן.

*

ביינאכט. עס קרייצט זיך אונזער שטרעקע.
שייד-וועג. האלט. דערגרייכט.
וואַקזאלן. — רעטעניש-קנוילן.
און ס'אָטעמט און עס לייכט.

אַ ווייט-געשפּאַגטע וועלבונג.
אַ שטאַלענער רעגן-בויגן.
מענטשן וואַרטן-דאָרט.
וואַרטן שטיל באַוויגן.

און ס'וועקט זיי אויף אַ קלונג.
און ס'וויגט זיי איין וואָס שטילעס. —
וואַקזאלן זענען אונזערע
נייע בתי-תפילות.

*

מיר פאַלן אויף די מערק.
אויף פלעצער, אין געדרענג.
מיר גייען זאָכט אַליין. —
וואָס איז אונז אַזוי ענג?

אַ קלאַמערן זיך און ווורצלען.
ווורצלען — לאָזן שפורן.
און אויפן שייד-וועג לוייערן.
און ס'רופן אונז נאָר הורן.

און מיר שפּאַנען אַלץ און שפּאַנען.
און פאַרומפן אינם שפּרייז. —
וועלט, דו כדור-עולם.
פאַרשאַלטענער כישוף-קרייז.

היידאָ! היידאָ! אין וועג!
 עקספרעס, דו מוזט מיך טראָגן;
 איך וויל דעם רויטן זון-פלעק
 אין ווילד געיעג דעריאָגן.
 (יום טוב אינדערוואָכן)

א ניסענזאָן / עס רירט זיך דער באַן...
 עס רירט זיך דער באַן; כימאך אַ פענצטערל אויף,
 און קוק אויף די פעלדער אַרויס;
 אַ בערגל, אַ בוים, און אַ בעטלער אַליין,
 און ערגעץ אַן איינזאַמע הויז.
 עס קומט פונם טויער אַ מיידל אַרויס,
 און לאָזט זיך צום ברונען אַוועק;
 אַ גוי פאַרט אַרויס מיטן וואָגן און פערד
 אויפן פייכטן און טויאיקן וועג.
 דער וואָגן — אַ הייסער; די פעלדער באַגרינט;
 דער הימל איז טיף און איז קלאָר;
 דער באַן פאַרט זיך ווייטער, און ס'בלייבט מיר
 אַ טרוים;
 אַ מיידל מיט גאַלדענע האַר...

ליכטיקע טעג

ליכטיקע טעג האָט דער זומער,
 דער ווינטער האָט אַוונטן פיל;
 זיצן זיך מיידלעך ביים פייער,
 שפינען דעם פלאַקס אין דער שטיל.

טרוימט דאָרטן איינע פון אירן,
 אַלט איז ער ניינצנטע יאָר.

געשטאַנען איז דער אַמבולאַנס

געשטאַנען איז דער אַמבולאַנס ביים טראָטוואַר :
 צוויי מענטשן האָבן אין אַ בעטל קאַלטערהייט אַרויסגעטראָגן
 אַן אומבאַקאַנטן, און אים שטיל אַריינגעלייגט אין וואָגן.
 די רעדער גומענע אַוועקגעקליקלט האָבן זיך אויף דער ערד.
 און ס'האַט קיין מענטש אַפילו נישט געוואוסט וואָס ס'האַט געטראָפן :
 עס זענען גאַס און מענטש אין מילדער, שטילער, רויקייט געשלאָפן
 און לאַנג געשטאַנען איז די נויט ביים טיר אַזוי פאַרקלערט.
 (1919)

מאָטעל סאַקציער / היים, מיין הפקרע

היים, מיין הפקרע — אַלטער, נישט טויגלעכער בעל-מום
 אויף ווייטע קרובים שענקונג צוגעוויינט זיך וואַרטן :
 פון יאָרן אָפגערויטע דאָ, אַ ווייטער, טויבער שזום
 גייט אויף אין מיר, דיין קינד — דעם איינגעשפאַרטן.

און ס'בלעטערט זיך אין מיין זכרון אויף אַ יעדער קער
 אויף מאָנטיקדיקער גאַס פאַרהאַוועטער, פון טראָט, פון שטייפן,
 ווו ס'האַט מיט פריער זאָרג מיין קינדערהייט זיך גענערט
 אין צאַפלעגיש פון פריצייטיקן רייפן.

איך האָב דיך אויך אַמאָל געשלאָסן און דערמאַנט
 מיט ווידערווילן, מיט רחמנות און מיט עקל
 אין ווייטע שטעט ווו כ'האַב אַ בינטל יאָר צעברעקלט.

נאָר עס וועט מיין נאָמען דיר נישט זיין צו שאַנד,
 שטעטל מיינס — ווו ס'האַבן זיך ווי ווייסע לעמער קוטשעראַווע
 מיינע יונגע זעאונגען געפיטערט — בידנע לעאַווע...

מיך הארט נישט

מיך הארט נישט טאָמער וועט אַ לייַדאַק גראָב, פּערווערן,
פּסלען, משפּטן מיין יונגן פּערן
דורך וועלכן ס'האָט דאָס בילד (וואָס אים דעם קונסט-מפּונג
העסלעך)
פון ברודנע ארבעטער-קוואַרטאַלן, אַרעמקייט און הונגער-געסלעך
זיך ווי דורך אַ פּריזמע דורגעבראַכן.

און נישט כּדאי מען זאָל ווי טענצערינס מיט ווייכע גומי-קנאַכן,
ווי אַ מוזיק-האַל-וועדעט מיר אַפּלאַדירן אין באַגייסטערונג-דעליר,
פון דער אומרויק-פּאַרווירטער צייט, מיט פּראָלעטאַרישער מאַגיר,
האָב געקליבן מיינע טעמעס, אינספּיראַציע-קוועלן,
און זיי זאָרגפול אויפגעצילעט אויף אַ גראַם אַריגינעלן.

נאָר מיין נאָמען, וואָס אי פּיינט, אי פּריינט געהאַט, ענטוויאַסטן,
אין די שטעט וווּ כּילעג אַזויפיל תּעניתים פּאַסטן
מערער פון אַ צדיק וואָס צו גאָט זיך חנפּעט, אַן אַסקעט, —
אויב מיין נאָמען ווי אַ שיף מיט הויכע מאַסטן וועט,
מיט אַנדערע אַ סך, אין די שטורעמדיקע וואַסערן פון לעבן
דערשווימען צו די בלויע האַפּנס פון שפּעטערע עפּאָכן,
וועט זיך דאָן פּאַרטראַכטן אפשר ווער, אַז מיר האָבן זיך גיט
נאָכגעגעבן
דעם שקיעה-גייסט פון צייט, דער צייט פון שווערע איבערבאַרן.
(דערפּאַר...)

אברהם סוצקעווער / מיט פאַרקאַשערטע אַרבל

אַ דאָרט, וווּ דער טאָג זיינע פּאַרבן
צינדט אַן איבער טאָלן און בערג,
שטיי איך מיט פאַרקאַשערטע אַרבל
און שאַף מיר מיין זינגענדיק ווערק.

פון שטראלכעלעך, קלאנגען, סיגנאלן,
פון זעאוונגען זוניק געזען,
הויבט מיך אָן פּלוצים באַפּאלן
דער ווונדער פון העלן געשען.

אין אָנהויב איז אַלץ מיט טומאַנען,
אין אָנהויב איז גאַרנישט ניטאָ ;
ביזקל — איך ווייס נישט פּונדאַנען —
הילט זיך דער הימל אין בלאָ.

און דורך אַנטפּלעקטע געוועבן
ווי ס'פורעמט זיך אויס דאָס באַשאַף,
פּלאַטערט אַריינעט דאָס לעבן
וויליונגעריש, ליכטיק און בראַוו.

עס טוען אַ פּאָך זיינע פּליגל
אַזוי ווי אַ גאַלדענע שער, —
ביז אויך יעדער שלייער און ריגל
פּאַלט אָפּ און פּאַרצוימט שוין נישט מער.

ביז אויך מיין פּאַרבענקטע אַליינקייט
וואַכט אויף אין דער פּריידיקער מי ;
און כּוואַרצל זיך איין אין דער שיינקייט
אַזוי ווי אַ בוים אין געבלי.

ווי פּידעלעך, גאַלדענע, בלויע
צעהענגען זיך רגעס אין שייך,
דאָס האַרץ טוט אַ שפרונג און אַ וואַיע
אין אַפּענעם לעבן אַריין...

און פון האַריוואַנטן פון רונדע,
זע איך : עס וואַקסט, עפעס העלט.

א זון. א געזאנג. העלער-ווינדער.
א וואלד. א מדינה. א וועלט!

בריליאנטענע שטילקייט. עס גאפן
די אויגן אין ראָזעוון בלענד.
— האָב איך עס אליין איצט באַשאַפן.
אליין, מיט די אייגענע הענט?...

היינט האָט זיך מיין צימערל

היינט האָט זיך מיין צימערל צעשמעקט מיט ווייטע קנאַספּן.
א ליבשאַפט אַ בלוי-אויגיקע האָט אָנגעקלאַפט אין שויב.
פון די טיפּסטע טיפּענישן, אומבאַקאַנטסטע וויאַרסטן.
האָבן קוואַלן ריזלדיקע זיך געטאַן אַ הויב
און אָנגעטרונקען זיך מיט נייעם גלויבן.
באַלד האָט מיך אַ מערצוויגט פאַרן טשוב
ווי אַ פּאָן אַ ריס געטאַן פון שטוב.
און כ'האָב דערזען די גרויסקייט פון אַ גרעזל.
וואָס לוגט אַרויס פון שנייען

ווי אַ שוואַלב.

ווי קליין בין איך אַנטקעגן אים, אַ וואַלד!

און ס'האָט אין מיינע וויינענדיקע האָר אַרומגעשטיפּט אַ שטראַכל
ווי אַ העזל...

(1936)

און אַזוי זאָלסטו ריידן צום יתום

...און אַזוי זאָלסטו ריידן צום יתום
ווען יענער וועט הייבן פאַרחלשטע פּויסטן
און פּרעגן: ווער בין איך?

— דיין טאַטע האָט גלייביק פאַרהויבן זיין קאַפּ...
איבער אים איז אַרבער אַ פּינצטער געפלייך

מיט קאָכיקן אַש
 און צעשמאַלצענעם שוועבל.
 און מיטגעשלעפט אים.
 זיין ווייב,
 זיינע קינדער,
 שול און בית-עולם.
 און מיטגעשלעפט אויך די פאַרגאַנגענע דורות.
 און די וואָס באַהאַלטן
 אין טראַכט פון דער צוקונפט...
 ווייל דער וואָס קומט אום
 דערהרגעט די דורות
 וואָס יוירן אין אים
 און וואַרטן אויף אויסלייזן —
 נאָר דו ביסט געבליבן.
 ביסטו דער ירשן :
 אַ זאַמענדל קדושה אין ווינטישע פינגער
 פאַרברעקלט אויף שטיינערדיק-חרובע פעלדער — — —

אַ טיילכל, וואָס איז
 אַ פאַרקלענערטע גאַנצקייט.

און אויב ער וועט פרעגן :
 — און ווי איז מײן נאָמען ?
 ענטפער דעם יתום :

— דיין נאָמען איז פּאַלק.
 ווייל אַזוי האָט געהייסן דיין בערדיקער זיידע
 אין אייביקן וואָגל אויף הינטישע וועגן...
 און ווייל אין דיין טראַפּן
 ראַנגלען זיך וועלטן.
 און פעלקער דיך שלאָנגדיק
 ווערן געשלאָגן

און פאלן געבלענדטע
 אויף אייגענע שווערן —
 איז וועב אין די נאכטיקע פרעמדן
 דיין פרילינג.
 ריין ווי א קוואל
 קעגן ליכט פון באגינען.
 ווייל דו ביסט א בלוטיקער נס
 און אלצייטיק —

א טיילכל, וואָס איז
 אַ פאַרקלענערטע גאַנצקייט — — —

און אויב ער וועט פרעגן:
 — פאַר וועמען ?
 איז ענטפער:
 — פאַר יענע, וואָס וואָרצלען אַרויס פון דיין האַרצן
 און וועלן דעם גייסט פון מיליאָנען
 פאַרוואַנדלען
 אין אַ וואַרעמער היים
 פאַר אַלע יתומים...
 פאַר די, וואָס אליין וועלן קנעטן דעם גורל
 נאָך אייגענעם חלום
 נאָך אייגענעם פורעם...
 און דו, וואָס דיין נאָמען איז פאַלק-
 און דיין פנים —
 אַ חרובע נעסט
 אָן פייגל,
 אָן טענער, —
 קלעטער אַרויף אויף די טרעפּ פון דער נאַכט,
 באַגעגן דעם אויפנאַנג
 און שריי אים אַנטקעגן:
 — רייניק מיך זון אויף דאָס ניי

און זיי מוחל.

אלץ וואָס געווען איז דעם גורלס אַ טעות.

— — — — —
 כ'ועל צוגרייטן אמתע טעג אָנשטאָט קברים.
 כ'ועל אויסבויען אייגענע שטעט מיט מיין אָרעם.
 און דאָרטן וועט קימען די אייביקייט וווינען
 און טעג וועלן לייכטן אין גילדענע קרוינען !
 (די פעסטונג)

י. י. סיגאל / דאָרף

קליין וואַסערל אונטערן גריין-פּוס פּונם באַרג,
 איך וועל מיט דיר אַוועקגיין גוט-זיין,
 טיילן שעפטשענישן, ווינטער-ווערטער,
 די שעהן און די גראָזן און די ווינטמילן,
 וואָס אַרבעטן אַ גאַנצן אָסיען
 כ'ויל האָבן איבער זיך און אַרום זיך
 אַ רוחבות פון בייטאָג און הימלטיפן.
 אין איידער כ'גיי אַריין אין שאָטן פון פּאַרנאַכט,
 זען די וועלט זיך שפּילן קינדערש, חלומדיק, גאַלדיק,
 און ווען דאָס גאַלד נעמט אויסגיין,
 אַריינטרעטן מיט פּאַרכטקייט
 אין בלויען קאָרידאָר פּונם פּאַרנאַכט
 און ווייטער טונקלער טרעטן אין די טונקלקייטן
 קליין וואַסערל איבער דער אומענדלעכער רו און ערד.
 אַלע וועלדער שלאָפן.
 אַלע פעלדער רוען.
 אַלע ערדן ליגן שטיל.
 און מיר ביידע גייען, גייען,
 גייען זיי פּאַרביי.

ווהין גייען מיר ?

צו די בערג.

צו די שטילסטע בערג.

צו די אַלטסטע וועלדער.

צו די ברעגן וועלט.

(1946)

א י י ב י ק

די טרערן ליגן קאלט אויף די ינע באַקן.

אן טרייסט. אייביק, אייביק צוויי

דו זעסט קוים און דיין קינד ווערט גרויס.

און דיין קליינע שטאַט ווערט גרויס.

די אַלטקייט פון דער צייט

וועבט שנינוועבס אַרום דיר

און פאַרווינקלט דיר.

און פון אַיונט און אַוונטן

גייען מענטשן גאָך מענטשן.

אין אַלע הייזער שטאַרבט מען.

אַלע דערוואַרטונגען קומען קרום.

אַלע אויסגעגלייכטע וועגן

פאַרווילדעווען צוריק אין חורבות.

פאַרשטיל דיין האַרץ.

איינמאַל אין אַ יאָרטוונט

פליט דורך אַ מלאך איבערן הימל.

אַלטע יידן זענען צוגעווינט צו גאָט.

צו דער וועלט, ווי צו אַן אַלטגעזעסענער שטאַט

און אויך זיי
בלייבן צאמאל פארשוויגן פון ספקות.

אין אלע הייזער שטארבט מען
און — אלע דעכער סארבט מען
לפנור פריילינג אין רוים און גרין.
און זי זון — די גרויסע גאלדענע בין
גוט אייביק איר ווארעמען האָניק
צו די קינדער פון ערד.

(1928)

אין האַלבלייכט

עס וועט נאָך דאָ גלייבן אַ שטיבל
ווי עטלעכע אַרימעלייט.
וועלן זיך קומען דערוואַרעמען
מיט מעשות פון יענער זייט צייט.

אַ צדיק פון פרייד און יום־טוב
האָט האַפנונג געבראַכט פאַרן דור.
ווי לאַנג האָט געדויערט דער יום־טוב זי
דאַכט זיך דרייצענדליק יאָר.

און נאָכדעם פלעגט דער צדיק דער גוטער
זיך ווייניקער ווייזן אין גאַס.
דער ליכטיקער שטערן — אין קנייטשן,
דער קאָפּ און די באַרד גראָער אַט.

דער רוקן געבוירן צביטל,
אַן אומצעטיקן שטערן אין האַנט.
און לאַנגלאַנגע שעהן זיך ווייגן
מיטן עלנטן פנים צום וואַנט.

מ'האָט מורא געהאַט פּרעגן דעם צדיק
וואָס ס'איז געשען און פאַר וואָס.
דער בוים האָט געוואָרפן די בלעטער,
האָט געל זיך געלאָשן דאָס גראָז.

דריי טעג מיט אַ וויינענדיקן רעגן
און נאָכדעם אַ טאָג מיט טומאַן.
און וואָכעדיק שווער איז געוואָרן
אין ישוב אין שטילן אומאַן.

אין שטוב פונם צדיק האָט געלבליך
געקאָפּטשעט אַ ליכטל אַ גרויס.
אַ ייד איז אין שטומקייט אַריין דאָרט
נאָך שטומער פון דאָרטן אַרויס.

ביים שטענדער אַליין מיט אַ ספר,
און דער הייליקער ספר — פאַרמאַכט.
איז געזעסן דער צדיק אַ שטומער
פון אינדערפרי ביז פאַרנאַכט.

געזעסן אַ יאָר נאָך אַ יאָר אַלץ
קיין וואָרט גיט אַרונטער פון ליפּ.
אַחוץ וואָס דער שטענדער דער אַלטער
פלעגט טאָן מיט די ביינער אַ סקריפּ.

נאָר יידן ווי תמיד, ווי תמיד,
פלעגן קומען — אַריין און אַרויס.
און זיצן אַ שעה אין טיף שווייגן
אין צדיקס פאַראַבלטן הויז.

און קוקן מיט ליבשאַפט און טרויער
אויף אים פונדערווייטנס ביים וואַנט.

און בענטשן די שעה פון זיין לעבן.
דעם שיין פון זיין בלייכער האנט.

דעם שאַטן וואָס הינטער אים דרימלט,
דעם שטויב וואָס פֿון אונטער זיין טראָט,
און האָפֿן מיט מורא און אומעט
אַז ווען עס איז וועט זיך דער סוד.

דער סוד פון זיין שווייגן טאָן-אַפּטאָן,
און אויפהייבן וועט ער זיין בליק,
און שמייכלעך צו זיי, אַ גוט-יום-טובּ!
און עפענען דעם ספר צוריק.

און אָנהייבן מיט אַזאַ ניגון
וואָס קיינער האָט נאָך ניט געהערט,
און אַלט־ניקע וועלן זיך וויגן
מיט זילבערנע הייליקע בערד.

און ער וועט אין מאַרק אויך אַרויסגיין
און ליכטיק וועט קלינגען זיין קול — — —
פֿאַרוואָס קאָן ניט נאָכאַמאָל ווערן
פון היינט אַ געבענטשטער אַמאָל!

פֿאַרוואָס קאָן אַ בוים נעמען גרינען
פונסניי איטלעך יאָר, איטלעך יאָר?
פֿאַרוואָס זאָל ניט אויפגעריכט ווערן
מיט בענטשונג דער אבלער דור?

פֿאַרוואָס קאָן דער טייך נאָכן ווינטער
זיך ווידער צעעפענען ברייט
און שטראָמען מיט פרישקייט און פרייקייט
און אַנטרינקן לאַנקע און בייט?

פארוואס קאן דער חלום דער יונגער
נאך אויפלויסטן ליכטיק און קלאַר
אין מיריקן דרימל פון זקן,
און נאָר אונזער אַרימער דור

קאן אַליץ זיך צו גאַרנישט דערוואַרטן,
און טליגט ווי אַ ספר פאַרמאַכט
פאַר אים אי די ערד, אי דער הימל
אין האַלבלעכט פון ערב, פאַרנאַכט ?

(1946)

חיים סעמיאטיצקי / פּרילינג

ס'האָט דער טאָג אָנגעדעקט
דאָס קלאַרע העמדל פון דער ערד, זי געגלעט.
ליגט זיך ערד צעטאוהט, הייל
אין איר שוואַרצער נאַקעטקייט,
און זאפט אַריין דאָס פוילעניש פון מיסט,
וואָס ליגט צעלייגט איבער איר.
אין אינגעווייז יורט די גרינע זאָג,
זויגט פון טונקעלע ערדישע ברוסטן,
און שפּאַרט אַרויס.

ווי גוט עס איז צו גיין

ווי גוט עס איז צו גיין אַליין
אויף וועגן אין די פאַרטאָגן,
צו זיין מיט פעלדער אין קוועלנדיקער יחידות. —
מען שפּירט, ווי מען איז מיט טאָג צוזאַמען
ביי אויף וועלט געקומען.
לייגסט צו אַן אויער צו דער ערד,
און הערסט, עס יורט

די אויגן זענען מורחט — ווו עס וויטלען
 זיך די טאָגן.
 די האָר — גראָזן, ווו עס הענגען שגירעלעך טוי.
 נישטאָ קיין ווייט.
 אויף די אַקסלען ליגן לייכט די וועגן.
 ביזן מזרח און מערב, צפון און דרום.
 כיגיב אַ סאַטש דער ערוי.
 ווי אויף אַ ברוידערשער פלייצע
 און זאָג:
 דו ביסט מיין!
 כיוועלי, ווי דו, צעוועלקן
 און, ווי דו, ווידער גרינען.
 (1935)

ווינצער-ליד

ס'האָבן וועגן מיט ווייט זיך צעבליט
 און אויסגעגליכן מיט פעלד.
 ביימער לאַכן העל, ווי קינדער, אָנגעטאָן אין גייע העמדלעך.
 שטערן שיינען, ווי אויסגעשלאָפן,
 און טייכן — וועלטט ווייגענדיקע אויגן —
 לאָזן אייוויקע ווייטע אַראָפּ
 פאַרן בלענדן פון שניי.
 ס'איז מסתם געווען אַ שרפה היינט אין מיטן נאַכט.
 איז וועלט אַרויסגעלאָפן אין בלויון קלאָרן העמד.

אויב ס'וועט הענגען אַ ליד אין מיר

אויב ס'וועט הענגען אַ ליד אין מיר,
 ווי אַ בלעטל אויפן בוים —
 ווער וועט דאָס אַראָשווייען?

דורך די שפּאַרונעס פון מיין טיר,
וועט אַריינבלאָזן אַ ווינט
און וועט זאָגן — שוין.

אַדער איינס וועט ווערן צייטיק,
ווי אַן עפל אויפן בוים,
אַ צווייטס — ווי אַ שוואַרצע פּלום.
וועט עס זיך אָפּרייסן
און זאָגן — כּווייל שוין זיין אַליין!

(אויסגעשטרעקטע הענט)

אַלטער עסעלין / קאַלידאָס קאַפּיש

דער טויט קומט אין אַרים הויז אַריין אַ זיכערער. —
ווי אַ גאַסט צו אייגענע — ער קלאַפט ניט אָן אין טיר,
ער איילט ניט און זאַמט זיך ניט.
און נעמט מיט פּעסטע הענט וואָס אים איז אָנגעגרייט.
נאָר ביים ערשטן זאַלפּ פון אויסגעפּראַלטע קעלן
וואָס שטרעמט מיט יאָמער פון דעם אַרימשטוב
און טראָגט זיך אין וויסטן חלל ביו דאָס האַרץ פון גאַט. —
בלייבט ער שטיין געפּלעפט און בויגט זיך אין חרטה:
דערפאַר טראָגט ער שטענדיק-שוואַרצע קליידער
און ווייסט ניט פון טרייסט און העלע מראה.
נאָר זויגלינג אין די שויסן
און קינדער אין די וויגן
באַקומען דעמאַלט קלאַרע ווייטזיכטיקע אויגן.
און זעען אים ווי אין אַ רעגנבוין.
צום ערשטן מאל דערהערן זיי זעם קול פון אמת
וואָס איז אייביק — ווי ערד און הימל.

(1930)

וואָס מ'זעט אין דער לבנה

צום וויפילטן מאָל דערקען איך אין דער לבנה
געזיכטער באַקאַנטע.

ערשט נעכטן געזען אַ שאַרפֿן פֿראַגל פֿון דאַנטע
אין אַ ראָם פֿון נענולע, באַזימט ווי אַ קירכנאיקאַנע.
ניט איינמאָל געזען אין פֿאַרביקע וואַלקנס מאַסיווע,
ביי אַן אַטאַנעם סערי, דעם מופֿלג רבי עקיבֿאָ —

דעם לייזונג־בלייכן שפּינגאָזע

אין גאָר זיין עלנט — זיין גלאַרי פֿאַזע...

איך האָב אין די וואַלקנס געזען אַזוי ווי מיזעט אויף אַ פּילם
מיין זיידן אין טלית און תּשילין:

שש — אין מפּטיקין,

ברוך הוא וברוך שמו. —

איך וואַרט אויף אַ נאַכט ווען דער הימל איז בלוי

שטערן — קרישטאָלענע שויבן,

לבנה פּלאַקערט דורך עמבער

און איך וועל דערווען אין פּראַק און צילינדער

דעם לאָרד משה לייבן:

— אַהאַ, אַהאַ אַ מענטש איז דאָ

וואָס מאַכט מען אין לאַנד פֿון לידער?

— ניט שלעכט, משה לייב, וועל איך זאָגן,

ניטאָ זיך אויף וואָס צו באַקלאַגן.

מישרייבט, וואָדען, מעט ניט שרייבן קיין לידער?

מיזערט בלויז אַ ביסעלע מירער.

כיבין לאַנג ניט געווען אויף דעם ווערטער־יאַריד

און איך ווייס ניט ווי הויך, צי גירעריק

דער קורס פֿון דער ניקערבאַקער גילדע האַלט

גאָר אין שטעטל אַדאָ בין איך שוין באַלד

דער לעצטער און איבעריק.

אז פאר לידער א פאק וואָס איך שרייב אין אַ מאָנאַט
 קלעקט ניט אפילו אויף קאָפּי מיט דאָ נאָט.
 אז אַרום און אַרום זענען מייגע פאַרער —
 אַ כּוּצן 'דוּשוואַיש רידער'
 אין ווערן ניט מערער.
 באַלד און אויך זיי וועלן פאַרן.
 צו אַלדע גוטע יאָרן —
 פאַר וועמען לידער ?

(1946)

י. פאפיערניקאָוו / ווי מען בייזערט זיך

ווי מען בייזערט זיך אויף אַ געליבטער
 און מען ווערט צו איר פון טענות אָנזעצונדן —
 בין איך, צווייטע היים מיינע,
 מיט דיר געוואָרן ברוגו,
 און אַ ברוגזער — מיט דיר מיין גורל שוין פאַרבונדן.

כ'האָב שוין מער און גאַרנישט אויסער — דיך,
 ס'איז הינטער מיר געריסן שוין די בריק,
 נישטאָ, נישטאָ שוין קיין צוריק
 צו אַליץ, וואָס כ'האָב געלָזט וווּ הינטער זיך.

און אפשר איז מיין אַלטע היים נישטאָ שוין מער, נישטאָ
 אַ חוץ די הענגענדיקע הימלען —
 גידעריק און גראָ,
 ווי אויסגערונען
 איכער אַלע מיינע נאָענטע און אייגענע,
 וואָס זוכן בלויז דעם אויסזעג צו געפונען,
 און ווי וויינענדיקע ווערפעס ביי די טייכן —

טראָגן זיי פאַרלוירענע קעפּט
צעשלאַגן, ווי פון שווערע דונער-קלעפּט...

נישטאָ, נישטאָ קיין צוריק,
און כּ האָב זיך, לאַנד, מיט דיר פאַרבונדן,
ווי מיט אַ באַנדאָזש אויף מיינע ווונדן.

... ר ר ר

ווי נעמט מען איצט אַ טאָג, ווי נעמט איצט אַ נאַכט
פון יענע טעג און נעכט, וואָס זענען דאָ אוועק,
ווי ס'וואַלט זיי אַ פּאַעט, אַ בעל-חלומות אויטגעטראַכט —
ווען הלום איז געווען ביי אים דאָס איינציקע פאַרמעג.

ווי נעמט מען זיי אַצינד, מיט זייער פאַרב און קלאַנג
פון גאַלר און זילבער, וואָס דערמאָנט נישט אָן קיין בעלט...
נאָר — פון אַזאָ בעלייטערט ליכט און פון אַזאָ בעזונג,
וואָס קומט פון איבערמענטשלעכקייט און טראַגט צו איבערוועלט.

ווי נעמט מען איצט די טעג, ווי נעמט איצט די נעכט,
וואָס זענען דאָ אוועק און האַבן בענקשאַפט בלוין
געלאָזט מיר דאָ נאָך זיך, געלאָזט, ווי אַ געטרייען קנעכט,
וואָס וואַכט און היט, און גייט פון הינטישער געטריישאַפט אויס...

* * *

פון גאַרנישט געוואַרעמט פון גאַרנישט דערהויבן —
ווי קען מען דען זינגען? ווי קען מען דאָן לויבן?
ווי קען אַ געוויקט זיך צעוואַקסן, צעבליען,
צו זון און צו בלאַקייט פון הימלען זיך ציען,
און טיף — אויך דעם וואַזאל אין דרייערד אַייזן שלאָגן —
צו קענען אַמאָל נאָך דעם שטאַם אויף זיך טראַגן;
ווי קען עס, אַז — ס'פאַלט נישט קיין טוי און קיין רעגן

אויף אים, אויסער: טרוקענער שטויב פון די וועגן.
און ס'טרוקענען אויס פאר דער צייט נאך, די בליטן
וואָס נעמען פארדארט און פאָרלשט זיך שיטן
און ווערן, ווי שטויב, פון די ווינטן געהויבן —

ווי קען מען דען זינגען? ווי קען מען דען לויבן?
(מיט לענדער גלייך)

דער באַרוועסער שיינקייט

לויב צו דיר —

באַרוועסע שיינקייט און אַרעם-קלייד, לויב!
מיין אונטערטעניקייט צו דייע פיס,
אויף וועמענס נאַקעטקייט עס רוט
דער דינער, ווייסער שטויב.

לויב צו דיר, כאָטש כ'בין דיר פרעמד,

און ווייס נישט אָן ביים טאַטן דייעם:

מלך „פאָן“ אין גרינעם מלכות —

בין איך דער געטרייסטער שומר;

אָן אין שאָטן פון אַ בוים

אונטער גרינע בלעטער-שירעמס —

היט איך אָפּ דיין אָנקומען פרימאָרגנס,

ווען צעשיטסט אין וואַלד

דיין זוניק געזאַנג,

און פלאָנטערסט אָפּ אין ווילדן גאַנג —

די שוואַרצע שלאַנגען-לאָקן פון די צווייגן...

לויב, מיין לויב דיר —

באַרוועסע שיינקייט אין אַרעם-קלייד!...

(פון ערשטן שניט)

ה י י ם

זאל עס זיין אין אַ לייזונטן צעלט,
 אין אַ כאַטקע פֿון שכר'י און פֿון לייב.
 זאל עס זיין, וווּ ס'זאל זיין אין דער וועלט. —
 נאָר, אָן אייגענע, וואַרעמע הייב.

לאַמיר וויסן וווּ כ'זאל נאָר נישט זיין,
 און ס'איז ערגעץ פֿאַרהאַן הינטער מיר,
 אַיז האַכ און פֿאַרמעג, וואָס איז מיין,
 און ס'דערוואַרט מיר אַ שוועל און אַ טיר.

און אַ פענצטער קוקט אויס מיך פֿון וועג,
 פֿאַרן פענצטער: אַ בוים און אַ באַנק,
 און אין שטוב: אַזאַ אַרעם פֿאַרמעג,
 וואָס איז ליב, ווי אַ טייער געשאַנק:

ס'ליגט די רון איבער אַלץ און אויף אַלץ,
 און דאָס אַלץ איז: אַ טיש און אַ בעט,
 אויפֿן טיש: ברויט, אַ מעסטעלע זאַלץ,
 און אַ מעסער, אויף שניידן צו זעט.

און אַ יום־טיב, איז: אונערקעט, קרויט,
 און עס קיצלט דער אַקרעפֿ אין נאָז,
 און מען כראַמקזט דאָס זייערס מיט ברויט,
 און ס'איז גוט, כאַטש מען ווייטש גיט מיט וואָס...

און ווען ס'פֿאַל'ט שוין דער טאָג אויף די פֿיס
 און צעלייגט ווי אַ שעפֿ זיך אַזוי —
 שלאָפט די נאַכט זיך אַרויך אַזוי זיס,
 ווי אויף נאָר־וואָס געקאָסעטן היי.

זאָל עס זיין אין אַ לייובטן צעלט,
 אין אַ כאַטקע פון שטרוי און פון לייב,
 זאָל עס זיין, וווּ ס'זאָל זיין אין דער וועלט, —
 נאָר, אַן אייגענע, וואַרעמע היים.
 (היימוויי)

צום מענטשלעכן וואָרט

וואָרט, דו וואָרט — אומשולדיק קינד,
 ווי קען מען זיך מיט דיר היינט צערטלען און שפּילן,
 אַז שטורעם גייט נאָך שטורעם, ווינט נאָך ווינט,
 און ס'פּאַלן און צעפּאַלן זיך אויף בלעטער-שטויב — געפּילן.

וואָרט, ווי גיט מען איצט זיך אָפּ מיט דיר,
 ווי קען מען האַרציקייט און וואַרעמקייט דיר שענקען,
 אַז — יעדער ריינסטער ווונטש בלייבט נאָר אויפן פּאַפּיר,
 און דער זכרון וויל דעם צוואַנג נישט געדענקען.

וואָרט, ווי זינגט מען איצטער אויס אַ ליד,
 אַז ס'זאָל נישט לייב און לעבן ווי אַלץ — פאַרלירן,
 אַז דו דאַרפסט זיין אַ מעסער און אַ שניט,
 וואָס זאָל דאָס האַרץ און דאָס געוויסן פון דער וועלט אויך — רירן.

וואָרט, ווי שוואַך דו ביסט אַנטקעגן נויט,
 ווי נישטיק אין פאַרגלייך מיט יענע מאַסן,
 וואָס זוילן דו זאָלסט בלייבן פשוט — ברויט
 פאַר די, וואָס לערנען זיך אין הונגער — האַסן.

וואָרט, דו וואָרט — אומשולדיק קינד,
 ווי קען מען איצט מיט דיר זיך צערטלען און זיך שפּילן,
 אַז שטורעם-ווינטן וואַיען ווי די הינט,
 און ס'פּאַלן און צעפּאַלן זיך אויף בלעטער-שטויב — געפּילן.
 (זאַר מיר און פאַר אַלע)

איציק פעפער / פייער

ס'איז יעדערן באשערט זיין ביסל פייער,
וואָס וואַרעמט און וואָס לייטערט און וואָס שטאַרקט
און וויל איז דעם וואָס האָט זיין פלאַמיקן צושטייער
פאַר קומענדיקע דורות נישט געקאָרגט.

ניט אַלע ווילן היינט זיך שוין פאַרגינען
צעפאַקלען זיך פאַר מאַרגנדיקע טעג.
זיי בלייבן בלויז דער רויך אין דעם באַגינען
זיי בלייבן בלויז דער רויך פונם געשלעג

אין איינעם גיט אַ בליץ, אַ בליץ אַ בלויער,
אַ בליץ — און ווערט מיט קאַלטן אַש באַשטי
און דאָס איז אַלץ, די שוואַרצע ראַם פון טרויער
באַריימלט זיין פאַרלאַשענעם געמיט.

אַ צווייטער טראַגט אַ פלעמעלע אַ קילינגט,
אַ רויקס, ווי אַ ליכט אויף אַ קאַמאָד —
עס וועלן האַרבסטן און עס קומען פּרילינגט,
דאָס פלעמל זעט מען ניט. עס איז אַ סוד.

און ווי אַ פּוסטע קאַנעץ צאַנקט דער דריטער,
ער טשאַדעט און אים דאַכט, אַז ער ברענט.
ווי אַרעם און ווי טונקל איז זיין ציטער
אויף שטילע בין השמשותדיקע ווענט.

אַ פּערטער רוישט מיט פלאַמענדיקן גאַרניט.
ער שפּריצט מיט פייערלעך אויף יעדן קער. —
נאָר ס'יאָגט אַ קעלט פון זיי, און ס'האַרט דיך אויף קיין האַר ניט,
ס'איז פייער-ווערק, וואָס שווינדלט, און ניט מער.

ווער דאָרף דעם רייטער, וואָס האָט אָפגערייטערט
און האַלט זיין ביסל פּייער אויף אַ שלאָס ?
אַ לויב צו די וואָס טראָגן צושייטערט
אין ווייסן צוליב וועמען, צוליב וואָס.

אַ לויב צו די, וואָס האָבן זייער פּייער
געוואָרפן אויף די וואָגשאַלן פון שטרייט,
וואָס האָבן זייער פּלאַמיקן צושייטערט
געשענקט דעם לאַנד, די דורות און דער צייט.

(שיין און אָפּשיין)

באַלאַדע וועגן דעם פּאַריאַריקן שניי און זיין וויסקייט

ווער געדענקט גיט דעם שניי, דעם פּאַרטרוימטן און קלאָרן,
דעם געבענטשטן, דעם לויטערן — פון פּאַריאַרן,
ווער געדענקט גיט דעם שניי ?
וויפל ליכטיקייט האָט ער צעזייט ביי די טירן,
וויפל זויבערן זילבער אויף וועגן פּאַרלירן ? —
ווער געדענקט גיט דעם שניי ?

זיין יאָנוואַריקער פּלאַם האָט געפּינקלט אין שויבן,
ס'האַט פון טאָלן פון שנייאיקע בערג זיך געהויבן
זיין יאָנוואַריקער פּלאַם,
ס'פּלעגן פּאַלן פון הויך גיט קיין שנייאיקע שטויבן
איבער פעלדער און וועלדער אויף פּליגל כּון טויבן —
זיין יאָנוואַריקער פּלאַם.

און מיט קאָווענעס־זאַפט האָט געשמעקט פון די ביימער,
ס'האַט פון וועגן געשמעקט מיט אַ שיין אַ געהיימער
און מיט קאָווענעס־זאַפט.

און אין שניי איז געוואָנגען אַנטקעגן מיין היים מיר,
און מיט ווייסקייט, מיט ריינקייט געשמעקט האָט דער שניי מיר,
און מיט קאַווענס-זאַפט.

ווי אַ רויך איז אַוועק יענער זילבערנער ווינטער,
זיין פאַרטייעטער סוד, אין די פרעסט אַ געשפינטער,
ווי אַ רויך איז אַוועק.
ס'ליגן גריבער ביים וועג, ווי די ליידיקע טינטערס,
און די רוי פון די כערג, און די רוי פון די צווינטערס,
ווי אַ רויך איז אַוועק.

טוט אַ קוק אויפן שניי, ווי ער ליגט איצט צעקנאָטן,
און מיט דייטשישע קויטיקע פגרים פאַרשאָטן,
טוט אַ קוק אויפן שניי. —
ס'האָט דער טויט אויף זיין זיידענע ווייסקייט געטראָטן
און מיט פלעקן באַזעצט האָט זיין ריינקייט דער שאָטן. —
טוט אַ קוק אויפן שניי !

איז דאָס היינטיקע יאָר דען אין שיין ניט געבוירן,
און ניט גרויס און ניט לויכטנדיק, ווי פאַריאָרן,
איז דאָס היינטיקע יאָר ?
איז דער שניי ניט געפאַלן פון הימל פון קלאָרן ?
זי אין ווייס-בלויע טעג ניט צעוויקלט געוואָרן
איז דאָס היינטיקע יאָר ?

ס'איז אַזוי, ס'איז אַזוי, נאָר דער וועג דער פאַרשניטער
איז אַן אַנדערער שוין, איז ניט דער, איז אַ צווייטער.
ס'איז אַזוי, ס'איז אַזוי,
און דער שניי ליגט פאַר אייזערנע טלאָען אַ גרייטער,
און דער שניי ליגט מיט ווייסקייט שוין לאַנג אַ צעשיידטער...
ס'איז אַזוי, ס'איז אַזוי.

קאָן דאָס זיין ? קאָן דאָס זיין ? איז דער שניי שוין צעגאנגען ?
 איז זיין ריינקייט אַ טרוים און זיין זון איז פאַרגאנגען ?
 קאָן דאָס זיין ? קאָן דאָס זיין ?
 האָבן שרים זיין ריינקייט אין נעצן געפאַנגען ?
 אין זיין ליכטיקער לואט קרעכצן תליות אויף שטאַנגען ?
 קאָן דאָס זיין ? קאָן דאָס זיין ?

בלוט אויף שניי, בלוט אויף שניי. גיי אַרויס אויף די וועגן —
 לויפן הויכע קורגאַנעס מיט בשורות אַנטקעגן :
 בלוט אויף שניי, בלוט אויף שניי.
 גיי אַרויס צו די בערג, גיי אַרויס צו די ברעגן,
 וואַרפט די ערד דיר אין פנים איר שרעקלעך פאַרמעגן :
 בלוט אויף שניי, בלוט אויף שניי.

ס'איז זיין ריינקייט פאַרשוועכט, ס'איז זיין זויבער פאַרשפיגן,
 אויף מיין אָרעמען שניי כלבים דייטשישע ליגן,
 ס'איז זיין ריינקייט פאַרשוועכט.
 און נבלות פון רוים אויף זיין רחבות זיך וויגן,
 ס'ליגן שטאַלענע שפאַרבערס — צעבראָכענע פליגל,
 ס'איז זיין ריינקייט פאַרשוועכט.

אויף זיין לויטערער פלאַך טאַנצן צינדער, פאַרברעכער,
 ס'פאלן קוילן פון ווענט, ס'פאלט דער אַש פון די דעכער
 אויף זיין לויטערער פלאַך,
 ס'קוקן פענצטער אין גאַס מיט די פינצטערע לעכער,
 ס'קריכן דייטשישע שלענג מיט פאַרבלוטיקטע בעכערס
 אויף זיין לויטערער פלאַך.

מיט פאַרבראָכענע הענט שטומען שנייאיקע ביימער
 און דורך ווינט און דורך נאַכט פאָכט מיין שטעטלטשע היים מיר
 מיט פאַרבראָכענע הענט.

סישרייט מיין דאָרף פון דער ווייט, ס'איז כאַקאנט דער געשריי מיר,
און מיין פאָטער איך זע אין דער פינצטערניש, ווי מיר —
מיט פאַרבראָכענע הענט.

מיין נקמה, שטיי אויף אויף גזלנים און רויבער,
יעדער סימן פון רו און פון דרעמל צעשוּיבער,
מיין נקמה, שטיי אויף!
ס'ליגן שנייען באַדעקט מיט אַ נאַכט מיט אַ טויבער,
עס בצמייקעט דער שיכורער דייטש זייער זויבער,
מיין נקמה, שטיי אויף!

ווי איך בענק נאָכן שניי, דעם פאַרטרוימטן און קלאָרן,
דעם געבענטשטן, דעם זויבערן, פון פאַריאָרן,
ווי איך בענק נאָכן שניי,
וואָס האָט ליכטיקייט בלויז אויף די פעלדער געבוירן,
וואָס האָט בלענדיקע וויסקייט געשענקט די קאַיאָרן,
ווי איך בענק נאָכן שניי.
(מ'חמה-באלאָרעס)

שאַטנס פון וואַרשעווער געטאָ

ז.

פאַרוואָס זענען פרות ניט גיפטיק ווי שנאה,
פאַרוואָס זענען גראָזן ניט רויטע נאָר גרינע?

דער הימל איז רויט שוין פון ערדישע פלאַמען,
און רויט איז די ערד שוין פון בלוט און פון בושה,
און רויט איז דער שוים אויף צעשוּיבערטע ימען,
וואָס האָבן ווי מענטשן פאַרלוירן די רו שוין.
און רויט זענען אויגן ביי אונזערע פרויען,
פון בלוט זענען רויט שוין אַפילו די טויען,
אַפילו די רעגנס, וואָס פאַלן אויף פלעיניען,
און רויט זענען אויגן ביי אונזערע פרויען.

וואָס שטומען און קאָנען דעם בראַך נישט באַוויינען.
 מען דאַרף נישט קיין טרערן. פון טרערן ווערט גרינגער.
 זאָל שווער זיין, ווי שווער איז די לופט אין אַ באַניע.
 זאָל שווער זיין דער בליי, וועלכער לויפט פון די פינגער
 אין נעסטן פון ביקסן, וואָס צילן אין שונא.
 זאָל שווער זיין די קללה, וואָס פאַלט אויף די שינאים.
 זאָל שווער זיין דער פויסט, וואָס צעפלעט די באַצווינגער.
 זאָל שטאַלץ זיין, זאָל שטאַרק זיין ביים יתום דאָס פנים.
 מען דאַרף נישט קיין טרערן. פון טרערן ווערט גרינגער.
 מיין אור-זיידע וואָלט די מלכושים צעריסן,
 מיט אַש זיינע קרויזן באַקרוינט וואָלט מיין זיידע,
 און איך האָב געירשנט דעם ריינעם געוויסן.
 דעם אַש און דעם טרויער פון ביידע, פון ביידע.
 מיין אור-זיידע וואָלט אויף די שייטערס געצאָרנט,
 אַ שווערד אין די הענט וואָלט גענומען מיין זיידע.
 און איך האָב געירשנט דורך טויזנטער יאָרן
 די שווערד און דעם צאָרן פון ביידע. פון ביידע.
 אַזא דער געבאָט איי, אַזא איז דער גורל —
 צו שטאַרבן אויף נאָכאַמאָל ווערן געבוירן.
 (שאַטנס פון וואַרשעווער נעמאָ)

יעקב פרידמאן / אין שויס פון תפארת

אין שויס פון תפארת
 וויגט דיין ליבשאפט דעם וואָלד,
 און ס'ריוולט דיין וויגליד —
 יאָרטווינטער אַלט.

איך ליג צווישן צמחים
 און האָרן, ווי עס קוועלט

דיין חסד, באַשעצער,
דורך אַלץ אין דער וועלט.

פון בראשית, מיר דוכט,
איך ליג דאָ אַזוי,
פאַרוואַקסן מיט צמח'ם,
מיט ווינט און מיט טוי.

איין בוים איז מיין האַנט,
אַ צווייטער — די פיס,
כ'בין ערד און בין טיך,
כ'בלי און איך פליס.

ס'איז אַלץ אַזוי פשוט,
מתיקותדיק קלאָר,
איך קען שוין די וועלט
הונדערט טויזנטער יאָר.

די ביינער אין קברים —
ס'איז מיין אייגן געביין,
די האָר אויף מיין גוף —
דער מאַך פונם שטיין.

דאָס גראָז איז מיין הויט,
און דער ווינט — מיין געבריל,
און אַלץ, וואָס געשעט דאָ,
איז במילא ווי כ'וויל.

און דיין חסד, ווי אַ גערטנער,
קומט יעדענע שעה,
צו זען און צו וואַכן,
צי כ'בלי און בין דאָ.

און קאַרמעט מיט ליכט מיך,
און מאַכט צייטיק אין מיר
מיין הייליקע שירה.
וואָס טוט צוויטן פאַר דיר...

וואָס באַגער איך דען מער?
נאָך איין תפילה פאַרנעם:
אַז צו שחרות וועט גיין
קאַיאָר דער בעל-שם.

צעהעלט און פאַרחידושט
די יצירה באַזען,
זאָל ער בלייבן אין גאַרטן
איבער מיר אויכעט שטיין.

און שעפטשען מיט ליבשאַפט
און פול מיט גענאָד:
ער האָט געפונען זיין שבת
אין מלכות אחר...

אַ לבנה-נאַכט אין מיין היים

ס'האָט לבנה מיט זילבערנע פינגער
אויפגעדעקט דעם קאַרשנבוים ביים שויב,
אין נעסט — צוויי שלאָפנדיקע שוואַלכן,
און אין טויבנשלאַק — אַ טורטלדיקע טויב...

שפעטער האָט זיך, אויפגעכאַפט מיין קישן מיר צוקאַפנס,
און איבער מיר די שפיצן פון קאַקטוס,
אַ דזשונגל-בילד האָט זיך געבלדיק צעשימערט,
און די מאַלפע די ווייסינקע פון גלאָז.

און פונקט אַנטקעגן — לודוויג וואַן בעטהאָוון,
ס'שטייט זיין ביוסט שטענדיק ביי מיין בעט...

איצט שפינט אַ שטראַל פון אים אַ וועג צום ווינקל.
ס'הענגט פון זיידן מיינעם דאָרטן דער פאַרטרעט.

מיין עלטער זיידע און לעבן אים די באַבע.
זיי גייען צו דער חופה צוריק מיט הונדערט יאָר.
איצט שטייט לבנה פונקט ביים וויגל, שטראַליק,
און באַשיינט מיין זונדעלעס לויכטנדיקע האָר.

זע, ווי זי האָט אָפגעווישט די גרענעצן פון צייטן,
ניט קיין דרייסיק, יאָרטוונטער כ'בין אַלט...
...ס'איז אַ נאַכט לבנהדיק ערגעץ אינם דזשונגל,
און איך אַ מאַלפע אויף אַ צווייגל אינם וואַלד...

ס'גייט דער שטורעם מיט בליצן דורך וועלדער,
און ס'ציטערן הירשן דערשראָקענע אין געביש...
אין אַ הייל אַ טונקלער, אַן אַלטער,
איך שטיי, אַ יעגער מיט אַ שפּיוז...

זע, ווי ס'לויפן יאָרן הונדערטער, טויונטער...
ביי קוואַלן רושיקע איך פאַשע שאָף און פיי...
ווערזשע האָט באַשאַפן די ערשטע פלייט פון פאַסטוך,
און צום ליד באַפוילן די פליגל שפּרייט און פליי...

ווי אַהין זשע הייבט דער פאַסטוך פאַרבענקטע זיינע אויגן?
ווי אַ אַדלער הייבט דאָס ליד זיך און ס'פלייט...
אין דזשונגל ערגעץ טאַנצט אַ מאַלפע איבער צווייגן
און אַנטקעגן שפאַנט בעטהאַוון מיט זיין ליד...

ער שפאַנט אין מיר... און אין מיר די מאַלפע,
אין מיר די וועלט און דורות-גאַנג...
אין מיר... אין מיר... ס'הויבט אָן טאַגן.
און איך בלייב אַליין מיט מיין געזאַנג...

פונם ציקל "בראשית"

רייד ניט דערזאָגטע.
 כ'האָב ליב ניט דערזאָגט.
 דאָס נאָך ניט דערטאָגטע
 איז טיפער פון טאָג.

סע בליט אין דער טונקל
 ווי אַ קנאָספּ ערשט ס'וואָרט.
 סע שוועבט איבער גרונטן
 דער גייסט אום פון גאָט.

ס'איז ערב בראשית
 און קיינער ניט ווייסט
 וואָסער וועלט ס'וועט פאַרמען
 צום ערשטן דער גייסט...

ס'ליגט דער בן-אָדם
 רוענקער ליים.
 און וואָרט אָו דער שאַפער
 זאָל קומען צו גיין.

ערגעץ בליט שוין אין בלויקייט
 און רייפט זיך ס'ליכט.
 דערווייל טראָגט דער שאַפער
 עס טיף גאָך אין זיך.

און זוכט ערשט די מראה
 אין טיפן פון נאָכט...
 הייליקע רגעס
 פון ערב באַשאַף...

(כתב-יד)

אהרן צייטלין / ליד וועגן לעצטן אינטערנאציאָנאַל

ווען אַלע וועלן האָבן אי די אַרבעט, אי די זעט —
וועט קומען אַ לענין פון די קראַנקע, בלינדע, פּאַליקע,
אין וועט זיך אָננעמען די קרווודע פון דעם מענטש, דעם קאַליקע,
און וועט ווערן דער גערעכטיקייטס גרעסטער פּאָעט.

קאַפּיטאַל וועט דאַן ליגן געהרגעט —
וועט ער פירן מחנות קעגן אַרבעט,
ווי איצט פירט מען מחנות קעגן קאַפּיטאַל.

און זיין וועט דאָס דער לעצטער אינטערנאציאָנאַל,
אינטערנאציאָנאַל פון מענטש דעם קאַליקע,
פון קראַנקע, בלינדע, פּאַליקע,
און דיכטער, וואָס ווילן נישט אַרבעטן, נאָר זינגען,
זינגען און לאָזן ספירהדיקע רינגען
איבער אומבאַקאַנטע וואַסערן.

פאַרנעמט דאָס ליד פון לעצטן אינטערנאציאָנאַל,
אינטערנאציאָנאַל פון די, וואָס קענען נישט
און זיי, וואָס ווילן נישט
אין אַרבעט זיין געשפּאַנט.
פריצייטיק איז דאָס ליד און אפשר נישט.

אַ מענטש וועט קומען צום סוף פון די טעג,
אַ שונא פון דער מי,
און אויפבוטעווען וועט ער אַלע די,
וואָס טראָגן גאָלד און ווערן פאַררעכנט צו שמעלץ —
די נישט-אַרבעטער דער וועלטס.
און אַזוי וועט זאָגן דער פירער דער לעצטער:
אַרבעט איז טאַכטער דעם קאַפּיטאַלס,
אַרבעט איז נישט ציל.

אַרבעט איז נאָר — וועג צום שפּיל.
צו פרייער, העכסטער שפּיל פאַר גאָט.

און גיין וועלן מחנות פון שטעט צו שטעט,
און פון שטעט צו שטעט וועלן מחנות שרייען:
מיר ווילן גליק,
מיר ווילן גליק,
מיר ווילן גליק.

אַהער צוריק, אַהער צוריק, אַהער צוריק
אויגן, הענט, פיס, פריידן,
גן-עדן!

אין וואַלקנס און ימען שפּאַלט דער גוואַלד,
און גאָט אַליין מוז נידערן
און אָננעמען געשטאַלט.
אין אַ לבוש, געהאַפּטן פון נשמות און פון שטערן
קומט ער אַרויס
צו די רעוואָלוציאָנערן,
און ער עפנט, דער בלעז פון וועלטן, זיין שייער,
און אַלע זיינע גיטער,
צעגט ער:

דעם בלינדן — אַן אויג פון פייער,
דעם שטאַמלער — די שאַרפּסטע פון צונגען,
דעם חולי-גופל — אַ דעמבענע גלייַקייט,
דעם דיכטער — אַ ליד ביז איצט נישט געוונגען
איטלעכער עקרה — איר קינד,
איטלעכן גולם — זיין מהרל...

אַט דאָס איז ס'ליד פון העכסטן,
לעצטן און גערעכטסטן
אינטערנאַציאָנאַל.

ה א מ ל ע ט

וויל אייך, דורות פון פריער, איר דורות פאר מיר,
פון טויט באצווונגענע, שטאלצע באצווינגער!

מיר, צווישן נישט-זיין און זיין,
ריבען די טעג אויס, ווי זאמד צווישן פינגער.

וויל דיר פאטער! געשטארבן אויף זיכער — געלעבט אויף אן אמת
בין איך דעם לעבנס? דעם טויטס?
איך דיין זון, האָב פאָרגעסן שוין וועמענס.

וויל דיר, פאטער, געהרגעטער, וויל אייך, איר דורות פאר מיר!
שווייגט און מאַנט נישט קיין מעשים פון מיר, גאָטס צעבראָכן געשיר.

ווי אַ משוגענע פרוי,

דעם קאָפּ באַנדאָזשירט מיט גאָסע טיכער,

איז מיר אַנטקעגנגעקומען די וועלט

(1932)

פון צווישן ביכער.

דאָס פענצטער

דער שטיין ביים וועג, אָט דער אַלטער תּם —

זיין יחוס ווייס איך, איך קען זיין שטאַם:

פלאַם זיין ברודער, זיין טאַטע — דער ים.

אָט דער איינזאַמער בוים, דער פאַרשטאַרטער רוף,

דער פאַרגליווערטער פּלי — ער איז אַ פּרוּוו

צו פאַרוואַנדלן גאָטס וואָרט אין אַ גרינעם גוף.

און איך, ווען איך שטיי און טו קוקן אויף זיי —

בין ס'פענצטער, דורך וואַנען גאָט קוקט אויף די צוויי.

איך בין נאָך גרעסער, געהיימער ווי זיי.

(1942)

אַמאָל אין אַ זומער

אין נאָך-מאַידאַנעק-יאָרן אָן גאָט
 זע איך אַמאָליקע יאָרן.
 אַמאָל אין אַ זומער זעמיר קאָ פּלאַצק
 איבער דער ווייסל געפּאָרן.
 קאָפּלאַצק מיט דער ווייסל געפּאָרן.

אַן איינציק כּמאַרעלע פּאָרט אין דער הייך —
 ווי קומט אַ ווייסל-פּיש אויבן?
 ס'כּמאַרעלע פּאָרט און די ווייסל פּאָרט.
 כּוואַליעס ווי סטאַדעס טויבן.
 אַ פּישל אַ פּריילעכס אויבן.

און איך אויפן דאַמפּערס דעק מיט איר.
 דער ליבסטער פּון וואַרשעווער טעכטער.
 זיין חופּה די בלויע שפּרייט גאָט איבער אונז.
 די זון ווי אַ טעלער צעברעכט ער.
 די זון אין דער ווייסל צעברעכט ער.

זאָל זיין מיט מזל! אויף שערבלעך זון.
 אויף זון-בראָך טוען מיר פּאָרן.
 און ווייסל-ווינט שפּילט, און אין העלס געהילט
 לויפן די גרינע ברעגעס.
 מיט זיי די גרינע רגעס.

גריין פינקלען די ברעגעס און ווייס איז דער טייך
 און אויגן האָט זי ברוינע —
 אין שענסטן פּאָלקס-ליד האָט ניט געגליט
 אַ פּאָר הייסע אויגן אַזוינע.
 גליקלעכע, ברעניקע ברוינע.

און אז מיר שווימען קא' ווארשע צוריק.
 פלאמט סוף טאָג איבער פוילן.
 די זון צינדט אין וואסער אַ גאָלדענע בריק
 און די בריק לויפט ווייט און פאַרהוילן
 צו ברעגעט — נישט ערד און נישט פוילן.

אַצינד בין איך ווייט אין נאכט פון דער צייט.
 אין נאכט פון מיין דור פאַרפאַרן.
 נאָר וויל איך — פאַר איר מיט דיר קא' פלאַצק
 ווי אין פאַרגאַנגענע יאָרן.
 די פאַרב-און-קלאַנגענע יאָרן.

איך, דו און די ווייסל — מיר פאַר' מיר קא' פלאַצק.
 וויל איך — ווערט עס פאַראַניק.
 כאַטש דו ביסט נישטאָ און נישטאָ מיין פאַלק
 און דער סוף איז געווען מאַידאַנעק.
 וויל איך — ווערט עס פאַראַניק.

פאַרוואָס פאַראַניקט אין מיר יענער טאָג ?
 פאַרוואָס איז ער אייביק אַצינדיק ?
 אין גייסט איז מאַידאַנעק אויך נישט דער סוף —
 אין אים איז גאָרנישט פאַרשווינדיק.
 אין אים איז גאָרנישט פאַרשווינדיק.

אַלץ אַצינדיקט — און וואָס איז סוף ?
 שטיל ווערט אין איך פרעג עס.
 און פאַר מיין בליק נעמט לויפן אַ בריק —
 זי לויפט צו געהיימע ברעגעט.
 ווי די בריק, וואָס די זון האָט געצונדן אין טייך
 אויפן וועג צווישן פלאַצק און ווארשע.

(1946)

רחל ה. קארן / פארוויאנעטער פרילינג

I.

געדענקסט, כ'האב דיר געזאגט אמאל
 אין א פרעמדער שטאט,
 אויף א טונקלער גאס.
 מיט ליפן איינגעקלעמט פון אנונגספולן האַס.
 ביסט מיין אומגליק.
 האַסט געלאַכט
 און אין קרייז פון דיין לאַכן
 מיין אומרו פאַרשלאָסן.
 נאָר זינט יענעם פאַרבאָכט
 קוק איך אַלץ אויף מיין האַנט און טראַכט
 און זוך די גורל-וועגן,
 וואָס האָבן דיך געשטעלט מיר אַנטקעגן
 אין אַ גאָט-פאַרלאָזענער שעה.
 און פרעג ביי דער שאַרפער איינציקער ליניע,
 וואָס לויפט קווער אַדורך דורך דער גאַנצער דלאַניע.
 ווי אַ גילאָטינע,
 צי וועט זי קענען דורכשניידן דעם שטריק.
 מיט וועלכן כ'בין שקלאַפּיש געבונדן צו דיר
 מיט איין איינציקן צוק ?
 און אפשר וועלן מיר זאָגן ראָזע היעראַגליסן,
 ווער ס'האַט דיך גערופן
 צו מיין בלוט, צו מיין טרוים ?
 און אפשר ביסטו בלויז צופאַל
 ווי אין מיטן פעלד דער בוים,
 וואָס ווינט האַט פאַרזייעט זיין זאָמען ?
 איך ווייס עס נאָך אַלץ נישט,
 נאָר ווען כ'פאַרמאַך די האַנט.

הער איך.
ווי אַלע ליניעס פון מיין דלאָניע
לויפן זיך אין ווילדער שרעק צוזאַמען
און שטאַמלען. שעלטן. רופן
דיין נאַמען.

II.

טונקלע שאַטנס ליגן אונטער מייע אויגן.
ווי אַ הילפלאַז געבעט.
וואָס האָט אַלע ווערטער אויפן וועג פאַרלוירן.

כ'בין געוואָרן אַזוי שטיל.
ווי דער בוים פאַר אַ שטורם.
יעדע צערטלעכקייט, וועלכע ס'אַנט נאָר מיין בלוט
האַלט איך גרייט פאַר דיר
אונטער דער דינער הויט פון מייע שפיצנפינגער.
נאָר ס'ווייסט שוין מיין קישן, מיין שוועל, און מיין טיר
אַז ביסט נישט געקומען.
און אַפילו די אַלטע פלאַפערקע, די גאַס.
וואָס פרעגט אויס טאַגטעגלעך די קנאַפל פון שייך
— וווּהין און צו וועמען און נאָך וואָס אַזוי גיך? —
האַט דערקענט אַליין
אַן דעם מידן און היפלאָזן שריט.
אַז אויך היינט האָב איך געוואַרט אַ גאַנצן טאַג אומזיסט.

זענען אַלע שטערן פאַרלאָזן געוואָרן
פון יענער זייט וואַנט,
די נאַכט איז טרויעריק, שוואַרץ און אומבאַקאַנט.
נאָר ווי אַ רויטער שייך.
וואָס קען נישט אונטערגיין
הענגט נאָך אַליץ מיין האַרץ אויף דער קלאַמקע פון טיר

און צוקט ביי יעדן אומבאקאנטן שריט
און ווארט.

דו זאלסט עס נעמען אין דיין האנט.

III.

עס איז נאך אלץ דערזעלבער הימל איבער אונז,
ווי א כשוחפותריקער דאך —

און אפשר האָבן מיר צו גלייכערציט דערזען דעמזעלבן שטערן,
נאָר ס'ברעכט זיך אויף אַ פרעמדער טיר דיין שמאָלער שאָטן,
און ס'טרינקט אָן אַנדער קישן מייגע טרערן.

און מיינע ווערטער קענסטו אויך גישט הערן.
ווייל צען צי צוואַנציק הייזער טראָגן ווייטער נאָך אַוועק ווי ימען,
די גלאַטע טראַטואַרן ווערן, ווי די רעקינען
און קענען יעדן וועג אויף אייביק שוין פאַרצאַמען.

איך ווייס, דו ביסט מסתמא היינט מיין טיר פאַרבייגעאַנגען
און ווי אַ ווייטער, פרעמדער זי געמיטן.
און כאַטש ס'איז נאָך דערזעלבער הימל איבער אונז,
איז דאָך, ווי ס'וואַלטן גאַנצע וועלטן זיך געביטן.

IV.

עס איז מיר אַווי שווער און טרויעריק אָן דיר,
כ'וואַלט היינט געוואַלט כאַטש רעדן מיט דיין פריינט,
אַדער גיין מיט דער גאַס, וווּ דו האַסט געוויינט,
אפשר וועל איך נאָך ערגעץ אין ווינקל ביים טויער
טרעפן דיין שאָטן צוגעטוליעט צו דער גרויער מויער.

כ'וואַלט היינט געגאַנגען בעטלען אין דער גאַס
(און אפשר וואַלט מיר גראָד געשפילט דאָס גליק)
ביי אַלע די, וואָס האַסט אַמאָל כאַנגענט מיט אַ בליק,
און דיין גלייכגילטיקסטן, צושעליקן שמיכל
וואַלט איך אויסגענאַרט ביי זיי פאַר מיר צוריק.

און ווייס, כ' וואָלט היינט אַפילו ליב געהאַט די פרוי.
 וואָס איז דיר נאָענט געווען אַמאָל — און אויך אַפילו
 די, וואָס איז דיר נאָענט איצט.
 און ווי אַ שוועסטער וואָלט איך איר געזאָגט אַ וואָרט
 אַ טרייס, אַ גוטס,
 איך וואָלט מיין גאַנצן שטאַלץ געבינדן מיט אַ שקלאַפּנשנור —
 עס איז מיר אַזוי שווער און טרויעריק אָן דיר.
 (1933)

ביים מדברס ראַנד

די צוויי רעדער פון אַרבע ווי ווינט-מילן-פליגלען
 צעמאָלן דעם זאַמד און דעם שטויב און די לופט.
 אויף פעכערס פון שפּריכעס צוועלף חלקים פון הימל —
 באַפעכלען די אימה ביים וועגראַנד, וואָס שלאָפּט.

ווי אויסגעקראַכענע פעל פון גוסטיקער זיה
 איז דאָס אויסגעדעווערט-רויטע גראַז ביים זוימ.
 וווּ ס'עדותט זיך די שטילקייט פאַרן הימל
 מיטן אויסגעשטרעקטן פינגער פון אַ בוימ.

און ווייטער — בלוזי שאַקאַל-געוואָזי און ווייסע, שמאַלע שפור
 פון טרערן זאַלציקע נאָך אור-ים טיף און גלאַט
 און קעמלענס הויכע פיס, ווי זשאַווערדיקע וויינערס
 אויף מדברס ברייטן, ברוינעם ציפער-בלאַט.

די פרישע שפורן נאָך מיינע טרייט נעמען זיך אָן מיט בלוט
 פון זון, ווי מיילער אויפגעריסן, גרויליק שטאַר,
 זיי שרייען מיר נאָך אין איינזאַמקייט פאַרלאָזטע,
 ווען כ'גיי מיין שווערטן וועג צום לעצטן ברעג פון צער.

גענאַנגען איז אַזוי אַמאָל די דינסט הגר.
 געיאָגט דורך האַרינס צאָרן פון בעט, פון שטוב, פון שוועל.

בכדי עס זאל איר זון נישט זייען כגענס פעלד,
ניט שערן לייכטע וואל פון לעמערס ווייכער פעל.

סיזאלן די ברייטע אקסל פון אברהמס בכור
נישט זיין סכנה פארן שפעטלינג פון שרהס אייגן לייב,
איז אויפגעשטאנען זי, די מוטער פונם שטאם
קעגן דעם קרבן, וואס זי האט געבראכט אמאל אלס ווייב.

און ס'האט געמוזט אוועק די יונגע דינסט הגר —
זיך אפגעשטעלט א ווייל לעבן דעם לעצטן בוים,
זיך אין זיין שאטן איינגעהילט ווי אין א ווייכער שאל,
דער מדברס לעצטער טרייסט, איר אויסגעגרינטן טרוים.

גענאנגען איז אזוי יהודהס טאכטער, מרים,
וואס האט פארמאסטן זיך אין מוטערלעבן שטאלץ
אויף הימל פאר איר זון, — און ס'האט נביאיש-קלוג
געווארנט זי בשתיקה פון הפקר-בוים דאס האלץ.

דארט ווו ס'ענדיקט זיך דער איילבירט און דער וויין
און ס'לעשט זיך אויס אין זאמד דער בלאנדער צאפ פון וויין,
איז איר פון לעצטן בוים דער שאטן נאכגעלאפן
מיט די אויסגעשטרעקטע ארעמס פון א קרייץ.

און איך גיי דא די לעצטע פון א דור
וואס אויפגעמאנט האט ביי דער וועלט זיין חלק
פון הימל און פון ערד — דעם הימל, וואס צעאקערט
די באבעס מיט די תפילות זייערע פרום און הייליק.

פון ערד, וואס ס'האבן אור-זיידעס צעלייגט מיט שארפן פלוג
ביז צו דעם טיפסטן, שמעקעדיקסטן גרונט
און זיך פארקנסט מיט איר אויף לעבן און אויף טויט,
דורך שווייס און בלוט מיט איר באגנייט אויפסניי דעם בונד.

ס'האט אונטער פוילנס טאפאליעס אין אַוונטן פאַרטראַכטע זיך אויסגעהאַניקט זייער טרוים פון ווייטן לאַנד כנען און אין שבתים לויטער-מילדע זענען פון חניך אַרויס גלילער בערג זיך שפיגלען אינם סאַן

און ביי די וועגראַנדן פאַרטרוימטע אונטער ליפעס ביי לאַנעס הרעטשקע בליענדער און כוואַליענדיקן ווייץ האָט זיי באַנעגנט דער, וואָס האָט געברענגט צו שלעפן פון דאָרט דעם דורותיקן טרויער און דעם שווערן קרייץ.

זיין פנים אויסגעדאַרט דורך פיין, דורך ליבשאַפט קלוג, האָט נאָכגעשמיכלט זיי ביים שטילן זון-סאַרגין :
 „אויך מיך האָט דאָ אַהער געבראַכט גאַלאַטאַס וועג און גלייך ווי איר האָב איך געפינען דאָ אַ היים“.

ס'איז דורכגעאַקערט איצט די ערד מיטן געביין פון אַלע די, וואָס האָבן זי געבראַכן און פאַרווייט, וואָס האָבן פּרילינגס-צייט געגרוידזעט נייע פלויטן און חשוון-צייט דעם דאָך מיט פּרישן שטרוי באַנייט.

געבליבן זענען בלויז נאָך זיי אויף בוידעמס סערים און מעטריקעס פון קינדער ערגעץ אין אַ שאַנק, אַ בריוו, אַ ליר, וואָס קלאַפּט נאָך אויס דעם ריטס פון זייער בלוט און צייטיקט זיך מיט נישט פאַרענדיקטן, פאַרעקנטן געדאַנק.

פאַרוואַקסן זענען איצט די סטעזשקעס און די וועגן צו די בית-עלמינס אַלטע און צו די פּרישע קברים, אויף קבר-אכות קומט דאָ בלויז פּין צייט צו צייט דער ווינט פון מורח זייט, פון מערב זייט, פון צפון און פון דרום.

איז ער אַראָפּ פון קרייץ, דער לעצטער ייד פון געטאַ, בלאַנקעט אַרום אַליין צווישן די פּרישע קברים.

ס'באווייזט זיך דאָ און דאָרט זיין איינגעבויענער גוף
ווי אַ בוים, אָן אויסגעוואָרצלטער דורך דונער, בליץ און שטורעם'

ס'איז תפילותדיק זיין קול: 'כ'וויל ליגן דאָ מיט איך,
וואָס איר האָט מער פון מיר געליטן, שטיל און גלייביק
איר האָט פאַרשעמט מיין טויט מיט אייער מענטשלעך וויי,
טאָ בלייבן זאָל דער קרייץ פאַרשעמט און פוסט אויף אייביק...

...ווייט פון מיין לאַנד, איך גיי צום מדברדיקן ראַנד,
איך, די גראַע יורשטע פון זעקס מיליאָנען קברים
און הינטער מייע טריט, גלייך, ווי אַ מאַרטערראַד
דער קרייץ, דער קרייץ מיט זיינע איינגעבראָכענע אָרעמס.
(1944)

לייב קוויטקאָ / עשו

עשו,

באוואַקסענער, געבענטשט מיט שמעקנדיקן פעלד:
דיר קומט פון מיר אַ גרייזער חוב,
ער ליגט פאַרוונקען אין מיין טיף,
באַגראָבן אין מייע פאַרשאַטענע אוצרות...

עשו,

שטיל הינטער דייע פלייצעס,
שטיל האָב איך געזויגן די ריהות פון דיין מזל,
דאָס קרעפטיקע געטראַנק
פון דיר, עשו, שמעקנדיק פעלד.

עשו,

האַריקער, מיט בלינדן טאַטנס ברכה
אויף וואַלדן-קאָפּ,
אויף מילדן בלאַנדן...

עשו.

מאָן מיך ניט אַצינד... מאָן מיך ניט אַצינד...
 טראָפּווייז דיינס איז איינגעזונקען
 אין מיין גרייזן אומעט.
 טראָפּווייז — אויסגעוויכט
 מיט אַלע מיינע טויזנטער נשמות
 אויף אַש פון גענג.
 אויף אַש פון זיין...

עשו.

אויף ברייטן, ברייטן פיינען-פלאַך פון שימל-אוראַלט
 איז אויסגעשפיגט.
 אויסגעשטיקט.
 אויסגעשטריקט
 מיין אוראַלט האַרץ.
 מיין גרייזער טרוים.
 מיין טוגל-גלאנציק קוקן...
 זוך דאָרט, זוך...

עשו.

קער זיך אָפּ פון מיר צו דיינע שעפסעלעך, —
 צו דיינע שמעקנדיקע קינאַלן.
 לעג אַרויף דיין האַנט אויף זיי.
 דיין האַריק אַלטע האַנט...

(גריין גראָז)

א י ן פ ע ל ד

סע גייט אַוועק דער פאַסטעך מיט די שאַף —
 סע קומט אָן די לבנה מיט שטערן.
 דאָס הימל-פעלד איז גרויס, איז אָן אַ סוף.
 די שטערן פאַשען זיך ביז גרויס צו ווערן.

סע וויגט זיך אויף חדושים דער קאָמביין —
 ער שלעפט אויף זיך די שאַטנס פונם אָוונט.
 סע טוט אים אויס צוריק די העלע שיין,
 די לאַמפן-קייט, וואָס הענגט איבער אים נאָענט.

אַ פרישער אימבייט קומט, אַ פרישער פלייץ
 פון מענטשן פרישע אויפן פעלד צעגייט זיך.
 פון זאָנגען-קעפ זיי שאַפן בערג מיט ווייץ,
 זיי שיטן ווייץ, און ווייץ אין שיטן פרייט זיך.

סע גייט אַוועק פון הימל-פעלד צום סוף
 צוריק אַוועק לבנה מיט די שטערן.
 און ווידער קומט דער פאַסטען מיט די שאַף
 צו פאַשען זיי צו זעט ביז פעט צו ווערן.
 (נייע לירער)

משה קולבאק / רייסן

א

אַ, דער זיידע פון קאַבילניק איז אַ ייד אַ פשוטער,
 אַ פויער מיט אַ פעלץ און מיט אַ האַק און מיט אַ פערד...
 און מיינע זעכצן פעטערס און מיין טאַטע —
 יידן פראַסטע, יידן, ווי די שטיקער ערד,
 טרייבן פליטן אויף די טייכן, שלעפן קלעצער פון די וועלדער...
 און דעם גאַנצן טאַג געהאַרעוועט, ווי כלאַפעס,
 עסט מען וועטשערע פאַרנאַכט צוזאַמען פון איין שיסל,
 און מען פאַלט אַנידער אין די בעטן ווי די סנאַפעס.
 דער זיידע, אַ, דער זיידע קלעטערט קוים אַרויפֿעט אויפן אויוון,
 ער איז דער אַלטיטשקער ביים טיש אַנטשלאָפן שוין געוואָרן,
 גאַר די פיס — זיי ווייסן, פירן זיי אַליין אים אָפ צום אויוון...
 דעם זיידנס גוטע פיס, וואָס דינען אים פון כמה יאָרן...

ב

מען קאָסיעט היי...

אין פעלד האָט גענומען שוין ציען מיט נעפלען פון אָסיען...
 אַרויס איז דער זייער פאַרטאָג צום געמיינענדיגן דאָס היי אַראָפּקאָסיען,
 איז מען ביים שאַרען אויף טאָג שוין געווען בגילופין אַזוי
 ווי די אמתע קלעזמער.

מען האָט זיך צעשטעלט זאַלבעאַכצעט, דער זיידע בראש,
 און אַוועק איז אַ מזמור:

אַ שפּרייט, און אַ קער מיט די פלייצעס, אַ שווישט פונקט
 עס טאַנצן אין זומפ אַרום בליצן

פאַר דאָס שטיקעלע ברויט — האָט דער זיידע געזאָגט —
 מוז מען, קינדערלעך שוויצן...

און ס'האָבן זיך בלאַנקער די קאָסעס צעפלייט, די קאָפּאָטעס
 אַראָפּ מיט באַוואַקסענע גלידער.

אַזוי ווי די האַריקע יאָרלעס — אַ טאַטע אָן אַלטער מיט
 זיבעצן לייבלעכע ברידער...

עס צופון די קאָסעס, ס'צעשפּריצט זיך דער טוי, און עס פאַלן
 די גרעזער אויף גרעזער אַנדידער.

אַ פייגעלע זינגט אויף אַ נוס-בוים דערביי, און דער זיידע קאָן
 פשוט קיין אָרט גיט געפונען:

״וואָס זאָגסטו דערצו? נאָ דיר גאָר אַ קאַנאַריק, אַ חזן,
 איגמיטן דערינען...״

דאָ נעמט מען זיך טאָטשן די קאָסעס, פאַרויכערט מען, כאַפּט
 מען אַ זופעלע קוואַס פונם קריגל.

דערנאָך שטייט מען אויף מיט אַ קרעכץ... פאַמאָהיי באָך! אַ קלונג,
 און עס טוט זיך די קאָסע אַ שפיגל,

באווייזט זיך, פאַרשווינדט צווישן גראָ, טוט אַ בלאַנק —
 אַכצן קאָסעס כסדר ו...

און ס'בויען זיך זיכער די הענט, אַ, עס קנאַקן די שענקלען,
 און פעסט זיצט אַיעטוועדער גדר — — —

אזוי ביז דער עולם דערועט, ווי דער רויטער פארנאכט לייכט
 זיך אָפּ אין די קאָסעס,
 טוט חברה אַ שמיכל. מען זעט שוין דעם הערינג דעם ברייטן,
 דער באַבעשיס קען-סאלטענאָסעס,
 דערלאַנגט מען אַ נעם די קאָפּאָטעס, מע גייט און מע הערט
 צו די וואַכטלען, וואָס שרייען,
 מע גייט מיט די קאָסעס, פאַרלייגט אויף די פלייצעס, מע קוקט
 און מע שווייגט, ווי די שליעען...

ז.

די באַבעשי ע"ה איז אויסגעגאַנגען...

אז די באַבעשי די אַלטיטשקע איז אויסגעגאַנגען
 האָבן פייגעלעך געזונגען,
 ווייל מיט איר צדקה, מיט איר האַרץ דער גוטער
 האָט די וועלט געקלונגען.

און אז מען האָט די באַבעשי אַראָפּגעהויבן,
 האָט איעדערער געשוויגן,
 און אָן אַ קרעכץ האָט מען די גוטע אַלטיטשקע
 אויף דרערד געלאָזן ליגן.

עס איז דער זיידעניו אין שטוב אַרומגענאַנגען —
 אַ טויטער שאַרבן,
 ווייל ער, דער אַלטיטשקער, ער האָט איר צוגעזאָגט,
 אז ער וועט פריער שטאַרבן.

און אז מען האָט דעם בר-מינן אַראָפּגעפירט אין שטעטל
 האָט דער דאָרף געטרירערט:
 „ניעמא, ניעמא יוזש סטאַראָוי שליאַמיכע“
 און אויך דער פּאָפּ וואַסילי האָט באַדויערט...

נאָר אַז דער שמש האָט דאָס מעסערל אַרויסגעצויגן
 צו רייסן קריעה.
 דאָן האָבן זיך צעשריען, נעבעך, מיינע פעטערס.
 ווי די רוצחים פאָר דער תליה.

יב

דער זיידעניו קומט שטאַרבן...

גרוי, ווי אַ טויב, איז פאַרנאַכטלעך דער זיידע געקומען פון פעלד.
 צורעכט געמאַכט שטיל דעם געלעגער אין אָפגעזאָגט ווידוי.
 אין האַרצן צעזענגט זיך רויקערהייט מיט דער וועלט
 און דאָן צוגעשלאָסן, אָן כוונות, די אויגן די מידע...
 און ס'זענען די פעטערס געקומען צוקאָפּנס פון זיידן.
 אַראָפגעלאָזט טיף די באַוואַקסענע קעפּ און געשוויגן.
 ס'האָט עפעס פאַרשטשעמעט די הערצער און ניט געלאָזט ריידן.
 פאַרשטשעמעטע הערצער — אַ זיפּן ניט געקאָנט אַרויסקריגן...
 סאַמעלעך האָט דעמאָלט דער זיידע געעפנט די אויגן.
 ס'איז וואַרעם אַ שמייכעלע איבערגאַנגען זיין פנים.
 ער האָט זיך געזעצט אויפן בעט, קוים זיך איבערגעבויגן.
 אין אָט-וואָס דער זיידע האָט דעמאָלט גערעדט צו די בנינים:
 — דו, אַרטשע, מיין בכור, ביזט געווען דער יסור פון משפּחה!
 דער ערשטער אין פעלד און דער לעצטער געזעצט זיך צום טיש...
 די ערד האָט זיך וואַרעם צעעפנט פון אונטער דיין סאַכע.
 אזוי ווי די ערד זאָל דיין זאָמען זיין פרוכטבאַר און פריש...
 רחמיאל, ווער קאָן זיך מיט דיר אויף דער לאַנקע פאַרמעסטן!
 געווען איז דיין קאָסע אין גראָז, ווי אַ פלייצל פון פייער.
 דיך קענען די שלענג אין די זומפן, די פייגלען אין זייערע געסטן.
 די ברכה זאָל רוען ביי דיר אינם שטאַל און אין שיער!
 דו, שמוליע, דער טייך-מענטש, ניטאָ אויף דער וועלט אַזאַ גלייכן!
 באַשטענדיק דעם בוטש אויף די פלייצעס, באַשטענדיק אַ נאַסער

געשמעקט האָט מיט שוסן פון דיר, מיט דעם ריח פון שליים
 אין די טייכן.
 געבענטשט זאָלסטו זיין אויפן לאַנד, און געבענטשט — אויסן
 וואַסער ...!

ס'איז נאָכט צוגעפאלן. די רויטינקע שייבלעך פון כאַטע
 אין טונקלעניש האָבן געוואָרפן אַ שיין אויף דעם זיידן...
 עס האָבן געשטומט מיינע פעטערס, געשטומט האָט דער טאַטע
 און ניט געלאָזט פאלן אַ וואָרט פון זיין בענטשן און ריידן.
 דאָן האָט זיך דער זיידע צעזענגט... די גלידער צוזאַמענגענומען...
 און שטיל און אויף אייביק די אויגן די שטאַרע פאַרשלאָסן.
 געקוקט האָט דער עולם, געקוקט אויף דעם קערפער דעם שטומען
 און גאַרניש געזען און קיין איינציקע טרער ניט פאַרגאַסן...
 אַ פויגל האָט ערגעץ אין וואַלד אויסגעקלאָגט פאַר דער נאָכט
 זיינע ליידן.
 די לעצטע לוטשיגע אין כאַטע האָט קוים נאָך געגליט אין די פונקען.
 און ס'זענען די פעטערס געשטאַנען צוקאַפנס פון זיידן.
 די שווערע, באַוואַקסענע קעפּ אין די אַקסלען פאַרוונקען...

פונם ציקל בוניע און בערע: אונטער דער יאָדלע

די ברייטע נעכט, וואָס זינגען אָן אַ קול,
 ווי בלויער אייז אַריינגעפאַסט אין געגנט,
 ווען ביימער גרויען דורכזיכטיק און שמאַל,
 מיט ווייכן זילבערלעכן ליכט פאַררענגט...
 עס שטייט אַ יאָדלע אויפן באַרג, וואָס האָט
 מיט אַלץ זיך שוין געזענגט.

צוויי שאַטנס לאַנגע זיצן אונטער איר,
 און בלויו די טיפע, ביינע אויגן גליען :

פארגליווערטע און שטום, אן מינדסטן ריר,
מען זיצט און מען באוועגט נאָר מיט די וויען,
און שטייף, ווי מתים, איז מען, וואָס מען האָט זיי
אָפגעשריען...

א דאָרף אַ שטרויענער קריכט אונטן אינם טאָל
מיט דרעמלענדיקער כאַטע איבער כאַטע,
אין דער לבנה-נאַכט פון קילן, בלויען שטאָל
צעלייגט אויף אָפרו, ווי בהמות זאָטע ;
עס שלאָפט דאָס דערפל שטיל מיט די לבנהדיקע
שוין מאַטע.

און בוניע ביק שטרעקט אויס אַ ווילדע האַנט.
ער שעפטשעט האַלבע ווערטער, קוים צו הערן :
דו זעסט דעם דאָרף און אָט דאָס גאַנצע לאַנד ? ! —
דאָס פעלד אַרום וועט מאַרגן אונז געהערן — — —
דו, בערע, ווען ווערט טאָג ? דו, חבר, ווען גייט אויף
דער מאַרגנשטערן ? — —

נאָר מיט דעם קאָפּ פאָרגראַכן אין די קני
זיצט בערע קורץ און פינצטער, ווי אַ דאָרן ;
ער טראַכט פאָרטפּט, אַז ס'לוינט זיך ניט די מי
צו ווערן לכתחילה דאָ געבאָרן — —
דו עסט, דו טרינקסט און גאָרנישט, מען איז קיינמאָל
נאָך ניט זאָט געוואָרן.

און בוניע זאָגט : הער צו, דו נאָר, הער צו
דעם סוף פון מענטשנס שווערע ליידן — — —
ס'וועט שלאָפּן גראַם אַ לעמפערט מיט אַ קו
און ס'וועט אַ קינד זיך שפּילן מיט זיי ביידן ;
פריד וועט זיין, און זשאַווערן וועלן די מעסערס
אין די שיידן.

אזוי האָט ער געהלומט פון דער וועלט.
 גערעדט צום חבר וואָלד, צו די חברים שטערן,
 און צוגעפאלן איז ער צונג'ס פעלד,
 געקושט אים און געגאָסן טייכן טרערן :
 אָ, באַבעשי, סאַרלאָז אונז ניט אַליין
 אין שטרייט אין שווערן ! ...

ער האָט געוויינט. פון הימל אומגעריכט
 אַ ווייסער פידל איז אַרויסגעשוומען.
 ס'האָט אויסגעשפילט אַרום, פון שטיקער ליכט,
 אַ ווילדן ליד, אַ קאלטן און אַ שטומען —
 און בוניע ביק האָט עס געהערט, און חבר ביק
 האָט עס פאַרנומען.

דאָס ליד האָט איינגעזאָפט זיך אין זיין חויט ;
 ער האָט געהאַרעכט, געשטוינט און האַלב געשלאָסן,
 ערשט אויפגעכאַפט זיך מיט דעם מאָרגן-רויט
 האָט ער דערזען — אַן אומגליק האָט געטראַפן :
 ס'איז בערע ניט געווען. אין מיטן נאַכט איז ער,
 דער אומטרייער, אַנטלאָפן. — —

האָט בוניע דאָן געזיפצט : אויך, בערע, דו ? !
 אויך דו האָסט אונזער זאָך פאַרראָטן ?
 און פונם שטרייט איז ליבער דיר — די רוי ?
 ער האָט געשריגן מיט אַ קול אַ מאַטן :
 אָ, וויי צו אייך, אויף אַלע ווייכע סערענעס,
 אין אייער טאַטנס טאַטן ! ...

אַראָפּ איז ער אַן עלנטער פון באַרג,
 ווי ס'וואָלט זיך אָפגעטיילט פון בוים דער שאָטן.

פאַרוואַרפן ס'פעקל אויפן ברייטן קאַרק.
האַט ער געפאַרשקעט מיט די וואַנצן-דראַקטן,
געגאַנגען שטום און ס'האַט אין אים
דער כעס געזאָטן.

(פאַעמען און לידער)

אָ לבנה נאַכט

אין ווייטער שטילקייט שווימט די מלכת-שבא,
עס פינקלען אין דער נאַכט דער קילער אירע שלייערן —
חלומות פון דעם הימל-בלאָ...

און אָפגעלאָטענע לבנה-ליכט
טריפט זאַפטיק-קיל
אויף יעדן דערפעלע, וואָס דרעמלט איגדערשטיל...

און ס'רירט זיך אום אַ ווייכער שטראַל,
וואָס בינדט צונויף:
דאָס הינדעלע אין הויף,
דאָס פישעלע אין זיין געוועסער,
און ס'ווייסע לעמעלע אין שטאַל — — —

אין ווייטער שטילקייט שווימט די מלכת-שבא
פון אירע ציטערדיקע מירמל-שלעסער...
(נייע לידער)

א קושנירָאָוו / ווענט

מיר,
הויכע, האַרטע, פעסטע ווענט,
פאַראורטיילטע הערן און שטומען...
טויזנטער,
טויזנטער יאָרן מיר זענען געהאַרזאַם געווען:

געהערט און באַנומען! ...
 און שווייגנדיק.
 אין זיך דעם מורמל פון דורות געשטיקט...
 נאָר מער.
 מער וועלן מיר שוין נישט שווייגן...
 מיר הערן ;
 אַ שטייגן.
 אַ גרייפן.
 אַן אָפּקלאַנג
 פון שווערע.
 פון שטייפע.
 פון אייזערנע טריט...
 ס'גייט אַ גרויסער.
 אַ מעכטיקער.
 אַלץ, וואָס ערשט נעכטן
 געהערשט האָט
 ווי פעלן.
 ווי גראַניט, —
 טאַלט פאַר אים.
 קניט
 מיט ציטער און גרויל.
 — גיט אונז אַ מוילן...
 באַקלעפט און באַהענגט אונז
 מיט מענגעס אפישן.
 פלאַקאַטן און בלעטער...
 מיט זיי.
 ווי מיט ריזיקע גאַרגלען.
 וועלן מיר שרייען;
 מיר הערן —
 פעסטע, שווערע, זיגערישע טריט!

ה א ר ב ט

יעדער מענטש

פאר בענקשאפט האט אין הארץ א נעסט,

יעדער מענטש

איז פון דערמאָנונג ניט באַוואָרנט.

זי ווייל שפעטער האַרבסט איז שטרענג און שיין,

זי ווייל שפעטער האַרבסט דעם לעצטן גינגאַלד לעשט, —

האַב איך היינט דערמאָנט זיך אָן מיין היים,

היים מיינע, —

וואָהין כּוועל קיינמאָל שוין ניט פּאַרן.

אָ, מיין אַלטע היים צוקאָפּט פרעמדער גאַס,

וואָ הימל האָט געטריפּט מיט רו

אויף שטויב פון געסלעך,

אַלע שאַרפּשטיינער פון ליבע און פון האַס

האַבן אויסגעשאַרפּט אויף דיר אַ מעסער!

אַלע שטורעמס האָבן זיך געפּליקט

און צעזייט דיך,

און צעווייט דיך,

און מיט ערד פּאַרגלייכט...

דו וועסט שוין קיינמאָל,

קיינמאָל מיר ניט אויסשטרעקן די האַנט פון בריק

אויף אַריבערנעמען מיך צו זיך אַריבער טייך.

יענער טייך, —

קיינמאָל אין מיין האַרץ וועט זיך ניט שטילן

זיין צעשויםטער און פאַרפלייצנדער געוואָנג,

ווען ער פלעגט אין אָנגעדרייטע פּרילינגס

זיך אַרויסרייסן פון ברענעדיקער צוואָנג.

אפּשר איז ניט יעדן טייכן געגעבן

צו פאַרפלייצן און אַריבערשטייגן ברעג,
 נאָר פון דעמלט אָן
 בין איך אַליין פאַרסמט מיט שטרעבן,
 נאָר פון דעמלט אָן
 אַן אומרו מיך באַוועגט
 אויף פאַרפלייצן
 און אויף אויפצורייסן הרעבליעס.

אַזויפיל רו האָב איך צעשטויבט אויף ווינט,
 אַזויפיל רו אין אָנפלי פון געראַנגל ניט פאַרהיט
 און ניט געשווינט
 און ניט באַרעכנט! ...
 איז וואָס זשע מאָלט דערמאָנונג מיר אַצינד
 מיין שטילע היים, וואָס האָט אַמאָל געבליט
 מיט פלעקן פאַרביקע פון דעכער ?

מיין שטילע היים
 אין אָנקום פון פאַרנאַכט,
 און הימל טריפט אויף איר מיט לעצטער צאַרטקייט,
 און פענצטער האָבן זיך פאַרקוקט אויף שליאַץ
 אין אומרויקן אָנגעשטרענגטן וואַרטן.

גיין, ניט אַליין, ווי אָפגעשניטן גראָו, פאַרוועלקט,
 וואָס היים פאַרוואַרצלט טיף בין ביין,
 באַר וואָס איז היים,
 ווען גאַנצע וועלט
 ווערט ליב און ענג ווי היים ?

יענע דעכער האָבן אָפגעבליט,
 און מיט פייער און מיט רויך
 דאָס מויל פון געכט פאַרשטאַפט.

היים, מיין היים, זיין האָבן אָפגעבליט,
 בלויז שוואַרצער אַש פון זיי באַשאַטן האָט דיין קאַפּ!
 היינט וועל איך ניט לייקענען
 ניט פאַר זיך אַליין און ניט פאַר דיר;
 מיר האָט וויי געטאָן דיין גייגן זיך אין טונקל.
 נאָר דו וועסט קיינמאָל מיך ניט האָבן צווישן די,
 וועלכע רופן וויינען ווי אויף אומקום.

ניט צוריק איז בליק מיינער געווענדט איצט
 אויף צו זעען טייערס און געגאַרטס.
 און אויף שטילער שיין פון אַלטע פענצטער
 ציט מיך ניט צו וואַרעמען דאָס האַרץ.

האַרבסט איז איצט,
 אַזאַ שיינער, שטרענגער האַרבסט איז איצט.
 און לעצטער גינגאַלד
 האָט דאָס האַרץ צעמישט מיר,
 אין מיר
 אַ גייע שיין האָט היינט געטאָן אַ בליץ
 אויף דער ערד, פון טורעם אַגגעאַרישטער.

ס'איז שוין ווערט געווען,
 ס'איז געווען שוין ווערט
 זיך שטורעם אָפגעבן מיט פולן האַרצן,
 פאַר אַלץ, פאַר אַלץ, וואָס כּווע איצט אויף מיין ערד
 אין אַ טאָג אַזאַ
 אַ גאַלדענעם,
 אַ האַרבסטיקן.

(מורח און מערב)

יוסף קירמאן / פונם ציקל גויים: די פראָצעסיע

מאָרגן גייט מען ווידער מיט פענער און מיט בילדער הייליקע,
 אויסגעמאָלט מאַדאָנעס אויף געוועב,
 וואָס וויגן זיך צעהאַנגענע אויף שנירן אין אויף שטאַנגען —
 גאָלד צעוויגט.
 ס'פלאַטערן געווענדער פאַרביקע, ווי שלייערן צעוואָרפן,
 פאַרהילט, פאַרפוצט.

פון כלערליי קאָליר.
 און מיידלעך, ווייסע אויסגעצערט אין יאָך, טראָגן אים אַליין
 געקרייציקט אויף די הענט —
 פאַרמאַכן זיך די קראַמען דאָ און פאַרשליסן זיך מיט קונים
 דערשראָקענע

אין פינצטערניש פון קראַם פאַרמאַכט...
 און קולות קומען — ווייטע, וויינענדיק געצויגן אין געכעט:
 הייליקער, דיינע ווונדן טריפן נאָך אייביק נישט פאַרהיילט,
 פאַר אונזער פיין.

אין אונזער לעבן האָט דער גורל אונז גערודפסט, געפייניקטע
 פאַרשעמט.

גיב אונז רעגן, גיב אונז פרוכטבאַרקייט פון דיין גענאָד
 פאַר אונזער ברויט,

ווייל דער שווייס פון אונזער מי נעמט טריקענען, און אויפגיין
 וועלן זאָנגען לער!
 הייליקער, דו, וואָס דיינע הימלען גיבן טוי אין רעגן צו דער ערד,
 גיב דערלייטערונג צו אונז, גיב דאָס קול פון דונערן און בליץ
 צום פעלד.

אַז גערעטעניש זאָל זיין און זיס דער-טעם פון פרוכט
 מיט זאָפט אין מויל!

די שפע פון דיין האַנט זאָל גידערן אויף אונז און פול מאַכן
 די שיייערן צו זאָט.

הייליקער, דיינע ווונדן טריפן נאך, אייביק נישט פארהיילט,
 פאר אונזער פיין זי
 נאך ס'ברעכן זיך די קולות פון געבעט מיט א קלימפעריי פון
 שטעקעלעך, וואָס צימבלען אויף א פויק,
 און טויבן-איינ די טריט מיט דונערן פון קלעפּ ;
 די זון שטייט נידריק און מאַט, און איילט זיך איבער דעכלעך
 אַראָפּ צו גיין אין תהום
 און טונקלקייט נעמט פאלן פון אַלע ווענט.
 די לעצטע ציען דורך און בלעקעצן פארהלשטע מיט אָפּגעהאַקטע
 ווערטער אין דער שטים :
 -הייליקער, דיינע ווונדן טריפן נאך, אייביק נישט פארהיילט,
 פאר אונזער פיין !

פ א ר ט א ג

גרינע שינדל-דעכער — שמאַל און שיף אַרויפגעשפיצט — שטייען
 נידריק איינס צום אַנדערן פאַרדריקט
 און צוימען-איינ די טונקלקייט אין זיך — צום דורכפיר פון
 יעדער גאַס.
 פורן ציען זיך אויף רעדער סקריפיקע, מיט נידריקע פערד
 פאָרויס אין שפאַן.
 פון דערפער אָנגעפאַרן אין באַגינען פון דער שטאָט.
 און ס'דינגען גרינוואַרג ביי זיי, ביי די פויערן אין סוקמאַנעס
 געהילט.
 קריסטיוס יונגע נאָך, מיט אַרויפגעכאַפטע טיכער אויף די קעפּ;
 און מיט לויזע קליידער אויף דאַרע ציטריקע פיס.
 די הענט מיט טאַרבעס און מיט קעשעלעך פאַרנומען.
 לייגן אומרויק פון איין האַנט אין דער אַנדערער דאָס דראַכנע מינן
 ווייל די קינדער אינדערהיים וויגן זיך אַליין שלאָפּנדיקערהייט
 און די מענער זייערע זענען פרי, ווען דער מאָרגן האָט געבלויט,
 צו פאַרויכערטע פאַבריקן איילנדיק אַוועק.

די זון איז גאך ווייט הינטן דאָרט, אונטער אויסגעבלייכטע
הימלען אויף מזרח-זייט פאַררוקט
און וועט ערשט ווייזן זיך שפעט אין טאָג; פאַר צעעפנטע
שניט-קראָמען אין מאַרק
וועלן קרעמערקעס, מיט אַראָפּגעהאַנגענע פּנימער פון לאַנגן שלאָף,
זיצן פאַר די פּאָליצעס ביי זיך אין קראָם, אַריינגערוקט
אין דער טונקלקייט, בלאַס.
און רעדן שמיכלענדיק מיט זינגענדיקע רייד פאַר צוגעברענגטע
גראַשן-לייזעכץ.
וואָס שוויילן פון די הענט אין די שופּלאָדן אַריין.
אַ גוי, מיט אַן אָפּגעסמאַלעט פנים פון דער זון, וועט מעסטן
אַ לאַנגע בורקע
און פאַטשן דעם סוחר אויף דער האַנט דעם פרייז אין אויס-
געציילטע קלעפּ.
יידן וועלן אומפליען פון בויד צו בויד, פון בויד צו בויד,
ווי פלעדערמיז פליען נידריק ביים אויער פאַרביי.
און מיט אומרו אין די בערד זיך אָנזאָגן אַן אָנזאָג.
אַן ס'קומען ווידער אַן די גויים מיט קאַסעס און מיט העק.
און ביז די נאַכט וועט זיך צולייגן צו דר'ערד
און ברענגען אַלעמען צו זיכערקייט און היים,
וועט שטייגערן מהומה איבער קעפּ און לויערן מיט אימה
איבער זיי.
ווי ס'לויערט אַלע מאָל די שרעק אויף גויישע מערק...
(1928)

אונזער דאָך איז אַלט פון רעגן

שטערן גילדענע אין הימל, חושך שוואַרצע אויף דער ערד.
וועמען קומט די פרייד אַנטקעגן, וועמען איז דאָס גליק באַשערט?
וועמען פאַלט דער עול, דער שווערער, שווערע זאָרגן, אָפט געוויין
אונזער דאָך איז אַלט פון רעגן, רינען רינט דורך אים אַריין...

הארבסטיק לויפט דאָס וואָסער איצטער, אויך די בלעטער פליען אָפּ,
אָפּגעפּלויגן אַלע פּייגל, פּלאַטערט בייז און שוואַרץ דער ראָב

די ערד, די טונקלע פון האַרבסט — אויפגעאַקערט פון דאָס ניי,
זומערן, — מיט גאַלד אויף זאַגען — ווי אַ ווינט — אין
פעלד פאַרביי...

זיפצט מיין מאַמע און רעדט צו זיך, זיפצט און רעדט
און ברעכט די הענט...
דאַכט זיך מיר, די גאַנצע וועלט און אויך די זון האָט
אויסגעברענט...

— טאַטע האַרציקער אין הימל — זאָגט מיין מאַמע אין דער שטיל,
„סייט אַ ווינטער, קינדער זענען... טוזשע ווי דיין רצון וויל“.

טו נישט אָפּ פון אונז דאָס ליכט, דאָס ביסל ליכט,
וואָס האָסט פאַרטיילט,
דאָס ביסל וואַרעמקייט, די זון, ווי אַ גוטער רופא היילט !

זיפצט מיין מאַמע און רעדט צו זיך, זיפצט און רעדט
און ברעכט די הענט,
דאַכט זיך מיר, די גאַנצע וועלט און אויך דו זון האָט
אויסגעברענט...

אונזער קינד, דאָס יונגסטע קינד, דאָס יונגסטע,
וואָס אין וויגל ליגט —
אַז האַרטער, ווי אַ טעמפּער זעג כאַרכלט מיטן האַלז פאַרשטיקט.

זאָגט דער טאַטע — מסתם אַ ווינט — און די מאַמע זאָגט —
„אַז נישט“
און טרערן ווי אַ פינגער גראָב, האָט זי מיט דער האַנט געווישט.

שכנים קומען זיך צונויף און יעדערער אן עצה גיט:
 „דורכרייבן א ציגן-קעז, און לייגן אויף דער וויג צעשיט“...

און איינע פון די שכנים זאגט: וואָרעם זאָמד וואָלט נישט געשאַט,
 אויך מיינער, אים צו לאַנגע יאָר, האָט דאָך אויך צווי געהאַט...

בלייבט מיין מאַמע שטיין פאַרפלאַמט און כאַפט זיך מיט
 די הענט ביים קאָפּ
 און שטיינער, ווי פון הויכע בערג, פאלן אין מיין האַרץ אַראָפּ.

זאָגט מיין מאַמע: „כיוויל אַליין, כיוועל טוען ווי זיין נאָמען וויל“
 און שטילער ווי אַ פליג פליט דורך, זאָגט זי ווערטער
 אין דער שטיל...
 — — — — —

און איינע זאָגט: „גיסן וואַקס און רייבן ס'העלזעלע מיט שפירט,
 און אויסמעסטן דאָס קברים-פעלד, וואָלט איך - איהן -
 אַליין געפירט“...

הערט מיין מאַמע אויס די רייד, און שטיקט די טרערן פון געוויין,
 — אפּשר וועט זיין גרויס גענאָד פון הימל זיך
 מרחם זיין“ — — — — —

און וויפל ס'האָט דאָס העלזעלע נישט געוואָרעמט און געברייט,
 האָט קיינער פון די אבות נישט, דאָרט אין הימל זיך געמיט

און צוגעמאַכט די אויגעלעך האָט עס צוגעמאַכט פאַרטראַכט,
 גלייך אויסגיין וואָלט אַ זקן גאָר, אין דער פינצטערניש
 פון נאַכט...

(1933)

דוד קעניגסבערג / אומזיטט באַגניגסטו דיך

אומזיטט באַגניגסטו דיך מיט קאַרגער פרייד.
אומזיטט וואָס די האָסט דיין הויכן פלאַץ פאַרלאָזט.
דיין זעל וועט דאַרבן ביי דער אָרימער קאָסט
אויסגייען אין יאָך אַליין דאַצו גענייט.

ווייל צו דיין האַרץ ג'הער ט'גרויסע ליכטיקייט.
און ס'בלייבט דער שענסטער חלום, וואָס דו האָסט
אין טיפן טאָל, אַ פענצטער-בלום אין פּראָסט.
וואָס בענקט נאָך זון פון ווינטערס איינזאַמקייט.

דאָס גרויסע בענקען האַלט דאָס האַרץ נישט איין.
סע ברעכט די ברוסט דורך ווי סע ציט און נאָגט.
סע וויל די בלום, וואָס האָט אונז צוגעזאָגט
אַ זיסע פריי, דיר קיין ליגנער זיין.
אַ תיקון און אַ קיום וויל האַפנונג ווילדי.
אַ האַרץ ווערט קיינמאָל מיט געוואָלד געשטילט.

דער וואָלד איין...

דער וואָלד איז פון דעם ערשטן שלאָף דערוואַכט.
און איבער אים גייט אויף די וועלטנס לאַמפּ.
די שטערן פונקלען בלאַסער צו זיין פאָמפּ
און אומגעזעענער גייט אום די נאַכט.

סע האָבן זייערע אויגן אויפגעמאַכט
די ווייסע ברעזע, און דער טונקלער דאָמב.
און דינע לאָזעס אין דעם יונגען זראָמב.
און טרינקען שוכרות פון דער זילבערפראַכט.

און חלום רייך רינט איבער זייער גוף
דעם הימעלס ברכה, טרויפעלט טויגעוואַרץ.

זאפט זיך אין קאָרע איין, קומט דורך צום האַרץ. —
און ס'שטעלן בלעטער — הענט — צום לעכט זיך אויף.
און ווייט פון וואַלד אַרויס קומט הערשן-רוף
פול טרויער-בענקשאַפט, פול מיט זיסן שמאַרץ.

צ ו ר י י ר ו ע ל ט ן

די שטוב איז אויפגערוימט און ריינלעך אויסגעקערט,
מיט ווייסע ליילעכער געדעקט די בעטן שטיין.
דער זידע לערנט הויך ביים טיש אין שטוב אַליין,
אין דרויסן פאַר דער שוועל די יונגע כלה הערט.

זי הערט נאָר האַלב זיך צו, ווייל איר נשמה קלערט
מחשבות ליכטיקע, ווי זון-חלומות שיין
ווי די אייגענע אויגן שיין אין זייער שוואַרצקייטס חן,
דעם יידישן חן, וואָס האַלט דעם צניעה-בליק צו ד'רערד.

סע גייט דעם זיידנס קול פול הייליקן שיין פון גאָט.
ווי פון אַ ווונדערוועל איז זיין געזאַנג דערפּולט.
אין מיידלס בוזעם בליט אַן אַנדער לעבנס סוד,
ווי אין אַ גאַלדענער שויב דער זומער-מאַרגן מילד.
און ס'שפינען זיך אין שטוב חלומות-וועלטן צוויי.
גלייך הימל-פול, גלייך זיס, גלייך הייליק זענען זיי.

ב ת י - מ ד ר ש י מ - ג אָ ס

בת-י-מדרשים-גאָס רופט מיט באַדויער
זיך אָן: אַמאָל! ... היינט וואָס נדבות מאַנען,
אַמאָל האָבן מיר געהערט צו די ערשטע פּאַנען,
אַמאָל אין גליק און היינט אין צרות, זייער.

פרעג אונזער שול דאָרט מיט דער פייער-מויער!

אויף אַלטע הייזער ווייזט זיך'ס מיט סמנים,
די מענטשנס צורות טראָגן עס אין פנים,
די גאַסנט געמען רעדן עס פול טרויער !

און סע דערציילט זיך מאיר קאַלירס לעבן,
פון מגיד, פון חסידים און רבנים,
מפורסמים נגידים און שתדלנים.
סע דאַכט זיך: זענען דאָ, איך זע זיי שוועבן,
סע קומט אין האַרץ אַ קנאה ביים דערמאַנען:
אַן ערגער דור נאָך זיי איז אויפגעשטאַנען.

אַ שאַרף פון טריט...

אַ שאַרף פון טריט, דאָס פייגעלע בלייבט שטיל.
דאָס צווייגל רוישט. אָהאָ, ס'איז שוין אַוועק.
אַ זינגערס האַרץ איז ציטריק און פול שרעק.
דער מינדסטער שטער און אויס איז באַלד זיין שפּיל.

דרום ווער ס'האַט ליב דאָס לידער-פּאָלק און וויל
זיין לוסטגעזאַנג, בלייבט שטיל ביים סאָד אין עק
ווען ס'נעמט אַ ליד אין רוים צום הימעלס דעק
פון טיפן גרונט פון אַ נשמה ס'ציל.

אַזוי הערט אויף דאָס קינד זיין שפּיל, זיין זיס,
ווען עמעץ פרוווט זיין סוד מיט פאַרשערבליק.
אַזוי בלייבט פאַר אַ פרעמדן שווייגנדיק
דאָס ליד, וואָס טראָגט אַ הימלס שטערן-גרוס.
אויף הייליקער ערד בלייב שטיין און גיי צוריק,
אַניט לייג אָפּ די שייך פון דייגע פּיס.
(הונדערט-סאַנעטן)

חיים קרול / מיידל

מיידל,

ווי קינסטלעריש דו העקלסט!
 פון אונטער דיינע פינגער
 שפרינגען אַרויס היגלען.
 דו האַלטסט אין דיין האַנט אַ נאַכט-העמד —
 ניין, —
 אַ שטיק צפון-הימל האַלטסטו אין דיין האַנט
 און קריצט אויף אים
 ס'רעטעניש פון לעבן.

און גאַט האָט זיך צו מיר באַוויזן

און גאַט האָט זיך צו מיר באַוויזן
 אין זיין לאַנגן קיטל
 און צו מיר אַזוי בעזאָגט:
 מיין קינד.
 כ'האַב צעוואַרפן קערנדלעך גוטס —
 קלייבסטו זיי צוזאַמען
 אין רחכותדיקע זעקעלעך —
 טוסטו גוט אַזוי, מיין קינד.

מיין קינד,

כ'האַב צעשליידערט קייקעלעך כעס,
 זוכסטו זיי אויף
 און צעשמעלצסט זיי —
 טוסטו גוט אַזוי, מיין קינד.

מיט מיין שטילקייט דערגרייך איך צו גאַט
 און פאַרקלאַג זיך פאַר אים
 אַז ס'איז מיר אומעטיק —

טרייסט ער מיך.
 אז ער איז אויך אין עצבות
 און אים איז טרויעריק
 ווי מיר.

בלאָנדזשעט אַ קול אין תלל
 און רופט צו בעטן גאָט. —
 ווערט דאָס קול געשטרויכלט
 פון גראָבע שטימען.
 וואָט שרייען עס איבער.

איך בין אַ שטרויכלדיקער —
 איך זינדיק אויף יעדן טראָט.
 אָבער אין מיין גרעסטער גויט
 האָב איך באלד חרטה.
 און איך צי זיך צו גאָט
 און איך בעט פאַר זיך
 און פאַר אַלע.

גאָט.
 זיי זיך מרחם אויף דיינע קינדער.
 וווּ זיי זענען
 אין גויט.
 אין אָרעמקייט.
 שיק זיי אַ הילף.
 נעם ביי זיי צו די לאַסט —
 די שוועריקייט פון לעבן.
 קום צו זיי נאָענט —
 אַנטפלעק זיין חסד
 אין זייערע שטיבן.
 מאַך זיי לייכטער —
 אמן.

ברעט

ברעט.
 מיין איינציק ברעט.
 אויף וועלכער מיין גוף וועט אמאָל רוען.
 און מיט מיר באַנאַנד
 אין דער אייביקייט פאַרגיין. —
 דו מוזט איצט בליען, ווי איך
 אין דיין מאַמע — בוים.
 צי דו שפּראַצט ערשט צווישן דינע ברידער
 אין אַ גרינעם וואַלד.
 דו מיין אייביקייטס-שוּחף.
 אונז ביידן דערוואַרט איין גורל.

חיים ראבינזאן / נח שרייער

נח שרייער טראָגט אין האַנט אַ ברעטל
 און שרייט ער, דרייט ער עס ביי יעדן זאָג.
 ביינאַכט איז ער אַ סטאַרעזש און באַטאָג
 איז ער דער משוגענער אין שטעטל.

קוקן אים די מאַמעס אָן פאַרטראָגן.
 ווען ער ווייזט זיך נאָר אויף זייערע שוועלן.
 הייבט אין אים אָן דער שגעון צו קוועלן:
 זאָל ער יאָ, צי נאָל ער נישט אויסזאָגן?

שטאָפט אַ שרעק דאָס מויל אים, ווי אַ געניץ.
 לאָזט זיך נח פּונם שלאָף פאַרשלונגען.
 וועקן אים אין חלום אויף די יונגען
 וואָס מע שיסט ביינאַכט אויס ביי דער גרעניץ.

גיט אים יעדערער פון זיי זיין שאַרבן,
 ער זאָל מיט אים אַרומגיין אינם שטעטל
 און ווי ער דרייט ביי יעדן זאָג דאָס ברעטל,
 זאָל ער אויפדרייען דעם סוד פון זייער שטאַרבן.

קרוימט דער שאַרבן זיין געזיכט צום שעלטן.
 וואַרפט נח אים אַרויף צו דער לבנה.
 ער זאָל קוקן אין די דורות מיט זיין פנים,
 ער זאָל הענגען, ווי אַ גלאַק איבער די וועלטן.

...נח שרייער טראַגט אין הענט אַ ברעטל
 און שרייט ער, דרייט ער עס ביי יעדן זאָג.
 ביינאַכט איז ער אַ זעער און בייטאָג
 איז ער דער משוגענער פון שטעטל.

(1936)

נ ח ו ם

אַ נפש אַ גראַבס און פאַרוואַקסן.
 די האָר ווי צעשויבערטע פלאַקסן.
 און אויגן — דער אומרו פון שלאַקסן.
 די אַרעמס — ווי מעשענע צוואַנגען
 נאָר ג'האַלז האָט אַ פידל געהאַנגען.

די מאַרגנס צעפענען אויגן
 מיט בייטן ווי סטרוגעס צעצויגן.
 מיט אַפענע ליפן — דער אַקער,
 יעדער בוים — אַ פאַרגליווערטער פלאַקער
 מיט בלעטער צעשיטע ווי סטראָפן.

אַנטפלעקט איז דאָס פעלד און איז אָפן
 צויר ווייט וווּ עס נעמט זיך אַנטפלעקן
 אַ בערגל אַ גרינס מיט די פלעקן

פון שטיבלעך ווי קלייניקע קינדער.
מיט הינט און מיט שאַף און מיט רינדער.

דערנאָכדעם באַווייזט זיך דאָרט נחום,
צעשמייכלט און מילד, ווי אַ ברכה.
טרייבט אונטער די שאַף מיט אַ ניגון,
אַז ס'נעמט זיך דאָס טייכל אַזש וויגן
און ס'הויבן אָן רעגענען קלאַנגען
וואָס וועקן אין פעלד אויף די זאַנגען — — —
די וועלט איז אינגאַנצן געזאַנגען !

עס טרייסלט דעד בוים אָפּ פון צווייגן
די נאַכט און ער הערט ווי אין שווייגן
צעפלאַטערן זיך אַזוי ווי פּאָנען.
די לידער אין העלדזער פון יונגען.
און מירלעך מיט בראַנזענעם פנים,
מיט הערצער — צעברוסטיקטע רינגען,
פאַרצויגן ווי גלעקער צום קלינגען —
צעשטורעמטע כוואַליעס וואָס זינגען.

אָט אַזוי האָט געוועבט זיך אַן עפּאָס
אין שטילער אַליינקייט פון סטעפעס
ביז איינמאָל ווען ס'האָט אין פאַרטאָגן
פון שטאַט אַ געוויין זיך דערטראַגן.
דאָס רעווען דאָרט יידן ווי בערן,
ווייל גאָט וויל דעם צדיק נישט הערן.
עס זענען פון אייזן די הייכן —
קענען נישט תפילות דערגרייכן.

מיט אַמאָל און עס הערט זיך אַ ניגון,
וואָס שטייגט צו דעם רוים ווי אויף שטיגן.

אין הימלען פון אייזן צעפראַלט ער.
 דער צדיק נעמט גיין זיך אַקעגן
 דעם ניגון וואָס הימלען גאָר שפּאַלט ער.
 גאָר עס טוט אים אין פעלד אַ באַגעגן
 אַ נפש אַ גראַבס און פאַרוואַקסן.
 די האָר ווי צעשוּיבערטע פּלאַקסן.
 אין אויגן דער אומרו פון שלאַקסן.
 גאָר שמיכלט און מילד ווי אַ ברכה.

אין נ'הייליקן יום-כּפור', גייט נחום
 און רייסט ווייכע גראָזן פאַר ציגן.
 בייסט איין ווי אַ בולקע דעם ניגון
 און וואַרפט אַזוי ווי ברעקלעך דעם ווונדער
 פאַר הינט און פאַר שאַף און פאַר רינדער.

(1946)

י. ראָגעל / גלויב

ס'האַט אַ מידער

די לעצטע אָטעם-צוגן אויסגעהויכט

דער טאָג.

די לעצטע דעמערונג מאַטיוון

אין טאָגעס שוואַרצע איינגעהילט —

באַקלאָגן שטיל זייער הייסגעליבטן פריינט — דאָס ליד.

און דו זעסט, ווי ס'הינקען אַוועק דיינע איינזאַמע שעהן

טרויעריק און פאַרשעמט.

ווי הונגעריקע אורחים מיט ליידיקע הענט:

און דו, — דו קוקסט און שווייגסט.

און דו, —

אויף די אַקסלען פון דיינע איינזאַמע שעהן —

פאַרלאָדנסטו דיין גאַנץ פאַרמעג — דיין ליד.
דיין הערלעכסטן מאָנומענט מיט שוואַרצער קרעפּע פון נאַכט —
אין גרעסטער געהיים איינגעהילט...

און דו זעסט, ווי טיף אינדרייען געבויגן
רייסט פון זיך די לעצטע גסיסה באַנדאָזשן דיין ליד:
ניין! ניין! ניין!...

טאָ איז וואָס?
איז וואָס, אַז אייטערדיקע ראַנעס פרעסן דעם קערפּער פון דיין וואָרט
און זויגן אויס דעם לעצטן מאַרץ פון דיין ליד.
און דו, — דו איינער אַליין שטייסט אין געפעכט
און באַגלייטסט די סודותפולע טענער
פון דיין אייגענעם טרויער מאַרש...

טאָ איז וואָס?
נעם פעסט אין האַנט דעם שליסל פון דייע העיליקע קלאַנגען
און גלויב!...
(1945)

מלך ראָוויטש / דער מוטערס טויט און אדמס ליבע

דעם אדמס מוטער איז געוועזן אַלט,
און ווינטער איז געוועזן;
איז זי געלעגן צווישן אַלטע ציגן-פעלן
און האָט גערעוועט הונגעריק, פול צער.
איר רוקן איז געוועזן, ווי אַ בוים אויף צוויי געבראָכן,
און אירע ווייסע האָר שוין אויסגעקראָכן
פון צעפאַלנדיקער הויט,
און שאַרפּער, הונגעריקער ווינטער איז געוועזן,
ווייל אדמס יונגסטע ווייב האָט צוגענומען אַלע גוטע ציגן-פעלן
פאַר איר וואַרעמען געלעגער.

ווייל אדם האָט אין איר געפונען שטאַרק געפעלקן.
און ער האָט ליב געהאַט די זאַטע, ווייכע וואַרעם פון איר בויך ;
און איז געקומען קאַלט און כמורנע אין דער מיטן שוואַרצער נאַכט.
האָט ער אין ווינקל האַרט אַ וואָרף געטון, צוויי סאַרפרוירענע
טויטע ציגן.

און צום געלעגער פון זיין יונגסטער איז ער צו
מיט אַ מיד און ציטערנדיק געפליטער ;
דו — לאַז מיר ליגן.

האָט זי געענטפערט שטיל, און אירע אויגן האָבן גרין געגליט :
דיין מוטער איז אַ שלעכטע, אַלטע, פרעסט און פרעסט,
און האָט מיר היינט געשלאָגן, מיר, דיין הייסע
קענסט זי דאָך פון דאַנען טראָגן איצט,
און אין שניי באַגראָבן,
און קום צו מיר צוריק,
הייסער מיינער
דו.

און אדם האָט גענומען ביי די פיס זיין מוטער,
און האָט זי איינגעוויקלט אין אַ פעל פון ציגן.
האָט זי זול רציחה און פול שרעקן אויפגעשריגן און געשפיגן,
און אדם האָט גענומען און געטראָגן ווייט פון דאַנען,
ווי עס איז אַ אַפגעהאַקטער שטאַם פון אַ לינדבוים געשטאַנען
און מיט אַ האַק פון שטיין האָט ער גענומען האַקן
אַ קבר אַנס האַרטן שניי.
און צו דער מוטער זאָגט ער : שטיי
און וואַרט !

און אַ דאָס קבר איז געווען גוט.
האָט ער איינגעוויקלט זי, און איינגעהילט זי אין איר פעל פון ציגן,
און זאָגט : גיי ליגן !
האָט זי גערעוועט : איך, דיך, געהאַט, געבירן.
זענען טרערן אויף זיין האַרטער באַרד געפרוירן.

האָט ער די מוטער צוגזדעקט מיט שניי און איז געבליבן שטיין.
און האָט זיך אינגעהערט צום רעווענדיקן, אונטערערדישן געוויין.
ביז עס איז פאַרשוויגן.

און אין דערהיים איז ער צו צום געלעגער פון זיין זיסער:

הייסע, לאָז מיך ליגן.

און זי האָט אויפגעמאַכט איר נאַכטיק־הייסע שויס.

און אדם האָט זיך אויסגעשטרעקט אין זיין גאַנצער גרויס.

(פּרעהיסטאָרישע לאַנדשאַפּטן)

אַקעגנאיבער פון מיין פענצטער

אַקעגנאיבער פון מיין פענצטער וווינט אַ פרידלעך הויגועינד.

טיש און שטולן זענען ווייס, לערנט הויך אַ פלייסיק קינד.

אַקעגנאיבער פון מיין פענצטער וווינט די רוי.

און פּרילינג איז —

און ערגעץ אין אַ קעלערשטוב טרערט די נעץ פון אַלטע ציגל.

קוקט מיט גרינע אויגן פון די ווענט.

שטרעקט אויס אומזעכטבאַרע הענט.

און עמעץ ליגט דאָרט, דושעט זיך אין קראַנקן הוסט.

אַקעגנאיבער פון מיין פענצטער איז אַ שוואַלבן־נעסט.

אויסגעקלעפט און אויסגעכעט, און האַלט זיך אין אַ ווינקל פעסט.

און יונגע צווייטערן: מוטער... מוטער... טר...

און מוטער הויך אין אוויר פליט אום פריי.

און פּרילינג איז —

און ערגעץ אין אַ יאַטקע הענגען שטיקער טריפּנדיק פון בלוט.

און אין דער מיט

שטייט אַ בייזער מאַן, און ציט אַראָפּ אַ פּעל

פון טויטן לאַם, עס הענגט אַראָפּ אויף ביידע הינטערשדיקע פיס.

און איך, —

איך האָב געגעסן זאַלץ און ברויט.

און האָב געשריבן אויף אַ ווייסן בלאַט
אַ ליד פֿון רו און גליק.
און מיינע בלוטן זענען רויק, מיין נשמה זאַט,
און נאָר דער גייסט איז נישטער, ווי אַ דיכטער־דענקמאַל
אין דער זון.
וואָס שטייט פֿאַרשטייגערט, ערנסט, מאָנענדיק און שטום.

אַקעגנאיבער פֿון מיין פענצטער, אויף דעם בלאַען האַריוואַנט.
איז דאָ אַ פֿרידלעך דאָרף,
און ערגעץ דאָרט אין דאָרף טראָגט אויס אַן אַכצניעריקע
דעם ניינטן חודש שוין אַ קינד,
און וואָרט געבראַכן אויף די קומענדיקע טעג,
און גערן וואָלט זי מיט אַ זעג
צעזעגט די בלוטנדיקע בלום פֿון נעכטלעכער און ליידן־
שאַפטנפֿולער ליבע.
(נאַקעטע לידער)

טראָפישער קאַשמאַר אין סינגאַפור

זיבן וועלטן און זיבן ימען
און צוויי און פֿערציק יאָר —
קאַשמאַרן זענען די הייסע
נעכט אויפֿן עקוואַטאָר.

די אויגן אָפֿן, נאַקעט דאָס האַרץ
און בלוט טרינקט אַ מאַסקיט.
און עס זשומעט, זשומעט, זשומעט
אין קאַפֿ זיין קאַשמאַרנע ליד.

איבער זיבן וועלטן און ימען
זע איך רעדים, מיין שטעטל, און אַ יריד,
און עס זשומעט, זשומעט, זשומעט
זיין זשומענדיק ליד דער מאַסקיט.

איבער זיבן וועלטן און ימען —
 א יריד אויף אונזער מאַרק,
 ביים פענצטער דער טאַטע מיט דער מאַמען,
 קוקן אויף דער באַן אויפן באַרג.

איבער זיבן וועלטן און ימען
 אויף פליגלען פון פייער-ווינט
 פליט אַ חלום, און אין חלום
 ווער איך ווידער אַ קינד.

קוקן אַזוי לאַנג ביז זיי גייען
 אין קיך אַריין, די אַלטע לייט,
 און פון אונזער קיכפענצטער זעט מען
 די בית-עולם-מויערן פון דער ווייט.

און עס וואַרפן די קאַשמאַרן
 אין טויטאַנגסט און אין היץ,
 פלוצלינג זיך איך מיט אָפענע אויגן,
 אַ געדאַנק קומט — שאַרף ווי אַ בליץ —

אַז די זיבן וועלטן און ימען
 זענען דאָך אַ חלום נאָר,
 און חלום זענען אויכעט
 די צוויי און פערציק יאָר.

גיט די מאַמע פלוצלינג אַ שמייכל
 און דער טאַטע צעלאַכט זיך גאָר:
 — אַוודאי, דו נאַר פון וועלטן און ימען,
 ביי אונז אין דער היים איז די וואָר — — —

פון דער זייט שטוב איז אַ בערגל
 און פון דאָרטן זעט מען די באַן.

און פון יענער זייט שטוב — זעסטו זון ?
איז — ווי תמיד — דער בית-עולם פאַראַן.

דאָרטן ליגן אונזערע זיידעס
ביז אַרויף צום פערטן דור —
מען דאַרף רוען, זון, מען דאַרף רוען,
נאָך צוויי און פערציק יאָר,
נאָך עקוואַטאָר, נאָך סינגאַפּאָר.

זאָגט די מאַמע : — דו מיינסט טאַקע אמת,
וואָס דו האָסט דיר איינגערעדט שטאַרק,
אַז די וועלט איז עפעס מער דאָרט,
ווי אונזער קליינער מאַרק ?

אַט וואָרף איך די זיבן וועלטן
דורך דעם פענצטער אַרויס —
אַט גיס איך די זיבן ימען
אין דעם קיכשעפל אויס —

דאָ זעץ דרך מיין זון, מיר צופוסנס
און דעם קאַפּ לען אָן אין מיין שויס,
ס'איז אַ חלום אַלץ געוועזן
און איצט איז דער חלום אויס —

און נאָ דיר פאַר אַלץ זיבן גראַשן
און קויף דיר עפל אַ פּאַר —
און ביים אַרײַן, און זע אַליין
אָווו עס איז די וואָר —

און העלף מיר אָנצינדן סילעמפל
און פייער מאַכן אין קיך,
און נעם אַראָפּ פון דיינע
מידע פיס די שיד.

און לייג ארויס די געדאנקען.
וואָס דריקן דיר אין קאָפּ.
און פון די אַקסלען נעם שוין
די לאַסט פון די יאָרן אַראָפּ.

און לייג דורך צוריק אין בעטל.
אין דיין קינדערבעטל אַריין.
איך וועל פאַרשטעלן דאָס לעמפל.
עס זאָל דורך נישט שטעכן די שוין.

פּראָים, מיין מאַן, גיי דורך שוין לייגן.
דו ביזט דאָך אַוודאי מיד.
און איך וועל דאָ פאַרזינגען
אונזער קינד מיט אַ ליד: — — —

אַמאָל איז געוועזן אַ מעשה.
די מעשה איז גאַרנישט פּריילעך.
די מעשה הויבט זיך אָנעט
מיט אַ יידישן זינגער, אַ מלך.

דער זינגער איז אַוועקגעפאַרן
איבער זיבן וועלטן און ימען.
און ער איז צוריקגעקומען
צו זיינע אַלטע טאַטע-מאַמען.

און פון דעם מלך'ס אויגן
טרערן רינען און רינען.
ווייל אויף זיבן וועלטן און ימען
האַט ער די וועלט נישט געפינען.

ווייל אויף אַלע זיבן וועלטן
און אויף אַלע ימען זיבן

איז דער זינגער, דער מלך
אללין אויף דער וועלט געבליבן.

פון זיבן וועלטן און ימען
איז ער צוריקגעפאָרן
און ער פרעגט ביי זיין אלטער מאַמען
פאָרוואָס זי האָט אים געבאָרן — —

האָט די מאַמע זיך צעיאָמערט
און דעם זון מיט טרערן באַגאָסן,
און האָט דעם מלך, דעם זינגער,
ווי אַ קינד אין די אָרימס געשלאַסן.

האָט גענומען צאָנקען דאָס לעמפל,
און דאָס גלעזל שוואַרץ זיך צו פאַרבן...
כ׳האָב, מיין זון, געמוזט דיך געבוירן
דערפאַר דו זאָלסט מוזן שטאַרבן. — —

(קאָנטינענטן און אָצעאנען)

יוסף ראָלניק / אונזער היים ביי גאָט

אונזער לעבן איז אַ שמאַלער, קרישלידיקער וועג,
מיר גייען און מיר מוזן גיין אים טראָט ביי טראָט.
גליטש און האָגל, טיפע טאָלן, הויכער אָפּגרונט-ברעג.
מיר קומען אויפדערנאַכט אַהיים צו גאָט.

אַלע טראָגן אויף די פלייצעס אָנגעפולטע זעק:
ווער מיט גאָלד און ווער מיט טראַנטעס, ווער מיט האַרטן שראָט
אַלע פלייצעס ברענען ווונדיק אויף דעם גאַנצן וועג. —
ביז מיר קומען אויפדערנאַכט אַהיים צו גאָט.

ווער עס פוילט זיך, ווער עס איילט זיך, ס'העלפט ניט
קיין געאיייל :

ס'איז פון פריער אָפגעמאַסטן יעדער ווענד און טראָט :
וועמען נאָר דריי טריט פון וויגל, וועמען הונדערט מייל, —
ביז עס עקט דער הימל פאַר דער היים ביי גאַט.

מיינע שעהן ווערן קורצער, פאַלשער ווערן טעג.
איך גיי אַרום מיט אויסגעבאַרגטן, ניט באַצאָלטן טראָט ;
יעדער וויילע קען דער הימל פאַלן אויף מיין אויג, —
ניט געריכטערהייט זיין אין דער היים ביי גאַט.

* * *

זיסער פון די זיסטע סמען
זענען זינגענדיקע גראַמען.
זעמל ברויט פון בעסטן סאָרט
איז דאָס אויסגעגאַנגען וואָרט.

זיכער ווי אין פאַטער־שטול,
מיט די ברעגן גלייך און פול,
אויף הויכע וואַסערן פון געמיט
טראָגט זיך אויך דאָס יונגע ליד.

ס'ף זומער דאַרן אַלע רויזן אָפּ
און אַלע עפל פאַלן צו דער ערד אַראָפּ.
פון בוים די בלעטער רייסט אַראָפּ דער ווינט ;
דאָס שלאַכט־הויז איז דער סוף פון שעפּס און רינד
און אַלע לידער, קליין צי גרויס,
זיי לאָזן זיך אויס
מיטן טויט, מיטן הייליקן טויט.

(1931)

דער תנא זאָגט...

דער תנא זאָגט : דער טאָג איז קורץ,
דער מדבר האָט קיין ברעג,
און ווי דו זאָלסט נישט שפּריינגן שנעל —
וועסט שטאַרבן אויפן וועג.

און בלייבן וועט די שיינע שטאָדט,
וואָס גלאַנצט אין ווייטן רוים
פאַר דיר נאר אַ פאַרפירעניש,
אַ ליגעדישער טרוים.

ווייס איז די ערד...

ווייס איז די ערד און געפראָרן
עס ציט זיך דער וועג ווי אַ שנור,
אַן איינציקער פלעק אויף דער וויסקייט:
פאַר וויאַרסטן ווייט פּויעט אַ פּור.

בלוי איז די לופט און דער הימל ;
אַן איינציקער פלעק אויף דאָס בלאָ ;
פון שניי האָט זיך פּלוצים דערהויבן
אין לופטן אַ גרוי־שוואַרצע קראָ.

שטיל דער פאַרפראָרענער טייך איז,
און שטיל איז אייף באַרג און אייף טאָל :
פון נאָענטן דערפּל דערהערט זיך :
אַ מאַן שילט דאָס ווייב אויפן קול.

מיינע ימען זענען שטילע...

מיינע ימען זענען שטילע,
מיינע שיפן גייען ווייט ;
מיינע שיפן וועלן קומען
אין דער רעכטער צייט.

גאָט פירט זיי אויף שטילע וועגן —
 גאָט ווייסט דאָך די וועגן גוט: —
 וואָס-זשע האָב איך זיך צו זאָרגן,
 ס'וועט שוין אַלץ זיין גוט.

הערץ ריווקין / ביים קאָזאַרמישן טויער

ביים קאָזאַרמישן טויער שוין הונדערטער מאָל
 האָב איך אויסגעצייילט היינט מיינע נאַכטישע טריט —
 מיינע זעלנערשע טריט.
 ס'אָ געלעכטער.
 כ'בין געוואָרן דאָ היינט אַ קאָזאַרמישער וועכטער.
 כ'מוז היטן קאָזאַרמעס וואָס זענען געוויקלט
 אין זעלנערשן עלנט
 אין פיין און אין צאָרן —
 קאָזאַרמעס וווּ בריוונדער ווילן פון יונגען
 פאַרטייבט ווערט מיט גרילצן פון מעשענעם האָרן.

ס'איז נאַכט.

מידע, דערשלאָגענע שלאָפן זי זעלנער.
 חלומען אפשר פון דאָרטישע היימען,
 פון פויערשע מיידלעך מיט צייטיקע ברוסטן
 וואָס שפילן זיך איצטער ווער ווייסט שוין מיט וועמען.

האַלט נאַכט שוין ביים אויסגיין.
 פרימאָרגן ברענגט ווידער אַ טאָג פול מיט פיין,
 וואָס גראָבט זיך אין זעלנערשע קערפערס טיף איין.
 פרימאָרגן.

איצט שלאָפן קאָזאַרמעס.
 עס ווייעט פון טונקעלע פענצטער אָן אומעט.
 דאַכט מיר:

עס האָט זיך פיליעריקער טרויער,
פאַרקליבן אָדאָ צום קאַזאַרמישן טויער
און דריקט אָנזי שווער אויף מיין נאַכטיש געמיט.
איך היט.
איך בין היינט דער וועכטער פון זעלנערשן עלנט.
איך היט.
און ס'קלאַפן דאָ אויס מיינע נאַכטיקע טריט
אַ טרויעריק ליד.

ה א ר ב ס ט

אַכט אַ זייגער אינדערפרי.
אַכט אַ זייגער אינדערנאַכט.
ס'עסט דער לאַנגער צייכנער-טיש
פון דער טעכנישער ביוראָ
מיינע וואָכן, מיינע טעג.
דאַכט מיר:
מיט די צייכנונגען און פלענער
ליגן אויסגעשפרייט אויף אַט דעם טיש
ליגן אויסגעשפרייט ווי טיטע קראַפֿען
מיינע טעג און מיינע שעהן.

תאַרבסט.
כּווע אין שויב אַ טויטן גאַרטן.
בוימער מיט פאַרוויינטע צווייגן.
יערער בוים — אַ טאַג.
יעדער צווייג — אַ שעה.
ווייס איך: ס'האַבן בלעטער זיך געטוליעט
צו פייגעלעך אין פּרילינג
ס'האַבן צווייגן זיך געבראַכן זומער אונטער לאַסט פון פּרות.
ס'איז געווען דאָ פּרילינג.

ס'איז געווען דאָ זומער.
 ס'האָבן בויער זיך געקושט מיט הימל בלאָען...
 מיינע טעג און מיינע שעהן
 זענען בויער אין אַ וואַלד אַ האַרבסטיק-גראָען,
 וואָס אויף יעדער צווייגל הענגען זיבן טויטע קראָען.
 (פֿון שכיינישן דאָרף)

שלמה שוואַרץ / פליגל און אות

פּאָעט און פּאַרטיזאַן:
 א. סוצקעווער

פליגל און אות — איז ייד.
 אַזוי זינגט זיך דאָס ליד.
 איך און איך איז מאָס.
 מאָס איז שטח:
 ייד און ייד איז גלות.
 איז געטאָ!
 פליגל און אות —
 געטאָס אייביקער זיאַנגאָן.

א

די לבנה איז פריי אין מיין גוף.
 איך רוף מיט ביידע הענט
 דעם ווייטן חלום, דעם שבת פון שלום.

אַבער ליבער פון אַלין איז לידער
 שרייבן ווי דער שניי איבער בוים, איבער דאָך
 אַן איידל-שריפט, צו וועמען?
 די נאַכט פּאַוואַליע ברענגט שלאָף צו די ברעמען
 די מיסטעריוז פון ווייטן חלום

קומט די מאמע צו גיין, פון ערד אַרויס צו גיין,
און טוט גאַרניט זאָגן, גאַרניט.
עס וועט תמיד אין זיכרון ריידן די שטילקייט
פון איר שמאַלן שטיין.
עס סודעט זיך דער שניי אין מיינע האַר.
פאַרוואָר, דער זייגער שעכט פון וואַנט אַראָפּ
די שפעטע שעה —

דער הלום ווערט די נאַכט אויפן קול :
לאַמיר אַנטקעגן גיין די וועלט שרפה !

די שרפה קומט מיט ציטרין־קאָליר.
דער זייגער איז שפעט.

אויפן בעטל מיין זיידע מיט ווידוש —
דער ענין איז גאַרניט ייִדיש אַצינד :
ס'איז ניט חשובה ס'איז ניט זינד
ס'איז גאָר — — — — —

די לבנה אויף מיין געלעגער
פאַרשטייט ס'שפיל פון עשו יענער.

ד

בלויו דאָס וואָרט פאַרויגלט די צייט.
די ציפער ווייסט בעסער
וויפיל פיס זוכן דעם געפלאַנטן וועג
ביים עק פון מויער.

נאָך מיין קאַפּ, טאַטע כ'בין זיך מודה.
איז נאָכאַמאָל ליד, ליד איז ייד :
ייד איז ווונד, ווונט איז גרונט —
די וועלט אַ הוידע.

איינזאַם בין איך. אָט דעם סך הכל

שמעלצט די טרער.
ווער איז ווער, דער הענגענדיקער ווינט איז מיין שותף,
ער, דער ווינט איז אימאָרטעל.

טויט איז טרוים, רו און תפילה.
די מעשה פון העלדן און פראָפּעטן —
זוניקע טעג מיט בלוטיקע שטאַפעטן:
איך זאָג קדיש נאָך מיין זיידנס שטעטל.

1

רוישיק, גריף, דער זומער, זמן איז ריכטיק,
וויכטיק איז די ליבשאַפט.
די בענקשאַפט פון מענטש צו מענטש.
פון לייב צו לייב;
פון בליק צו בליק —
ברידער — איינפאַך.

סיאיז דער טויט טיכטיק
ווי אַלעמאָל גענוי און אוימליכטיק.

ניטע ווינט, צו וואָס טייטלען
דעם טרויער?
כיהאָב ליב די זון, די באָל איבער מויער,
די וועלט אָן אומגעהייער חדר.
עס יאָמערט די נבואה און דער נדר
פון צענדליקע וואַגאַנען, ניטע.

סיקומט דער טויט אָן כעס, אָן שנאה,
דער בית-עלמין, אַ מומע אַ גרינע.

און דאָס אויג זעט אַלץ מיט ווירדע:
זע, די צאָפּלדיקע בלעטלעך ווי גרינע פיש

שווימען צו דער עליה
 די זון א רויטער טינטער
 בריט מיט שווייגן:
 צי ווילסטו ווי בן נון מיך ווארגן נאָכאַמאָל ?

ס'לויפט דער טויט אין צופעליקע שליחות
 טועם זיין נאָכאַמאָל מ'ין קרושיקן יחוס.

אינדיאנער זומער

די אלטינקע ביים ראַנד פון טאָג
 איז שניי גרינג
 און ערד שווער.
 איר לעבן איז מוראדיק צעשאַכטן
 מיט זונפאַרגאַנג.
 רוי
 איצט רוי
 אויב ניט רוי, צו וואָס טויט ?

דער זייגער-גילאָטין קלאַפט אַראָם
 אַ שעה
 נאָך
 אַ שעה
 די אלטינקע הערט דעם טאָם-טאָם
 אויף די שויבן.
 נאַכט איז הייזעריק פון רעגן.
 דאָס לעבן, אייניקל מיינס,
 אומפאַרשטענדלעך
 ווי דיין שפּראַך.
 אַ סך, אַ סך
 געצאַמט.

גרין לעבן — גיט מער
 אינדיאַנער זומער ליגט מיט
 פֿידל־קאַליר
 אויף דער אַלטינקערס שוועל.

(1946)

אשר שוואַרצמאַן / די קרעטשמע

אַרויס פֿונם דאָרף, אויסן וועג ביי די פעלדער
 אַן אַלטע אַמאָליקע קרעטשמע נאָך שטייט
 און קלערט, ווי, להבדיל, אַ מענטש אויף דער עלטער
 וואָס האָט אין דער יוגנט מיט וועלטן געדרייט.

— נו, יאָגט אַרום, ווינטן, נו, טריקנט, איר פעלדער;
 נו, כאַפּט נאָך אַ שטרוי פֿון מיין דאָך און לויפט אָם,
 ס'וועט קיינמאָל גיט אומקערן זיך שוין מיין יוגנט, —
 איך פֿאַר גיט אַרויף, כ'פֿאַר פֿון באַרג שוין אַראָפּ.

פֿאַרוואַקסן דער צופֿאַר, די שטאַלן צעוואָרפֿן,
 בייטאָג און ביינאַכט איז גיט אָפֿן די סיר,
 גיטאָ שוין דאָס שטענדיקע רעדל ביים קאַנעץ
 מיט ווינדערלעך־שרעקלעכע מעשות אָן שיעור.

עס גיסן זיך שוין גיט די האַלב־ווילדע לידער
 מיט בראַנסן צונויף אויף דער שיכורער צונג;
 גיט עגבערט דעם מוח, גיט שוידערט די גלידער
 דער סוד, וואָס אַנטפלעקט אַ פֿאַרשיכורטע לונג.

די קרעטשמע שטייט עלנט ביים וועג ווי אַ דאָרן,
 דער דורכפֿאַרער ווערט דאָ אויף וויילע פֿאַרקלערט
 דערמאַנט זיך, ווי לאַנג ס'איז אַהיים נאָך צו פֿאַרן,
 דוקט איין זיך אין בורקע און פֿרייבט צו די פֿערד.

נאָר ווינטן, וואָס הוילען אויף פעלדער אויף ברייטע,
 דערמאָנען דער קרעטשמע די אַלטינקע זינד.
 אַ ווינט טוט אַ לאַך און מאַכט תיכף אַ פּליטה, —
 זי בלייבט, ווי אַן אַלטער, פאַרשעמט פון אַ קינד...

ווי זומער ס'פעלד

ווי זומער ס'פעלד נאָך האַלבן טאָג
 ווען בוים פון ווייט מיט יעדן צווייג
 שטייט בולט, קלאָר, —
 אַזוי איז שטיל מיין האַרץ.

און ווי די טויב, וואָס פליט אַרויס
 פון טורעם־שפיץ אויף הימל־שוים,
 אויף בלויען בלויו, אויף ווייסן בלויו, —
 אַזוי פלאַטערט אָפּט מיין האַרץ.

און ווי דער ים אין מיט פון נאַכט,
 און ווי די בייזע שפּיל פון שלאַכט, —
 איז אויך מיין האַרץ...

אויף פעלזן־שטעגן כּיבלאָנדזשע בלינד,
 נאָר אונטער פעלזן, הער איך, רינט
 און ריזלט פּריש אַ שטרעם —

דער קלאַנג, וואָס גייט פון אייביקייט,
 דאָס גאַנצע, וואָס איז פון שטויביקייט, —
 מיין האַרץ, וואָס זינקט אין תּהום.

מיין ברודערס ליפן

מיין ברודערס ליפן בלוילעך־געל
 און ציטערן... דעם לעצטן ציטער.
 וועט עמעץ קושן זיי, אַהוץ זיין מוטער ?

מיין ברודערס האַנט פאַרגליווערט ווערט
און וויל די ערד אומאַרמען.
וועט אפשר עמעצער זי אויף זיין ברוסט דערוואַרמען זיין...

מיין ברודערס פוס איז אָפּגעדעקט,
פאַרבלוטיקט און אין קויט,
און שטיל קוקט איר זיך איבער: טויט זיין...

§. ניין!

פון אַלץ, וואָס אייך באַטרייבט,
זימיין ברודער ריין!

א זון-באַשיינטער ריז האָט ער זיך אויסגעשטעלט
מיט אויסגעשפּרייטער האַנט אויף גאָרער וועלט...
א גרויס בלוי-שווייגן איז אַצינד זיין היכל,
און ס'איז זיין זונענבליק פאַר אַלעס מוחל, מוחל...

א ר מ ע ט

אין ליבלעכסטן פון מיינע שמייכלעך,
אין פריינטלעכסטן פון מיינע בליקן —
איז שטענדיק דאָ דער אומעט, ווי אַ גנב.

נאָר היינט איז ער מיט מיר
דורך אויסגעמאַכטער טיר
געקומען, ווי אַ גאַסט, פאַרבעטן אויף אַ סעודה.

ער גייט פון קינד, וואָס איז פאַרטריבן,
ווען פאַטער איז מיט פרוי אין הייל פאַרבליבן.
אויף וועגן איינזאַמע דעריאָנט ער מיך אַצינד
און לייגט זיך אויף מיין האַרץ,
ווי טונקלער ווינטער-טאָג אויף שווייגנדיקע פעלדער.

איך לאָזן זיך שטיל אַראָפּ צום שטאַם פון מיינע ליידן
און ווייס ניט, צי איז מיין לייד אויף וואָגשציל פון די וועלטן...
איך זע, ווי ס'קוקן בלוי בעבונדענע קרבנות.
אויף וועלט און אויסוועלטן מיין צער הייבט אָן צו וואַקסן.
און אַלטער אומעט קומט, ווי ווינט פון האַלבער נאַכט,
צו זאָגן מיר:

איך טיפּסטע ווייען בלייבסטו שטענדיק עלנט,
מיט האַרץ און מיט געדאַנק אויף טאַפּלדיקע וועלטן.
און ווי אַ שטילע שפּאַץ צו רוען אויף ביינאַכט
געבענען וועט דער טויט און איינשלאָפן מיט דיר...

און שווער ווערט מיר פאַר נאָך נישט אויסגעלעבטע טעג,
וואָס שטייען אויף, ווי צייכנס אויף אַן אַלטן וועג.
און שווער ווערט מיר און וויי פאַר גאַנצע וועלט.
וואָס פאַרן חלף האָט אַ תּשילה אויף די ליפּן...
און כינעם די זיילן אָן פון מיינער וועלט און גלויבן
און זאָג:

איך, מענטש, מיט קליינע טריט, פאַרלוירן אויף די פעלדער.
איך, מענטש, מיט טרויעריקן לייב און ניט באַגלייבטן האַרצן —
וואָס נאָך וואַרט איך? ...

(אַלע לידער)

יעקב שודריך / מיט דער נאַכט

מיט דער נאַכט איז צערינען מיין זיידענער חלום.
מיט דער נאַכט איז פאַרגאַנגען מיין שטילער געזאַנג.
מיטן טאָג אזוי ראַש און אויף שטורעם צו שווימען
איז געקומען מיין ליד מיט אַ הילכיקן קלאַנג.

מיט די אויגן געווענדט צום געטומל פון דורות,
מיטן האַרץ באַוועגט דורכן רויש פון מיין דור.

גיי איך אום אויף דער ערד, וואָס צעגליט איז פון שלאַכטן
און מיט אויס מיין ליד אינעם מעכטיקן כאָר.

כ'האָב ערשט נעכטן געשלאָנגען דאָס גאָלד פון די שטערן,
קוים זיך באַוועגט מיטן שטילן באַוועג פון די בלעטער,
געוואָלט מיט דער לייכטקייט פון פליענדיקע סייגל
און מיט פלינקייט פון הירשן איבערן לעבן קלעטערן.

איז מיין שטילער פאַרלאַנג געוואָרן צעפליקט און צעריסן,
ווייל ס'האָבן מיך אַרומגערינגלט געשעענישן קאָנקרעטע,
ס'זענען אויסגעגאַנגען האַרבע דראַענדיקע טאַטן
און מיין חלום איז געוואָרן אַ שטערונג, אַ פאַרעטער.

איז אַנטרינען פון ליד די שטילע גאַלדענע ווונדער,
ווייל ווונדער אַליין וועבן נישט קיין געשיכטע,
די געשיכטע גייט אויף קוליעס, און באַנדאָושן,
און אין ווייען ווערט געבוירן ס'ליד פון דיכטער.

מיט דער נאַכט איז צערונען מיין זייענער חלום,
מיט דער נאַכט איז פאַרגאַנגען מיין שטילער געזאַנג,
הערט־זשע אויס מיין געשריי, מיין הויכע סימפּאָניע
פון אַ וועלט, וואָס קומט מיט פרישער פרייד און בלאַנק!
(1936)

דו האָסט מיך אָנגעצונדן

דו האָסט מיך אָנגעצונדן, ווען שטאַט האָט אויסגעשטורעמט
מיט דייע אַיילנדיקע טריט און מיט דיין רוף — דערוואַך!
דו האָסט פאַבריקן אַגעשטעלט, טראַמווייען אויסגעלייגט,
מיט עקשנות זיך געשלאָגן ביי אין האַלבער נאַכט.

דו האָסט אַוויסיל פרייד צעווייט ביי מייע פיס,
ווען איך בין טרויעריק נאָך געשטאַנען ביי דעם ראַנד.

איצט פלאטער איך אין געפלאטער פון די סאָנען.
וואָס דו האָסט אויסגעהאָנגען אין דעם לאַנד.

איך ווייס: מיט דיר קומט אָן אַ העלע וואָר.
אין דינע פויסטן ליגט די מעכטיקייט פון קונסט.
דיין אויג, וואָס האָט געטונקלט זיך אין גראָ.
שיינט אויף מיט פרייד, בלענדט אויף מיט זון.

איך וואָלט דיר היינט געוואָלט אָפצאלן מיט מין געזאָנג
פאַר יעדער שעה, פאַר יעדער שטורעמדיקער נאַכט —
ווער ווייסט, צי כוועל נאָך זיין, ווען ס'וועט דער טאָג
צעהוליען זיך אויף שטויביקייט פון שליאַך.

אסתר שומיאטשער / מער ווי די ערד

אַמאָל זע איך דעם מאַן מיט אַ בליק פון אַ חיה אין אויג,
וואָס איז גרייט צו פאַרצוקן

און אַמאָל איז זיין בליק ווי אַ שעפעלעס ווייך
און סאַרכטיק צו סאַלן פאַר ווייבערישן טראָט
און צעכליפן זיך הויך, ווי אַן עופּהלע קליינס אין מאַמישן שויס.
און אַמאָל איז זיין בליק פול מיט חוזק און בלוט
און מיט ביטערן שפּאַט.

און איז גרייט צו פאַרקויפן די שענסטע מינוטן פון גליק
מיט אַ נאָענטער פרוי.

און אַמאָל איז זיין אָטעם אַ ברום,

אַ חיהשער ברום, דערשמירנדיק רויב.

און אַמאָל איז ער מאַן.

און אַמאָל איז ער ברודער און קינד.

און אַמאָל איז ער שטייב, וואָס פאַרווייעט דאָס אויג.

און אַמאָל איז ער לייב פון דיין לייב,

אַז טונקעלע פרייד

אזא הייסע און טרוקענע פרייד
 ברענגט ער צו בעט אין ביינאכטן פון ליבשאפטן-ברויז ;
 און אמאָל, און אמאָל, ווי סע טרעפט און אַ רגעלע בלויז,
 ברענט ער אויף אַש, זיינע ליבשאפטן אויס
 און לאָזט מאַט זיינע הענט צו דעם שויס זיינעם פּאַלן —
 גייט ער אויס ווי אַ פּאַרצאָרטער פּאַרנאַכט,
 ווען די זון לאָזט זיך פּויל אין אַן אָפּגרונגט אַראָפּ.
 אין באַלייט פון אַ טרוקענעם רעווען פון בהמהשן דאָרשט.
 און אמאָל, און אמאָל איז ער מער ווי די ערד
 און איז מער ווי דיין אייגן בלוט.

אין דער גאַלדענער פרעמד

אין דער גאַלדענער פרעמד, אין דער גאַלדענער פרעמד
 ליגט אַ זוניק לאַנד ביי אַ גילדענעם ברעג.
 אין דער גאַלדענער פרעמד איז אַ גאַרטן פּאַראַן
 גייט דער זומער דאָרט אום אין אַ גאַלדן געשפּאַן.

אין דער גאַלדענער פרעמד, אין דער גאַלדענער פרעמד
 איז פּאַראַנען אַ טייך, איז פּאַראַנען אַ פעלד.
 אין דער גאַלדענער פרעמד, ביי אַ גילדענעם בוים
 וואַרט אַ פּייערדיק פּערד מיט אַ גילדענער צוים.

אין דער גאַלדענער פרעמד, אין דער גאַלדענער פרעמד
 שטייען בושעלס מיט פּליגל צום מערב געווענדט.
 אין דער גאַלדענער פרעמד ביי אַ רויקן ברעג
 איז געשווומען אַ גילדענער שוואַן מיט די טעג.

אין דער גאַלדענער פרעמד, אין דער גאַלדענער פרעמד
 איז פּאַראַנען אַ טאָג און פּאַראַנען אַ נאַכט.
 אין דער גאַלדענער פרעמד, זאַלבעאַכט, זאַלבעצענט
 אין אומגליק פּאַרגייען די גילדענע הענט.

מיט טריישאַפט...

מיט טריישאַפט וועל איך דיינע טעג באדיגען
און קינדערלעך געבוירן פאַר דיין ליבשאפט.
מיט שטילקייט וועל איך אונזערע טעג דערציען
און וועל זיי לערנען, ווי אין שטילשווייגן צו בליען.

אין שטערן-נעכט וועל איך פאַרוויגן אונזער קליינזארג
און קושן הייס און מאַמעדיק דיין פולע ליבשאפט.
ווי אַ טראַפן נאַכט וועל איך אויף דיינע הענט זיך לייגן
און פון אונטערן האַרצן דיר אַ ציטעריקן טוד דערציילן.
(1924)

אונזער פעלד

אונזער נישט-צעאָקערט און דאָרגדיק סעלר
וואָרט אויף געלייטערטער, רויקער האַנט.
מיט גבורה און חסד צו וועקן דעם גרונט,
מיט ברכות און מי צו בענטשן באַנאַנד.

אונזער נישט-צעאָקערט פאַרלאָזענע פעלר
וואָרט אויפן ריר פון געפרוּוטער האַנט,
אָו שפּירן פון אַקער דעם שאַרף אין דער טיף —
וואָס אַקערט מיט פריידיקער ליר איינגעשפּאַנט.

אויף אונזער נישט-צעאָקערטער, קנאַכיקער ערד
פאַרשעמט וואָרטן יאָרן, פאַרצאַמט און פאַרשטעלט;
ליגט שפע אין ליכטיקע שיכטן געגרייט,
דרימלט פאַרשלאָסענער רוף צו דער וועלט.
(1927)

אבא שטאַלצענבערג / די לבנה

די לבנה לויכט פון אַלע ציפערבלעטער,
דער זייגער אויפן ראָטהויז שפּילט אַן אַלטן מאַרש;
דורך פּירלעך פּינצטערע, דורך שפּאַרעס צווישן ברעטער,

דורך קוימענס, דורך שליסל-לעכער
 קריכט מיט פארמאכטע אויגן דער לבנה-וואַנדלער
 און דראַפּעט אויף די ווענט זיך ביו די העכסטע דעכער,
 און שטייט אין הוילן העמד אַ בלייכער קעגן הימל,
 האַלב וואַכנדיק און האַלב אין דרימל.
 די לבנה לויכט פון שמאַלע שויבן
 און ציט אַרויס דאָס האַרץ פון שלאַפּנדיקע יינגלעך.
 דורך ווונדערלעכע וועלדער, פאַרשיכורט פון די ריחות,
 גייען זיי אויף בלייערנע פיס און ראַנגלען זיך מיט שווערע כוחות
 און שניידן שטילע וואַסערן, און שפּאַנען
 איבער וויסטע פּלעצער, איבער שנייאיקע לאַגען
 צו דעם ווייטן צפון ביו ס'הויכט אָן טאַגן.
 אויפן מילכוועג לויכט דער זיבנשטערנדיקער וואַגן.
 די לבנה שווימט דורך ברייטע שפיגלען
 און שלאַנגט זיך אָפּ פאַרהלשט אויף די מעבל.
 פון ווינקלען לויכטן קעץ מיט שוועבל,
 און מיידלעך מיט פאַרלאַשענע אויגן
 זיצן אויף געלעגערס אָנגעבויגן.
 און ס'קוקן אויף זיי צאָרנדיק די געשטריקטע לייבן.
 גיפטיקע בויער בליען אויף די שויבן.

ב ע ט ל ע ר

גאָט האָט זיי געגעבן מיילער
 וואָס קענען בעטן און וואָס קענען שעלטן.
 און לייער וואָס קענען אויסשטייען שאַרפע קעלטן.
 פון צופיל בעטן און פון צופיל שעלטן
 ווערן זייערע מיילער איינגעשרומפן.
 אין האַרטע מאַנטלען און אין צעריסענע העמדער
 גייען זיי דורך גריבערדיקע וועגן.
 דורך טיפע בלאַטעס און דעם ווינט אַנקעגן.

צו שטעטלעך מיט פארושאָווערטע פלומפן.
 די וואָס האָבן מילדע אויגן
 שפּאַנען איין זיך אין דעם יאָך פון קאַנען.
 און די וואָס האָבן שלאַזע פיס און באַנדיקע געזיכטער,
 גייען אויס אין פּאָליש ביי די קראַנען.
 און די מיט אַ לוסט צו גנבענען און מיט אַ לוסט צו וואַנדערן —
 טרויעריק און כויגיק ווי ריטלעך אין געוויטער
 ציען אין דער מערב געגענד, אין מלך אביון'ס גיטער.

ווי אַ פידל...

ווי אַ פידל אָנגעצויגן
 וואַרט איך גאַרנדיק אויף דער האַנט פון מייסטער,
 אויפן זייד פון בויגן.
 מיט פאַרלאָשענע אויגן
 וואַרט איך ווי אַ פינצטער וואַלד,
 צינד מיך אָן פון אַלע ברעגן.
 נעם מיך ווי אַ מיידל מיט געוואַלט.
 איך בין ווי אַ הייסער זאל
 פון אַלע פענצטער העל צעצונדן.
 ס'רוישט דער דינער זייד און איך גיי אום
 מיט חושים אָפענע, ווי ניט פאַרבונדענע ווונדן.
 (1928)

אליעזר שטיינבאָרג / פאַרן בית-דין של מעלה

פון אַלטן בית-עולם אַ שוואַרצע קראַך פליט
 און פאַטשט מיט די פליגל אין שולהויף:
 גאַטס קנעכט שלמה-זלמן, דער כשרער ייד —
 אים אַנגסן באַשלאָגן, ער ציטערט אין שרעק ווי אַ לולב,
 פון זיבן מלאכי-הבלה צום בית-דין של מעלה געפירט.

וואָס איז דאָרט? ... ביים לעבן, מיר דאַכט זיך, קיין פליג אויף
דער וואַנט ניט גערירט..

אַ לאַדעכץ מיט אים האָט זיין קו.
גערעכטיקייט וויל זי. אַז דאָ ניט, איז וווּ?
דער אמת זאָל לעכערן בערג ווי די הערנער פון זון דעם
שוואַרצוואַלקן! —

זי טענהט: ער האָט מיך, ר' שלמה, געמאָלקן.
איך האָב אים די קליי פון די ביינער געגיבן —
פאַר אים, פאַר זיין ווייב, פאַר די קינדער די זיבן.
און מיין קינד, מיין איינציקס, פאַרשפאַרט.
אַ הונגעריקס נעבעך געמעקעט, געגאַרט.
און אויף זיין גענאָד אין דער פינצטער געוואַרט.
ער זאָל אַ פאַר טראַפנס כאַטש לאָזן פאַר אים אין מיין אייטער.
נאָר דאָס איז נאָך גאַרנישט, הערט ווייטער!
ער האָט דאָך מיין האַרץ מיר צעבראַכן;
מיין קינדעלע נאָך ניט געוואָרן פיר וואַכן —
און ער דאָס געפירט צו דער שחיטה! געוואַלד, צו דער שחיטה!
דאָס ערשטע, דאָס צווייטע, דאָס דריטע! ...
דעם הימל נעמט-דורך אַ פראַסט:

— און דו האַסט געלאָזט זיך אַלץ מעלקן? — געלאָזט!
— מע האָט דאָך דיר הערנער געגיבן, צו האַסטו מיט זיי
ניט געשטאַכן?

— חלילה!

— מע האָט דאָך דיר שטאַלערנע ציינער געשאַנקען, צו האַסטו
מיט זיי ניט געביסן?

(דער הימל וויל וויסן!)

— איך וואַלט דאָך דערפאַר איצט געכעטן מחילה. —
דאָס בית-דין קוקט-איבער זיך, שטערנדלעך גאַפן:
— מע האָט דאָך דיר קאַפעטעס האַרטע ווי שטיינער געשאַפן,
צי האַסטו צומאָל אים אין האַרץ ניט געשלאָגן על-חטא?
— על-חטא שלאָגט מען זיך און ניט יענעם.

— אין גיהנום !

(א דונער געטון זיך א קייקל פון ערגעץ העט-העט)
 אין גינהום אריין ! די בהמה זאל טראָגן איר שולד !
 מיט טעמפער הכנעה און שטומפיק געדולד
 מיין קנעכט שלמה-זלמן מיר איבערגעפירט !
 געויוון א וועג אים א פרייען צום שלעכטן,
 א חלף אין האַנט אים בעגיבן צום שעכטן, —
 פאַרשאַלטן זאל זיין זי ביז צענטן געבירט ! — —
 און רוחות מוזיקים מיט קאַנטשיקעס צו.
 אויף פלאַג און אויף פיין אָפּגעפירט זיי די קו.

דער רויך און די כמאַרע

ווי אַ נאַקעטע נשמה וואָס פון גוף שוין אויסגעהוילט זיך,
 שלינגלט איך און רינגלט זיך און וויקלט זיך און קנוילט זיך
 שוואַרצער רויך פון קוימען
 העט אַרויף, אַרויף, אין הויכע בלאַע רוימען —
 שלינגלט זיך, ביז ערגעץ אין אַ הימלגעגנט
 מיט אַ כמאַרעלע באַגעגנט.
 — גאָט מיט דיר ! וווהין ? אין יענעם
 גינהום ?

סאַראַ נאַרעלע :

(זאָגט דער רויך צום כמאַרעלע)

מיך פּרעג ! אַקערשט קום איך דאָך פון דאָרט ! אַ בוים געווען !
 ווי געוואַקסן איך, געכילט — געמעגט שוין זען !
 גאָט און לייט געפרייט ! אין קיל געדיכטן שאַטן
 מידע איך באַהאַלטן, זאל די זון ניט בראָטן,
 זיי אַ פריינד געווען, אַ מכניס-אורח —
 ניט כדאי, איך זע שוין, איצט באַרויר איך !
 פאַר ליבהאַרציקייט באַצאָלט מיט וואָס ? מיט אייזן און מיט כייער !
 היט זיך, ווי דאָס לעבן איז דיר טייער !

קום מיט מיר אהין, אהינצו צו די שטערן —
 ריינע פינקעלעך, נשמהלעך און גושן!
 זע נאָר, ווי זיי ווינקען, ווי זיי רופן!
 — ניין! איך קען נישט! איך — אַראָפּ, אַראָפּ איך מוז קערן!
 — קינד, פאַרוואָס? — איך האָב אַ האַרץ מיט בליק, מיט דונער
 און מיט טרערן!

דער בעל-יועץ

ניט אַ טאָג, ניט צוויי — אַ גאַנצע וואָך
 ניט אַרויסגעוויזן זיך ר' מייל פון זיין לאַך,
 נאָר געטראַכט, געטראַכט כסדר.
 (טראַכטן קען אַיעדער.)
 זיבן טעג און זיבן נעכט געטראַכט,
 און דערנאָך ערשט אַן אסיפה ער גזמאַכט.
 צען מינינים מייז ככבידיקע זיך צונויפגעקומען
 און צו הערן זיצט מען מוכן-ומזומן.
 טוט ר' מייל
 ס'עקל אַ פאַרקרייזל,
 גיסט זיך אויס, און זאָגט: „רבותי, הערט!
 כ'האָב געקלערט און אויסגעקלערט;
 אַלע צרות נאָר פון שנאה!
 און די שנאה! ניט אומזיסט! פון קנאה, זאָג איך אייך, פון קנאה!
 נו, בכך, ווי טאָג אונז קלאָר
 מחמת וואָס סע הענגט דאָס לעבן אויף אַ האָר
 און די קאַץ אַ בייזער וואָרעם, ווילד,
 אַ פאַרדראָס, אַ ווייטיק איר: אַ מויו אַ שנעק —
 אויך אַ קאָסער! מיט אַ לאנגן עק!...
 חוצפה! זאָגט אייך, וואָס איר ווילט!...
 על-כן, ברידערלעך, עצתי: שטאַרקט די הערצער
 און די עקן מאַכט אייך קערצער!

גו אוודאי, יאָ, אַביסעלע אַ ווייטיק,
 אָבער — נייטיק!
 קערצט איר אונטער אייך די עקן —
 פונם קאָטערס פּיסקל פּוטער וועט איר לעקן!
 ווי איר זעט מיך לעבן, ניט אזוי אַ ביס — אַ קראַץ
 טוט ניט מער די קאָץ!
 שאַקלען זקנים מיט די קעפלעך: „יאָ, אַ סברה...
 אוי, די עקן, אוי!... אַ צרה קינדערלעך, מיט זיי, אַ צרה!
 וואָס־זשע טוט מען? די כפרה!
 ווער וויל בייסן, איז געביסן!
 רייסן זיי, זאָל זיין געריסן!
 און אַ סיף, אַן עק מיט אַלע עקן! פטור!...
 און אַ חכם־עתיק דאָרט פאַראַנען, ראָט ער
 גאָר דערלאַנגען אַ בקשה גלייך צום שוואַרצן קאָטער:
 ציען זאָל אויף זיי גענאָד ער,
 זאָל ער ציען.
 און מצד רחמנות און מצד אַ מצווה־זאך באַמיען
 זיינע הויכגעשעצטע, שאַרפגעשפיצטע ציין —
 זאָל באַרייסן זיירע עקן טאַקע ער אַליין!
 (ס'איז אַ שכל,
 יאָ, מע דאָרף דעם רשע טון אַ שמייכל.)
 וואָס? איר לאַכט? מה־כאַת־יתי, לאַכט!
 גאָר געוויינט גאָר אַלע מיין דאָרט יענע נאַכט.
 מ'איז געוואָר געוואָרן — ניט פאַר אייך געזאָגט, געליטענע! —
 אַך און וויי! אַ קאָץ האָט פיינט אַ מויז, אפילו אַ באַשניטענע!
 *
 בלינדע בעטלערס, דרייט אַ קלאָג אויף אַלטע קאָטער־נקעס,
 און פאַרשרייבט דאָס, פרומע שרייבערס, מיטן גראַם אין אַלטן פינקס:
 מיזל, מיזל, מויז!
 מעג דיין עק זיין גרויס,
 מעג ער זיין אפילו קליין,
 בלייבט דער קאָטער — קאָטער, און די ציינדלעך זיינע — ציין!

ד ע ר ט ע ל ע ר

אַ ציגינערטע אַ צירקוסמיידל,
 אין אַ ווייסן קליירל,
 מיט אַ זילבערטעלער אויפן קאָפּ,
 און דער שוואַרצעדיכטער צאָפּ
 ווילד צעפלאַסן און צעלאָזן —
 אַט אַזוי-אַ קומט-אַרויס די נאַכט אויף שטילע גראָזן.
 און אַט בלייבט זי שטיין אין לייבקאָליר אין ראָזן.
 קומט צו פליען אַ שפּין
 און צווישן ערד און הימל לאַנג און דין
 ציט זי אויס אַ פּאָדעם,
 לאַזט זיך גיין אויף אים די נאַכט — פּחדים!
 און דער זילבערטעלער אויף איר קאָפּ
 פּאַלט, חלילה, ניט אַראָפּ.
 שיינ ?
 קומען, אַכער הינט צו גיין
 און זיי נעמען בילן :
 — קאָפּ אין דר'ערד ! די קונצן נאַכוואַס טויג
 — וואַרפט אַ קאַץ איר אין די אויגן !
 — גיט איר קייען שטרוי מיט גרילן !
 — וואַס-זשע ווילט איר, הינט ? — מיר ווילן,
 ליכטיקער זאָל ווערן, העלער —
 לאַמיר זען, וואַס איז אין טעלער !

ד ע ר א ו מ ג ל י ק

זומערלעכ אין דאָרף, די לופט איז אומבאַוועגלעך.
 שבת אַנגעיאַגט אום מיטוואַך ? מעגלעך !
 אַ פּאַרחלמטקייט, און זון, און ריינע פּאַרע.
 עפנט-אויף דער הימל ערגעץ דאָרט אין עק אַ שפּאַרע,
 לאַזט-אַרויס אַ קראַץ.

נעמט די קראָ זיך אויסציען ווי סע ציט זיך אויס אַמאַל אַ שעה,
ווען מע וואַרט, מע קען זיך ניט דערוואַרטן, אָט אַ בליץ!
נאָך אַ רגע — פרישער רעגן טוט אַ שפּריץ!
אוי, אַ ברכה אַזאַ רעגן נאָך דער גרויסער היץ,
אַ דערקוויקונג! די נשמה עפנט אַלע פאַלדן
און מחיה וויל אינו.
אַבער הער אַ קוויטשען, קילות —
די חורים טראַגן זיך צעטומלט און מע מאַכט געוואלדן!
„כאַר־כאַר, כמאַרעס! כאַר־כאַר, כמאַרעס! כאַר־כאַר, כמאַרעס!“
„עי, כריאַקאַרעס!
עי, וואָס איז אייך?“ פּרעגט דער הונט,
„הערט נאָר, הערט אַ גרילצן! גלייך סע גייט די קיך צוגרונט!
כמאַרעס? נו, איז כמאַרעס! וואָס־זשע האָט מען דאָ צו רעשן?“
„אוי, געוואַלר, זיי באַדן! אוי־אוי־אוי, זיי וואַשן!“
שרייען די פאַרשמירטע בריות,
„אוי, אַ צרה! אוי, אַן אומגליק! מיר געפילט נאָך פונדערפרי עס!
פונדערפרי!
כרי!“
ס האָט געטון אַ רעכטן וואַש די לייט און מיטאַמאַל אויף זיי אַ גיס,
און מע לויפט, מע לויפט אויף אַלע פיס,
גיך אין זומפ אין אַלטן
פאַרן פרישן רעגן זיך באַהאַלטן.

דער שפיגל און דער מלאך

קעגן שפיגל
שטייט אַ וויגל,
אין דעם וויגל שלאָזט אַ קינד.
און דער מלאך מיט די רעננבויגנדיקע פליגל
שטייט צוקאַפּנס און אַ חלם אים ער שפּינט
פונם האַניקפּאַרעם, וואָס אים איבער מיילעכל גערונען.

ווען דאָס קינד נאָך אין גן-עדן אויף אַ טייטלבוים געזעסן
און אַ טייטל דאָרט געגעסן ;
אַט דעם פאָרעם דעמלט אויס: עכאַפּט דער מלאך און אַנטרונען.
איצטערט שפּינט ער זון אים גליק, איז גליקלעך מיטן קינד איגיגעם —
שמייכלנדיק גיט-איבער ער זיין חן אים.
זאָגט דער שפיגל: „שיינסט ? ביסט גליקלעך, ליבער מלאך ?
איך פאָרגין דיר, פונם גאַנצן האַרצן דיר פאָרגין איך —
כאָטש אַליין איך ווייט פון מול, ווייט אַ ווייטן מהלך.
איך אַ קינסטלער בין, פאַרשטייטו מיך, אַ מאָלער בין איך —
וואָס איך זע, דאָס מאָל איך.
איצט דאָס קינד אין וויגל גיב איך איבער — זע, ווי ריכטיק !
און די פאַרבן — קוק, ווי העל, ווי ליכטיק !
גלייך ווי גיט קיין גלאַז — קרישטאָל איך !
און זאָל ווער אַ דאָנקל זאָגן מיר, אַ ייִשר-כּוּחַל !
שטאַרבן מוז אַ קונסטלער, ער זאָל מאַכן ערשט אַ רושם ?
נאָכן טויט מיר זאָגן שבחים ? אחרי מות קדושים ?
מוחל !
„שפיגל, שפיגל, זאָל דייך גיט פאַרדריסן !
זאָגט דער מלאך מיט אַ שמייכעלע אַ זיסן,
„מאָלן מאָלסטו טאַקע ריכטיק און מיט אַלע כללים,
אַבער דאָס נאָך ווייניק: קינסטלער ביסטו, ווייז דעם חלום !“

א י

צדיקל, מיין צדיקל, דאָס ערשטע פונם שטייטל
אין מיין ליבן אלה-ביחל !
כאָטש געהויקערט און געבויגן,
טובלט זיך עס אַלע מאָרגנפרי אין רעגנבויגן,
קומט-אַרויסעט שלאַנק און אויסגעצויגן,
און אַ לאַז זיך אויף אַ גילדן בלעטל
גלייך צו מיר אין בעטל —
שפּילן מיר אַביסל זיך אין קיצל-גלעטל.

נאָכדעם פרעג איך עס: וואָס הערט זיך עפעס גייסעלעך?
 שמייכלט עס, דערציילט מיר מעשהלעך.
 איינס פון זיי דערצייל איך איצט: חיריק
 אָנגעשמעקט זיך ערגעץ וווּ מיט ליריק.
 ס'איז אזא מין מאַנגעלגיש, אַ נאָגעניש.
 וואָס גייט איבער אין פאַרהלומטקייט, פאַרטראָגעניש
 און אין שטילן נאָגעניש.
 וואָס מע רופט השתפכות:

עפעס וויל זיך, עפעס בענקט זיך, עפעס — עפעס —
 אוי, וווּ נעם איך עס? ווי כאַפּ איך עס?
 כאַפּ אַ ווינטל אין די סטעפעס!
 „אי! אי! צעגיסט זיך שטיל דער חיריק, „אי!
 אי, אזו ס'טוט אין סאַמע פינטעלע אַ ברי
 און אַ צי

ערגעץ ווייט, אַהין, אַהין —

וואָלט איך אויפגעכאַפט זיך אויפן קעפל פונם פתח-שין
 און אין שטילקייט פון דער מוטער נאַכט,
 דורך לבנהסוד און ציטערפראַכט,
 וואָלט איך מיט מיין בענקשאַפט מיר געפלוּיגן
 ביז צום העכסטן פינטעלע, צום חולם,
 וואָס צווישן דעם און יענעם עולם,
 צום שוואַרצאַפל פון גאַטס אויגן,
 וואָס ער איז פאַרזונקען אין אַ דרימל,
 ווי פאַרטאָג דער טויטראַפן אין בלימל,
 וואָלט מיין בענקשאַפט אים געוועקט, געוועקט,
 ווי סע וועקט דעם פינג אַ בלאַזאַק,
 וואָלט ער אויפגעכאַפט זיך מיט דער גבורה, וואָס אין אים פאַרטעקט,
 און צעכליצט זיך אין אַ דגש-חוק,
 אינם דגש-חוק פון דער וועלט,
 וואָס ער ברענט און ברענט ניט אויס אין פיין,
 וואָלט איך זיך אויף אים געשטעלט.

זאל איך איינס מיט אים אויף אייביק זיין —
 איינס, אחד און שא!
 אָדער ניין! וואָס זאָג איך האָ?
 אפּשר, וואָרפּנדיק זיך אויף דער שיין פּון שטורעם,
 זאל איך טראָגן זיך צום הויכן טורעם,
 ביזן סאַמע שפיץ,
 צו דער וואוו דער שטאַלענער, וואָס ציט צו זיך דעם בליץ,
 און פּון דאָרטן, טוענדיק זיך אַ צעגלי,
 זאל אין בליץ און שטורעם איך אויסדונערן מיין, איי?
 אָט אַ לשיין, אָט אַ שפּראַך!
 אָבער פּון וכך
 היה אימר
 ביז וכך היה עושה
 רעגנס, פּרעסט און ווינטן נרויסע.
 אינדערווייל גאָר שבועותצייט, אַרום ליג־בעומר,
 ווען סע טאַנצן איתות, גינגאַלדענע צווישן ביימער,
 ער שפּאַצירט זיך אויפן גרינעם פעלד דעם פרייען
 און דערזען אַ חריקל, וואָס זיצט אונטער אַ זייען.
 דאָ דאָס שיטערע פּון דער געשיכטע
 דורך אַ זיפל וועל איך זייען
 און אייך לאָזן דאָס געדיכטע:
 ער און זי
 זינגען שוין אַן אַנדער לידעלע — ניט „איי“,
 נאָר וואָס דען גאָר? „איי“!
 צירה זייען — זיי,
 ער מיט איר ווי אַנדערע צוויי!
 און סע נעמט, פאַרשטייט זיך, ניט קיין שמיטה,
 קומט שוין צו דאָס דריטע.
 ווער געבראַכט עס? פּרעגט די פייגל!
 ווייסן ווייס איך, פּונם צירה ווערט אַ סגול,
 און דער סגול? עהעהע!
 אַנדערע דיבורים: ליריק־שמיריק — בע!

דאָס פאַרגעס! געווען אַמאַל אַ חיריק.
 איצט צוויי אייגלעך מיט אַ בערדל — איז דאָס גיריק.
 — גיריק? — יאָ! — נאָך וואָס? — נאָך וואָס, אַז ניט נאָך געלט?
 דאָס דער פּופּעק פּון דער וועלט!
 און אויף וואָס איז זי, די ליכטיקע, געשטעלט?
 אויף דריי זאַכן: זעט און פעט און בעט!
 ווייטער גאַרניט, עט!
 און צום סוף פאַרקויפט עס זיך צום שד
 פאַר אַ בייגל!
 דאָס די מעשה פּונם חיריק, וואָס געוואָרן איז אַ סגול.

א י ב ע ר ן י ם

איז די נאַכט אַ גוטע שטילע מאַמע? מן-הסתם!
 ווי אַ מאַמע איר בן-יחיד, נעמט די נאַכט אַרום דעם ים.
 און זי הערט זיך צו אים צו, און הערט זיך איין, און הערט.
 און דער ים, ער וואַקסט — דער ים האָט זיך פאַרמערט:
 אַלע זיבן ימים מיטאַמאָל.
 און די זיבן אויסגעטון פּון צאָל.
 וואָס דער ים? אַ רויער, ניט פאַרהאַרטעוועטער הימל?
 גיין, אַ ציטעריקער דרימל,
 דרימל פּון אין-סוף.
 און דאָרט אויוון, העט אַרויף.
 שוויים נאָך שווימל,
 ציילנדיק אַיעדן שוויים פאַמעלעך, מיט כוונה:
 אַלף, בית, גימל —
 שווימט זיך, שווימט זיך די לבנה.
 זאָגט צו איר די נאַכט
 אויף אַ קול, וואָס ניט סע רעזט, נאָר טראַכט:
 שאַ!
 פרעגט זי די לבנה: האַ?

זאָגט צו איר די נאַכט
 אויף אַ קיל, וואָס ניט סע רעדט, ניט טראַכט, נאָר דאַכט :
 פתח־שין !
 פרעגט זי די לבנה : וואָס ? ווהין ?
 זאָגט צו איר די נאַכט
 אויף אַ קול, וואָס ניט סע רעדט, ניט טראַכט, ניט דאַכט, נאָר וואַכט .
 ש־ש־ש !
 ענטפערט די לבנה : העכער ! הויך ! איך הער דיך ניש' !
 נעמט די נאַכט מיט שטערן שפייען :
 העכער ? העכער נאָך ווער קען דען שרייען ?
 (משלים)

א. נ. שטענצל / דאָרף אַרום טייך

זאָטע און אָנגעטרונקענע, ווי די שעפּסן,
 רוען די שלעפּערדיקע הייזלעך אַרום טייך,
 הערן זיך צו מיט פאַרדראָפּעטע אויגן
 צום פליטשקען און שנאַטערן פון די קאַטשקעס.

און דאָס אָגעבליאַקעוועטע קלויסטערל,
 גרוי און איינגעבויגן,
 שטייט, ווי דער אַלטער פאַסטוך אויפן שטעקן,
 און היט דאָס דאָרף.

אַלע זענען אויף די פולע פעלדער אַרויס,
 די הינט זענען מיט אַרויסגעלאָזן,
 בילנדיקע און שפּרינגענדיקע
 פאַר די שלעפּערדיקע קעפּ פון די פּערד.

און ביי די ווייסע ווענט אונטער די פענצטער
 וואַרטן די קאַזעס אויף די אַהיים־קומענדיקע.

זיי זענען אויס. זיי וואָלטן געווען פון האַלק.
 אַוועקגעשטעלטע הילצערנע קאַזעס
 צו באַשיינען די איינגעבויענע אַלטע הייזלעך.

מ י ט אַ ג

אַ שיסל קאַרטאָפליעס מיט בוראַקעס
 צעריבענע
 מיט פעטער יויך אַרייַבערגעגאַסן —
 ליגט די ערד אַ פאַרצויקע אין זון.

און די גלאַנציקע אַקער-אייזנס
 שטעקן, ווי זיי מעסערס.
 אין וואַרעמע לעבלעך ברויט.
 צעוירענע און אויסגעכאַקענע.

און יעדעס פויערל אויף זיין חלקל ערד.
 דעם טאָפּ צווישן די פיס.
 הערט אַטעמען זיין רויט-געוואַשן ווייב
 און דאָס ברומען אין די קישקעס
 פון וויינע צוויי זאַטע אַקסן.

נ ע י - ש ט ר י ק ע ר י י

איבערן קאָפּטשעריקן נאַכט-לעמפל.
 איינאַטעמענדיק דעם זאַלציקן ריז.
 זיצט דעם פישערס ווייב אָן אויסגעטרוקנטע
 און קניפּט די צעריסענע נעצן.

דער שטורעם דרויסן איז איינגעשלאַפּן.
 שנאָרנדיק אונטערן שוואַרצן קיימערן.
 און ווי אין שווערן הלום
 גיט דער ים זיך האַטטיק אַ וואַרף.

אויפהויבנדיק די אויגן פון די בעצן.
 דערשרעקט זי זיך
 פאר די צוויי גרויסע וואסער-שטיינער.
 וואָס גלאַנצן אויסגעשמירט אין ווינקל.

(פישערי-דאָרף)

ן ן י ג - ל י ד

דאָס באַצוקערטע און באַמאָנדלטע,
 דאָס גאַלדענע פון דיין וויגעלע
 זיצט מיט געפענטעטן פיסעלע
 ערגעץ אונטער אַ ריגעלע.

יעדן אָוונט מיט נאַכט באַגלייך,
 ווען ס'ריגלט זיך דאָס ריגעלע —
 צייטערט עס דערשראָקן אויף,
 ווי ס'גאַלדענע דיינס, דיין ציגעלע.

יעדן מאָרגן מיט זון באַגלייך
 אין וואַסער פון דעם קריגעלע
 שפיגלט עס זיך און שפיגלט זיך,
 ווי אין אַ גאַלדענעם שפיגעלע.

און אין קאָפּ דיינעם אַ חלומל
 וויגט זיך, ווי אַ וויגעלע,
 וואַרטנדיק אויף שוואַל,
 ווי ס'וואַרט אויף אים דיין ציגעלע...

(1934)

ישראל שטערן / די תפילה פון אַ מענטשן בייטאָג

טאָג, ווייסער טאָג, וואָס אין דיר זענען אויפגעמאַכט
 אַלע פאַרבן — אין די גאַסן ליגן אָפּן,
 ווי אויפגעמאַכטע טייסטערס פון פאַרשווענדער
 בעלי-צדקות, און אַלע ברואים און געווענדער.

אלע מענטשן און די ווענט, וואָס זענען איינגעשלאָפֿן
שטייענדיקערהייט, און די שילרן וועלכע רעדן מיט קאָלירן
און ווילן די קרעמער פֿאַר פֿאַעטן מאַכן... —
אין זיי אַלע, אין יעדן שטיק, אין יעדן שטרוי, אין אַלע זאַכן
זיצט דיין גוטקייט, טאָג, שיינענדיק און וואַרעם,
ווי עס לעבט אין זילכערנע לייכטער אַ ליכט —
איך בין אויך אַ זאַך און וויל פֿילן אויף מיר דיין לויכטנדיק געזיכט
איך וויל דיינע שלייפֿן זאָלן אַרויסווישן פֿון מיינע קנייטשן
יעדער פֿאַרבאָרגנקייט און איך זאָל געבענטש זיין מיט אָפֿנקייט
ווי דער פֿאַרמאָן האַלט אין מיטן גאַס דאָס פֿערד ביי די לייטשן
ווי דער ייד שרייבט פֿריי אויף זיין טיר די ציפֿערן מיט קרייד.

זאָל יעדער פֿאַרשטעלטקייט פֿאַרשוונדן פֿון מיין געמיט,
ווי עס שטאַרבט אָפֿ דאָס שוואַרצקייט פֿון אייזן ווען דאָס אייזן גלייט
לאָמיר אין דיין ברענענדיקן שייין געלייטערט זיין
און זען דאָס וואָס קיינער זעט נישט און זען מער ווי עס איז געשען.

פֿאַרוואָס איז יעדער סלופֿ און יעדער דאָך
איבער זיין אייגענעם געשטאַלט אַ האַר
און פֿאַרוואָס לאָז איך אַראָפֿ די ברעמען?
צו בין איך ערגער פֿונם טראַטואַר,
וואָס ליגט צופֿרידן און דאַרף זיך נישט שעמען
צו קוקן דעם הימל אין די אויגן?

זאָל יעדער באַהאַלטעניש פֿון מיר אַנטרינען.
כיוויל מיין לעבן אין סודות נישט פֿאַרשפֿאַרן.
איך וויל אין דיינע הענט, טאָג, מיך געפֿונען —
העלף מיר זיין ווי דו, און קיינעם נישט נאַרן.

זעסט: איך האָב די פענצטער פֿון מיין הויז און מיינע אויגן
צעעפֿנט ברייט.

און אַז אַ פֿרוי האָט מיין שוועל אַרומגענומען ווי אַ קייט.

האָב איך געענטפערט : קום נישט מער, איך קאָן דיך נישט פאַרטראָגן.
און אַ צווייטער וועל איך נאָך היינט אָדער העכסטענס מאַרגן זאָגן :
שענער וואָלט געווען די וועלט, ווען זי שטייט אויף דיינע פיס !

איך וויל נישט אין מיינע הייסע געבעטן
זאָל אַריינכאַפן זיך אַ פּרעמדער געדאַנק.
צי קען איך נישט פרייען זיך ריין, ווי אַ זאַנג,
ווען ער האָט זיך דערוואַרט אַז דו זאָלסט אים גלעטן ?

איך בין דאָך אויך אַ באַשעפעניש, טאָ פאַרוואָס זאָל די נאַכט
מיד אומעטום יאָגן מיט איר לעצט־ביסטל קלאָג ?
בין איך ערגער פּונם הונט וואָס לויפט אום און לאַכט
און טראַגט אין די קודלעס, דיך, פולער טאָג ?

אָדער אפּער קלעפט נאָך אין מיר עפעס טונקלס
און אין דעם געוועב פון געגנשטאַנדן
גייט מיין בליק פאַרלוירן
ווי דו, טאָג, אַליין פאַרלירסט דיך אַמאָל אין אַ געוויטער...

נאָר איצטער ביסטו דאָך געפעסטיקט מיט טויזנט ווייסע באַנדן
און אַלע גערטנער שטייען וואַך און זענען דיינע היטערס
און ביסט די קרוין פון יעדן דאָרף און שטעט זענען דיינע גיטער
און טרייבסט די תבואה פון דער ערד און פון שטוב אַרויס
דעם שניטער

שלאָג מיך אויך מיט דיינע גאַלדענע ריטער
און יאָג מיך אַרויס פון יעדער נעץ און בלויזע אָדערגעדריי
און זאָלן די זאַכן
מיד אַ ליכטיקן זען ביי זייערע ראַנדן...

זעסט ? כּהאָב פאַרגעסן אַלע שפּרוכן פון ביינאַכט
נישט אויף שרעק הענגט מיין האַרץ ווען איך בעט.
איך וויל נישט אַז דאָס פינצטערגיש

זאל אראָפּשווערן מיין האַנט.
 ווען איך שטרעק זי צום געבעט.
 גיין גראָד דענסטמאָל, ווען איך הער דייןע טריט, הויכער טאָג,
 ווען די פרייַד צעוויקלט זיך ווי אַ פּאָן אין אַלע עקן
 און מענטשן ווילן נישט דאווענען, ווייל זיי דאַרפן זיך נישט שרעקן.
 גראָד ווען איך הער דייןע שפּרייזן, גרויסער טאָג,
 וויל איך אַז מיין תּפילה זאל זיין טיף און אָן אַ פעלער
 ווי דער געלעכטער פּון די קינדער אויפן הויף.

וויל איך אַז מיין תּפילה,
 זאל זיין טרייסטנדיק און פּרום,
 ווי די לידער פון מיין שכן זיצנדיק אין וואַרשטאָט —
 וויל איך אַז אין מיין תּפילה,
 זאל זיין אַזויפיל הייליקייט און געוויינערייַ
 ווי אין דעם שפּרייזן פון אַ דיכטער דורכן צימער
 נאָכן אויספירן דעם אמת אין אַ ווערק —
 וויל איך אַז מיין תּפילה
 זאל זיין אַ ליבע בריוו צווישן אונז —
 ביז דו וועסט אַרויפפאלן אויף מיין האַלדז, ווייסער טאָג,
 און איך וועל אויפגיין אין דיר איגאנצן, ווייסער טאָג!

פּרילינג אין שפּיטאַל

(פּראָנמעטן)

אייער אָרעמען וועג האָב איך געזען, מייןע אָרעמע ברידער!
 איר זענט געזאַנגען ווי דער ווינטער דורך די פעלדער גייט,
 די אָרעמט שווער אַראָפּגעהאַנגען ווי צווייגן, אָנגעטאָן אין אייז;
 און איך בין נאָכגעאַנגען אייך ווי דער ווינטער דורך די פעלדער גייט.
 דער טאָג האָט ווייס און ווייט געווייטיקט: איר זענט געווען
 פאַרשניטע דערפער.
 די נאַכט האָט טיף אין זיך געוואָרעט — אַ הונט וואָס האָט
 גיט קיין באַלעבאָט

און איך, דער פרעמדער פעלדער-גייער האָב זיך צעבליט
ווי אייער פעלד.
אויף מיר זענען געוואַקסן שטיינער, איך האָב געפּרירט
ווי אייער גראָן.
און אַז די ערשטע מילדע שעה איז ווי די ערשטע שוואַלב געקומען,
די צווייטע בלאַנקט אין ווייסן בעטל, די דריטע האָט שוין אויסן קול
געשטראַלט: כּיבין רייך — בין איך גיט אַרעם לעבן אייך:
איצט בין איך גלאַנץ, איצט בין איך טרויער, איך בין דער
פּרילינג אין שפיטאָל.

וואָרן אויסגעפּיינערט ווערט אַ שטאָט ביי די לעצטע שטיקער בלוט
פּון טאָג. געוועלבער-טירן לענן זיך צונויף ווי שטילע הענט
ווייך און טונקל מאַכט דער מאַרק זיך אויף, קוקט צום ערשטן
מאָל אַרויף:
צמעץ איז אין הימל שוואַך, ליגט אין ווייסן בעט און ברענט.
טראַטואַרן פאַרשטעלן זיך דאָס פּנים און ציען זיך אַווי
— געהיימע וועגן.
ווער ס'שפּאַצירט, דער שפּירט אין האַרצן שווער און שאַרט זיך
ביי די שטילע ווענט,
ווייבער קריגן דערשראָקענע פינגער, טאַפּן צו האָבן נישט
קינדער קיין היץ.
מויערן לאָזן אַראָפּ די קעפּ. שטאָט בענקט, זי איז אין דער פרעמד
און זוכט איר היים, קוקט אַהין-אַהין, ווי בערג וואַקסן
אַריין אין בלוט
און טראַכט: דעם טאָג איז נוט, ער איז שוין אויוון און איך
בין נאָך אין טאָל.

נאָר וואָס ווייסט איר ווען מעה-לעתן גאַנצע גייען ווי וואַסערן
פאַרנאַכט — —
וואָס ווייסט איר אַלע אויף די גאַסן וואָס אַ טאָג איז אין שפיטאָל!

שלום שטערן / באשאפנדיקער זאג

אויף די בערג שפיצן
 ווייסע וואָלן — די ריינע שנייען.
 פינקלדיקע וואַסער-שטראָמען
 אויף די האַרביקע שטיין-רוקנס.
 שפיגלדיקע טייך-בעקנס אין די טאָלן.
 אַ הירש ווינט די צווייגן-קרױן,
 האַרנט אין דער שוויגעניש זיך איין,
 אין פּאַרכטיקן שטױן בלייבט ער שטיין
 איין-אַליין.
 ציטערדיקע וואַסער-טריט
 שווענקען זיינע שלאַנקע-פיט.
 דער ריח פון ביימער איינשלאַפערנדיק, זיס.
 שלוחדיקער זומער-טאָג לויכט אויף בלעטערדיקן בוים.
 אין בלענדנדיקן רוים שעפטשעט
 בראשיתדיקער, באַשאַפנדיקער זאָג:
 כי טוב!
 מענטש דערשפיר די פרייד פון דער אייביקייט!
 דער באַגראָזטער טאָל ווינטלט.
 אויף דער געבערגדיקער הייך די גרינענדיקע פרייד
 די שטילע פליגל פאַרשפרייט.
 לויטערע בענטשונג אין מיין האַרץ טאַרזייט.

ל י ד

איך וועל גראָבן אַלע טיפן,
 איך וועל אין דער פינצטערניש האַקן שיכט נאָך שיכט,
 ביז עס וועט אַ ברי טאָן מיינע הענט דיין לויטער ליכט.

ליד — געזאַנג פון אַלע גלידער,
 איך רופּ צונויף מיינע וואַגלענדיקע ברידער.

גליענדיקער לייטערנדיקער האַרבסט.
 קי אין די טאָלן.
 עס פאַרשמעקן די צעזענטע קלעצער.
 אויף די בערג גאָלדיקן די רויטע מאַכיקע הערצער.

איך הייב אויף מיין לויב-געזאַנג.
 צו די וואָס זאַמלען איין די פולע זאַנג.
 הערט. די זינגענדיקע ליכטיקייט פון פעלד.
 זעט דעם שזאַצנדיקן הויכן טאָג
 איבערן שטילן געצעלט.

ליד מיינט, וועסט נאָך גרונטיקן די טיפן.
 די פינצטערניש וועט פאַרשווינדן שיכט נאָך שיכט.
 אויף מיינע הענט וועט זינגען דיין שטראַליק ליכט.

ד אָ ס פ ר י דן - ל י ד

אויף די שויבן זילכערט אַ בוים.
 זילבערנע צווייגן טוליען נישט קיין נעסטן.
 עס זומערט נישט, עס זינגט נישט דער טאָג.
 אין וואַלדיקן טונקל טרויערן שנייאיקע ווינטן.
 מאַמע זינג נישט דאָס ליד פון היינט, פון אַמאָל.
 עס גלאַנצט די שאַרף פון שווערדן-שטאַל.
 יאָמער-געשריי ווערט גרויס, ווערט גרעסער.
 די לבנה — אַ בלוטנדיקער מעסער.

זינג מאַמע דאָס פרידן-ליד
 דער טרוים אין בענקשאַפט בליט.
 דעם זיננערס האַרץ איז נישט מיד.
 יונג, גאַרנדיק זיינע אויסגעמרווטע טרייט.

מאמע שטריק דעם זאק.
 זינג דאָס ליד פון האַמער און זעג.
 אויף זאַמדיקן וועג פרימאַרגן-וון גליט.
 דעם זאַמדיקן וועג די פרייד היט.
 עס בלעזעלט דער קוואַל.
 אין די בערג בלאַנדזשעט ערשטער שאַל.
 דער ווינט שויבערט אין טאַל.
 עס גלאַנצט די שאַרף פון קאַטע-שטאַל.

אויף די שויבן זילבערט אַ בוים.
 זילבערנע צווייגן טוליען נישט קיין נעסטן.
 עס זומערט נישט. עס זינגט נישט דער טאַג.
 אין וואַלדיקן טונקל טרויערן שנייאיקע וויסטן.

מאמע, ליכטיק געזאַנג אויף טרויעריקן-גאַנג.
 אין זינגערס געמיט זינגט דאָס פרידן-ליד.
 (אינדערפרי)

יעקב שטערנבערג / אַנגעפּעלצטע שאַטנס

אַנגעפּעלצטע שאַטנס אויפן שניי
 — מיינע טויטע זיידעס זענען זיי

וואָס אין שאַפן-פעלצן דיק און גרויס.
 מיט לבנה אויף די פיס, אויף שויס

מיט אַן אייגענעם שליטן, שוואַרצע פּערד
 גאַנצע נעכט געפאַרן. זייערע בערד

לאַפּעטעס געוואָרן — האַרטער שטיין.
 אַט אַזוי נאָר סוחרים רייען שייך.

בייטן ניט די פערד און פליען, ווי מיט פאָסט
אין די נעכט די סוחרישע, נעכט — פראָסט.

טויטע, בלוין נאָר שאַטנס אויפן שניי —
נאָך ער-היום אָקסן-סוחרים זיי

אין די שאַפן-פעלצן דיק און גרויס,
מיט לבנה אויף די פיס, אויף שויס.

שטאַט כאַטש נאָכן טויט אין קלויז צו גיין,
וואָ אַ ניגונדל דאָרט ברענט זיך שייין.

וואַגדערן זיי אום אין טטעפּ מיט וועלף
מיינע טויטע זיידעס — דורות צוועלף.

אַנגעפעלצטע שאַטנס אויפן שניי —
זאָל מיין ליד אַ תיקון גיבן זיי.

די באַלאַדע פון די צאַרטע קינדער

צאַרטע קינדער שפילן זיך און ליבן זיך ביז נאַכט,
און זיי ווייסן ניט אַז אין דער שפיל דער טרויער וואַכט.
אַז דאָס וויינען פון זייער קינדער-ליבע שטאַמט.

צאַרטע קינדער שפילן זיך אַ גאַנצן טאָג אין זאַמד
און זיי ווייסן ניט און גיבן זיך די סיצלעך הענט
וואָ אין יעדן פינגערל אַ ראָזע אומעט ברענט.

און די צאַרטע קינדער גייען שלאָפן מיט געוויין.
הינט און קעץ און וועכטער ביז פאַרטאָג נאָך גיין
פון איין שכנס טירל ביז צום צווייטן. ליכט, ווי שניי

פון לבנה קאַלטער, הילט איין ביימער, פאַרלעך אַלערליי.

קאץ מיט קאָטער באַרוועסע צעלויסן זיך אין שפּיל.
זוכן זיך און טרעפן אויף אַ שאַטן אין דער קיל.

אינדערפרי די קינדער שטייען אויף און ביז פאַרנאַכט
זעצן פאַר די שפּיל פון הונט־און קאָץ־און מענטשן־פאַר
און זיי ווייסן ניט, אַז אין דער שפּיל דער טרויער וואַכט.
צאַרטע קינדער שפּילן זיך ביז הונדערט צוואַנציק יאָר.

מיינע רייך צו דער שיקסע

גיג־מגויש גרויסע
אינם שליך פאַרפלאַנצטע שיקסע
מיט די רויטע באַקן —
דו האַסט אויסגעקנעטן דאָ
דעם לעקעך־שטראָז צווישן זאַנגען ?

זע, ווי שייך, ווי געל, ווי הויך
ער איז דיר אויסגעגאַנגען !

הין און הער צוויי רייען ביימער
לויפן לעבן אים פון ביידע זייטן.
וואַקסן קליין אומישנע.
שרימפן איין זיך פאַר די הויכע ווייטן.

שיכורע פון ליבע.
שמעקן זיי זיין ריח פון האַניק זיסן.
חלומען מיט דיר צוזאַמען
פון אַ הייליקער סעודה, פון געניסן.
פון אַן ערדיש־גרויסער שמחה.
פון פאַרגעמענע לייטן...

קוק, די אורחים דיינע
 דאָרט אויף האַריוואַנט שוין פליען, רייטן —
 אַז די הימל־יונגען, וואָס זיי קומען
 זיך אין טעכטער פון דער ערד פאַרליבן,
 ווי אין מיינע סאָרים, שיקסע,
 שטייט מיט אותיות געשריבן.

זאָל איך אויך אַראָפּגיין טון מיין רייט־צוג
 מיין שטיק לעקעך מיר אָפּברעכן?
 — נעם, באַרעכן!

האַסט געקלערט אַמאָל, וואָס רייך איז?
 אַ דער גילרענער וועג־שטויב —
 שטויב פון בילד פון דיינעם?

הויב־זשע פון זיין אָרט דעם שליאַך
 און לעג אים דיר אויף פלייצעס.
 טראָג אים גלייך אַרויף אין מזרח,
 שטעל אַ דאָרט אַריין אים,
 ווי אַ הייליקן פאַרמעט אין אַן ארון.

— נו, און טרוימען מעג מען דען?
 דאָס פּרעג שוין זיי, די קינדער־אַרן...

...אין אַ גייעשן וואָגן אַלטע יידן,
 נאַכט און איך געפאַרן...

שרעקנדיק זיך פאַר דער שוואַרצער ערד
 מיט אירע הפּקר־הענגנדיקע ברעטל־געטער,
 בין געזעסן צוגעכוליעט
 צו די וואַרעמע שויסן פון די פעטערס,
 און געהערט דאָס טריפן פון די האַריקע ליפּן

אלע שפעטע מערב-ווערטער,
ווי א אַוונט-רעגנדעל אין פעלד טוט זיפן
טראַפן נאך אַ טראָפן
בלינד און עלנט טאָפנדיק די פינצטער-.

אַט די הייליקייט
פאַרנעם איך אויך
אין רויש פון זאנג דער דינסטער
איצט, ווען אַוונט לעגט דעם צלם
הין און הער אויף דיינע פעלדער...

און איך מעלר דיר :
— ס'איז אַ קדושה-סיד פאַראַנען
וואָס איז העכער פון געניסן !

זע, אַט ליגט ער דיר צופיטן
מיט זיין גרינלעך-שוואַרצן,
וועלדער-שמעקנדיקן פליגל-טויער,
וואָס זיין קאָפּ שפאַרט אָן אין יענעם
רויטן שקיעה-טרויער.

נאָר ווער ביכטו —
דאָרט אין וועג פאַרפלאַנצטע שיקסע
מיט די רויטע-באַקן,
וואָס צו דיר טו רעדן
איבער פעלדערס האַלדז און נאַקן ?

ביסט אי שיקסע ערד, אי סתם אַ שיקסע
און אי ביידע.

בידעד צו דיר אי יידיש און אי גויעש,
ווי מײן שפּאַלער זיידע...

(שטאַט אין פּראָפּיל)

משה שימעל / עס בייט זיך נישט...

עס בייט זיך נישט און ס'האט זיך נישט געכיטן.
 איך לייד נאך אלץ, ווי כ'האב אמאל געליטן.
 איך זאג עס אפן פשוט און באשיידן:
 עס טוען זיך נישט אָס פון מיר די ליידן;
 כאַטש כ'טראַג אַ זיידן העמד און כ'בין מאַדערן.
 נאָר פריילעך, פריילעך קען איך אלץ נישט ווערן.

אַ בושע פשוט. נאָר ס'איז נישט צו מאַכן.
 איך קאָן זיך אלץ נאָך נישט פונאַנדערלאַכן.
 כאַטש גאָט אַן עדות, אַז ס'איז דאָ פאַרוואָס;
 אַט זעט: עס פאַלן עפל אויפן גראָן —
 זיי פאַלן גרויס און בלאַנקענדיק און רויט,
 און מענטשן פרייען זיך, כאַטש עפּל־פאַל — איז טויט...
 כ'בייס איין אין עפל זיך מיט שאַרפע ציין.
 נאָר שטאָט צו לאַכן, שטיקט מ'ך אַ געוויין — —
 עס בייט זיך נישט און ס'האט זיך נישט געכיטן.
 איך לייד נאָך אלץ, ווי כ'האב אמאל געליטן.
 און כ'שפיל זיך מיט די ליידן, ווי אַ קינד מיט ניס.
 כאַטש כ'ווייס, כאַטש כ'ווייס, ווי לעכערלעך דאָס איז...

אַט זעט: מיט גרויסער און געהימער פרייד
 גיט איבער גראָן אַ פרוי אין ווייסן קלייד;
 ז'איז שיין, ז'איז יונג, ז'איז בויגעוודיק, ז'איז בלאַנד — — —
 זי שאַנט מיט שלאַנקע פיס צום רוימן האַרזיאַנט,
 זי טרעט אויף הויכע גראָן, שפאַן נאָך שפאַן
 און ווייסט נישט, אַז דאָס גראָן דאָס איז איר היכער מאַן.
 וואָס איז געשטאַרבן פאַראַיאַר אינמיטן טאָג — — —
 ווי יעמערלעך האָט זי געווינט, געקלאָגט,
 און איצט: אי שיין, אי יונג, אי בויגעוודיק, אי בלאַנד.

שפאנט זי מיט שלאנקע פיס צום רויטן האַרזענט.
 עס בייט זיך נישט און ס'האָט זיך נישט געזיכטן.
 דער טויט האָט קיינעם נאָך נישט אויסגעמיטן.

מען האקט אַ וואַלר. עס קלינגען העק און ס'זינגען זעגן.
 עס פאַלן ביימער מיט די קעפּ צו דר'ערד,
 די אויסגעצערטלעכע. דורך זון און רעגן,
 מיט שטיפע, פייכטע, גרינע בערר.
 איז וואָס? ס'וועט זיין צו הייצן אין די היימען.
 ס'וועט זיין אַ טיש, אַ באַנק, אַ שייער און אַ סיר —
 און זאָכן נוצלעכע פאַר יערן איינעם
 און אויך אַ קאסטן אויסגעמאָסטן פונקט פאַר מיר —
 עס בייט זיך נישט און ס'האָט זיך נישט געביטן.
 דער טויט האָט קיינעם נאָך נישט אויסגעמיטן.
 איך שפיל זיך מיט די לידן, ווי אַ קינד מיט ניס,
 כאָטש כיווייס, כאָטש כיווייס, ווי לעכערלעך דאָס איז...

איך האָב אַ היים מיט פענצטער און מיט ווענט —
 און כ'האָב אַ פרוי מיט קליינע, גוטע הענט,
 און כ'האָב אַ טיש, אַ באַנק, אַ גאַרטן און אַ פלוט
 און דאָך וועט מיך דאָס אַלץ נישט ראַטעווען פון טויט.
 ווען ס'קומט מיין פרוי אַהיים (ו'איז בלאַס און מיד)
 ווייז איך איר אַלץ, וואָס כ'זאָג דאָ — אין אַ ליד.
 זי לייפנט, זי לאַכט, זי פרייט זיך, ווי אַ קינד;
 זי מיינט: אַ ווינט אין ליד — איז נישט קיין ווינט.
 זי מיינט: אַ פלוט אין ליד — איז נישט קיין פלוט.
 זי מיינט: אַ טויט אין ליד — איז נישט קיין טויט.

עס פאַלן צו די אַוונטן און ס'קומען אינדערפריען
 און ווינטן בלאָזן מיר אין פנים שניי —
 עס טוען וויי די פּרילינגס, וואָס פאַרבליען

און זומערס זיסע טוען אלץ נאך וויי.
 עס ביט זיך נישט און ס'האט זיך נישט געביטן.
 איך לייד נאך אײך, ווי כ'האב אמאל געליטן.
 און כ'שפיל זיך מיט די ליידן, ווי א קינד מיט ניס.
 כאַטש כ'ווייס, כאַטש כ'ווייס, ווי לעכערלעך דאָס איז...

א הילצערנע באַנק ביינאכט

ווען לשון באַקומט די הילצערנע באַנק,
 פאַרשטיי איך, נאָך וואָס עס טוט איר באַנג:
 אַ גאַנצן טאָג אויף דער זון געווען,
 מיט שאַטנס מיט בלויע פון בלעטער באַשיט.
 דאָס הימל געזען,
 געזוגען און געבליט.
 און איצט — ביים פענצטער, אויף צעקרוכטע פיס,
 זי שטייט, און גאַט און ווייסט נישט וווּ זי איז...
 עס האָט זיך אײך איר די לבנה מיט ציטער צעלייגט
 און רעדט צו איר עפזס מיט זילבערנע רייד.
 קען דען אַ הילצערנע באַנק פאַרשטיין,
 וואָס די לבנה מיינט?
 שרעקט זיך די הילצערנע באַנק און קען נישט שלאָגן
 און קיקט אַרויף צום פענצטער, וואָס בלויז און איז אָסן.
 קוק איך אויך און טראַכט:
 וואָס קען דען וויסן אַ מענטש
 וועגן אַ הילצערנער באַנק, וואָס קען נישט שלאָגן ביינאכט.
 (מיר איז אומעטיק)

אריה שמרי / צום שטיין פון דיין חלום

וואָרום די זון איז פאַרגאַנגען
 און גאָט האָט פאַרשלאָסן די טיר,
 און נאָענט איז דער וועג קיין חרן
 וועט אונזער טרויער גיין צו דיר.

וועלן מיר זוכן אין חוץ
 דעם ווונדער פון דיין פראַסטן שטיין.
 און וועסט אונז ווייזן דעם לייטער
 ווו אויך שפּלע קענען גיין.

און יענעם היימישן הימל
 וואָס האָט אונז ליב אויך אין פּאַלץ
 און ווו סתם אַ בשר-וודם
 שלעפט פאַר די פּאַלעס אַ מלאך.

און יענעם פשוטן שטערן
 וואָס שיינט אַרויס פון ליים און זאַמד —
 אייגן און וואַרעם און טריי
 ווי לצמטערנע אין פּאַסטוכס האַנט.

און וועסט אונזער טרויער לערנען
 ווי לעבן דעם קאַפּ אויף אַ שטיין.
 אין הערן פון וועלטן אַ ליר
 אין סטאַדעס צעגלעקלטן גיין.

אין מינדסטן ביטן

אויך אין שוואַרצן ברויט, אין מינדסטן ביטן
 רוישן זאנגען.
 און ווער עס וויל קען זען אין רונד פון לעבל ברויט
 די גאַנצע ערד אין איר באַוועגן.
 אין גרויסן חסד פון זון און רעגן.

קעסט פרייד אַנטפלעקן
 אויך אין אַ ברעקל.
 אויך אין איין קערן.

אויך אין אַ גראַ זעמדל קענסטו זען
אַ גרויס שיינענדיקן שטערן.
ווייל אַלץ איז נידריק,
און אַלץ קען העכער ווערן.

גורל-וואָך

איך וועל שוין קיינמאָל נישט אויסמעסטן
די לענג פון שטערנדיקע ראַנדן.
נישט מיר די הויכע אַדלער-נעסטן,
איך בלייב אויף ערד, פאַרקניפט מיט זאַמדן.

און שענקען וועל איך זיך אינגאַנצן
דעם גורל-וואָך — זינגענדיקער יאָך.
אַ וואַלד נאָך אַ וואַלד וועל איך פּלאַנצן,
און מיר וועט גענוג זיין — דער מאַך.
(אין טויער פון טעג)

בערל שנאבל / פּלאַריקאַ

...אַצינד פאַרשטיי איך שוין
דאָס זילכערנע געזאַנג,
וואָס דעם מילנערס דינסטשיקסע
זינגט
אין דער נאַכט אַריין לאַנג...
און פּרעגט
אין איר ליד
הונדערט מאָל איבער,
די הולטייאישע מילנער-יונגען זיבן,
וואָס פּלעגן מיט איר ליגן...
און איצט בעבען, וויי איז צון איר

האָט אַיעדער לייִדאָק
מיט שטיקער אַקערפעלד און קו
זיך אַ כלה אויסגעקליבן...

יעדע נאַכט אַזוי זי זינגט און שעלט.
און סע פאַלט איר ליד מיטן מילברום
אין דער ווייסער וועלט
ווו סע הערט קיין נפש נישט.
איר שטאַרק באַקאַנטן צער...

נאָר איך. —
וואָס בין פון טרייסט דער שר.
און צייל יעדעס געפאַלענע שנייעלע.
ווי ווייסע ציגל
פון מיין נישט־דערבויעטער הלום־וועלט.
הער זיך צו, צו איר טרויעריק ליד
און וואַקנדיקער שאַנד.
וואָס קייכט
אין דער חלף־שאַרפער יאַנוואַר נאַכט אַריין
ביטער לאַנג — — —
(און סיטוט אונז ביירע אַזוי באַנג).
(מילנער־נאַם)

פֿינפטע גלעזל

אין מיין גלעזל וויין איך וועל גיסן אַלע שעהן פון אונזער טרויער
און וועל קומען, מיידל, פאַרשיכורן מיניע לידער פאַר דיין טויער.
איך גלויב, דו וועסט איוודאי מיר שענקען אַ קוש פון ליכט
דורך דיין פענצטער וואָס האָט ביז איצט מיט טונקל געטויבט.

זע! חצות־נאַכט איז די טרויעריקע קרעטשמע פאַר צדיקים
און דיכטער

און א שפיטאָל פון טרייסט פאר מיין קראַנקן האַרץ — דיין געליבסטער.
איך האָט די בייטאָגן וואָס פאַרקנעכטן אונז אַלע צו דער פיין!
און די נאַכט... די נאַכט איך גיס דיר אין לידער ווי טרויעריקן וויין.

די נאַכט, טייערע, איז בענקשאַפטסוויין אויסגערוגען פון שטערנטרויבן.
זאָל לבנה, גאַטס דינטמייַדל, דיר צוטראַגן אַ כוסה צו זיינע
פאַרהאַנגענע שויבן.
און לחיים לאַמיר טריגקען מיט אונזערע אַלטע דורות-יידן וואָס
אין פאַרטאָגן

גיסן זיי טרויער-וואַסער אויף די פינגער ווי וויין פון צו
לאַנגן קלאַנגן.

אין מיין גלעזל וויין איך וועל גיסן אַלע שעהן פון אונזער טרויער
און וועל קומען, מיידל, פאַרשיכורן מיינע לידער פאַר דיין טויער.
(ישׁבה-לידער)

פ א ר ט אָ ג

ווי ווונדערלעך שיין איז ווען סע הייבט אָן צו טאַגן
און ס'שטאַרבן די לעצטע שטילקייטן, אין ערשטן קריי פון אַ האַן.
און די נאַכט טוט איר לעצט קאַפיטל איינזאַמקייט זאָגן
צו די ערשטע טריט וואָס גיסן אויף גאַסן די טאַגיקייט אָן.

און פון אַלע ווינקלען דער גאַסנקערער קערט אויס
פון מיין שטילער יידישקייט דעם טרויעריקן נאַכטשטויב.
און די שכינה קומט אין טאַג מיט אַ פאַרוועלקטער רויו
און ווישט די שטערן פון אירע אויגן — מיט מיינע לידער — זיך אויס.

ווי ווונדערלעך טרויעריק איצט ווען סע הייבט אָן צו טאַגן.
און יידישע טריט הונדערט-יעריקע פון איבערגעץ מער ניט קומען.
מיין שטאַט איז אַ ירושלים — אויף איר פיין ווער ס'זאָל קלאַנגן
האַט מען איבערגעלאָזט אונז, ווי קראַנקן יונגן זאָמען...
(יהיה)

בער שנאפער / סאַראַ גליק

סאַראַ גליק זיך אליין צו געניסן.
פאַר מענטש און פאַר וועלט און פאַר גאָט זיך פאַרשליסן
און אליין זיין דער שניטער און אליין זיין — דער שניט
און אליין זיין דער ים — און דער אינזל אינמיט
און אליין זיין איבער אייגענע תּהומות — די בריק
סאַראַ גליק!...

סאַראַ פּרייד זיך אליין צו באַזיץן
פאַר מענטש און פאַר וועלט און פאַר גאָט זיך באַשיצן
מיט זיך, ווי מיט עפעס אַ פעסטן און מויערישן וואַל
אליין זיין דער באַרג און העט אויוון — דער קוואַל
און אליין זיין פון אייגענער זריעה — די קווייט
סאַראַ פּרייד!...

סאַראַ שטות זיך אליין צו פאַרשווענדן
פאַר מענטש און פאַר וועלט און פאַר גאָט זיך פאַרלענדן
פאַר אַ שיבוש, אַ שיפער, פאַר אַ קלעפּאַטש פון לעבן
פאַר אַיערן באַזונדער, ווי אַ הור זיך אָסגעבן
און אליין מיט זיך טרייבן בפרהסיה — זנות
סאַראַ שטות!...

די זיבן מרגלים

זיבן מרגלים האָט דער קיניג צעשיקט
אויף די זיבן וועגן, וואָס פירן צום גליק.
צום גליק פון אַ קיניג מיט לענדער אין צאָל —
פון הונדערט און צוואַנציג און זיבן מיט אַ מאַל.

האָבן זיבן מרגלים פון די בעסטע קנעכט
זיבן טעג זיך געזאַמט און זיבן נעכט
און אויסן אַכטן טאָג געקומען צוריק
פון די זיבן וועגן, וואָס פירן צום גליק.

פאלט דער ערשטער אַ מידער צום קיניגס פיס.
 רירט אים דער קיניג אָן מיט דער שפיז —
 הייבט ער זיך אויף און גלייכט זיך אויס
 און ברענגט קוים די ווערטער פון זיך אַרויס :

אַ טאָג, אַ קיניג! — אַ טאָג מיט אַ נאַכט
 האָט דיין קנעכט אויפן וועג צו דיין גליק פאַרבראַכט.
 צום גליק פון אַ קיניג מיט לענדער אין צאָל —
 פון הונדערט און צוואַנציג און זיבן מיטאַמאָל.

איז דער וועג, ווי אַ לייטער, וואָס ציט זיך אָן סוף.
 און די לייטער אָן שטאַפלען — נישט אַראָפּ, נישט אַרויף.
 און לייטער די מענטשן צעלייגט אין דער ברייט.
 ווי שטאַפלען, וואָס פירן צום קיניג, זיין פרייד.

און איך, אַ קיניג! — זאָגט דער צווייטער נאָך אים
 פאַרשמייעט און מיט אַ געבראַכענער שטים —
 און איך האָב געזען דעם וועג צו דיין גליק.
 ווי אַ לאַנגע, אַ ווייטע, אָן סופּדיקע בריק!...

און די בריק, נישט פון האַלץ, נישט פון אייזן און שטיין,
 נאָר פון מענטשישע גופים — פון פלייש און פון בייז.
 און דאָס בלוט און דאָס בלוט פון די גופים — אַ טייך
 רינט אונטער דער בריק צו דיין קיניגרייך.

און איך, אַ קיניג! — זאָגט דער דריטער פאַרשמאַכט.
 האָב געוואַנדערט אַ טאָג, האָב געוואַגלט אַ נאַכט
 אויף דעם וועג אויף דעם דריטן, וואָס פירט צו דיין גליק —
 איז דער וועג, ווי אַ לאַנגער, אָנסופּדיקער שטריק!...

און אויף שטריק הענגען מענטשן — די פנימער גראָ.
 די אויגן אַרויס און די צונגען שוין בלאָ.
 און איבער זיי שטייף, ווי אין שלאָף — אויפן שטריק
 גייען אַנדערע מענטשן, גייען אויס צו דיין גליק.

און דער פערטער מרגל, וואָס גרויס איז זיין צער
פאלט אַראָפּ אויף די קני: אָ, קיניג! אָ, האָר!
זיי מוזן זיין קנעכט און פאַרגיב אים זיין בליק,
וואָס געוואָגט האָט צו זען דעם וועג צו דיין בליק.

ווי אַ פשוטן, פעלדישן שטויביקן וועג —
מיט מענטשן, ווי צלמים צעשטעלט אויף זיין ברעג,
און אלע און אלע, ווי פילגער צעשטאַנט —
שפּאַנען צלמים אַ מחנה צו דיין, אין דיין לאַנד!...

און אזוי דער פיפטער, דער זעקסטער מיט שרעק
געזען האָט איינער אַנדערש דעם וועג
צום בליק פון אַ קיניג מיט לענדער אין צאָל —
פון הונדערט מיט צוואַנציק און זיבן מיטאַמאָל.

נאָר דער לעצטער מרגל, דער זיבעטער אין ריי,
דער בעסטער פון קנעכט און דער עלטסטער פון זיי,
האַט אַ הויב זיך געטאָן פון דער ערד, ווי אַ רין —
נאָך איידער דער קיניג באַרירט האָט זיין שפּין.

אָ קיניג! אָ האָר! אָ הערשער פון קנעכט!
וואָס זעכציק פון זיי היטן אָפּ דייגע נעכט
און זעכציק מאָל טויזנט היטן אָפּ דייגע טעג
און קיינער פון זיי שטייט נישט גרייט אויפן וועג

וואָס פירט צו דיין לעצטן, דיין זיבעטן בליק!
אָ קיניג, מיין האָר! דערוואַרג עס, דערשטיק,
כל זמן ס'איז אין האַלדן נאָך דאָס וואָרט, וואָס איך גרייט
צו דערשלאָגן דיין לעצטע, דיין זיבעטע פרייד!...

זיבן וועגן, וואָס פירן צום בליק דיינעם, האָר!
זענען זעקס פון זיי נויט! זענען זעקס פון זיי צער!
און דער זיבעטער, האָר! און דער לעצטער פון זיי —
שטייט נאָך הפקר און וויסט, שטייט נאָך אָפּן און פריי!...

ווי אַ בייט נישט באַפלאַנצט ווי אַ פעלד נישט באַזייט.
ווי אַ שווערד שוין פאַראַסט אין פאַרזשאַווערטער שייַד
פון אַן אַלטן, אַמאָליקן, רייניקן ריו —
וואָס האָט נישט געוואָסט נאָך פון קיניג, זיין שפּיט.

אַ קיניג! אַ האַר! וואָס גרויס ביסטו און שטאַרק!
ס'איז דיין קנעכט דאָך ניט שולדיק, וואָס האַרט איז זיין קאַרק
און ער קאָן שוין נישט שטיין מער אין דרייען געביקט
אויף דעם זיבעטן וועג, אויף דעם לעצטן צום גליק!...

און דער לעצטער מרגל, דער זיבעטער אין ריי.
דער בעסטער פון קנעכט און דער עלטסטער פון זיי
האַט אַ הויב זיך געטון פון דער ערד, ווי אַ ריו —
און געטראָפן דעם קיניג מיט זיין אייגענער שפּיט.
(מעשה און ליר)

א ר נ י ו ע ר ז

עמען האָט מיך אריינגעוואָרפן אין אוניווערו.
ווי מ'וואַרפט אַריין אין ים אַ שטיין!
ווי מ'וואַרפט אַריין אַ גרודיקל ערד —
אין אַ טיפן, אַן אַלטן ברונעם אַריין!...

עמען וועט מיך אַרויסנומען פון אוניווערו.
ווי מ'נעמט אַרויס פון אויג — אַ מילב!
ווי מ'נעמט אַרויס אַן איבעריקע זילב —
פון אַ שיינעם, אַ גרויסן האַרמאַנישן פּערז!...

דערווייל שטיי איך אינם גרויסן סוד —
איינער אַליין — ווי דו, אַ גאַט!
נאָר אַן דיין געטלעכן כוח דערצו —
און אַן דיין טיפּער און געטלעכער ריו!...
(בלאָזע ווערטער)

ר א נ ד ן

(מקום א נאכווארט)

אין חומש געפינען מיר און אדם האָט אָנגערופן מיט נעמען דאָס
וואָס ער האָט געזען אַרום זיך. דאָס טוט אויך דער דיכטער. ער
באַשאַפט אַכער ניט זיינע נעמען פון דער העלער הויט, נאָר ער
טוט קלינגען אים אַלטן אָפּגעריבענעם וואָרט זיין מיטיש אומענדלעכע
רעזאָנאַנס; ער טוט אין אים דערמאָנען אַ ניצויץ פון דעם אורליכט
פון זיין ערשטן טאָג.

*

יעדעס וואָרט האָט זיך זיין מיטישע רעזאָנאַנס; זי איז אַכער
פאַרזוימט אין די פאַרשטעלונגען מיט וועלכע דער טאַג־טעגלעכער
געברויך האָט זי מסיג געווען. אַכער פון אַלע צייכנס און אותיות
וואָס באַלויבטן דעם סדר פון דער טאַג־טעגלעכקייט, בענקט אַרויס
נאָך אַ וויקון דאָס מיטישע: דאָס ליכט פון בראַשׂית. דער דיכטער
דאַרף נאָר אַזשויבן.

ס'איז אָן עובדא וואָס ענדיקט זיך קיינמאָל ניט און וועלעכע
יעדער דיכטער איז מהויב צוריק אָנהויבן אויף אייגענעם חשבון.

*

דאָס וואָרט לענגערט זיין טאַטן — ס'איז דאָס, וואָס די באַווע-
גונג פונם געדאַנק וועלכע דערגרייכט צו קול לאָזט נאָך זיך.
ס'זענען די דערוועקטע אַפּבילדער וואָס האָבן געזיכט זייער וואָרט
בעתן פלוס פונם געדאַנק.
די דיכטונג לעבט אין זכות פון די שאַטנס.

*

אַ פירוש איבער לידער איז אַן אַבסורד. די פאַעזיע איז יענע טייל
פונם מלכות וואָרט, איבער וועמענס טויערן הערשט די מימרא: זען
דעם כתב און ניט זען די האַנט. וווּ ס'איז פאַראַן די האַנט קען קיין

שום כוח דעם פלעק ניט צאָווישן. און אַהין, צו די גרענעצן פון ניט זיין און פון ווערן, וווּ די ווערטער, באַפרייטע פון דער האַנט, דערהויבן זיך צו אייגענער בחירה, קען קיין שום מורה-דרך פירן.

*

דער פּוֹלִישער אונזווערז איז נישט געפורעמט פון מאַנאַדעס. ישעיה וואָלט געהאַט אַ סך וואָס צופּצומאַנען ביי ביאַליקן און אויך קלאַרעל וואָלט זיך גאַרנישט געפילט היימלעך, ווען אונזער דוד וואָלט געקומען ביי אים בעטן זיין שכר-לימוד.

נאָר, אינם אייביק ווערנדין זייער פון דער מענטשלעכער עמפּינד-ליכקייט, זענען פאַראַן ספּעציפישע רגעס וואָס צייכענען אַן אַ דורכ-גאַנג. אַזוי איז פאַראַן — כדי צו דערמאַנען די נענטערע — אַ רגע באַדלער און אַ רגע רילקע און אויף דעם פלוס כוואַליעט זיך אויך אַ רגע האַלפּערן, אַ רגע לייוויק און אַ רגע מאַנגער. און יעדע פון די רגעס איז אַ חלק קאָנסערווירטע צייט — די רגע אַפּגעהאַלטן אויף אַלע אייביקייטן.

*

מיר זענען שוין לאַנג אַריבערגעוואַקסן די לינעצקי-תּקופּה פון רחמנות צו אַליק וואָס איז ייד און יידיש. אונזערע שייכותן צום גרויסן יידישן ליד ווערן געסדרט פון די אייגענע כללים וואָס דיקטירן אונזערע שייכותן צום גרויסן ליד פון סיי וועלעכער אַנדערער שפּראַך. אַ דיכטער איז אַבער נישט קיין ממזר; ער געהערט צו עמעצן: זיין פּאָליק, זיין צייט און זייער אַזשט צו ביידן — פונם דיכטער רעדן זיי אַרויס ווי אַ דיבוק.

*

דער גורל פונם פּאָליק צו וועלעכן עס געהערן די יידישע דיכטער איז אַנגעלאָדן מיט פּאַעטישן רוי-שטאַף: דער נס פון זיין לעבן און דייער, זיין גאַט פון דעם מדבר-געצעלט, וועלעכער האָט באַזיגט און איבערגעלעבט די געטער פון די מאַסיווע שטיינערנע געביירעס, נעמען ווי שאַול און דוד, עמוס און ירמיה האָבן געמאַכט פון כּנען דאָס צוגעזאַמטע לאַנד פון דיכטערישע סימבאָליק. און באמת וועלעכער גרויסער וועלט-דיכטער האָט נישט אין זיך אַריינגעזאַפּט די ווינגערטנער-ריחות פון עין-גדי?

*

דער יידישער דיכטער איז אַבער נישט קיין שוּחף נאָר צו אַט דעם

גליקלעך פאָעטישן גורל. און דערפאַר, קען ניט לייוויק, ניט מאַנגער, ניט גראַע אויסטריקן אַלפרעד דע וויניס גלויבן :

— און אייביק מדור לזור זע איך ווי פראַנקרייך

אַפלאַזירט אין באַקרענצט מיט בלומען מיינע ליזער

און דאָס חלילה ניט דערפאַר וואָס ישעיהס אייניקלעך וואַלטן ניט געהאַט די וואַנדער-בליקן, וואָס קענען איבער די בעפלען פון די מוחקים זעען זי פנים-חדשות פון די ווייטע מאַרגנט.

*

זי אומשטענדלעכקייט פונם דיכטער איז זיין פאָלק.

דאָס פאָלק איז דער ערוב תחומין פון זיין איבערלעבן. און דערפאַר איז דער שלאָף פון די וואָס זענען זיך חושד אויף דויער, געווען פאָרטייבן פון זי "למי אני עמל-קאָשמאָרן. אַזוי ביז ווען דער טאָג, צו וועלעכן דער צאָרן פון ביפּליקס לעצט וואָרט האָט אונז פאַרגלייבן, איז אַראָפּגעוואָרפן געוואָרן — מוראדיקער און שרעקלעכער ווי זיין צאָרן האָט אונז געוואָרנט און געדראָט און אויך שרעקלעכער פון דער קללה פונם בעלי-תוכחה.

עס ליגן פאַר אונז זיינע שאַרבן.

דער תלמיד האָט געפרעגט :

— וואָס זעט איר, רבי, אַצינד אין דער לעצטער רגע ?

און רבי חנניה בן תרדיון האָט אים געענטפערט פון מיטן די פלאַמען :

— איך זע די פאַרמעטן ברענען בעת די אותיות שוועבן אינדער-לופטן.

אותיות פון רוים און פון שפּאַניע, פון פוילן און פון ליטע, אונזערע געזענע אותיות וואָרטן אויף אַ תיקון — אויף אייגענע פאַרמעטן.

*

אייגענעם פאַרמעט קען מען קריגן נאָר פון די פי ווע- לעכע מען פאַשעט אַליין אויף אייגענע פעלדער. גאָר אויף יענע פאַרמעטן וועט מען גלויבן דער דיכטער אַז ער טוף כל הדורות וועט מען באַוואָרפן מיט בלומען זיין ליד, וואָס באַזינגט דעם כו"ד פון דויער און פון יוגנט פונם אוראלטן פאָלק, וואָס מעג זיך זיין מיט די פיראַמירן — אויף די.

ביאָ-ביבליאָגראַפישע גאָטיצן *

- אפרים אויערבאך געב. 1892 בעליך (בעסאראַביע), לעבט אין אַמע-
ריקע. „קאַראַוואַנען“ נײַ 1918.
- ראובן אייזנשטאַד געב. 1884 גרויס-ראַדאָמישל (גאַליציע), לעבט אין
אַמעריקע. „פון מיין זומער“ נײַ-ווין 1922.
- ש. י. אימבער געב. 1888 סאַסאָוו (גאַליציע), אומגעקומען אין
פוילן. „וואָס איך זינג און זאָג“ לעמבערג 1909, „אַסתרקע“
סטאַניסלוי 1911, „רוינבלעטער“ ווילנע 1914, „היים-
לידער“ ווין 1918.
- ברוך אַליצקי געב. 1907 טריסק (וואַלין), אומגעקומען אין פוילן.
לייב אַליצקי געב. 1895 טריסק (וואַלין), לעבט אין פוילן. „משלים“
וואַרשע 1929, „ווענט האָבן אויערן“ וואַרשע 1939.
- מאַטעס אַליצקי געב. (?) טריסק (וואַלין), לעבט אין פוילן.

---

* די ביאָגראַפישע דאַטן און די ביבליאָגראַפיע פון די ווערק זענען
לרוב אַרויסגענומען פון זלמן רייזענס „לעקסיקאָן פון דער יידישער
ליטעראַטור פרעסע און פילאָלאָגיע“. היות די לעצטע אויפלאַגע
איז דערשינען אַרום 30—1928 זענען מיר וועגן די קרוב לעצטע
צוואַנציק יאָר אָנגעוווּן געווען אויף דאַטן וואָס מיר האָבן געזעמען
פון די „ליטעראַרישע בלעטער“ אָדער פון אַנדערע מקורות.
די דאַטן איבער דעם יונגן דור דיכטער פון פוילן האָט אויגו
צוגעשטעלט דער דיכטער ישראל אַשענדאָרף.
אַסך פון די אָנגעגיבענע בענד האָב מיר נישט געהאַט ביי דער
האַנט און ס'איז פאַראַן אַ יאָר אומרים אַז זיי זענען קיינמאַל נישט
דערנאָנגען קיין רומעניע.

- ישראל אשענדאָף געב. 1909 מילעניצע (גאליציע), לעבט אין פוילן.
 „אין אַ גריטער פרעמדער שטאָט“ לעמבערג 1932, „מאָנטיק
 אינדערפרי“ וואַרשע 1937, „גרוסן אין דער ווייט“ וואַרשע
 1939, „אַנונג און וואָר“ קיעוו 1941.
- נחום באָמוז געב. 1906 סאַסאָוו (גאליציע), לעבט אין פוילן.
 „אין טעג פון דער וואָך“, „באַרוויסע טריט“ וואַרשע 1936,
 „אַ גאַסט אין פאַרגאַסט“ 1939, „איבערגאַנג“ קיעוו 1941.
- ב. י. ביאַלאַסטאַצקי געב. 1892 פּומפּיאַן (ליטע), לעבט אין אַמע-
 ריקע. „ביים ברייטן וועג“ נײַ 1920, „לידער“ נײַ 1931.
 יצחק בערלינער געב. (ז) לעבט אין מעקסיקע, „שטאַט פון פאַ-
 לאַנץ“ מעקסיקע 1936.
- לעאָן בערטיש געב. 1900 מיהילעני (מאָלדאַוויע), לעבט אין
 בוקאַרעסט. „שטילע ווינקלען“ בוקאַרעסט 1939.
- משה בראַדערזאָן געב. 1890 באַסקווע, לעבט אין ראַטנפּאַרבאַנד.
 „שוואַרצע פליטערלעך“ לאַדשו 1914, „טויט מאַסקווע תרישעט,
 „פערל אויפן בריק“ לאַדשו 1919, „וואַרן-שבת“ לאַדשו 1921,
 „בעגייסטערונג“ וואַרשע 1920, „איבערגאַנג“ לאַדשו 1921.
- מרדכי גאָלדנבערג געב. (?) אומגעקומען אין טראַנסניסטריע.
 יעקב גלאַטשטיין געב. 1896 ליובלין, לעבט אין אַמעריקע. „יעקב
 גלאַטשטיין“ נײַ 1921, „טרייט פערן“ נײַ 1926, „קריע-
 זאַס“ נײַ 1929, „די פּוים גוואַרדיע“ נײַ 1931,
 „יידישטייטון“ נײַ 1937, „שטראַליקע אידן“ נײַ 1946.
- חיים גראַדע געב. 1910 ווילנע, לעבט אין פּאַריז. „יגאָ“ ווילנע
 1936, „מוטרינקעס ווילנע“, „האַס מאַסקווע 1943, „דורות“ נײַ.
 נפתלי גראַס געב. 1895 קאַלאַמיי (מזרח-גאליציע), לעבט און אַמע-
 ריקע. „לידער“ נײַ 1920, „פּסטאַלען“ נײַ 1919, „דער
 וויטער רייטער“ נײַ 1925, „יידן“ נײַ 1929.
- יעקב גראַפער געב. 1890 מיהילעני (מאָלדאַוויע), לעבט אין בוקאַ-
 רעסט. „אין שטאַן פון אַ שטיין“ בוקאַרעסט 1934.
- א. ז. גרינבערג געב. 1894 בילקאָמען (מזרח-גאליציע), לעבט אין
 ארץ-ישראל. „אין צייטענס רויש“ לעמבערג 1919, „פאַר-
 נאַכטענגאַלד“ וואַרשע 1921, „מעפיסטאָ“ לעמבערג 1921.
 אליעזר גרינבערג געב. 1896 ליפּסאָן (בעסאַראַביע), לעבט אין
 אַמעריקע. „גאַסן אין עוועניוס“ נײַ 1928, „פון אומעטום“
 נײַ 1931, „פישערדאָרף“ נײַ 1938, „די לאַנגע נאַכט“
 נײַ 1946.
- מאַטעס זייטש געב. 1894 ראַקיסנע (קיעווער גוב.), לעבט אין
 אַמעריקע. „אינגל לאַנד פון די יעניקע“ טיקאַנע 1935.

- מ. ל. האלפערן געב. 1886 זלאָטשעוו (גאליציע), געשט. 1932 אין אמע-
ריקע. "אין ניו-יאָרק" נ"י 1919, "די גאָלדענע פאָווע" נ"י 1924.
דוד האָפּשטיין געב. 1889 קאָראָטשישעוו (קיעווער גוב.), לעבט
אין ראַטנפארבאָנד. "בני וועגן" קיעוו 1919, "רויטע בליטן"
קיעוו 1920, "ליריק" קיעוו 1921, "וועגן שליפּן" קיעוו 1921,
"טרויער" קיעוו 1922, "וואַלגער-שטיינער" קיעוו 1922,
"אין טאָוול פון ווענט" בערלין 1923, "איך גלייב"
מאָסקווע 1944.
- ש. האַלקין געב. אין (?) לעבט אין ראַטנפארבאָנד.
בער האַראָוויץ געב. 1895 מיידאָן (מזרח-גאליציע) אומגעקומען
אין פּוילן. "פון מיין היים אין די בערג" ווין 1919, "ריח
פון ערד" ווילנע 1930.
אלחנן וואַגלער געב. 1907 ווילנע, לעבט אין פּוילן. "אָ בלעטל
אין ווינט" ווילנע 1935, "צוויי בעריאַזעס ביים טראַקט"
ווילנע 1939.
לייזער וואַלף געב. 1908 אין ווילנע געשט. 1943 אין ראַטנפאר-
באָנד. "שוואַרצע פערל" ווילנע 1938, "די ברוינע בעס-
טיע" 1941.
- ז. וויינפער געב. 1892 טריסק (וואַלין), לעבט אין אמעריקע. "פון
אונזער לאַנד" נ"י 1920, "בני דער גרעבליע" נ"י 1922,
"גאָלד און גרין" נ"י 1925, "פיניע" נ"י 1939, "דאָס גע-
זאַנג פונם גלויביקן" נ"י 1943.
רייזל זשיכלינסקי געב. 1910 גאָמהין, לעבט אין פּוילן. "לידער"
וואַרשע 1936, "דער רעגן זינגט" וואַרשע 1939.
י. ל. טעלער געב. 1912 טאַרנאָפּאָל (גאליציע), לעבט אין אמעריקע.
"סימבאָלן" 1930, "מיניאַטורן" 1934, "לידער פון דער
צייט" 1940.
- מ. ז. טקאַטש געב. 1894 און פריבאָרסק (קיעווער גוב.), לעבט
אין אמעריקע. "אויף גאָטס באַראַט" 1927, "דאָס טיכל
קאָטשט זיך אויפן בייכל" 1933, "זון איבער אַליק" 1936,
"בלוט שרייט פון דער ערד" 1945.
מישאַ טראַנאַנאָוו געב. (?) אומגעקומען אין פּוילן. "אומעטיקע האַ-
רינאָנטן" וואַרשע 1937, "דערנאָכט אַנקעגן" וואַרשע 1939.
מאיר כאַראַץ געב. 1915 אין מאַרקולעשט (בעסאָראַביע), לעבט
אין ראַטנפארבאָנד.
איזי כאַריק געב. (?) געשטאָרבן אין ראַטנפארבאָנד.
זישאָ לאַנדוי געב. 1889 אין פּלאָצק, געשטאָרבן 1937 אין אמעריקע.
אָ לוצקי געב. 1893 אין דימיטראָוקע (וואַלין), לעבט אין אמעריקע.

- מלכה לי געב. 1904 מאָנאָסטרישטש (גאַליציע), לעבט אין אַמעריקע.
 „לידער“ נײַ 1932, „געזאַנגען“ נײַ 1940, „קינות פון
 אונזער דור“ נײַ 1945.
- ה. לייזיק געב. 1888 אין איהומען (מינסקער גוב.) „לידער“
 נײַ 1919, „דער גולם“ נײַ 1921, „אין קיינעם לאַנד“
 וואַרשע 1923, „הינטערן שלאָס“ ווילנע 1925, „שניי אַראָפּ-
 געפאַלענער מאַסקווע 1925, „דורך זיבן טויערן“ קיעוו 1926,
 „לידער“ נײַ 1932, „די גאולה-קאָמעדיע“ שיקאַגאָ 1934,
 „אַבעלאַר און העלואיו“ וואַרשע 1936, „לידער פון גן-עדן“
 שיקאַגאָ 1937, „אין טרעבלינקע בין איך ניט געווען נײַ 1946.
 קלמן ליס געב. (?) אומגעקומען אין פּוילן.
- א. לעיעלעט געב. 1889 אין וואַלאַצלאָועק (ווירשעווער געגנט),
 לעבט אין אַמעריקע. „לאַברייט“ נײַ 1918, „יונגהאַרסט“
 וואַרשע 1922, „ראַנדאַם“ נײַ 1926, „שלמה מולכו“ ווילנע
 1926, „פּאַביוס לינד“ נײַ 1937, „צו דיר — צו מיר“
 נײַ 1937, „אַ ייד אויפן ים“ נײַ 1946.
- יאַסל לערנער געב. (?) לעבט אין ראַטנפּאַראַבאַנד „דאָס געזאַנג פון
 הינטערנאַט“ בוקאַרעשט 1938.
- קאַדיע מאָלאַדאָווסקי געב. 1893 אין קאַרטו-בערעזע (לעבן גראַד-
 דיענע) לעבט אין אַמעריקע. „חשונידיקע נעכט“ ווילנע 1927,
 „דזשיקע גאַס“ וואַרשע 1933, „פּריידקע“ וואַרשע 1935.
- איציק מאַנגער געב. 1901 אין טשערנאָוויץ. לעבט אין לאַנדאָן.
 „שטערן אויפן דאָך“ בוקאַרעשט 1929, „לאַמטערן אין ווינט“
 וואַרשע 1933, „חומש-לידער“ וואַרשע 1936, „פעלקער
 זינגען“ וואַרשע 1936, „מגילה-לידער“ וואַרשע 1936,
 „דעמערונג אין שפיגל“ וואַרשע 1937, „וועלוול זכאַרושער
 שרייבט בריוו צו מלכהלע דער שיינער“ וואַרשע 1938,
 „וואַלקנס איבערן דאָך“ לאַנדאָן 1942.
- מאַני לייב געב. 1883 ניעזשין (לעבן טשערניגאָוו), לעבט אין אַמע-
 ריקע. „לידער“ נײַ 1918, „יידישע און סלאַווישע מאָטיוון“
 נײַ 1918, „באַלאַדן“ נײַ 1918.
- פּרין מאַרקיש געב. 1895 פּאַלאַנאָיע (וואַלין), לעבט אין ראַטנ-
 פאַרבאַנד. „שוועלן“ קיעוו 1919, „סתם“ קאַטערניאַסלאַוו
 1920, „פּוסט און פּאַס“ קאַטערניאַסלאַוו 1920, „אינמיטן
 וועג“ קאַטערניאַסלאַוו 1920, „אַוונט-שעהן“ קיעוו 1922,
 „די קופּע“ קיעוו 1922, „וואַלין“ ווילנע 1921, „ראַדיקאַל“
 וואַרשע 1922, „שטיפעניש“ ווילנע 1919, „זאַנג-געזאַנג“
 וואַרשע. „פּאַרקלעפּטע ציפּערבאַטן“ כאַרקאָוו 1920.

- ל. מילער געב. 1887 לאַנאָוויץ (וואַלין). לעבט (?) „אויף גאָטס וועלט“ נײַ 1919, „מיטטער מענטש“.
- מנחם (באָריישאָף) געב. 1888 בריסק (ליטע), לעבט אין אַמעריקע. „אַ רינג אין דער קייט“ נײַ 1916, „זאָמר“ נײַ 1920, „זאָנול רימער“ וואַרשע 1923, „דער גילגול“ ווילנע 1926. מיכאל נאָטיש געב. 1906 סווענטיאַן, געשטאַרבן פאַר דער מלחמה. „מולייער הירש“.
- מענדל נייגרעשל געב. 1903 אין גיי-סאָנץ (גאַליציע), לעבט אין אַמעריקע. „אין שוואַרצן מלכות“ ווין 1924, „געצעלטן“ ווין 1930, „קיילעכדיקע טעג“ ווין 1935.
- לייב ניידיס געב. 1890 אין גראָדנע, געשט. 1918 אין גראָדנע. „ליריק“ ווילנע 1915, דאָס בוך פון פאַעמען ווילנע 1923, „ליטווישע אַראַבעסקן“ וואַרשע 1924.
- י. מ. ניימאַן געב. 1893 אין זשיכלין (וואַרשעווער געגנט) לעבט אין אַרץ-ישראל. „יום-טוב אינדערוואַכן“ וואַרשע 1936.
- א. ניסענזאָן געב. 1897 אין טשפעלי (מינסקער גוב.) לעבט אין אַמעריקע. „הונדערט לידער“ נײַ 1920, „מעטעאָרן“ נײַ 1925. מאַטעל סאַקציער געב. 1910 (?) אין לעאָווע (כעסאַראַביע), לעבט אין ראַטנפאַרבאַנד. „דערפאַר...“ בוקאַרעשט 1936.
- אברהם סוצקעווער געב. 1913 אין סעאַרגאָן (ליטע), לעבט אין פאַריז. „די פעסטונג“ נײַ 1945, „לידער פון געטאָ“ נײַ 1946.
- י. י. סיגאַל געב. 1896 אין סאַלאַבאָקאָוויץ (פּאָדאָליע), לעבט אין קאַנאַדע. „כאַזונדער“ מאַנטרעאַל 1921, „מיין שטוב און מיין וועלט“ נײַ—ווין 1923, „לידער“ נײַ 1926, „ליריק“ 1930.
- חיים סעמיאַטיצקי געב. 1910 (?) אומגעקומען אין פּוילן. „אויס-געשטרעקטע הענט“ וואַרשע 1935, „טרַפּנס טוי“ 1939.
- אַלטער עסעלין געב. 1889 אין טשערניגאָוו, לעבט אין אַמעריקע. „אונטער דער לאַסט“ שיקאַגאָ 1936, „קנויטן“ 1927.
- י. פאַפּיערניקאָוו געב. 1899, אין וואַרשע, לעבט אין אַרץ-ישראל. „אין זוניקן לאַנד“ וואַרשע 1927, „רויט אויף שוואַרץ“ וואַרשע 1929, „נאָלרענע זאַמדן“ וואַרשע 1932, „מיט לענדער גלייך“ ת. א. 1934, „די 24-סטע טעה“ ת. א. 1935, „פאַר מיר און פאַר אַלע“ ת. א. 1936, „אַנוואַקס“ ת. א. 1938, „אונטער פייער“ ת. א. 1939, „מן הטנא“ ת. א. 1942, „פון רויטן פּראָנט“ ת. א. 1943, „איבער שוואַרצע הימלען“ ת. א. 1944, „מיין ברענענדיקער שטאַם“ ת. א. 1945, „פון ערשטן שניט“ ת. א. 1945/6.

- איציק סעפער געב. 1900 אין שפּאַלע (קיעווער גוב.). לעבט אין ראַטנפּאַרבאַנד. „שפּענער“ קיעוו 1922, „וועגן זיך און אַזוינע ווי איך“ קיעוו 1924, „פּראָסטע טריט“ וואַרשע 1925, „אַ שטיין צו אַ שטיין“ קיעוו 1926, „מלחמה-באַלאַדעס“ מאַסקווע 1943, „שאַטנס פּוין וואַרשעווער געטאַ“ נײַ 1945, „שיין און אָפּשיין“ מאַסקווע 1946.
- יעקב פּרידמאַן געב. 1910 אין מייעליציע, לעבט אין בוקאַרעשט „אויסגעשטרעקטע הענט“ וואַרשע 1933, „אדם“ טשערנאָוויץ 1935, „שבת“ טשערנאָוויץ 1935.
- אהרן צייטלין געב. 1889 אין וואַרשעוויטשי (ווייסרוסלאַנד). לעבט אין אַמעריקע. „שאַטנס אויפן שניי“ וואַרשע 1922.
- רחל ה. קאַרן געב. 1898 אין פּאַדליסקי (גאַליציע). לעבט אין פּאַריז. „דאָרף“ וואַרשע 1928.
- לייב קוויטקאָ געב. 1893 אין אַלעסקאַוו (אַדעסער קרייז). לעבט אין ראַטנפּאַרבאַנד. „טריט“ קיעוו 1919, „גריין גראָז“ בערלין 1923, „1919“ בערלין 1923. „נייע לידער“ מאַסקווע 1939.
- משה קולבאַק געב. 1896 אין סמאַרגאַן (ווילנער געגנט). געשט. אין ראַטנפּאַרבאַנד. „שירים“ ווילנע 1920, „לידער“ בערלין 1922, „נייע לידער“ וואַרשע 1922, „פּאַעמען און לידער“ ווילנע 1929.
- אַ. קושנירצוו געב. 1891 אין באַיערקע (לעבן קיעוו). לעבט אין ראַטנפּאַרבאַנד. „ווענט“ קיעוו 1921, „ברויז“ מינסק 1928, „מזרח און מערב“ מאַסקווע 1940.
- יוסף קירמאַן געב. 1896 אין וואַרשע, אומגעקומען אין פּוילן. „איבער שטאַק און שטיין“.
- דוד קעניגסבערג געב. 1891 אין בוסק (לעמבערגער געגנט). אומגעקומען אין פּוילן. „לידער“ לעמבערג 1912, „סאַנעטן“ לעמבערג 1913, „הונדערט סאַנעטן“ לעמבערג 1921.
- חיים קרול געב. 1892 אין לאַדשו, געשט. 1945 אין אַמעריקע. „לויבן“ לאַדז 1920, „הימלען אין אָפּגרוניט“ לאַדז 1921, „אינדערלייטערונג“ נײַ 1925.

חיים ראבינאָן געב. 1910 (?) אין רעדעקענען (מאָלדאָוויע) לעבט אין ארץ-ישראל.

י. ראָגעל געב. 1916 אין טארנאָוו, לעבט אין רומעניע.
מלך ראָוויטש געב. 1893 אין רעדים (גאַליציע), לעבט אין קאַ-
נאַדע. „אויף דער שוועל...“ לעמבערג 1912, „רואינענגראַן“
וויז 1914, „שפינגאַזא“ וויז 1918, „נאַקעטע לידער“ וויז 1921,
„פרעהיסטאָרישע לאַנדשאַפטן“ וואַרשע 1922, „קאָנטריבונטן
אין אָקעאַנען“ וואַרשע 1937.

יוסף ראָליניק געב. 1879 לעבט אין אַמעריקע. „צום שטערן נוד“
נ״י 1922, „לידער“ נ״י 1926, „נייע לידער“ נ״י 1936.
הערץ ויווקין געב. (?) לעבט אין ראַטנפּאַרבאַנד. „פון שכינישן
דאָרף“ בוקאַרעשט 1938.

שלמה שוואַרץ געב. 1907 אין קאַבל (אַזמאָשער גוב.) לעבט
אין אַמעריקע.

אשר שוואַרצמאַן געב. 1890 אין קאָרן סטישעוו (קיעווער גוב.),
געפאַלן 1919 אין וואַלין, „פון גאַלדענע ווייטן“ קיעוו 1921,
„אַלע לידער“ מאַסקווע 1944.

יעקב שודריך געב. 1906 אין אורנאָוו (גאַליציע). געפאַלן אַלס
פּאַרטיזאַן. „די ערד רירט“.

אסתר שומיאַטשער געב. 1889 אין הַצמל (ווייסרוסלאַנד), לעבט
אין אַמעריקע. „אין שעהן פון ליבשאַפט“ 1930, „אַלע
טאָג“ 1939.

אבא שטאַלצענבערג געב. 1905 אין גלינע (לעמבערגער קרייז), געשט.
1941 אין אַמעריקע. „לידער“ נ״י 1941.

אליעזר שטיינבאַרג געב. 1880 אין ליפּקאַן (בעסאַראַביע), געשט.
1932 אין טשערנאָוויץ, „משלים“ טשערנאָוויץ 1932, בו-
קאַרעשט 1936.

א. נ. שטענצל געב. 1897 אין טשעלאָדז (לעבן סאַסנאָוויץ), לעבט
אין לאַנדאָן, „פישער-דאָרף“ בערלין 1935, „פון דער ווייטנס“
בערלין 1935, „פונדערהיים“ בערלין 1935.

- ישראל שטערן געב. 1894 אין אַסטראָלענקאָ (לאַמזשער געגנט) אומגעקומען אין פּוילן.
- שלום שטערן געב. (?) אין וואָלין, לעבט אין קאַנאַדע. „אינדערפרי“ מאָנטרעאַל 1945.
- יעקב שטערנבערג געב. 1890 אין ליפּען (בעסאַראַביע), לעבט אין ראַטנפּאַרבאַנד, „שטאַט אין פּרעפּיל“ בוקאַרעשט 1935.
- משה שימעל געב. 1910 אין לעמבערג, אומגעקומען אין פּוילן. „מיר אין אומעטיק“ וואַרשע 1937
- אריה שמרי געב. (?) לעבט אין ארץ-ישראל, אין טויער פון טענאָ ארץ-ישראל 1947.
- בערל שנאָבל געב. 1909 אין טיגעט (מאַראַמורעש) לעבט אין רומעניע. „מילנערי-גאַס“ בוקאַרעשט 1936, „ישיבה-לידער“ בוקאַרעשט 1942, „יהוה“ אין כתב-יד.
- בער שנאָפּער געב. (?) אומגעקומען אין פּוילן. „אַפּשוים“ ווין 1927.
- „מיין שטאַט“ לעמבערג 1932, „מעשה און ליד“ וואַרשע 1934, „בלאָע ווערטער“ וואַרשע 1937.

*****

במקום אַ תּיקון טעות: דער יונגער זעצער ש אול היימ בערג
האָט אַינעקעגעבן פון זיין פּרייער אייט, בכדי צו לערנען
יידיש. דאָס בוך איז זיין ערשטע אַרבעט אין יידיש. די אַרױס-
געבערס און דער פּאַרלאַנג דאַנקן אים פאַר דער אויפּמערק-
זאַמקייט מיט וועלעכער ער האָט געאַרבעט. אַדאַנק וועלעכער
ס'זענען אין בוך ניט אַריין קיין תּמציתדיקע זרוק-פעלערס.